

“Next Generation EU”

Ελλάδα 2.0

ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων

Ημερομηνία: 02.04.2021

Περιεχόμενα

ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ	5
1. Γενικοί στόχοι	12
1.1. Πράσινη μετάβαση	13
1.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός	15
1.3. Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμα λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές ΜΜΕ	17
1.4. Κοινωνική και εδαφική συνοχή	21
1.5. Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις	25
1.6. Πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες	29
2. Συσχέτιση με τους πυλώνες του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	31
3. Ευρωπαϊκές Εμβληματικές Πρωτοβουλίες η προώθηση των οποίων αποτελεί διακριτό στόχο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	34
4. Σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο	39
5. Ισότητα των φύλων και ίσες ευκαιρίες για όλους	42
5.1. Ισότητα των φύλων	42
5.2. Ίσες ευκαιρίες για όλους	44
6. Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα με άλλα προγράμματα	50
6.1. Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα με το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη)	50
6.2. Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα με το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)	51
6.3. Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα με Εθνικές Στρατηγικές και Εθνικά Σχέδια Δράσης	55
7. Προϋποθέσεις και μηχανισμός εφαρμογής	65
8. Περιγραφή μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων ανά άξονα	69
Άξονας 1.1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	69
Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	72
Άξονας 1.3: Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών	76

Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	78
Άξονας 2.1: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος	83
Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	86
Άξονας 2.3: Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων	92
Άξονας 3.1: Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας	94
Άξονας 3.2: Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	97
Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας	101
Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	105
Άξονας 4.1: Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης	109
Άξονας 4.2: Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	112
Άξονας 4.3: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης	115
Άξονας 4.4: Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών	118
Άξονας 4.5: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας	120
Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	122
Άξονας 4.7: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών	131
9. Στήριξη των επενδύσεων μέσω του δανειακού προγράμματος του Ταμείου Ανάκαμψης	134
10. Μακροοικονομικά αποτελέσματα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	137
10.1. Επιτελική σύνοψη	137
10.2. Δαπάνες στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	138
10.3. Μεθοδολογία	139
10.4. Διαρθρωτικές Μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	141
10.5. Αποτελέσματα προσομοιώσεων	143
10.6. Σχόλια	146
11. Αποτελέσματα διαβούλευσης	155
12. Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου	156
12.1. Δομή του ΣΔΕ	156
12.2. Πληροφοριακό Σύστημα	158

13. Στρατηγική για την ενημέρωση των πολιτών	159
Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων	162

Μέρος 1

Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», φιλοδοξεί να οδηγήσει τη χώρα -οικονομία, κοινωνία και θεσμούς- σε μια νέα εποχή. Να πυροδοτήσει μια θεμελιώδη αλλαγή οικονομικού υποδείγματος προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό και πράσινο παραγωγικό μοντέλο, με πιο αποτελεσματικό και ψηφιοποιημένο κράτος, λιγότερο γραφειοκρατικό, με δραστικά μειωμένη παραοικονομία, με φορολογικό σύστημα φιλικό προς την ανάπτυξη και με ένα ποιοτικό και αποτελεσματικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας, προσβάσιμο σε όλους.

Δεν πρόκειται απλώς για μια οικονομική μετάβαση. Στόχος είναι να γίνουν θεμελιώδεις οικονομικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις, που θα επηρεάσουν όχι μόνο την οικονομική δραστηριότητα, αλλά και τις τεχνολογίες, τις νοοτροπίες και τους θεσμούς. Μία μετάβαση που συνδυάζει την οικονομική αποτελεσματικότητα με την καινοτομία και τον ψηφιακό εκσυγχρονισμό με την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική συνοχή και τη δικαιοσύνη.

Στο επίπεδο των οικονομικών αποτελεσμάτων το σχέδιο προβλέπει τη δημιουργία, αποκλειστικά και μόνο από τις δικές του δράσεις, 180.000-200.000 νέων καλών μόνιμων θέσεων εργασίας μέχρι το 2026 και μια μόνιμη αύξηση στο ύψος του πραγματικού ΑΕΠ κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες. Η αύξηση είναι μόνιμη καθώς προέρχεται κυρίως από την αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων και την πραγματοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα της χώρας και δημιουργούν νέα παραγωγή, θέσεις εργασίας και εξαγωγές μετά την ολοκλήρωσή τους. Μετά τη λήξη της διάρκειας του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας, τα κέρδη αυτά δεν θα μειωθούν αλλά αντίθετα θα συνεχίσουν να αυξάνονται, μέσω της βελτίωσης του ανθρώπινου κεφαλαίου και της ευεργετικής για τις επενδύσεις και την παραγωγικότητα επίδρασης της ψηφιοποίησης και της βελτίωσης της δημόσιας διοίκησης.

Το «Ελλάδα 2.0» είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους στόχους της ΕΕ για ταχύτερη μετάβαση της ελληνικής οικονομίας προς ένα πράσινο και ψηφιακό μοντέλο ανάπτυξης υπερακοντίζοντας τους στόχους που θέτει ο κανονισμός του Ταμείου και επιτυγχάνοντας 38% και 22% μερίδιο στις αντίστοιχες δράσεις. Το «Ελλάδα 2.0» ικανοποιεί επίσης τις σχετικές ευρωπαϊκές συστάσεις για την χώρα μας, σε ό,τι αφορά τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και τις αναγκαίες για την έγκαιρη ολοκλήρωσή τους επενδύσεις, και προσθέτει ακόμη πιο φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες αποτελούν μέρος της στρατηγικής ατζέντας της Ελληνικής Κυβέρνησης, πολλές από τις οποίες περιλαμβάνονται και στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη.

Το «Ελλάδα 2.0» αποτελείται από τέσσερις πυλώνες: (1) Πράσινο, (2) Ψηφιακό, (3) Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή (υγεία, παιδεία, κοινωνική προστασία), (4) Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός. Για την υλοποίησή του η Ελλάδα ζητά το σύνολο των πόρων που μπορεί να λάβει στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Δηλαδή 17,8 δισ. ευρώ επιδοτήσεις και 12,7 δισ ευρώ δάνεια.

Με οικονομικούς όρους, ο πρωταρχικός στόχος του Σχεδίου είναι να καλύψει το μεγάλο κενό σε επενδύσεις, εθνικό προϊόν και απασχόληση, κενό ενδημικό των επιδόσεων της ελληνικής οικονομίας κατά την τελευταία δεκαετία που επιδεινώθηκε λόγω της πανδημίας της COVID-19. Σε αυτό το πλαίσιο, το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποσκοπεί στο να κινητοποιήσει και σημαντικές δυνάμεις από τον ιδιωτικό τομέα ενισχύοντας ιδιωτικές επενδύσεις και χρησιμοποιώντας Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα και Εταιρείες Παροχής Ενεργειακών Υπηρεσιών για την πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων, ώστε να συγκεντρώσει σημαντικότερα επιπρόσθετα ιδιωτικά κεφάλαια. Με χρήση των μέσων αυτών και αξιοποιώντας

τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης για την προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων το «Ελλάδα 2.0» επιδιώκει να κινητοποιήσει συνολικούς επενδυτικούς πόρους 57 δισ. ευρώ.

Σε ό,τι αφορά στην παροχή δημόσιων αγαθών και τις πρωτοβουλίες κοινωνικών παρεμβάσεων – περιλαμβανομένων σημαντικών τομέων όπως υγεία, εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, δικαιοσύνη και το δίκτυο κοινωνικής προστασίας– το Σχέδιο προβλέπει σημαντικές επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της πρόσβασης σ' αυτές τις υπηρεσίες.

1. Ως προς την πράσινη μετάβαση, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: Διασύνδεση των ελληνικών νησιών, η οποία θα μειώσει σημαντικά το ενεργειακό κόστος νοικοκυριών και επιχειρήσεων και θα επιτρέψει την καλύτερη αξιοποίηση του δυναμικού της χώρας σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Υπογειοποίηση του δικτύου ηλεκτρικού ρεύματος σε αστικές και δασικές περιοχές για την προστασία του από ακραία καιρικά φαινόμενα και την αποτροπή πυρκαγιών. Εκτεταμένο πρόγραμμα ενεργειακής αναβάθμισης κατοικιών, κτιριακών υποδομών επιχειρήσεων και δημοσίων κτιρίων και υποδομών. Μεταρρύθμιση για την αντιμετώπιση της Ενεργειακής Φτώχειας. Ανάπτυξη σε όλη τη χώρα σταθμών φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα και προώθηση της ηλεκτροκίνησης στα Μέσα Μαζικής Συγκοινωνίας. Μεταρρύθμιση του πολεοδομικού σχεδιασμού με την εκπόνηση πολεοδομικών σχεδίων που θα πληροφορούν έγκυρα και άμεσα για τις δυνατότητες χρήσης γης για σχεδόν τα 4/5 της χώρας. Προώθηση στρατηγικών αστικών αναπλάσεων υψηλής αναπτυξιακής και περιβαλλοντικής αξίας.

Μεγάλες επενδύσεις σε αρδευτικά και αντιπλημμυρικά έργα μέσω ΣΔΙΤ, συνοδευόμενες από αλλαγές στην χρήση των δικτύων άρδευσης και εγκατάσταση τηλεμετρητών για τον εντοπισμό διαρροών και την έξυπνη διαχείριση του νερού. Νέο Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης σε συνδυασμό με αναμόρφωση των δασικών χαρτών. Εμβληματικά έργα όπως η Ανάπλαση των πρώην βασιλικών κτημάτων Τατοΐου και η ανακαίνιση του χώρου του Ολυμπιακού Σταδίου. Πρωτοβουλίες για προστασία της βιοποικιλότητας, οι οποίες περιλαμβάνουν μονοπάτια και διαδρομές πεζοπορίας σε ολόκληρη την Ελλάδα και την ίδρυση Εθνικού Συστήματος Μόνιμης Παρακολούθησης ειδών και βιοτόπων και επιτήρησης των προστατευόμενων περιοχών. Μεγάλες επενδύσεις σε υποδομές και εξοπλισμό της Πολιτικής Προστασίας μέσω ΣΔΙΤ, κ.α.

2. Για την ψηφιακή μετάβαση, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: προεγκατάσταση υποδομής οπτικών ινών στα κτίρια για τη διευκόλυνση της μετάβασης στην χρήση δικτύων οπτικών ινών από επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Ανάπτυξη διαδρόμων δικτύου 5G στους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους. Σύνδεση της ηπειρωτικής χώρας με σύγχρονα υποθαλάσσια καλώδια οπτικών ινών με τα ελληνικά νησιά και την Κύπρο. Ψηφιακό μετασχηματισμό επιχειρήσεων, με απόκτηση εξοπλισμού, υπηρεσιών cloud και διαδικτυακών υπηρεσιών, όπως οι νέες τεχνολογίες ηλεκτρονικών πληρωμών, η εργασία από απόσταση, το ψηφιακό γραφείο κ.λπ.

Ψηφιοποίηση καίριων αρχείων σε διάφορους τομείς (δικαιοσύνη, πολεοδομίες, κτηματολόγιο, μετανάστευση, ΕΦΚΑ κ) και ενσωμάτωσή τους σε αντίστοιχα πληροφοριακά συστήματα. Διασφάλιση της διασύνδεσης και διαλειτουργικότητας συστημάτων και επιμέρους μητρώων και μεμονωμένων εφαρμογών μεταξύ φορέων του Δημοσίου. Αναβάθμιση της κεντρικής υποδομής και των υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους (Cloud Computing). Κεντρικό κόμβο διαχείρισης και ανάλυσης πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data). Επέκταση του υπό υλοποίηση συστήματος διαχείρισης εγγράφων και του Εθνικού Δικτύου του Δημοσίου Τομέα (ΣΥΖΕΥΞΙΣ II). Πληροφοριακό σύστημα για τη διαχείριση συναλλαγών της Δημόσιας Διοίκησης με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις (CRM). Εκσυγχρονισμό και ολοκλήρωση του ψηφιακού μετασχηματισμού των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ). Μεταρρύθμιση για τη διαχείριση δεδομένων στο δημόσιο και τη διασφάλιση συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ (GDPR). Πρόγραμμα επανακατάρτισης και κατάρτισης σε ψηφιακές δεξιότητες των

στρατεύσιμων κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας. Άλλες επενδύσεις σε ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες και ψηφιακό μετασχηματισμό επιλεγμένων πόλεων - “έξυπνες” πόλεις (smart cities) κ.α.

3. Ως προς τον **πυλώνα απασχόλησης, δεξιοτήτων και κοινωνικής συνοχής**, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, που ενισχύει τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη διατήρησή τους σε περιόδους κρίσης. Προώθηση σύγχρονων Ενεργητικών και μη Ενεργητικών Πολιτικών για την Αγορά Εργασίας (Active and Passive Labour Market Policies), αποσκοπώντας στην ενεργοποίηση της αγοράς εργασίας, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και δικτύου προστασίας κατά της ανεργίας. Νέα στρατηγική για την κατάρτιση και επανακατάρτιση που προβλέπει συστηματική και διαρκή αξιολόγηση των παρόχων, συνδέει την αμοιβή τους και την αμοιβή των καταρτιζομένων με πιστοποιημένη από τρίτους απόκτηση δεξιοτήτων. Αντίστοιχα μεγάλα προγράμματα κατάρτισης με στόχο την αύξηση της απασχόλησης με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων. Μεταρρύθμιση στα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και μαθητείας. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύουν την καινοτομία των ελληνικών πανεπιστημίων, τις επιδόσεις τους στην έρευνα και την προώθηση ερευνητικών προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από τον ιδιωτικό τομέα και την ποιότητα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, περιλαμβανομένης και της σύνδεσής της με την αγορά εργασίας. Ψηφιακό μετασχηματισμό της εκπαίδευσης με ψηφιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού και περιεχομένου, ψηφιακές υποδομές σε όλες τις τάξεις για διαδραστικό ψηφιακό μάθημα και αντίστοιχα αναβαθμισμένο εξοπλισμό στα εργαστήρια και Voucher για απόκτηση τεχνολογικών εργαλείων για τους μαθητές που ανήκουν σε ευάλωτα νοικοκυριά.

Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις προς ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας του συστήματος υγείας, προκειμένου να παρέχει υπηρεσίες υγείας υψηλής ποιότητας, όπως: Η ανακαίνιση των υποδομών, ο εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού και η ψηφιοποίηση των νοσοκομείων και των κέντρων υγείας. Το ολοκληρωμένο σύστημα πρόληψης «Σπύρος Δοξιάδης» (εθνικά προγράμματα για την σωματική άσκηση και τη διατροφή, τους εμβολιασμούς, τις προληπτικές εξετάσεις για καρκίνο του μαστού, τον προληπτικό έλεγχο νεογνών κ.α.). Η αναβάθμιση της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Η εισαγωγή θεραπευτικών πρωτοκόλλων στο σύστημα ηλεκτρονικής συνταγογράφησης, καθώς και η δημιουργία ατομικού ηλεκτρονικού φακέλου υγείας για κάθε ασθενή. Μεταρρύθμιση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας με έμφαση στους ασθενείς με άνοια και νόσο Alzheimer, στους ασθενείς με αυτισμό, στους ασθενείς στην ηλικιακή ομάδα παιδιών, εφήβων και νεαρών ενηλίκων κ.α. Τέλος, μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενδυναμώνουν την κοινωνική δικαιοσύνη και το δίκτυο κοινωνικής προστασίας, μέσω προγραμμάτων ενίσχυσης της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης ευάλωτων ομάδων, ενίσχυσης της παιδικής προστασίας, προώθησης των ίσων ευκαιριών και στήριξης της διαφορετικότητας, ένταξης προσφύγων στην αγορά εργασίας, με ταυτόχρονη θωράκιση του συστήματος των κοινωνικών παροχών από αθέμιτες πρακτικές.

4. Σε ό,τι αφορά τις **ιδιωτικές επενδύσεις και τον θεσμικό μετασχηματισμό**, το Σχέδιο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, που περιλαμβάνουν περαιτέρω ψηφιοποίηση των φορολογικών υπηρεσιών, κωδικοποίηση και εκσυγχρονισμό της φορολογικής νομοθεσίας, δράσεις κατά του λαθρεμπορίου και χρήση τεχνητής νοημοσύνης για τη διευκόλυνση των φορολογικών ελέγχων, ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών κ.α. Μεταρρύθμιση για τον εκσυγχρονισμό του Δημοσίου που προβλέπει, μεταξύ άλλων, ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης δεξιοτήτων των εργαζομένων και θέσπιση συστήματος ανταμοιβών και κινήτρων απόδοσης. Ανάπτυξη ενός σύγχρονου Συστήματος Ενδοεπιχειρησιακού Σχεδιασμού (ERP) για την υποστήριξη της δημοσιονομικής και χρηματοοικονομικής διαχείρισης της Κεντρικής Κυβέρνησης και των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης και εφαρμογή της ηλεκτρονικής τιμολόγησης και στο δημόσιο.

Μια φιλόδοξη ατζέντα για τη βελτίωση της ταχύτητας και αποτελεσματικότητας στην απονομή της δικαιοσύνης, με μεταρρυθμίσεις, επενδύσεις, ψηφιοποίηση και προγράμματα κατάρτισης (προπαντός σε ψηφιακές δεξιότητες) τόσο των δικαστών όσο και των δικαστικών υπαλλήλων. Καταπολέμηση του παραεμπορίου και προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Στήριξη της ανάπτυξης της ελληνικής κεφαλαιαγοράς και νέες δράσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος του ιδιωτικού χρέους. Επένδυση στην αναβάθμιση των ερευνητικών υποδομών της χώρας, υποστήριξη της βασικής και της εφαρμοσμένης έρευνας και χρηματοδότηση της καινοτομίας. Σημαντικά έργα υποδομής όπως το βόρειο τμήμα του Ε65, ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης, ένα μεγάλο πρόγραμμα για την οδική ασφάλεια, ο εκσυγχρονισμός μέσω ΣΔΙΤ του δικτύου σιδηροδρόμων, ο προαστιακός σιδηρόδρομος στη Δυτική Αττική, τα ηλεκτρονικά δρόμια, οι «έξυπνες» υποδομές κ.α.

Πολιτικές για ενίσχυση του πολιτισμού όπως η μεταρρύθμιση της απασχόλησης στον πολιτιστικό τομέα, η αξιοποίηση του πολιτισμού ως μοχλού ανάπτυξης, υποδομές για την συνδρομή του πολιτισμού στην «ασημένια οικονομία», δημιουργία του Μουσείου Ενάλιων Αρχαιοτήτων στον Πειραιά, ανάπτυξη πολιτιστικών και φυσικών διαδρομών, πρόγραμμα προστασίας εμβληματικών μνημείων από την κλιματική αλλαγή κ.α. Επενδύσεις για την ανάπτυξη και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με παρεμβάσεις για τον ορεινό τουρισμό, τον τουρισμό υγείας και την αξιοποίηση ιαματικών πηγών, την γαστρονομία, την αναβάθμιση των τουριστικών λιμανιών, τον καταδυτικό τουρισμό, την προσβασιμότητα στις παραλίες, καθώς και ειδικά προγράμματα κατάρτισης για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού των τουριστικών επιχειρήσεων. Επενδύσεις στην ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων και στην ενίσχυση της έξυπνης μεταποίησης. Προώθηση προγραμμάτων οικονομικής ενίσχυσης του αγροδιατροφικού τομέα για την πραγματοποίηση επενδύσεων με προσανατολισμό στην πράσινη γεωργία και την γεωργία ακριβείας, που αφορούν την καινοτομία και την οικολογική επεξεργασία γεωργικών προϊόντων, τον πράσινο αγροτουρισμό, την αναδιάρθρωση καλλιεργειών, την γενετική βελτίωση ζώων κ.α., καθώς και στην ενίσχυση των υδατοκαλλιεργειών.

Αξιοποίηση των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και τη χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων. Το ελληνικό Σχέδιο «Ελλάδα 2.0» σκοπεύει να αξιοποιήσει το σύνολο των διαθεσίμων από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας δανειακών κεφαλαίων προκειμένου να προωθήσει και να χρηματοδοτήσει σημαντικές επιπρόσθετες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις και έτσι να περιορίσει: (α) το πολύ μεγάλο παραγωγικό κενό (output gap) της οικονομίας που το 2020 προβλέπεται να φτάσει στο 12,3%, (β) το εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο επενδύσεων που χαρακτηρίζει την ελληνική οικονομία κατά την τελευταία δεκαετία: το 2019 οι επενδύσεις έφτασαν το 10.1% του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 22,2% του μέσου όρου της ευρωζώνης, (γ) το σημαντικά υψηλότερο κόστος δανεισμού των ελληνικών επιχειρήσεων σε σχέση με τον μέσο όρο της ευρωζώνης. Περίπου το 70% του συνολικού επενδυτικού κενού αφορά στις επιχειρηματικές επενδύσεις, γεγονός που καταδεικνύει την ύπαρξη σημαντικών επενδυτικών ευκαιριών. Ως εκ τούτου, η αξιοποίηση των δανείων του Ταμείου για χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων, σε συνδυασμό με κατάλληλες μεταρρυθμίσεις, μπορεί να ενισχύσει την ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Η Ελλάδα σκοπεύει, συνεπώς, να χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας υπό μορφή δανείων για την χρηματοδότηση επιχειρηματικών επενδύσεων προτείνοντας ταυτόχρονα πρόσθετες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις. Συγκεκριμένα, προτείνει πρόσθετες μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και περιλαμβάνουν ένα πρόγραμμα απλοποίησης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για τη βελτίωση της θέσης της Ελλάδας στον σχετικό δείκτη της Παγκόσμιας Τράπεζας (Ease of doing Business) και σε άλλους δείκτες ανταγωνιστικότητας κ.α. Περιλαμβάνει, επίσης, θέσπιση κινήτρων για να ενθαρρυνθούν πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να συνεργαστούν ή να αξιοποιήσουν τα εργαλεία των συγχωνεύσεων ή των εξαγορών με στόχο τη δημιουργία αποτελεσματικότερων οικονομικών μεγεθών.

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

Οι προωθούμενες επενδύσεις είναι ιδιωτικές επενδύσεις συγχρηματοδοτούμενες (τουλάχιστον κατά 50%) με τα ίδια κεφάλαια των επενδυτών και δάνεια προερχόμενα από το χρηματοπιστωτικό σύστημα, ή/και ευρωπαϊκούς χρηματοδοτικούς θεσμούς (ΕΙΒ, ΕΒΡΔ) και αφορούν επιχειρηματικές προτάσεις που προωθούν την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, καθώς και την καινοτομία, τις οικονομίες κλίμακος και τις υψηλότερες εξαγωγές.

Το Εθνικό Σχέδιο για την Ανάκαμψη και την Ανθεκτικότητα περιλαμβάνει, επίσης, ανάλυση των μακροοικονομικών αποτελεσμάτων, τα αποτελέσματα της διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε για την κατάρτισή του και το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου που θα εφαρμοστεί για να διασφαλιστεί τόσο η επιτυχής υλοποίησή του όσο και η πλήρης τήρηση των κανόνων διαφάνειας και ελέγχου που προβλέπει η ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Πίνακας 1: Συνολικοί επενδυτικοί πόροι που κινητοποιεί το Ταμείο Ανάκαμψης

Πυλώνες & Άξονες	Προϋπολογισμός Ταμείου Ανάκαμψης	Επενδυτικοί Πόροι που Κινητοποιούνται
1. Πράσινη Μετάβαση	(σε εκ. €)	(σε εκ. €)
1.1 Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	1.200	2.574
1.2 Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	2.544	4.279
1.3 Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών	520	1.197
1.4 Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	1.762	2.345
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 1	6.026	10.395
2. Ψηφιακή Μετάβαση		
2.1 Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος	453	453
2.2 Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	1.308	1.308

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

2.3 Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων	375	475
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 2	2.136	2.236
3. Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή		
3.1 Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας	760	760
3.2 Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	2.311	2.412
3.3 Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας	1.536	1.536
3.4 Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	601	601
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 3	5.208	5.310
4. Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας		
4.1 Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης	183	183
4.2 Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	184	184
4.3 Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης	231	331
4.4 Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών	25	25
4.5 Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας	444	554
4.6 Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	3.520	6.121

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

4.7 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών	234	409
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 4	4.821	7.806
Γενικό Άθροισμα	18.191	25.748
Δάνεια	12.728	31.819
Συνολικοί Επενδυτικοί Πόροι	30.919	57.567

Πίνακας 2: Προϋπολογισμός

Πυλώνες	Προϋπολογισμός Ταμείου Ανάκαμψης (σε εκ. €)	Συνολικοί Επενδυτικοί Πόροι που Κινητοποιούνται (σε εκ. €)
1. Πράσινη Μετάβαση	6.026	10.395
2. Ψηφιακή Μετάβαση	2.136	2.236
3. Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή (Υγεία, Παιδεία, Κοινωνική Προστασία)	5.208	5.310
4. Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας	4.821	7.806
Άθροισμα από Επιδοτήσεις	18.191	25.748
Δάνεια	12.728	31.819
Συνολικοί Επενδυτικοί Πόροι	30.919	57.567

1. Γενικοί στόχοι

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που διαρθρώνεται σε τέσσερις (4) Δέσμες προτάσεων που συνθέτουν δεκαοκτώ (18) επιμέρους Άξονες:

1. Πράσινη Μετάβαση

- 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον
- 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση
- 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών
- 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας

2. Ψηφιακός Μετασχηματισμός

- 2.1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος
- 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους
- 2.3. Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων

3. Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή

- 3.1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας
- 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
- 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας
- 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

4. Ιδιωτικές επενδύσεις και θεσμικός μετασχηματισμός

- 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης
- 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης
- 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης
- 4.4. Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών
- 4.5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας
- 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας
- 4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών

Ο σχεδιασμός της αρχιτεκτονικής του Σχεδίου επιτυγχάνει να διασφαλίσει τη συνεκτική και λειτουργική συνάρθρωση των 18 Αξόνων του με τους 6 Πυλώνες που ορίζει ο Κανονισμός για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

1. την πράσινη μετάβαση, εξασφαλίζοντας οικονομική ανάπτυξη συμβατή με την αειφορία για το κλίμα/ το περιβάλλον ,

2. τον ψηφιακό μετασχηματισμό, διασφαλίζοντας ανάπτυξη που οδηγείται από την παραγωγικότητα και την καινοτομία.
3. την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμη λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές ΜμΕ - με άλλα λόγια την ανάκαμψη της οικονομίας και την αύξηση του δυναμικού της προϊόντος, μέσω της πλήρωσης του επενδυτικού κενού, της δημιουργίας θέσεων εργασίας, και της αύξησης της ανταγωνιστικότητας και παραγωγικότητας των επιχειρήσεων,
4. την κοινωνική και εδαφική συνοχή,
5. την υγεία και την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις,
6. τις πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες.

Ακολούθως παρουσιάζεται διεξοδικά η λειτουργική υπαγωγή των αξόνων του Σχεδίου στους Πυλώνες του Κανονισμού για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

1.1. Πράσινη μετάβαση

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συμβάλλει στην πράσινη μετάβαση της Ελλάδας αφιερώνοντας το 38% του εκτιμώμενου προϋπολογισμού στην επίτευξη των κλιματικών στόχων. Παράλληλα, όλες οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που περιλαμβάνονται στο σχέδιο τηρούν την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» κατά την έννοια του άρθρου 17 του Κανονισμού (ΕΕ) 2020/852, συμβάλλοντας σημαντικά και στην επίτευξη της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ, για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.

Το σχέδιο αντανακλά επίσης τις στρατηγικές προτεραιότητες και τους ειδικούς κλιματικούς στόχους του Εθνικού Σχεδίου Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ). Ενσωματώνει επίσης τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο της πρόσφατης αξιολόγησης του ελληνικού ΕΣΕΚ από τις υπηρεσίες της Επιτροπής σχετικά με τη χρήση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την επίτευξη των ενεργειακών και κλιματικών στόχων το 2030 και έπειτα. Μαζί με τα εθνικά σχέδια της Ελλάδας για τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών, την Αναδάσωση, την Κυκλική Οικονομία και τη Βιοποικιλότητα, αποτελούν τη στρατηγική που στηρίζει τη συμβολή του Σχεδίου στην πράσινη μετάβαση, ενώ συμβάλλουν σημαντικά και στην αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι βασικές προκλήσεις της χώρας και να υλοποιηθούν οι στρατηγικοί της στόχοι, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στο σχέδιο με στόχο την επίτευξή τους, εξυπηρετούνται από τους ακόλουθους τέσσερις άξονες:

Άξονας 1.1 – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον:

Η μετάβαση σε ένα νέο ενεργειακό μοντέλο χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα είναι υψηλής προτεραιότητας για την Ελλάδα. Τα φιλόδοξα σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια περιλαμβάνουν τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση του μεριδίου ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε σπίτια και επιχειρήσεις.

Ο στόχος του Άξονα είναι να συμβάλει στα σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια, μέσω μιας δέσμης επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση, την αποθήκευση ενέργειας και αυξάνουν τη χωρητικότητα του δικτύου για να καταστεί δυνατή η διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Έμφαση δίνεται στην ενίσχυση των ηλεκτρικών διασυνδέσεων με τα μη διασυνδεδεμένα νησιά, με την επέκταση της διασύνδεσης των Κυκλάδων (στοχεύοντας στη μείωση του ενεργειακού κόστους για το σύνολο της χώρας, την παύση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας βάσει του πετρελαίου και την περαιτέρω δυνατότητα για ανάπτυξη

των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στα νησιά αυτά). Επιπλέον, ο Άξονας εισάγει μεταρρυθμίσεις που διασφαλίζουν τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του Εθνικού Λογαριασμού ΑΠΕ-ΣΗΘΥΑ καθώς και την επιτάχυνση των διαδικασιών για την αδειοδότησή τους.

Τέλος, ο Άξονας προωθεί τον εθνικό στόχο της Ελλάδας για πλήρη κατάργηση του λιγνίτη έως το 2028 και σταδιακή κατάργηση της χρήσης ορυκτών καυσίμων για την παραγωγή ενέργειας, εισάγοντας, ταυτόχρονα, ολοκληρωμένα μέτρα στήριξης, συμπεριλαμβανομένων μέτρων κοινωνικοοικονομικής και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, για την ανάπλαση των περιοχών που πλήττονται, διασφαλίζοντας τη δίκαιη μετάβαση.

Άξονας 1.2. – Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση:

Οι δράσεις προσαρμογής και περιορισμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής για το δομημένο περιβάλλον στην Ελλάδα είναι βασική προτεραιότητα. Ο Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που προωθούν τόσο την ανακαίνιση όσο και την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων, την εφαρμογή του πολεοδομικού σχεδιασμού και την πραγματοποίηση στρατηγικών “πράσινων” αναπλάσεων. Όσον αφορά στα κτίρια, ο Άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις που στοχεύουν στην ανακαίνιση του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος, συμπεριλαμβανομένων κατοικιών, εμπορικών, βιομηχανικών και δημόσιων κτιρίων καθώς και κοινωνικών υποδομών, ενώ προωθεί και το νέο σχέδιο για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας. Ειδικά το πρόγραμμα εξοικονομώ που συμπεριλαμβάνεται στον άξονα θα συμβάλει στην επίτευξη έως και του 15% του σχετικού στόχου του ΕΣΕΚ για την ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών. Όσον αφορά στον πολεοδομικό σχεδιασμό, περιλαμβάνονται μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που προωθούν τη βελτίωση του αστικού οικοσυστήματος μέσω της μεταρρύθμισης του πλαισίου πολεοδομικής πολιτικής και της προώθησης σχεδίων βιώσιμης ανάπτυξης. Τέλος, ο Άξονας προωθεί την υλοποίηση στρατηγικών “πράσινων” αναπλάσεων, σε όλη την επικράτεια, συμπεριλαμβανομένων της διπλής ανάπλασης του Βοτανικού- Ελαιώνα και του παραλιακού μετώπου της Αθήνας.

Ο Άξονας θα συμβάλει άμεσα και έμμεσα στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και στη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης σε πολλούς τομείς. Παρέχοντας κίνητρα για ενεργειακή αναβάθμιση, ο Άξονας ευνοεί την προσέλκυση βιώσιμων ιδιωτικών εισροών κεφαλαίων, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη βιώσιμη ανάπτυξη πολλαπλών τομέων, προωθώντας, παράλληλα, την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας. Οι σχετικές δράσεις θα επιτρέψουν, επιπλέον, την πράσινη μετάβαση και θα συμβάλουν στους εθνικούς και ενωσιακούς στόχους για το κλίμα που συνδέονται με τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και στη συνολική βελτίωση της ανθεκτικότητας στις κλιματικές αλλαγές στις πόλεις. Τέλος, όλες οι επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις του Άξονα συμβάλλουν ουσιαστικά στην εδαφική συνοχή, αφού έχουν πεδίο εφαρμογής το σύνολο της επικράτειας και προωθούν ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη, αποτρέποντας εδαφικές ανισορροπίες.

Άξονας 1.3. – Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών: Η μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών αποτελεί βασική πρόκληση για την Ελλάδα. Αυτός ο Άξονας προωθεί καθαρότερα, εξυπνότερα και φθηνότερα μέσα μεταφοράς. Εισάγει μεταρρυθμίσεις που επιτρέπουν την εγκατάσταση και τη λειτουργία εξοπλισμού φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων και προωθεί επενδύσεις που θα δημιουργήσουν την απαιτούμενη υποδομή σε δημόσια σημεία ενδιαφέροντος στο σύνολο της επικράτειας. Συνολικά, προβλέπεται η εγκατάσταση σημείων φόρτισης σε αστικές και υπεραστικές περιοχές, που αποτελούν προαπαιτούμενο για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ για την ηλεκτροκίνηση. Επιπλέον ο άξονας προωθεί επενδύσεις που στοχεύουν στη δημιουργία βιομηχανικών μονάδων καινοτόμας πράσινης τεχνολογίας για τη προώθηση της ηλεκτροκίνησης, τη δέσμευση και αποθήκευση του CO₂ και τη πράσινη ακτοπλοΐα.

Η ηλεκτρική κινητικότητα συμβάλλει σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ευνοεί τη διεύθυνση ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα. Εξυπηρετεί επίσης τρεις στόχους του «Κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ», δηλαδή τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, καθώς και την

πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης. Επιπλέον, ο Άξονας προωθεί την ψηφιακή μετάβαση εισάγοντας το σχεδιασμό και την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και υποστηρίζοντας την καινοτομία.

Άξονας 1.4. – Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας: Η προώθηση ενός πλαισίου σύμφωνα με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας, της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή αποτελούν την κύρια ουσία των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Άξονας περιλαμβάνει τρεις ομάδες δράσεων, οι οποίες συμβάλλουν και στους έξι στόχους του «Κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ».

Η πρώτη ομάδα συμβάλλει στη προστασία υδάτινων πόρων, συμπεριλαμβανομένων του προγράμματος εξοικονομώ για το νερό, της εγκατάστασης υδρομέτρων και τηλεμετρίας, της κατασκευής υποδομών για την διαχείριση του πόσιμου νερού και των υγρών αποβλήτων αλλά και μέσω της εισαγωγής μεταρρυθμίσεων που προωθούν τη βιώσιμη γεωργία και επιτρέπουν την αποτελεσματική χρήση των πόρων. Η δεύτερη ομάδα έργων στοχεύει στη προστασία του περιβάλλοντος, μέσω δράσεων για τη βιοποικιλότητα, αναδάσωσης και δασώσεις. Ειδικά για τις αναδάσώσεις, ο Άξονας προβλέπει την υλοποίηση δράσεων αναδάσωσης σε έκταση 16.500 εκταρίων, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην επίτευξη των στόχων του εθνικού σχεδίου Αναδάσωσης. Τέλος, έμφαση δίνεται επίσης στην αναβάθμιση των δυνατοτήτων που σχετίζονται με την πολιτική προστασία, με στόχο την αντιμετώπιση προκλήσεων που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή, καθώς η Ελλάδα επηρεάζεται σημαντικά από την αυξανόμενη σοβαρότητα και τη συχνότητα των καταστροφών που σχετίζονται με το κλίμα.

Το σύνολο των δράσεων και μεταρρυθμίσεων προωθούν την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας και αναμένεται να δημιουργήσουν σημαντικό αριθμό νέων θέσεων εργασίας. Τέλος οι δράσεις προάγουν την εδαφική συνοχή, καθώς η πλειοψηφία των έργων ή προγραμμάτων θα εφαρμοστεί σε Δήμους ή/ και Περιφέρειες σε όλη την επικράτεια.

1.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συμβάλλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ελλάδας αντιστοιχίζοντας το 22% του εκτιμώμενου προϋπολογισμού σε ψηφιακούς στόχους. Αντανακλά πλήρως τους στόχους και το σχέδιο δράσης της «Ψηφιακής Βίβλου», η οποία ευθυγραμμίζεται με τις εξής τρεις βασικές κατευθύνσεις της «Ευρωπαϊκής Ψηφιακής Στρατηγικής» (“Shaping Europe’s digital future”):

(α) Τεχνολογία που υποστηρίζει τους ανθρώπους: η «Ψηφιακή Βίβλος» δίνει προτεραιότητα στη διαλειτουργικότητα των δημόσιων υπηρεσιών, αποσκοπώντας στη βέλτιστη λειτουργία τους προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων. Επίσης, δίνει έμφαση στην ευρεία διασυνδεσιμότητα που οδηγεί σε νέες θέσεις εργασίας και ανάπτυξη, προβλέποντας καλύτερες κινητές και σταθερές ευρυζωνικές συνδέσεις, καθώς και εξαιρετικά γρήγορη πρόσβαση στο Διαδίκτυο για πόλεις και αγροτικές περιοχές, και δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για ιδιωτικές επενδύσεις στην ψηφιακή ανταγωνιστικότητα. Τέλος, περιλαμβάνει εθνικές στρατηγικές για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, την τεχνητή νοημοσύνη, την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων και την ενίσχυση των γυναικών στην ψηφιακή εποχή.

(β) Μια δίκαιη και ανταγωνιστική οικονομία: η «Ψηφιακή Βίβλος» υποστηρίζει τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας ενεργοποιώντας τους προαναφερθέντες βασικούς ψηφιακούς «καταλύτες», δηλαδή ψηφιακές δεξιότητες, ψηφιακές υποδομές, ψηφιακές υπηρεσίες κλπ.

(γ) Μια ανοιχτή, δημοκρατική και βιώσιμη κοινωνία: η πολιτική «ανοικτών δεδομένων» του Δημόσιου Τομέα, όπως περιλαμβάνεται στην «Ψηφιακή Βίβλο», αυξάνει τη διαθεσιμότητα «ανοικτών δεδομένων» και διευκολύνει τη χρήση τους λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τους κανόνες για την προστασία των δεδομένων. Επίσης, η εν λόγω εθνική ψηφιακή στρατηγική προβλέπει δράσεις για διαφάνεια και ανοιχτή διακυβέρνηση, ενώ είναι συνεπής και με τις αρχές της «Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας», ιδίως μέσω της προβλεπόμενης

ενσωμάτωσης των βασικών υποδομών πληροφορικής της Δημόσιας Διοίκησης σε μια κεντρική υποδομή κυβερνητικού υπολογιστικού νέφους (g-cloud).

Οι βασικές προκλήσεις που έχουν επισημανθεί και οι κυρίαρχοι στόχοι που έχουν τεθεί, καθώς και οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την επίτευξή τους, έχουν ομαδοποιηθεί κατά κύριο λόγο στους ακόλουθους τρεις Άξονες που στοχεύουν στη βελτίωση της «ψηφιακής απόδοσης», όπως αξιολογείται από τα επιμέρους κριτήρια του «Ψηφιακού Οικονομικού και Κοινωνικού Δείκτη» (“Digital Economy and Society Index”, DESI):

Πρώτον, η Ελλάδα κατατάσσεται τελευταία μεταξύ των χωρών της ΕΕ στα κριτήρια «Συνδεσιμότητας» του δείκτη DESI. Παρόλο που η Ελλάδα προχωρά με πολύ υψηλό ρυθμό στην εγκατάσταση γρήγορων ευρυζωνικών συνδέσεων, ρυθμό σημαντικά υψηλότερο συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ.

Άξονας 2.1 - Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος: Οι δράσεις αυτού του Άξονα στοχεύουν να βοηθήσουν τη χώρα να καλύψει τα κενά στις διασυνδέσεις υψηλής ταχύτητας, να επιτύχει τους στόχους για συνδέσεις gigabit και να βελτιώσει την ψηφιακή της ανταγωνιστικότητα. Οι προτεινόμενες επενδύσεις διευκολύνουν την εγκατάσταση υποδομών οπτικών ινών και την ανάπτυξη δικτύων 5G, καλύπτοντας μεγάλους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους, ενώ οι μεταρρυθμίσεις διασφαλίζουν τη μετάβαση σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις και τεχνολογίες 5G. Η υλοποίηση των δράσεων αυτού του Άξονα θα έχει σημαντικές θετικές επιπτώσεις σε ολόκληρη την κοινωνία και την οικονομία, όπως δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, νέες και καλύτερες ευκαιρίες για τον βιομηχανικό τομέα, καθώς και υψηλότερη αποδοτικότητα και παραγωγικότητα τόσο για ιδιώτες όσο και για εταιρείες.

Δεύτερον, η Ελλάδα υστερεί στην αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και κατατάσσεται προτελευταία μεταξύ των 27 κρατών μελών της ΕΕ, με βάση τα κριτήρια των ‘Ψηφιακών Δημόσιων Υπηρεσιών’ του προαναφερθέντος ευρωπαϊκού δείκτη DESI.

Ο Άξονας 2.2 - Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα μέσω της βελτίωσης του λειτουργικού του μοντέλου και στην παροχή βελτιωμένων, ποιοτικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Η επιτάχυνση των προσπαθειών για τη βελτίωση της «ψηφιακής απόδοσης» της χώρας θα είναι καταλυτική για την επίτευξη του παραπάνω στόχου. Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στοχεύουν (α) στον ψηφιακό μετασχηματισμό των οργανισμών του Δημόσιου Τομέα και στην ενίσχυση των ψηφιακών τους υπηρεσιών, (β) σε βελτιώσεις επιχειρησιακών διαδικασιών συνοδευόμενες από την ενσωμάτωση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων, (γ) σε σημαντική ενίσχυση της διαλειτουργικότητας πληροφοριακών συστημάτων και δεδομένων, (δ) σε ευρείας κλίμακας στρατηγικές και πολιτικές κυβερνοασφάλειας, καθώς και (ε) σε εκτεταμένη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών, όπως για παράδειγμα οι τεχνολογίες υπολογιστικού νέφους (cloud computing) ή οι τεχνολογίες αποτελεσματικής διαχείρισης πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data).

Σημειώνεται ότι εκτός από τη βελτίωση ως προς τα κριτήρια των ‘Ψηφιακών Δημόσιων Υπηρεσιών’, οι προτεινόμενες επενδύσεις θα βελτιώσουν, επίσης, τη θέση της Ελλάδας ως προς τα κριτήρια της ‘Ενσωμάτωσης της Ψηφιακής Τεχνολογίας’ του δείκτη DESI. Η πλήρης εφαρμογή του προτεινόμενου Σχεδίου από όλους τους εμπλεκόμενους δημόσιους φορείς -κεντρικούς, περιφερειακούς και τοπικούς φορείς- οδηγεί σε ακόμα πιο σημαντικές βελτιώσεις στον τομέα της ψηφιακής δημόσιας διοίκησης.

Τέλος, σύμφωνα και με το δείκτη DESI, η Ελλάδα διαθέτει μία από τις λιγότερο προηγμένες ψηφιακές οικονομίες στην ΕΕ, καθώς η συνολική κατάταξη της Ελλάδας, για το 2020, είναι 27η από τα 28 (τότε) κράτη μέλη της ΕΕ.

Ο Άξονας 2.3. - Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων στοχεύει στην ενίσχυση της ενσωμάτωσης των ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, μειώνοντας το «ψηφιακό χάσμα» μεταξύ των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) σε σχέση με τις αντίστοιχες του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Αυτό

επιτυγχάνεται παρέχοντας φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις και χρηματοδότηση για την προμήθεια λογισμικού, υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους, εγκατάσταση εξειδικευμένου εξοπλισμού κλπ. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις αυτού του Άξονα στοχεύουν στην αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων της ψηφιακής ένταξης, της επανεκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού στο πλαίσιο ενός ψηφιακού περιβάλλοντος, της ενίσχυσης ψηφιακών δεξιοτήτων και της ψηφιακής επιχειρηματικότητας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

Ως αποτέλεσμα, η υλοποίηση των δράσεων αυτού του Άξονα, και το πλήρες φάσμα των ωφελειών που απορρέουν από την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, θα βελτιώσει σημαντικά τη θέση της χώρας ως προς τα κριτήρια για το 'Ανθρώπινο Κεφάλαιο', τη 'Χρήση Υπηρεσιών Διαδικτύου' και την 'Ένσωμάτωση της Ψηφιακής Τεχνολογίας' του δείκτη DESI (η Ελλάδα κατατάχθηκε 24^η το 2020 ως προς τα προαναφερθέντα κριτήρια).

1.3. Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμη λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές ΜΜΕ

Η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με μια διπλή πρόκληση όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη. Αφενός, γνωρίζει τις άμεσες οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης που επέφερε η πανδημία COVID-19. Τα προσωρινά στοιχεία που ανακοίνωσε η ΕΛΣΤΑΤ τοποθετούν την ύφεση για το 2020 στο -8,2%, ενώ σύμφωνα με το (πιο πρόσφατο διαθέσιμο) μακροοικονομικό σενάριο του Προϋπολογισμού του 2021, και με την επιφύλαξη ότι η μακροοικονομική πρόβλεψη υπό αυτές τις συνθήκες είναι εγγενώς αβέβαιη:

- Το ΑΕΠ αναμένεται να ανακάμψει κατά 4,8 % το 2021.
- Οι προαναφερθείσες επιπτώσεις θα επηρεάσουν επίσης αρνητικά το παραγωγικό κενό, και το πρωτογενές ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης που εκτιμάται σε -7,2% του ΑΕΠ το 2020 και -3,9% του ΑΕΠ το 2021.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα δώσει σημαντική κυκλική ώθηση στην οικονομία που θα συμβάλει καθοριστικά στην μακροοικονομική σταθεροποίηση. Οι επιχορηγήσεις του σχεδίου θα χρηματοδοτήσουν ένα σύνολο ώριμων επενδύσεων υψηλού πολλαπλασιαστή σε υποδομές και ανθρώπινο κεφάλαιο, πολλές από τις οποίες ενισχύουν επίσης την πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Αυτές οι επενδύσεις αναμένεται να αυξήσουν άμεσα την συνολική ζήτηση και να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας.

Πέραν της άμεσης μακροοικονομικής του επίδρασης, το σχέδιο δεν επηρεάζει αρνητικά τη δημοσιονομική βιωσιμότητα, προλαμβάνοντας ένα πρόωρο δημοσιονομικό περιορισμό. Μαζί με τη ρήτρα γενικής διαφυγής του Συμφώνου Ανάπτυξης και Σταθερότητας, επιτρέπει τη χρήση αντικυκλικής δημοσιονομικής πολιτικής, ιδιαιτέρως στο αποκορύφωμα της κρίσης και όσο διαρκούν οι επιπτώσεις της, διασφαλίζοντας την εύρυθμη λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών και επιτρέποντας τη χρήση μέτρων δημοσιονομικής στήριξης.

Από αυτή την άποψη, η ταχεία υλοποίηση των δημοσίων επενδύσεων είναι υψίστης σημασίας. Για τον λόγο αυτό, ένας εκ των στόχων του **Άξονα 4.2. - Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης** είναι η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων επενδύσεων (μαζί με τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου της Διαχείρισης των Δημόσιων Οικονομικών, και την αύξηση της διαφάνειας και την καταπολέμηση της διαφθοράς). Αυτή περιλαμβάνει την ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας των αποκεντρωμένων μονάδων κρατικών ενισχύσεων, την επικαιροποίηση του νομικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις, την εκπαίδευση του προσωπικού για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου συστήματος προμηθειών και την αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων για τις ηλεκτρονικές προμήθειες.

Αφετέρου, η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με την οικονομική απόκλιση από την υπόλοιπη ΕΕ για πάνω από μια δεκαετία. Σε όρους πραγματικού κατά κεφαλήν ΑΕΠ, το 2007 η Ελλάδα υπολειπόταν των μ.ο. της ΕΕ και της ευρωζώνης κατά 11,8% και 23,4% αντίστοιχα, ενώ το 2019 οι αποκλίσεις αυτές ανήλθαν σε 36,6% και 43,2%. Η θέση της χώρας επιδεινώθηκε, από την 14η θέση μεταξύ των 27 κρατών μελών της ΕΕ που κατείχε το 2007 στην 18η το 2019.¹ Αλλά και πέραν της τελευταίας δεκαετίας, από το 1981 έως το 2019, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ στην Ελλάδα ήταν 0,9%, ενώ το κατά κεφαλήν πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε με ακόμη πιο αργούς ρυθμούς - περίπου 0,6% ετησίως κατά μέσο όρο².

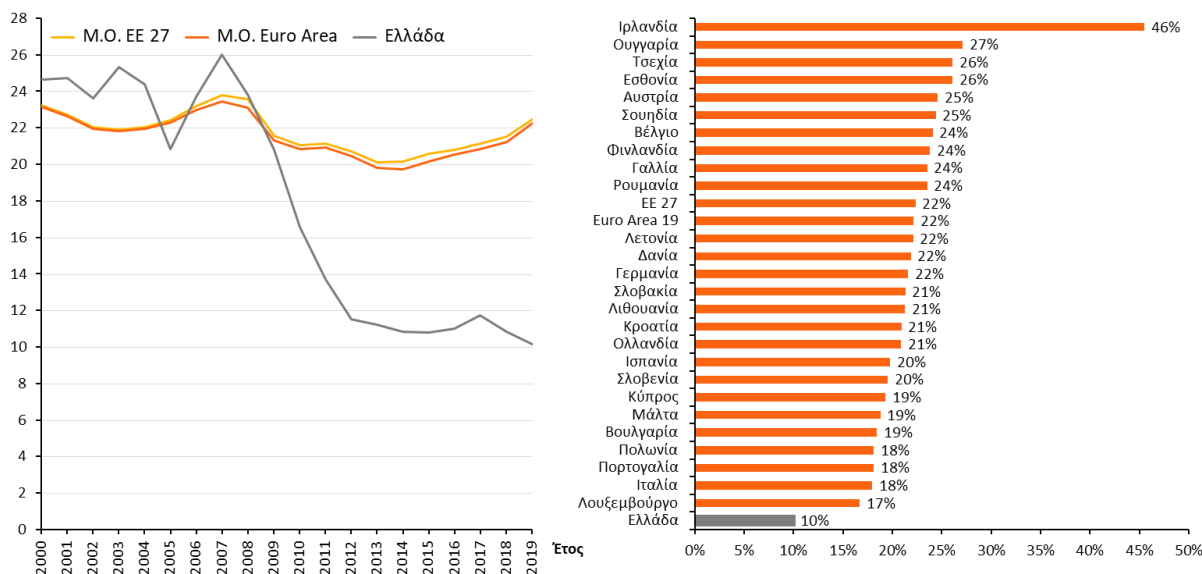
Για την σύγκλιση με την υπόλοιπη ΕΕ χρειάζεται επιπλέον ανάπτυξη με βιώσιμο και διατηρήσιμο τρόπο. Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός απαιτείται αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Ελλάδας. Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συμβάλλει καθοριστικά προς αυτή την κατεύθυνση αλλάζοντας το οικονομικό υπόδειγμα της χώρας. Η μελέτη της Τράπεζας της Ελλάδος (περίληψη της οποίας ακολουθεί σε επόμενο κεφάλαιο) καταλήγει ότι το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα οδηγήσει σε αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ της Ελλάδας κατά την περίοδο 2021-2026 σωρευτικά ίση με περίπου το 1/3 του ΑΕΠ του 2020, και κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες το 2026 σε σχέση με το σενάριο βάσης. Η αύξηση αυτή παραμένει και μακροπρόθεσμα κυρίως λόγω των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, με την μόνιμη αύξηση σε βάθος 20ετίας να υπολογίζεται στις 6,5 μονάδες στο ΑΕΠ κάθε έτους. Δημιουργούνται 180 έως 200 χιλιάδες θέσεις εργασίας μέχρι το 2026, και αυξάνονται οι επενδύσεις ως και κατά ένα πέμπτο.

Το δυνητικό προϊόν περιορίζεται από διάφορους παράγοντες, πολλοί από τους οποίους προϋπάρχουν της οικονομικής κρίσης της προηγούμενης δεκαετίας στη χώρα, αν και επιδεινώθηκαν από αυτή. Ο πρώτος ανασταλτικός παράγοντας είναι το δομικά χαμηλό ποσοστό των παραγωγικών επενδύσεων που επιδεινώθηκε από το επενδυτικό κενό που κληρονόμησε η ελληνική οικονομία από την κρίση της προηγούμενης δεκαετίας. Μεταξύ 2010 και 2019, ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου ως ποσοστό του ΑΕΠ υπολειπόταν σταθερά του μέσου όρου της ζώνης του ευρώ. Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, το επενδυτικό χάσμα της Ελλάδας - μετρούμενο ως απόκλιση από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ - ήταν κατά μέσο όρο περίπου 9% του ΑΕΠ ετησίως, ή 162 δισ. ευρώ αθροιστικά. Αυτό σημαίνει, ότι αν η Ελλάδα εμφάνιζε τους ίδιους ρυθμούς επενδύσεων με την υπόλοιπη Ευρώπη, θα είχαν πραγματοποιηθεί σωρευτικά περισσότερες επενδύσεις ύψους 162 δισ. ευρώ την τελευταία δεκαετία, όσο σχεδόν το τρέχον ΑΕΠ της χώρας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, την ευημερία των πολιτών και την κοινωνική συνοχή. Συγχρόνως, ο επιμερισμός της επενδυτικής δαπάνης ανά θεσμικό τομέα δείχνει ότι τα δύο τρίτα του επενδυτικού χάσματος οφείλονται σε επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα (Εικόνα 2). Το επενδυτικό χάσμα στον ιδιωτικό τομέα προηγείται της οικονομικής κρίσης, ωστόσο αυξήθηκε περαιτέρω κατά την τελευταία δεκαετία.

¹ Eurostat, nama_10_pc, ενημέρωση στις 12/11/2020 (Chain linked volumes 2010)

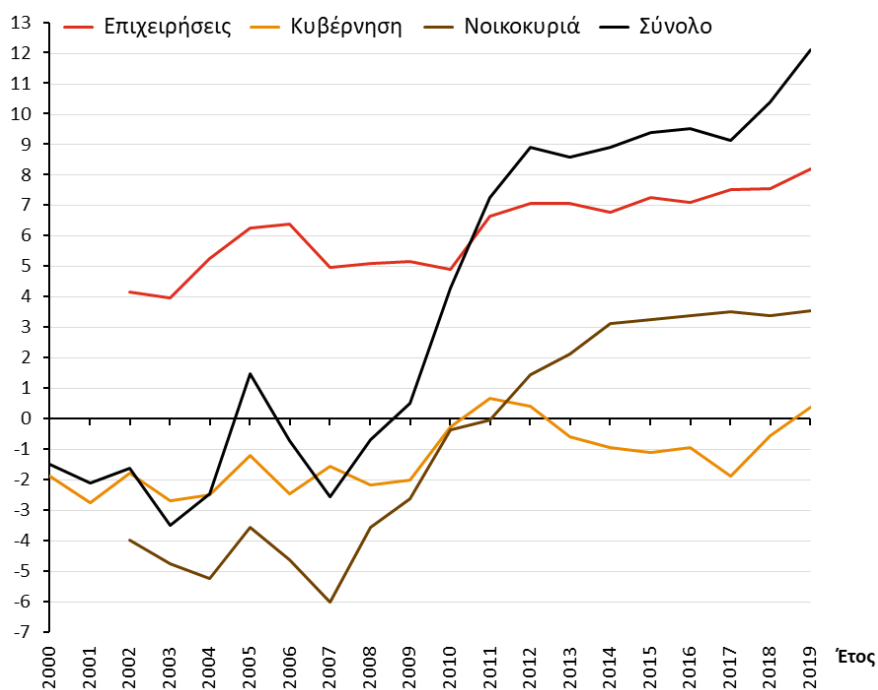
² Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη, σελ. 16

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

Εικόνα 1: Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου (% ΑΕΠ), 2000-19 & 2019

Πηγή: Eurostat. Σημείωση: Τα δεδομένα για την Βουλγαρία αφορούν το έτος 2017, ενώ τα δεδομένα για το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα και την Πολωνία αφορούν το έτος 2018 (διάγραμμα στα δεξιά).

Εικόνα 2: Επενδυτικό κενό (Μ.Ο. ευρωζώνης έναντι Ελλάδας) ανά θεσμικό τομέα, π.μ. ΑΕΠ

Πηγή: Eurostat. Σημείωση: Μ.Ο. ευρωζώνης (% ΑΕΠ) πλην Ελλάδας (% ΑΕΠ), δηλαδή μια θετική τιμή υποδεικνύει κενό.

Για να αντιμετωπιστεί η πρόκληση αυτή, εκτός από τις προαναφερθείσες δημόσιες επενδύσεις, **ο άξονας 4.7. - Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών** περιέχει τη χρήση των δανείων του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ως χρηματοδοτικά εργαλεία για ιδιωτικές επενδύσεις.

Το προϋπάρχον μεγάλο κενό των ιδιωτικών επενδύσεων καταδεικνύει την ύπαρξη σημαντικών επενδυτικών ευκαιριών. Επιπλέον, το επενδυτικό κενό μπορεί να αποδοθεί εν μέρει και σε περιορισμούς της πρόσβασης σε χρηματοδότηση (ρευστότητα, δείκτες κεφαλαίου π.χ. ρυθμιστικούς περιορισμούς), όπως επίσης και σε αποτυχίες της αγοράς (market failures) στον τραπεζικό τομέα που οφείλονται σε αποστροφή κινδύνου, ασύμμετρη πληροφόρηση κλπ.

Η χρήση των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για τη χρηματοδότησή τους μπορεί, επομένως, να συμβάλλει σημαντικά στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάκαμψης και ανάπτυξης και θα ακολουθήσει συγκεκριμένες κατευθυντήριες αρχές. Τα δάνεια θα κατευθυνθούν σε μακροπρόθεσμες βιώσιμες επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα και όχι σε βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης, που θα έχουν θετικό προσδοκώμενο ποσοστό απόδοσης (θετική καθαρή παρούσα αξία). Για να είναι επιλέξιμες, οι επενδύσεις θα πρέπει να συμβάλλουν σε έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω στόχους: 1) την πράσινη μετάβαση, 2) τον ψηφιακό μετασχηματισμό, 3) την έρευνα και την καινοτομία, 4) οικονομίες κλίμακας και 5) αύξηση των εξαγωγών.

Επιπλέον, τα δομικά χαμηλά ποσοστά παραγωγικών επενδύσεων συσχετίζονται άμεσα και με θεσμικά εμπόδια, όπως τα ρυθμιστικά βάρη (regulatory burdens), και εμπόδια στην δημόσια διοίκηση και στο σύστημα δικαιοσύνης, που προκαλούν αντικίνητρα για επενδύσεις. Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει δράσεις για την αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων που παρατίθενται αναλυτικά στην ενότητα **“1.5. Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις”**).

Δεύτερος παράγοντας που περιορίζει την οικονομική ανάπτυξη της χώρας είναι η χαμηλή παραγωγικότητα. Υπάρχει ένα επίμονο χάσμα παραγωγικότητας μεταξύ της Ελλάδας του και μέσου όρου της ζώνης του ευρώ, με αρνητικές συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.

Εκτός της επιβράδυνσης του σχηματισμού παγίου κεφαλαίου, η έλλειψη επενδύσεων επηρεάζει αρνητικά και την παραγωγικότητα. Ειδικότερα, οι χαμηλού ύψους επιχειρηματικές επενδύσεις στην έρευνα και ανάπτυξη και στις ψηφιακές τεχνολογίες υπονομεύουν την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων. Ο χαμηλός βαθμός καινοτομίας έχει παρόμοια αποτελέσματα. Η χαμηλή επίδοση της χώρας στον ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων καινοτομίας (European Innovation Scoreboard) οφείλεται κυρίως στη μεγάλη υστέρηση σε δαπάνες για επενδύσεις τύπου venture capital, σε άυλα περιουσιακά στοιχεία και δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης στον επιχειρηματικό τομέα. Συνεπώς, υπάρχει σημαντικό περιθώριο βελτίωσης, ειδικά στις προαναφερθείσες κατηγορίες, υπό την προϋπόθεση ότι δημιουργούνται συνέργειες με τομείς στους οποίους η Ελλάδα καταγράφει καλύτερες του Ευρωπαϊκού μέσου όρου επιδόσεις, βάσει του παραπάνω δείκτη, όπως η ικανότητα καινοτομίας των ΜμΕ και το ποσοστό του πληθυσμού με τριτοβάθμια εκπαίδευση³. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό:

Ο Άξονας 4.5. - Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, έχει διττό στόχο: Πρώτον, την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ επιστημονικής έρευνας και επιχειρήσεων. Αυτό γίνεται μέσω μιας μεταρρύθμισης που στοχεύει στην ενίσχυση της εξωστρέφειας του ελληνικού οικοσυστήματος προωθώντας τη συνεργασία του ελληνικού οικοσυστήματος Ε&Α με ομολόγους του εξωτερικού.

³ Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη, σελ. 22

Δεύτερον, την προώθηση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη. Οι προτάσεις του σχεδίου περιλαμβάνουν τη δημιουργία ενός προγράμματος για την αύξηση της χρηματοδότησης της βασικής έρευνας. Οι προτάσεις περιλαμβάνουν επίσης την αναβάθμιση των ερευνητικών κέντρων της χώρας και χρηματοοικονομικά κίνητρα για έρευνα και ανάπτυξη των έργων που έχουν βραβευτεί με σφραγίδα αριστείας (Horizon). Επίσης, γίνεται μια σημαντική προσπάθεια σύνδεσης της έρευνας και της καινοτομίας με τον παραγωγικό τομέα μέσω του προγράμματος Ερευνών - Δημιουργώ - Καινοτομώ. Σημαντική δράση αποτελεί και η ανάπτυξη του πληροφοριακού συστήματος ενημέρωσης που βελτιώνει τον τρόπο λήψης αποφάσεων των θεσμικών οργάνων.

Οι δράσεις αυτές πλαισιώνονται από το πρόγραμμα **του Άξονα 2.3. για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων**, ιδιαιτέρως των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ), που παρουσιάστηκε αναλυτικά στην προηγούμενη ενότητα.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προχωρά όμως και στην ενίσχυση βασικών τομέων της οικονομίας στους οποίους η Ελλάδα έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και που επηρεάστηκαν δυσανάλογα από την πανδημία. Αυτοί αφορούν: Τον τουρισμό και την ανάπτυξή του, τόσο στην ηπειρωτική όσο και στις παραθαλάσσιες και νησιωτικές περιοχές, όπου στόχος είναι η ανάδειξη εναλλακτικών τουριστικών προορισμών και η επέκταση των τουριστικών περιόδων. Τον πολιτισμό, όπου περιλαμβάνονται σημαντικές ενέργειες για ενίσχυση και εκσυγχρονισμό του τομέα του πολιτισμού καθώς και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς από την κλιματική αλλαγή και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών διαδρομών. Τη βιομηχανία και τη μεταποίηση όπου πραγματοποιούνται δράσεις για τη μετάβαση στη “βιομηχανία 4.0” τόσο των βιομηχανικών περιοχών όσο και των βιομηχανικών επιχειρήσεων. Τέλος, τον αγροτικό τομέα και τις ιχθυοκαλλιέργειες, όπου γίνεται σημαντική προσπάθεια προώθησης και εκσυγχρονισμού του κλάδου αποσκοπώντας στην αύξηση της αξίας του τελικού προϊόντος. Τα προγράμματα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας επιχειρήσεων, κυρίως ΜμΕ, που δραστηριοποιούνται στους τομείς αυτούς, συγκεντρώνονται στον **Άξονα 4.6. - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας**.

Επιπλέον, οι επιχειρήσεις όλων των μεγεθών (πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες και μεγάλες) είναι μικρότερες σε σχέση με τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ, πράγμα που επηρεάζει αρνητικά την παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητά τους. Στόχο της οικονομικής πολιτικής θα πρέπει να αποτελέσει η δημιουργία ενός οικονομικού περιβάλλοντος που θα επιτρέπει σε επιχειρήσεις όλων των μεγεθών να μεγαλώνουν, να συνεργάζονται μεταξύ τους και να αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητές τους.

Συνεπώς, πέραν της προώθησης των οικονομιών κλίμακας μέσω των χρηματοοικονομικών εργαλείων για ιδιωτικές επενδύσεις, ο **Άξονας 4.7.** συμπληρώνεται από ένα καθεστώς κινήτρων για την προώθηση των συνεργασιών και της μεγέθυνσης των επιχειρήσεων, με σκοπό την ενδυνάμωση της παραγωγικότητας, ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας. Για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, αυτό περιλαμβάνει την εισαγωγή μιας νέας νομικής μορφής για τις αστικές επιχειρηματικές συμπράξεις, ένα πλαίσιο που θα ενθαρρύνει τις ατομικές επιχειρήσεις να συμμετέχουν σε ανώτερης μορφής εταιρεία (περιορισμένη ευθύνη, περισσότερος έλεγχος). Για ΜμΕ και μεγαλύτερες επιχειρήσεις, περιλαμβάνεται δέσμη φορολογικών και χρηματοδοτικών κινήτρων για την προώθηση συνεργατικών σχημάτων (κοινοπραξιών - joint ventures, clusters, δικαιόχρησης - franchising, συνεταιρισμών, ενώσεων κλπ.) με συγκεκριμένες επιλεξιμότητες (logistics, τουρισμός, εξαγωγές, έρευνα και ανάπτυξη). Τέλος, θεσπίζεται πλαίσιο κινήτρων για τη συγχώνευση, μετατροπή και εξαγορά μεταξύ των επιχειρήσεων που θα αφορά στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας.

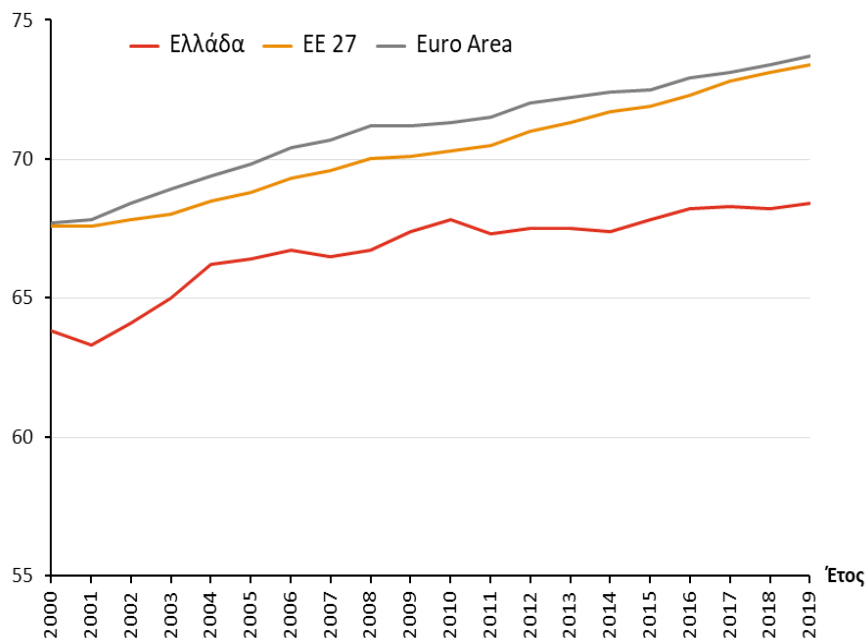
1.4. Κοινωνική και εδαφική συνοχή

Ο τρίτος ανασταλτικός παράγοντας για την ανάπτυξη είναι ο χαμηλός βαθμός αξιοποίησης της εργασίας που καταγράφεται διαχρονικά στη χώρα, ακόμα και στα έτη πριν από τη κρίση χρέους. Αφενός, η Ελλάδα έχει ένα υψηλό ποσοστό ανεργίας που αντανάκλα τον χαμηλό μέσο ρυθμό ανάπτυξης που σημειώθηκε τις τελευταίες

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

δεκαετίες. Αφετέρου, το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (μεταξύ 15-64 ετών) στην Ελλάδα βρίσκεται σταθερά κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Παρά την αύξηση μεταξύ του 2009 (67,4%) και του 2019 (68,4%), η απόκλιση από τον μέσο όρο της ΕΕ27 (70,1% το 2009 έναντι 73,4% το 2019) αυξήθηκε περαιτέρω. Έως το 2019, η Ελλάδα έπεσε στο 3ο χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής του πληθυσμού στην οικονομική δραστηριότητα μεταξύ των χωρών της ΕΕ, από το 9ο χαμηλότερο το 2009.

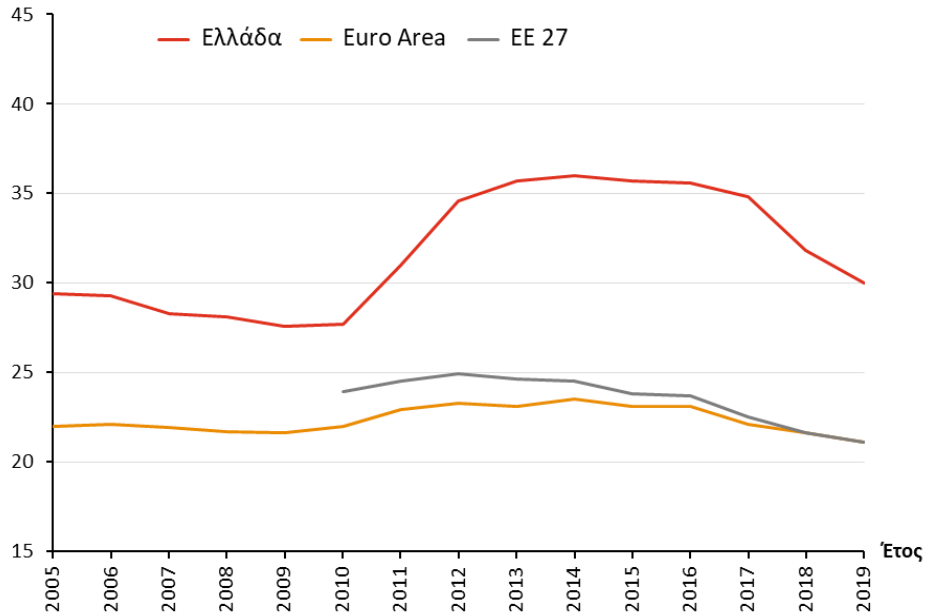
Παράλληλα, η επίμονα υψηλή ανεργία και η χαμηλή συμμετοχή στην αγορά εργασίας, οξύνουν τις ανισότητες και υπονομεύουν την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή: η καθοδική πορεία του κατά κεφαλήν εισοδήματος μεταφράστηκε σε υψηλό ποσοστό ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό (Εικόνα 4) και οδήγησε το 2018 και το 2019 στο να κατέχει η Ελλάδα το τρίτο υψηλότερο ποσοστό ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ⁴. Επιπλέον, η κρίση της COVID-19 κινδυνεύει να επιδεινώσει σημαντικά αυτές τις ανισότητες. Εκτός από την επιτάχυνση της αύξησης του ΑΕΠ σε σταθερή βάση που απαιτείται για τη σύγκλιση με την ΕΕ και σε αυτό τον τομέα, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιέχει δέσμη μέτρων που εναρμονίζεται με τις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και στοχεύει στην αύξηση της απασχόλησης, τις ίσες ευκαιρίες και τον περιορισμό των ανισοτήτων.

Εικόνα 3: Οικονομικά ενεργός πληθυσμός ως % του συνολικού πληθυσμού, ηλικίες 15-64

Πηγή: Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη (τιμές από την Eurostat)

⁴ Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη, σελ. 30, Eurostat

Εικόνα 4: Κίνδυνος φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, % του συνολικού πληθυσμού

Πηγή: Έκθεση Επιτροπής Πισσαριδής (τιμές από την Eurostat)

Ο Άξονας 3.1. - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας περιλαμβάνει ουσιαστικές επενδύσεις σε Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (Active Labour Market Policies, ALMPs), που ενισχύουν την ενεργοποίηση στην αγοράς εργασίας, και τη δημιουργία θέσεων εργασίας και ενός πλέγματος ασφαλείας κατά της ανεργίας. Συγχρόνως, περιέχει δράσεις για την ενίσχυση των δυνατοτήτων, ψηφιακών και άλλων, του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), ώστε να προσφέρει τη βέλτιστη ενεργό υποστήριξη για την εξεύρεση απασχόλησης στους ανέργους.

Σχετικά με την κατάρτιση και τη διά βίου μάθηση, ο **Άξονας 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης** περιλαμβάνει την εμβληματική μεταρρύθμιση της διακυβέρνησης των προγραμμάτων παροχής κατάρτισης/επανακατάρτισης, βασισμένη σε σύστημα ανταμοιβών που προσφέρει κίνητρα για υψηλής ποιότητας και αποδοτικότητας κατάρτιση, που προωθεί την υιοθέτηση καλών πρακτικών, έχοντας ως αποτέλεσμα τη συστηματική βελτίωση σε ό,τι αφορά τις επιδόσεις της προσφερόμενης κατάρτισης και της αγοράς εργασίας. Το πλαίσιο εφαρμόζεται στα προγράμματα κατάρτισης/επανακατάρτισης του συνόλου του εργατικού δυναμικού και δίνει έμφαση στη σύζευξη μεταξύ των αναγκών των επιχειρήσεων και των παρεχόμενων προγραμμάτων κατάρτισης για δεξιότητες υψηλής ζήτησης στην αγορά εργασίας, ιδιαιτέρως δεξιότητες που είναι αναγκαίες για την πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Λόγω της αύξησης της απασχόλησης και της παραγωγικότητας και ως αποτέλεσμα του σχεδιασμού του, ο Άξονας θα μειώσει, επίσης, τις ανισότητες, τη φτώχεια και τον κίνδυνο οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού. Οι πολιτικές του Άξονα 3.2. συμπληρώνονται από εκείνες για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες, που παρουσιάζονται αναλυτικά στην ομώνυμη ενότητα αυτού του κεφαλαίου (1.6.).

Η χαμηλή συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό αφορά κυρίως στις γυναίκες, αλλά και στους νέους. Το ποσοστό των οικονομικά ενεργών γυναικών το 2019 στην Ελλάδα ήταν 60,4%, έναντι 68,5% κατά μέσο όρο στη ζώνη του ευρώ και 67,9% στην ΕΕ των 27, το τρίτο χαμηλότερο στην ΕΕ. Το μέσο επίπεδο εκπαίδευσης των γυναικών που δεν συμμετέχουν στην αγορά εργασίας είναι εξαιρετικά υψηλό. Επιπλέον, μεταξύ των 15-24 ετών, μόνο το

22,5% συμμετείχε στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα (το χαμηλότερο ποσοστό στην ΕΕ) σε σχέση με το 39,4% στην ΕΕ και το 40,3% στη ζώνη του ευρώ κατά μέσο όρο⁵.

Ο Άξονας 3.1. - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας περιέχει τη μεταρρύθμιση στην εργατική νομοθεσία στην κατεύθυνση της αύξησης της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της ανθεκτικότητας της αγοράς εργασίας σε ό,τι αφορά μελλοντικούς κραδασμούς. Επίσης, μεταφέρει την Ευρωπαϊκή Οδηγία (ΕΥ) 2019/1158 σχετικά με την ισορροπία μεταξύ ζωής και εργασίας και την ισότητα των φύλων, ευθυγραμμισμένος και με τις δύο ομώνυμες αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων. Η μεταρρύθμιση υπερβαίνει τα προαπαιτούμενα της Οδηγίας και νομοθετεί νέα δικαιώματα που έχουν συμφωνηθεί με τους κοινωνικούς εταίρους (π.χ. άδεια φροντίδας παιδιών, άδεια για την παρακολούθηση της σχολικής απόδοσης, άδεια για γονείς ασθενών ή ανάπηρων παιδιών ή μονογονεϊκές οικογένειες). Πλαισιώνεται από προγράμματα για τη δημιουργία χώρων παιδικής μέριμνας σε χώρους εργασίας (**Άξονας 3.4.**). Η συμβολή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στην ισότητα των φύλων και τις ίσες ευκαιρίες παρουσιάζεται στην ολότητά της στο κεφάλαιο 5 του πρώτου μέρους ("**Ισότητα των φύλων και ίσες ευκαιρίες για όλους**").

Ο Άξονας 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στοχεύουν σε ορισμένες από τις πιο ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες της χώρας, με πρωταρχικό στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών για όλους, ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ηλικία, την αναπηρία και άλλα χαρακτηριστικά. Ο Άξονας στηρίζει μία από τις τρεις δέσμες αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, δηλαδή την κοινωνική προστασία και ένταξη. Ο Άξονας στοχεύει στη διασφάλιση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής ενεργοποίησης και της ένταξης που ευνοεί την ανάπτυξη και επίσης διασφαλίζει ότι τα οφέλη της ανάπτυξης μοιράζονται ευρέως, μειώνοντας έτσι τη φτώχεια και τις ανισότητες. Επιπλέον, ο Άξονας στοχεύει στη μείωση των άνευ προηγουμένου δυσμενών επιπτώσεων της πανδημίας στις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

Οι στόχοι του Άξονα θα υλοποιηθούν μέσω: (α) της προστασίας του συστήματος κοινωνικών παροχών από αθέμιτες πρακτικές, (β) της μεταρρύθμισης του προγράμματος σπουδών των βρεφονηπιακών σταθμών με στόχο την καλύτερη προετοιμασία των παιδιών για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων ειδικών παρεμβάσεων για την έγκαιρη διάγνωση μαθησιακών και αναπτυξιακών διαταραχών, γ) ειδικά προγράμματα κατάρτισης και επιδοτούμενης εργασίας που στοχεύουν στην (επανε)ένταξη στην αγορά εργασίας των πιο ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων, συγκεκριμένα των αστέγων, των δικαιούχων Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και των προσφύγων, (δ) προγραμμάτων για την εξοικείωση των ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρία με τις ψηφιακές τεχνολογίες και υπηρεσίες του δημόσιου τομέα, (ε) του ψηφιακού μετασχηματισμού του συστήματος κοινωνικής προστασίας και (στ) των προγραμμάτων κατάρτισης σχετικά με τη διαφορετικότητα τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα για την καταπολέμηση των διακρίσεων κάθε μορφής.

Τέλος, σημαντική πρόκληση για την χώρα αποτελεί και η αντιμετώπιση των περιφερειακών ανισοτήτων. Σημαντικές περιφερειακές ανισότητες παρατηρούνται και σε κοινωνικούς δείκτες όπως το ποσοστό ανεργίας και το ποσοστό ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού⁶.

Ο Άξονας 4.6. - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας περιέχει μια σειρά επενδύσεων σε υποδομές που ενισχύουν την ανάπτυξη στις 13 περιφέρειες της χώρας. Μαζί με τη μεταρρύθμιση του κανονιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, θα βελτιωθεί η συνδεσιμότητα και θα επιτραπεί στην Ελλάδα να εφαρμόσει τον απαιτούμενο οικονομικό και ψηφιακό μετασχηματισμό και να αυξήσει την παραγωγικότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, προτείνεται η υποστήριξη της δημιουργίας υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στο κλίμα, έξυπνων και βιώσιμων συστημάτων υποδομών και

⁵ Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη, σελ. 28

⁶ Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη, σελ. 31

μεταφορών. Συμπληρώνονται από επενδύσεις που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας στην περιφέρεια και την περιφερειακή συνοχή, αναλυτικά:

1. Επενδύσεις στα δίκτυα μεταφορών (οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, αναβάθμιση περιφερειακών αεροδρομίων)
2. Δημιουργία επιχειρηματικών πάρκων νέας γενιάς
3. Συγχρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων για τον οικονομικό μετασχηματισμό του γεωργικού τομέα και ανάπτυξη του τομέα της υδατοκαλλιέργειας
4. Παρεμβάσεις για ανάπτυξη του τουρισμού στα ηπειρωτικά και τα νησιωτικά/παραθαλάσσια τμήματα της χώρας
5. Προγράμματα που αναδεικνύουν τον πολιτισμό ως οδηγό περιφερειακής ανάπτυξης.

Επιπλέον, οι υπόλοιποι άξονες του σχεδίου περιέχουν δράσεις που κατανέμονται γεωγραφικά σε όλη την επικράτεια και συγκεκριμένα:

1. Αναβαθμίσεις στο δίκτυο του ΔΕΔΔΗΕ, με στόχο την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και την προστασία του περιβάλλοντος - **Άξονας 1.1.**
2. Πράσινες αστικές παρεμβάσεις, ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων του δημοσίου τομέα, κατάρτιση και επικύρωση πολεοδομικών σχεδίων - **Άξονας 1.2.**
3. Αναδασώσεις και προστασία της βιοποικιλότητας - **Άξονας 1.4.**
4. Υποδομές διαχείρισης και επεξεργασίας αστικών λυμάτων, υποδομές παροχής και εξοικονόμησης πόσιμου νερού, δίκτυα ύδρευσης, αντιπλημμυρικά έργα, επενδύσεις στο εθνικό αρδευτικό δίκτυο - **Άξονας 1.4.**
5. Προώθηση των “έξυπνων πόλεων” (smart cities), μέσω της ανάπτυξης ψηφιακών υποδομών και υπηρεσιών - **Άξονας 2.2.**

Τέλος, ο **Άξονας 1.1. – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον**, πρόκειται να προωθήσει τον εθνικό στόχο της Ελλάδας για πλήρη κατάργηση του λιγνίτη έως το 2028 και τη σταδιακή κατάργηση του πετρελαίου, εισάγοντας ταυτόχρονα ολοκληρωμένα μέτρα στήριξης, συμπεριλαμβανομένων μέτρων κοινωνικοοικονομικής και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, για την αναδιάρθρωση των περιοχών που πλήττονται, διασφαλίζοντας τη Δίκαιη Μετάβαση.

1.5. Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις

Σύμφωνα με τον Κανονισμό του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ως ανθεκτικότητα ορίζεται η ικανότητα να αντιμετωπίζονται οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά σοκ και/ή διαρθρωτικές αλλαγές με δίκαιο, βιώσιμο και χωρίς αποκλεισμούς τρόπο.

Πρωτίστως, η κρίση της πανδημίας αποκάλυψε τις αδυναμίες στα εθνικά συστήματα υγείας. Η υγειονομική περίθαλψη στην Ελλάδα έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική κρίση και έχουν αποκαλυφθεί μακροχρόνια προβλήματα που επηρεάζουν την ποιότητα της παροχής υπηρεσιών υγείας.

Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, ο **Άξονας 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας** προωθεί ένα σύνολο διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του εθνικού συστήματος υγείας, την

επίτευξη ισότιμης πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και τη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας του συστήματος.

Τα κύρια δομικά στοιχεία του Άξονα περιλαμβάνουν τον επανασχεδιασμό του συστήματος υγείας μέσω αποτελεσματικών οργανωτικών μεταρρυθμίσεων, τη βελτιστοποίηση της χρήσης των χρηματοδοτικών πόρων και τη δημιουργία ενός ποιοτικού πλαισίου, τη μεταρρύθμιση του συστήματος πρωτοβάθμιας υγείας και τον επαναπροσανατολισμό των υπηρεσιών υγείας προς την πρόληψη και έγκαιρη διάγνωση των ασθενειών. Αυτοί οι στόχοι θα υποστηριχθούν από τον ψηφιακό μετασχηματισμό της υγείας, μαζί με την ανάπτυξη ενός συστήματος υγείας που θα επικεντρώνεται στον ασθενή και από επενδύσεις σε υποδομές υγείας. Συνολικά, ο Άξονας θα συμβάλει στην εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας υψηλής ποιότητας, στην αύξηση της αποτελεσματικότητας στην παροχή υπηρεσιών, στον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών υγείας και στην οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης.

Η κρίση του κορονοϊού επίσης ανέδειξε τη σημασία της οικονομικής ανθεκτικότητας. Οι ανθεκτικές οικονομίες έχουν την ικανότητα να αποτρέπουν τις σημαντικές και επίμονες επιπτώσεις που επιφέρουν τα οικονομικά σοκ στα εισοδήματα και στο επίπεδο απασχόλησης, εξομαλύνοντας, έτσι, τις οικονομικές διακυμάνσεις⁷, και κατ'επέκταση τις κοινωνικές επιπτώσεις τους. Πιο συγκεκριμένα, η ανθεκτικότητα σχετίζεται με (i) το ποσο ευάλωτη είναι μια οικονομία σε εξωγενή ή ενδογενή οικονομικά σοκ (ii) την ικανότητα απορρόφησής τους και (iii) την ικανότητα για γρήγορη ανάκαμψη μετά από ένα σοκ στην οικονομία.

Η ανθεκτικότητα είναι ιδιαίτερα σημαντική σε μια Οικονομική και Νομισματική Ένωση, όπου τα εργαλεία πολιτικής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων σημαντικών οικονομικών γεγονότων είναι πιο περιορισμένα. Η εμπειρία της Ελλάδας κατά την τελευταία δεκαετία, πράγματι, περιλαμβάνει μια μακρά και επίμονη ύφεση που επηρέασε, όπως προαναφέρθηκε, τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την πραγματική σύγκλιση.

Πριν από την έναρξη της πανδημίας COVID-19, η Διαδικασία Μακροοικονομικών Ανισορροπιών είχε εντοπίσει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες στην Ελλάδα που σχετίζονται με: 1) υψηλό δημόσιο χρέος, 2) υψηλή αρνητική καθαρή διεθνή επενδυτική θέση (NIIP), 3) υψηλό ποσοστό ανεργίας και 4) μεγάλο μερίδιο μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPLs) στους ισολογισμούς των τραπεζών⁸. Αυτές οι κληροδοτηθείσες ανισορροπίες καθιστούν μεγαλύτερη την ανάγκη αύξησης της ικανότητας απορρόφησης σοκ στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στοχεύουν στην αύξηση της ικανότητας της χώρας να απορροφά το τρέχον αλλά και μελλοντικά σοκ, καθώς επίσης και να διευκολύνει την ανακατανομή πόρων, ώστε να υποστηρίξει μια εύρωστη ανάκαμψη.

Πρώτον, θεσμοί της αγοράς εργασίας που λειτουργούν ομαλά και ανταποκρίνονται στις οικονομικές εξελίξεις μπορούν να μειώσουν την επίδραση των σοκ στην απασχόληση και να μετριάσουν τις επιπτώσεις τους. Από αυτή την άποψη, ο **Άξονας 3.1** αυξάνει την ικανότητα της αγοράς εργασίας να κλείνει γρήγορα τα κενά της απασχόλησης σε περίπτωση δυσμενών σοκ. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω των διατάξεων του αναμορφωμένου εργατικού νόμου και των κατάλληλων ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας (ALMPs) σχεδιασμένων με στόχο την αύξηση της ενεργοποίησης και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας. Αυτές συμπληρώνονται από προσεκτικά σχεδιασμένες μη ενεργητικές πολιτικές στον τομέα της αγοράς εργασίας συμπεριλαμβανομένου ενός εξορθολογισμένου πλαισίου παροχών προς τους ανέργους, με κίνητρα που αποθαρρύνουν την αδράνεια και ενθαρρύνουν τη συμμετοχή στην απασχόληση και σε προγράμματα απόκτησης νέων δεξιοτήτων ή της αναβάθμισης των υφιστάμενων δεξιοτήτων.

⁷ Economic resilience in EMU, Thematic discussions on growth and jobs, Note for the Eurogroup, 13/9/2017

⁸ CSRs 2019, Recital 3; CSRs 2020, Recital 2.

Δεύτερον, η αντικυκλική δημοσιονομική πολιτική συνεισφέρει στην απορρόφηση των οικονομικών σοκ. Προϋποθέτει δημόσιες δαπάνες που να αντιδρούν αντίστροφα με τον οικονομικό κύκλο, συμπεριλαμβανομένων των αυτόματων σταθεροποιητών. Αυτό προϋποθέτει, με τη σειρά του, τη δημιουργία δημοσιονομικού αποθέματος κατά τη φάση της ανάκαμψης, καθώς και την υλοποίηση πολιτικών που συμβάλλουν στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Το σχέδιο συμβάλλει σε αυτές τις κατευθύνσεις με τους παρακάτω τρόπους:

Ο Άξονας 4.1. - Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης είναι ένας σημαντικός Άξονας για την συνεχιζόμενη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής. Αυτός ο Άξονας ενισχύει την ανθεκτικότητα, περιορίζοντας την κατεύθυνση πόρων προς την παραοικονομία, και συμβάλλει στην κοινωνική ανθεκτικότητα καθιστώντας τη φορολογία πιο δίκαιη. Συμπεριλαμβάνει πολλές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις όπως αναλύονται παρακάτω:

Από πλευράς φορολογικού πλαισίου: η πλήρης κωδικοποίηση της φορολογικής νομοθεσίας με σκοπό την αύξηση της διαφάνειας, ένα νέο πλαίσιο για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης (καπνός, οινοπνευματώδη και ενέργεια), η υιοθέτηση πρόσθετων μέτρων και κινήτρων για περαιτέρω αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, η εφαρμογή μιας ψηφιακής και αυτόματης διαδικασίας ηλεκτρονικής επιστροφής ΦΠΑ. Επιπλέον, και σε συνδυασμό με τον Πυλώνα 2, προβλέπεται η καθιέρωση των ταμειακών μηχανών νέας τεχνολογίας σε ολόκληρη τη χώρα οι οποίες θα συνδέονται on-line με τις φορολογικές αρχές. Τελευταίο, αλλά εξίσου σημαντικό, συμπεριλαμβάνεται ένα φιλόδοξο έργο για την εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης στο σχεδιασμό φορολογικών ελέγχων.

Από την πλευρά της φορολογικής διοίκησης, πρέπει να συνεχιστεί η ψηφιοποίηση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων. Στην κατεύθυνση αυτή, έχουν προταθεί στον Άξονα αυτό συνολικά 14 υποπρογράμματα.

Σημειώνεται πως οι επιδιώξεις του **Άξονα 4.1** για περαιτέρω μείωση της φοροδιαφυγής, αύξηση των δυνατοτήτων της φορολογικής διοίκησης και βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης και είσπραξης δεν είναι μόνο θέμα δημοσιονομικής αποτελεσματικότητας, αλλά και θέμα δικαιοσύνης, οικονομικής αποδοτικότητας και βέλτιστης κατανομής πόρων.

Ο Άξονας 4.2. - Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης έχει ως δεύτερο, από τους συνολικά τρεις στόχους του, τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου της Διαχείρισης των Δημόσιων Οικονομικών (Public Financial Management). Ως μέρος του στόχου αυτού, το GOV-ERP στοχεύει στον ψηφιακό μετασχηματισμό των δομών οικονομικής διαχείρισης και εποπτείας που διαθέτει το κράτος. Μεταξύ άλλων, πρόκειται να υποστηρίξει τις επισκοπήσεις δαπανών, οι οποίες μπορούν να προωθήσουν την αποτελεσματική κατανομή δαπανών και τη λήψη φιλικών προς την ανάπτυξη αποφάσεων σχετικά με τον προϋπολογισμό. Μια πρόσθετη μεταρρύθμιση που περιλαμβάνεται σε αυτόν τον Άξονα στοχεύει στη δημιουργία ενός σύγχρονου και ολοκληρωμένου πλαισίου για τη διαχείριση των δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών.

Τρίτον, οι χρηματοπιστωτικές αγορές μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην άμβλυση των οικονομικών σοκ, ιδίως μέσω της πρόσβασης σε πιστώσεις, του διαμοιρασμού κινδύνων στις κεφαλαιαγορές και της χρήσης αποταμιεύσεων.

Ο Άξονας 4.4. - Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών περιλαμβάνει το νέο πλαίσιο φερεγγυότητας που θα ενισχύσει την επαρκή παροχή πιστώσεων σε περίπτωση οικονομικών σοκ και πρόκειται να αυξήσει την ανθεκτικότητα της οικονομίας, αποτρέποντας τη δημιουργία συνθηκών πιστωτικής ασφυξίας.

Επίσης, ο Άξονας προβλέπει τη δημιουργία ενός Γραφείου Πιστώσεων προκειμένου να αντιμετωπιστεί η υπάρχουσα ασύμμετρη πληροφόρηση και να ενισχυθεί η πρόσβαση στις πιστώσεις. Προκειμένου να διασφαλιστεί η λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με την πρόσβαση σε πιστώσεις, ο Άξονας προβλέπει τη δημιουργία ενός Παρατηρητηρίου Πιστωτικής Επέκτασης και, με σκοπό την αποτροπή μελλοντικής υπερχρέωσης, προβλέπεται η ανάπτυξη ενός μητρώου παρακολούθησης ιδιωτικού χρέους. Επίσης, προβλέπει

την δημιουργία ενός Κεντρικού Μητρώου Πιστώσεων που έχει στόχο να ενισχύσει την παροχή πιστώσεων στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Επιπλέον ο **Άξονας 4.4.** περιλαμβάνει την ενίσχυση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, με την Κωδικοποίηση και την αναθεώρηση νόμων και διατάξεων και την αναβάθμιση των πληροφοριακών της συστημάτων. Το έργο θα ενισχύσει την πρόσβαση επιχειρήσεων σε κεφάλαια και την εμπιστοσύνη στη λειτουργία της Κεφαλαιαγοράς. Στόχος είναι να συμπληρωθεί η τραπεζική χρηματοδότηση, διασφαλίζοντας ότι οι βιώσιμες επιχειρήσεις θα διατηρούν πρόσβαση σε χρηματοδότηση και κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ύφεσης, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση της οικονομικής ανθεκτικότητας.

Τέταρτον, η μεγέθυνση του διεθνώς εμπορεύσιμου τομέα μειώνει την εξάρτηση της συνολικής παραγωγής από την εσωτερική ζήτηση και ενισχύει την επίδραση της αυξημένης ανταγωνιστικότητας στην οικονομία, συμβάλλοντας έτσι θετικά στην απορρόφηση των οικονομικών σοκ.

Προς την κατεύθυνση αυτή, τα οικονομικά κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις (**Άξονας 4.7.**) έχουν ως έναν από του στόχους τους την αύξηση των εξαγωγών, ενώ τα κίνητρα για τη συνεργασία και την αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων εστιάζουν σε εμπορεύσιμους και εξωστρεφείς οικονομικούς τομείς. Συμπληρώνονται από την ψηφιοποίηση του εθνικού δικτύου οικονομικής διπλωματίας, την ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας του Enterprise Greece και δράσεις κατάρτισης εξαγωγικών επιχειρήσεων.

Πέμπτον, η εύρυθμη λειτουργία και ο ανταγωνισμός στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών αυξάνουν την ευελιξία των τιμών, μια από τις προϋποθέσεις για ομαλή προσαρμογή στα σοκ, ιδίως στο πλαίσιο μιας νομισματικής ένωσης. Η ολιστική μεταρρύθμιση για τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας (**Άξονας 4.7**) θα υποστηρίξει τόσο την αύξηση του ανταγωνισμού, όσο και την ανακατανομή των πόρων, διευκολύνοντας την είσοδο νέων επιχειρήσεων στην αγορά. Πλαισιώνεται από τη μεταρρύθμιση του πλαισίου για την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων και την ολοκλήρωση της απλούστευσης του θεσμικού πλαισίου για την επιχειρηματική δραστηριότητα, που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: την επέκταση των υφιστάμενων μεταρρυθμίσεων απλοποίησης της αδειοδότησης σε πρόσθετες οικονομικές δραστηριότητες, κωδικοποιήσεις νομοθεσίας και αναθεώρηση της πολιτικής ποιότητας (τυποποίηση, πιστοποιήσεις κ.λπ.) για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης.

Το επιχειρηματικό περιβάλλον θα ενισχυθεί και από το νέο αποτελεσματικό πλαίσιο φερεγγυότητας για την αναδιάρθρωση του ιδιωτικού χρέους (**Άξονας 4.4.**), το οποίο ενοποιεί κατακερματισμένα καθεστώτα σε ένα ενιαίο πλαίσιο, δημιουργώντας μια πλατφόρμα για κοινή χρήση δεδομένων, επεκτείνοντας τη διαδικασία ηλεκτρονικής κατάθεσης νομικών εγγράφων και εισάγοντας προ-εγκριμένες αυτοματοποιημένες διαδικασίες αναδιάρθρωσης.

Τέλος, η θεσμική ανθεκτικότητα είναι προαπαιτούμενο για την αντιμετώπιση κρίσεων και την ικανότητα αντίδρασης σε αυτές. Αποτελεί το υπόβαθρο για την υλοποίηση και εύρυθμη λειτουργία των παραπάνω δράσεων και προϋποθέτει μια αποτελεσματική δημόσια διοίκηση και υψηλής ποιότητας διαδικασίες διακυβέρνησης. Ο **Άξονας 2.2** για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του κράτους συγκεντρώνει τον πυρήνα των μέτρων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προς την κατεύθυνση αυτή. Πλαισιώνεται, ωστόσο, από δύο πολύ σημαντικές δέσμες δράσεων.

Πρώτον, αυτές του **Άξονα 4.2.** που έχουν ως στόχο την αύξηση της διαφάνειας και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Περιλαμβάνουν την ενίσχυση του νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/CFT), δράση κρίσιμη και για τη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής ανθεκτικότητας, την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου και την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μέσω της ενίσχυσης της Δι-υπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου της Αγοράς και την δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού

συστήματος για τη διαχείριση και τη δημιουργία σταθμών ελέγχου για την εντατικοποίηση των ελέγχων κοντά στα σύνορα.

Δεύτερον, τις δράσεις του **Άξονα 4.3. - Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης**, ο οποίος συμπεριλαμβάνει μία φιλόδοξη ατζέντα που στηρίζεται σε τέσσερις πυλώνες. Πρώτον, την επιτάχυνση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης μέσω μιας σειράς μεταρρυθμίσεων όπως η ίδρυση ανεξάρτητου γραφείου για την συστηματική συλλογή, παρακολούθηση και επεξεργασία στοιχείων για την εύρυθμη λειτουργία του δικαστικού συστήματος (JustStat), καθώς και η αξιολόγηση του χωροταξικού σχεδιασμού και της οργάνωσης και διοίκησης των δικαστικών κτιρίων. Δεύτερον, ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την e-δικαιοσύνη που συμπεριλαμβάνει την αναβάθμιση των συστημάτων τήρησης αρχείων των δικαστηρίων, την ψηφιοποίηση αρχείων, την επέκταση συστημάτων πληροφορικής. Τρίτον, τη δημιουργία και αναβάθμιση υποδομών, δηλαδή επενδύσεις σε κτίρια και τη δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου δομών. Τέταρτος πυλώνας η αναβάθμιση των δεξιοτήτων των Δικαστών και των δικαστικών υπαλλήλων, μέσα από τον εκσυγχρονισμό του προγράμματος σπουδών της Εθνικής Σχολής Δικαστών και την ενσωμάτωση της δια βίου μάθησης και εκπαίδευσης σε ήπιες και ψηφιακές δεξιότητες. Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης θα προωθήσει αποφασιστικά την ανθεκτικότητα, διασφαλίζοντας την ποιότητα και την ταχύτητα στην εκτέλεση των συμβάσεων.

1.6. Πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες

Ο Άξονας 3.2. Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στοχεύει στην αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω της ενίσχυσης του ανθρώπινου κεφαλαίου. Για το σκοπό αυτό, ο Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις στο σύνολο των επιπέδων του εκπαιδευτικού συστήματος, που αφορούν στον εκσυγχρονισμό του συστήματος ανάπτυξης δεξιοτήτων, την ενσωμάτωση και νέων μεθοδολογιών και ψηφιακών εργαλείων, την αξιολόγηση του συστήματος κατάρτισης, την αυτονομία του εκπαιδευτικού συστήματος, σε συνδυασμό με την συνάφειά του με τις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς εργασίας και την ψηφιακή εποχή, αλλά και την εξωστρέφειά του προς την τοπική και διεθνή κοινότητα και οικονομία.

Σχετικά με την τυπική εκπαίδευση, ο Άξονας περιλαμβάνει την υλοποίηση της σημαντικής μεταρρύθμισης για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, με κύριους στόχους την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων σπουδών και τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών σε τομείς και δεξιότητες της σύγχρονης οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτής της μεταρρύθμισης που στοχεύει στην αύξηση της ελκυστικότητας και της αποτελεσματικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για τους νέους, στον Άξονα περιλαμβάνεται και μια οραματική αναθεώρηση του συστήματος μαθητείας και του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης για ανέργους. Κύριοι πυλώνες είναι η αναθεώρηση των προγραμμάτων σπουδών με βασικό κριτήριο την συσχέτιση των επαγγελματικών περιγραμμάτων με την αγορά εργασίας, η αξιολόγηση του συστήματος κατάρτισης και η ένταξη νέων ειδικοτήτων που να ανταποκρίνονται στις μεταβολές της σύγχρονης οικονομίας, όπως για παράδειγμα ψηφιακές, πράσινες ή γαλάζιες ειδικότητες. Στον Άξονα, επίσης, περιλαμβάνεται μια σημαντική μεταρρύθμιση του συστήματος για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού της χώρας μέσα από την καθορισμό του μοντέλου διακυβέρνησης και την αναθεώρηση του περιεχομένου και της υλοποίησης των προγραμμάτων κατάρτισης, απόκτησης νέων δεξιοτήτων ή της αναβάθμισης των υφιστάμενων δεξιοτήτων που προσφέρονται. Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης αναθεωρείται και ο μηχανισμός αξιολόγησης των παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης, μέσα από ένα σύστημα προσανατολισμένο στα αποτελέσματα και τα μετρήσιμα οφέλη της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Τα οφέλη των μεταρρυθμίσεων θα ενισχυθούν και θα επιταχυνθούν με επενδύσεις σε ψηφιακά συστήματα, εργαστηριακό εξοπλισμό για μονάδες κατάρτισης ΕΕΚ και για τις μονάδες του ΟΑΕΔ, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του

ανθρώπινου δυναμικού του Δημόσιου Τομέα και ένα στοχευμένο πρόγραμμα αναβάθμισης των κτιριακών υποδομών.

Παράλληλα, στον Άξονα ενσωματώνονται και δράσεις και επενδύσεις που απαντούν στην ανάγκη η νέα γενιά να εισέλθει αποτελεσματικά στον νέο ψηφιακό κόσμο, μέσα από ολοκληρωμένα προγράμματα ψηφιακού μετασχηματισμού όλων των επιπέδων εκπαίδευσης. Αναλυτικά περιλαμβάνονται η ψηφιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού, η ενσωμάτωση σύγχρονων ψηφιακών εργαλείων, η υποστήριξη των μαθητών για την απόκτηση τεχνολογικού εξοπλισμού και παράλληλες δράσεις ψηφιακής (επανα)κατάρτισης των εκπαιδευτικών. Επιπρόσθετα, ενσωματώνεται και ένα πρόγραμμα που προωθεί τον οικονομικό εγγραμματισμό για τη νέα γενιά.

Περιλαμβάνονται επίσης και μεταρρυθμίσεις και παρεμβάσεις στην Ανώτατη Εκπαίδευση που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ερευνητικής δραστηριότητας και τη συνάφειά της με τις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς εργασίας και τη διεθνή προβολή και εξωστρέφεια, αυξάνοντας τις προοπτικές των αποφοίτων στην ελληνική και ευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

Στις πολιτικές που αφορούν στα παιδιά και τη νέα γενιά εντάσσονται και οι μεταρρυθμίσεις που εντάσσονται στον **Άξονα 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές.**

Στον Άξονα εντάσσεται μια σημαντική μεταρρύθμιση που στοχεύει στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη των βρεφών και παιδιών προσχολικής ηλικίας μέσα από το σχεδιασμό, για πρώτη φορά, ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών για τις προσχολικές δομές. Στο σύγχρονο πρόγραμμα σπουδών που θα στοχεύει στην ανάπτυξη των παιδιών μέσω πολλαπλών και ποικίλων ερεθισμάτων, περιλαμβάνεται και η δημιουργία ψυχοτεχνικών εργαλείων για την έγκαιρη διάγνωση διαταραχών, που, σύμφωνα με παγκόσμια δεδομένα και αναφορές σε μελέτες, βελτιώνει την πρόγνωση των παιδιών και ελαττώνει το οικονομικό, ψυχικό και κοινωνικό κόστος των διαταραχών σε οικογενειακό και ευρύτερα κοινωνικό επίπεδο. Η μεταρρύθμιση αυτή συνδέεται και με την πρώιμη παρέμβαση σε παιδιά στο φάσμα του αυτισμού, που ως δράση έχει στόχο την δημιουργία αποτελεσματικών πρωτοκόλλων για την υποστήριξη της ψυχοσυναισθηματικής ανάπτυξης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την κοινωνική ενσωμάτωση των παιδιών.

Στον Άξονα, στρατηγικό στόχο αποτελεί η αποϊδρυματοποίηση παιδιών και εφήβων, μέσω (α) ενός ενισχυμένου και σύγχρονου προγράμματος μεταφοράς εφήβων σε δομές υποστηριζόμενης ημι-αυτόνομης διαβίωσης και η περαιτέρω υποστήριξή τους με προγράμματα δεξιοτήτων για την ομαλή τους μετάβαση στην αγορά εργασίας και την κοινωνία κατά την ενηλικίωσή τους, καθώς και μέσω (β) της μεταρρύθμισης για την επαγγελματική αναδοχή που ενισχύει αποτελεσματικά την τοποθέτηση παιδιών με αναπηρία σε οικογενειακά περιβάλλοντα.

Παράλληλα, στον Άξονα αυτό ενσωματώνεται και η διάσταση του ψηφιακού μετασχηματισμού μέσα από την δράση για την ενσωμάτωση της Τεχνολογίας και της Επιστήμης με προγράμματα STEM (science, technology, engineering and mathematics) στα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης. Τα προγράμματα αυτά θα σχεδιαστούν κατάλληλα για παιδιά από δώδεκα έως δεκαπέντε ετών και θα στηρίζουν την παράλληλη ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων των παιδιών.

2. Συσχέτιση με τους πυλώνες του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

	Πυλώνες του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης					
	Πράσινη μετάβαση	Ψηφιακός μετασχηματισμός	Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμα λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	Κοινωνική και εδαφική συνοχή	Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, μεταξύ άλλων με σκοπό την αύξηση της ικανότητας της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της αντίδρασης σε κρίσεις	Πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες
<p>✓ ✓ = Βασική Συσχέτιση ✓ = Συμπληρωματική συσχέτιση</p> <p>Άξονας Ελληνικού πλάνου</p>						
1.1 – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	✓ ✓		✓	✓		
1.2 – Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	✓ ✓		✓	✓		
1.3 – Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών	✓ ✓		✓	✓		
1.4 – Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	✓ ✓	✓		✓	✓	

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

2.1 - Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος		✓ ✓	✓	✓		
2.2 - Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	✓	✓ ✓		✓	✓	
2.3 - Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων	✓	✓ ✓	✓			
3.1 - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας		✓	✓	✓ ✓	✓	
3.2 - Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης		✓	✓ ✓	✓	✓	✓ ✓
3.3 - Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας				✓	✓ ✓	
3.4 - Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές		✓	✓	✓ ✓		✓
4.1 - Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης		✓	✓		✓ ✓	
4.2 - Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης			✓		✓ ✓	
4.3 - Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης		✓	✓	✓	✓ ✓	

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

4.4 - Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών			✓		✓ ✓	
4.5 - Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας			✓ ✓			✓
4.6 - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας		✓	✓ ✓	✓	✓	✓
4.7 - Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών			✓ ✓		✓	

3. Ευρωπαϊκές Εμβληματικές Πρωτοβουλίες η προώθηση των οποίων αποτελεί διακριτό στόχο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας απαντά με συντονισμένες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις στις διαρθρωτικές προκλήσεις και αδυναμίες, που αντιμετωπίζει η χώρα, ενώ παράλληλα προωθεί την επίτευξη των Ευρωπαϊκών Εμβληματικών Πρωτοβουλιών, με απτά οφέλη για την οικονομία και τους πολίτες, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και ανάπτυξη, που είναι απαραίτητα για τη διττή μετάβαση. Η εφαρμογή των Ευρωπαϊκών Εμβληματικών Πρωτοβουλιών θα εξασφαλίσει την επιτυχία της ανάκαμψης της Ελλάδας, θα καταστήσει την Ελλάδα ένα ψηφιακό και πιο πράσινο κράτος-μέλος και θα αυξήσει τη συνοχή με τα άλλα κράτη-μέλη.

Εμβληματικές Πρωτοβουλίες	Εθνικό Βασικό Σενάριο	Επενδύσεις	Μεταρρυθμίσεις
Ενίσχυση της ενέργειας <i>(Power Up)</i> <i>(Συνεισφορά του Άξονα 1.1.)</i>	1. Αδυναμία διείσδυσης ΑΠΕ, λόγω της συμφόρησης/ περιορισμένης δυναμικότητας του δικτύου 2. Περιορισμένες εγκαταστάσεις ΑΠΕ στα κτίρια	1. Παρεμβάσεις για την ηλεκτρική διασύνδεση των νησιών και την αναβάθμιση του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας 2. Παρεμβάσεις αναβάθμισης / στήριξης της εγκατάστασης συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας για την ενίσχυση της διείσδυσης των ΑΠΕ 3. Αποκατάσταση υποδομών και γης	1. Διασφάλιση της βιωσιμότητας του ειδικού λογαριασμού ΑΠΕ μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και με την αντιμετώπιση των επιπτώσεων πανδημίας Covid-19 στην ισορροπία του λογαριασμού 2. Απλοποίηση της διαδικασίας αδειοδότησης των ΑΠΕ.
Ανακαίνιση <i>(Renovation)</i> <i>(Συνεισφορά του Άξονα 1.2.)</i>	Εκτιμάται ότι εάν δεν υπάρξει πρόγραμμα χρηματοδότησης (και δεν προβλέπεται άμεσα εθνικό πρόγραμμα για την περίοδο 2021-2022), οι ενεργειακές αναβαθμίσεις κατοικιών ετησίως θα είναι περίπου 8.000, πολύ χαμηλή επίδοση για να βοηθήσει στην βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης	1. Προώθηση προγραμμάτων χρηματοοικονομικής υποστήριξης προς έξυπνα και σχεδόν Μηδενικά Ενεργειακά Κτίρια 2. Παρεμβάσεις για την υλοποίηση του αστικού πολεοδομικού σχεδιασμού, προωθώντας την ανανέωση των αστικών περιοχών, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και την ανάγκη διασφάλισης της κοινωνικής ένταξης.	1. Προετοιμασία αστικών σχεδίων για την εφαρμογή της μεταρρύθμισης της αστικής πολιτικής 2. Επικαιροποίηση των κανονισμών για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (ΚΕΝΑΚ) προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των μη μηδενικών ενεργειακών κτιρίων. 3. Δημιουργία νέου θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

Εμβληματικές Πρωτοβουλίες	Εθνικό Βασικό Σενάριο	Επενδύσεις	Μεταρρυθμίσεις
			4. Δημιουργία νέου ειδικού χωροταξικού σχεδιασμού για ΑΠΕ, βιομηχανία, τουρισμό και υδατοκαλλιέργεια
<p>Επαναφόρτιση και ανεφοδιασμός</p> <p><i>(Recharge and Refuel)</i> <i>(Contribution by Άξονας 1.3.)</i></p>	Μηδενικοί σταθμοί φόρτισης για Ηλεκτρικά Οχήματα σε κοινόχρηστους χώρους	<ol style="list-style-type: none"> 1. Σταθμοί φόρτισης για Ηλεκτρικά Οχήματα στην πόλη μέσω της ανάπτυξης δικτύου δημόσιας φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων σε περιοχές που είναι αρμόδιες οι τοπικές αρχές. 2. Σταθμοί φόρτισης για Ηλεκτρικά Οχήματα σε σημεία ενδιαφέροντος για το αστικό και προαστιακό περιβάλλον. 3. Παρεμβάσεις για την ενίσχυση που παρέχεται σε νέες γραμμές παραγωγής και μονάδες Ε&Α, που σχετίζονται με τον τομέα της ηλεκτροκίνησης και δημιουργούν προϊόντα ή προσφέρουν υπηρεσίες. 	1. Δημιουργία θεσμικού πλαισίου για εγκατάσταση και λειτουργία υποδομών φόρτισης Ηλεκτρικά Οχήματα
<p>Σύνδεση (Connect)</p> <p><i>(Συνεισφορά του Άξονα 2.1.)</i></p>	Η ΕΕΤΤ ολοκλήρωσε στις 16/12/2020 με επιτυχία τη διαγωνιστική διαδικασία για τη χορήγηση δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων στις ζώνες 700 MHz, 2 GHz, 3400-3800 MHz και 26 GHz, με σκοπό την ανάπτυξη δικτύων κινητών επικοινωνιών 5ης γενιάς (5G).	<ol style="list-style-type: none"> 1: Ετοιμότητα Οπτικών Ινών - Εγκατάσταση υποδομής οπτικών ινών σε κτίρια που αναμένεται να επιταχύνουν την υιοθέτηση υποδομής επόμενης γενιάς από τους πολίτες. 2: Μικροί δορυφόροι – Ανάπτυξη ενός σχηματισμού μικρο-δορυφόρων που θα υποστηρίξουν εφαρμογές γεωπαρακολούθησης που αναμένεται να αυξήσουν τις δυνατότητες της ελληνικής βιομηχανίας υψηλής τεχνολογίας. 3: Διάδρομοι 5G - Ανάπτυξη δικτύων 5G που θα παρέχουν κάλυψη όλων των ελληνικών αυτοκινητοδρόμων που αποτελούν μέρος των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Μετάβαση σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις - Μετάβαση σε ευρυζωνικές συνδέσεις 100/200 Mbps (UltraFast) και ενίσχυση της ζήτησης Superfast Broadband. 2. Μετάβαση στην τεχνολογία 5G, διευκολύνοντας την ανάπτυξη καινοτόμων απομακρυσμένων υπηρεσιών.
<p>Εκσυγχρονισμός</p>	Ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες: Ψηφιακός μετασχηματισμός σε διάφορους τομείς πολιτικής.	1. Νέο σύστημα δημοσίων συμβάσεων και κεντρικό σύστημα διαχείρισης εγγράφων	1. Ψηφιακός και διοικητικός μετασχηματισμός των Υπηρεσιών Μιας Στάσης της Δημόσιας Διοίκησης (ΚΕΠ)

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

Εμβληματικές Πρωτοβουλίες	Εθνικό Βασικό Σενάριο	Επενδύσεις	Μεταρρυθμίσεις
<p>(Modernise) (Συνεισφορά των Αξόνων 2.2., 3.1., 3.2, 3.3., 3.4., 4.1., 4.2., 4.3., 4.6)</p>	<p>Απαιτείται ένα ευρύτερο ανοιχτό κυβερνητικό πρόγραμμα που θα εμπλουτιστεί με νέες κυβερνητικές δεσμεύσεις, με οριζόντιους ρόλους σε διάφορους τομείς, και θα διέπεται από συνεργατική λογική.</p> <p>Κυβερνητικές πρωτοβουλίες «ανοικτών δεδομένων»: Η ανάγκη ψηφιοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών, μαζί με την ανάγκη για ασφαλείς ψηφιακές υποδομές μέσω ενίσχυσης της κυβερνοασφάλειας τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, είναι επιτακτική.</p> <p>Διαλειτουργικότητα - Ενίσχυση της ψηφιακής υποδομής του κράτους: Μια βασική αδυναμία της Δημόσιας Διοίκησης είναι η ύπαρξη πολλών μητρώων μεταξύ των επιμέρους αρχών της, όπου κάθε οντότητα δεν αναγνωρίζεται με μοναδικό τρόπο. Προκειμένου να διευκολυνθούν οι διαλειτουργικές ηλεκτρονικές υπηρεσίες σε όλο τον δημόσιο τομέα, απαιτείται η ενοποίηση των πολλαπλών μητρώων πολιτών.</p> <p>Κυβερνητικό υπολογιστικό νέφος (G-cloud): Μετά την έναρξη ισχύος του ν.4623 / 2019 και του ν.4727 / 2020, η ΓΓΠΣΔΔ είναι υπεύθυνη για την παροχή υπηρεσιών σχετικών με υποδομές (IaaS) και λογισμικό</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Έξυπνες πόλεις και ψηφιακός μετασχηματισμός για τις Τοπικές Αρχές 1ου και 2ου βαθμού και τις νομικές τους οντότητες 3. Ψηφιοποίηση του Υπουργείου Εξωτερικών: Εφαρμογές Οικονομικής Διπλωματίας, Ψηφιακές Υπηρεσίες & Σύστημα Πληροφοριών Προξενείων για το Υπουργείο Εξωτερικών 4. Ψηφιοποίηση αρχείων και συναφών υπηρεσιών 5. Διαλειτουργικότητα συστημάτων - Ψηφιακές υπηρεσίες Ιστού 6. Αναβάθμιση υποδομής υπολογιστικού νέφους της Δημόσιας Διοίκησης (Ενίσχυση της κρατικής υποδομής υπολογιστικού νέφους, δεύτερη φάση του ΣΥΖΕΥΞΙΣ II, υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους για εκπαίδευση και έρευνα, υποδομή πληροφορικής του δημόσιου τομέα ως υπηρεσία) 7. Ψηφιακός μετασχηματισμός και ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης 8. Ψηφιακός μετασχηματισμός της Υγείας και ψηφιοποίηση των αρχείων του Συστήματος Δημόσιας Υγείας 9. Ψηφιακός μετασχηματισμός του συστήματος κοινωνικής προστασίας 10. Ψηφιακός μετασχηματισμός της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) 11. Ψηφιακός μετασχηματισμός του πλαισίου δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας μέσω του κυβερνητικού επιχειρησιακού προγραμματισμού πόρων (GOV-ERP). 12. Παροχή ολοκληρωμένων ψηφιακών υπηρεσιών μέσω του αρχαιολογικού κτηματολογίου. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Διαλειτουργικότητα και ανάπτυξη υπηρεσιών Ιστού για Τοπική - Κεντρική Διοίκηση 3. Κεντρικό Σύστημα Διαχείρισης Σχέσεων με Πελάτες (CRM) για τη Γενική Κυβέρνηση 4. Στρατηγική για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο για τον δημόσιο τομέα και δημιουργία εθνικού κέντρου επιχειρησιακής ασφάλειας στον κυβερνοχώρο 5. Κεντρική Επιχειρηματική Νοημοσύνη - Ανάλυση δεδομένων: Βελτίωση των υπηρεσιών, των πολιτικών της δημόσιας διοίκησης και των διαδικασιών λήψης αποφάσεων μέσω της ενσωμάτωσης προηγμένων τεχνολογιών, όπως η ανάλυση μαζικών δεδομένων (Big data) και η τεχνητή νοημοσύνη. 6. Σύστημα διακυβέρνησης δεδομένων & επιχειρησιακή συνέχεια για τον δημόσιο τομέα 7. Ψηφιακός Μετασχηματισμός των τομέων Απασχόλησης και Κοινωνικής Ασφάλισης 8. Ηλεκτρονική συνταγογράφηση για εσωτερικούς ασθενείς και ψηφιοποίηση κλινικών (θεραπευτικών) πρωτοκόλλων και εθνικών μητρώων 9. Ψηφιακός μετασχηματισμός φορολογικών ελέγχων μέσω εκτεταμένης χρήσης εργαλείων επιχειρηματικής ευφυΐας και ανάλυσης δεδομένων προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητά

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

Εμβληματικές Πρωτοβουλίες	Εθνικό Βασικό Σενάριο	Επενδύσεις	Μεταρρυθμίσεις
	(SaaS) προς όλους σχεδόν τους δημόσιους οργανισμούς, των οποίων τα κεντρικά πληροφοριακά συστήματα πρέπει να μεταφερθούν σε ιδιωτικές, δημόσιες ή υβριδικές υποδομές υπολογιστικού νέφους που διαχειρίζεται η ΓΓΠΣΔΔ.		10. Ψηφιακός μετασχηματισμός της δικαιοσύνης (ηλεκτρονική δικαιοσύνη) και ψηφιοποίηση των αρχείων του συστήματος δικαιοσύνης
Επέκταση <i>(Scale-up) (Συνεισφορά του Άξονα 2.3.)</i>	Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων: Διάφορες και κατακερματισμένες δράσεις που προωθούν την καινοτομία, αλλά στερούνται ενιαίας, κεντρικής υποστήριξης. Απουσία διαγνωστικού μηχανισμού αξιολόγησης της ψηφιοποίησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Τεχνητή Νοημοσύνη: Απουσία στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδίου για την τεχνητή νοημοσύνη, απαραίτητου για τον καθορισμό του οράματος και την ευθυγράμμιση των στόχων με τη αντίστοιχη στρατηγική της ΕΕ.	1. Προμήθειες ψηφιακών υποδομών για την υποστήριξη του εκσυγχρονισμού των ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων εξοπλισμού και λογισμικού, σχετικά με τη δικτύωση, τις τηλεπικοινωνίες, το cloud computing, την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, τη διαχείριση δεδομένων, την ανάλυση δεδομένων, τις δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης, το IoT και τη βιομηχανική αυτοματοποίηση.	1. Εισαγωγή φορολογικών κινήτρων για υπερ-απόσβεση εξόδων και περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν για την ψηφιοποίηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων
Επανεπίδειξη και αναβάθμιση δεξιοτήτων <i>(Reskill and upskill) (Συνεισφορά των</i>	Η Ελλάδα έχει πολύ χαμηλότερη επίδοση από το μέσο όρο της ΕΕ αναφορικά με το ανθρώπινο κεφάλαιο. Το 2019, το 51% των ατόμων μεταξύ 16 και 74 είχαν τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες (58% στην ΕΕ), αύξηση 5	1. Αναβάθμιση ψηφιακών δεξιοτήτων για δημοσίους υπαλλήλους 2. Ψηφιακές δεξιότητες στις ΜΜΕ 3. Προγράμματα επανεπίδειξης και αναβάθμισης δεξιοτήτων στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας	1: Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση του συστήματος αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανεπίδειξης της Ελλάδας 2: Αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για νέους 3: Ενίσχυση του συστήματος μαθητείας

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

Εμβληματικές Πρωτοβουλίες	Εθνικό Βασικό Σενάριο	Επενδύσεις	Μεταρρυθμίσεις
<p>Αξόνων 2.2., 2.3., 3.1., 3.2., 3.4., 4.3., 4.6)</p>	<p>ποσοστιαίων μονάδων σε ένα έτος, πολύ πάνω από τη μέση αύξηση 1 ποσοστιαίας μονάδας στην ΕΕ. Το ποσοστό των ατόμων με τουλάχιστον βασικές δεξιότητες λογισμικού αυξάνεται επίσης ικανοποιητικά, από 52% το 2018 σε 56% το 2019, ταχύτερα αυξανόμενο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Το μερίδιο των ειδικών στις ΤΠΕ στη συνολική απασχόληση συνεχίζει να βελτιώνεται με τον ίδιο ρυθμό τα τελευταία τρία χρόνια, αλλά παραμένει χαμηλό (1,8%) σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ στο 3,9%. Πρόσθετα, το μερίδιο των γυναικών ειδικών στις ΤΠΕ στη συνολική απασχόληση των γυναικών παραμένει πολύ χαμηλό στο 0,5% σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ (1,4%), αν και αυξήθηκε ελαφρώς κατά 0,1%.</p>	<p>4. Ψηφιακά συστήματα και εργαλεία, εργαστηριακός εξοπλισμός για εκπαιδευτικές μονάδες Δια βίου μάθησης (ΚΔΒΜ) και μονάδες του ΟΑΕΔ</p> <p>5. Ψηφιακός μετασχηματισμός και ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης</p> <p>6. Αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού του δημόσιου τομέα.</p> <p>7. Προγράμματα πολυμορφικής κατάρτισης για εργοδότες και εργαζόμενους τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.</p> <p>8. Δημιουργία δεξιοτήτων για επαγγελματίες στους δημιουργικούς και πολιτιστικούς κλάδους.</p>	<p>4: Παροχή δεξιοτήτων, αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανειδίκευση του εργατικού δυναμικό, μέσω ενός αναμορφωμένου μοντέλου κατάρτισης για τον εργαζόμενο πληθυσμό</p> <p>5: Ανάπτυξη καινοτομίας και αριστείας στα Πανεπιστήμια</p> <p>6. Μεταρρύθμιση των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας</p> <p>7. Αναβάθμιση των δεξιοτήτων, και των ψηφιακών δεξιοτήτων για δικαστές και δικαστικούς υπαλλήλους (δικαστικό προσωπικό)</p>

4. Σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας κάθε κράτους μέλους της Ε.Ε. θα πρέπει να είναι συνεπές με τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (country-specific recommendations, CSRs) του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου⁹, και με τις προτεραιότητες οικονομικής πολιτικής που έχουν προσδιοριστεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.¹⁰

Οι ειδικές ανά-χώρα συστάσεις των ετών 2019 και 2020, προτρέπουν τη χώρα να συνεχίσει να εργάζεται με στόχο την υλοποίηση σημαντικών μεταρρυθμίσεων και την άμεση εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης (COVID-19).

Συγκεκριμένα, η **Σύσταση 3 του 2020**, συστήνει στη χώρα να επισπεύσει ώριμα έργα δημοσίων επενδύσεων και να παρέχει κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις προκειμένου να στηριχθεί η οικονομική ανάκαμψη. Συνδυαστικά με τη **Σύσταση 2 του 2019**, συστήνουν οι επενδύσεις αυτές να στοχεύουν στη πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, οι οποίες καλύπτονται, στο σύνολο τους, από τους ακόλουθους άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Σταθερότητας:

- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και έργα διασύνδεσης, και γενικά καθαρή και αποδοτική παραγωγή και χρήση ενέργειας (Άξονας 1.1)
- Αποδοτική χρήση ενέργειας σε κτίρια και ανάπλαση αστικών περιοχών (Άξονας 1.2)
- Ασφαλείς και βιώσιμες μεταφορές και εφοδιαστική (logistics) (Άξονες 1.3, 4.6)
- Περιβαλλοντική προστασία (Άξονας 1.4)
- Ψηφιακές υποδομές πολύ υψηλής χωρητικότητας (Άξονας 2.1)
- Αποτελεσματικότητα και ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης (Άξονας 2.2)
- Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων (Άξονας 2.3)
- Απασχολησιμότητα (Άξονας 3.1). Οι επενδύσεις στον Άξονα αυτό ευθυγραμμίζονται επίσης με τη **Σύσταση 2 του 2020**, που καλεί την Ελλάδα να μετριάσει τις επιπτώσεις της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19 στην απασχόληση και την κοινωνία, μεταξύ άλλων με την εφαρμογή μέτρων όπως τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας (short-time work schemes, ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ) και με τη διασφάλιση αποτελεσματικής στήριξης της ενεργού συμμετοχής στον εργασιακό βίο.
- Εκπαίδευση και δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων και των ψηφιακών (Άξονας 3.2).
- Υγεία (Άξονας 3.3). Οι επενδύσεις στον Άξονα αυτό ευθυγραμμίζονται με τη **Σύσταση 1 του 2020**, και συγκεκριμένα το μέρος που καλεί τη χώρα να ενισχύσει την ανθεκτικότητα του συστήματος υγείας και να εξασφαλίσει επαρκή και ισότιμη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη.
- Έρευνα και ανάπτυξη (Άξονας 4.5)

⁹ Βάσει της νομοθεσίας που ψηφίστηκε των Δεκέμβριο του 2020 (2020/0104(COD)).

¹⁰ Council Recommendation on the Economic Policy for the Euro Area COM(2020) 508.

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

Η παραπάνω πολιτική επενδύσεων λαμβάνει υπόψη και τις περιφερειακές ανισότητες και την ανάγκη να διασφαλιστεί η κοινωνική συνοχή σύμφωνα με τη **Σύσταση 2 του 2019**, που συμπεριλαμβάνονται στους παρακάτω άξονες:

- Διασφάλιση δίκαιης μετάβασης σε περιοχές που ο λιγνίτης θα καταργηθεί σταδιακά (Άξονας 1.1)
- Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές (Άξονας 3.4).

Αναφορικά με τα υπόλοιπα τμήματα των συστάσεων του 2020 (2020 CSRs), και ειδικότερα:

- **Το περιεχόμενο της Σύστασης 1 του 2020** που προτρέπει τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων, εναρμονισμένων με τη γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19, την ενίσχυση της οικονομίας και τη στήριξη της επακόλουθης ανάκαμψης, καθώς επίσης και τη διασφάλιση της σε βάθος χρόνου βιωσιμότητας του δημοσίου χρέους.
- **Το περιεχόμενο της Σύστασης 3 του 2020** για την άμεση εφαρμογή μέτρων που στοχεύουν στη παροχή ρευστότητας και τη συνεχή ροή πιστώσεων και λοιπής χρηματοδότησης προς την οικονομία, με ιδιαίτερη έμφαση στις ΜμΕ που πλήττονται περισσότερο από την κρίση.

Αυτά καλύπτονται από τα φορολογικά μέτρα και τα μέτρα στήριξης ρευστότητας, καθώς και από τα συστήματα εγγύησης ρευστότητας που η κυβέρνηση εισήγαγε για να μετριάσει τον αντίκτυπο της κρίσης. Κάποια από αυτά τα μέτρα χρηματοδοτούνται ήδη από την ΕΕ και συγκεκριμένα από το πρόγραμμα SURE, τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία και τα μέτρα Coronavirus Response Investment Initiative (CRII) και CRII+. Αναφορικά με τη βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους, ήδη λαμβάνονται μέτρα μέσω των συνεχών ασκήσεων διαχείρισης του παθητικού (liability management exercises), τη στρατηγική μείωσης του κινδύνου αναχρηματοδότησης, την διαμόρφωση της καμπύλης αποδόσεων και της αύξησης της ωρίμανσης του χρέους μέσω των στοχευμένων εκδόσεων μακροπρόθεσμων ομολόγων σε ένα περιβάλλον πολύ χαμηλών επιτοκίων, τη διατήρηση ενός υψηλού ποσού ρευστών διαθεσίμων, άνω των 30 δις ευρώ, που καλύπτει τις χρηματοδοτικές ανάγκες της οικονομίας για τα επόμενα δύο χρόνια, καθώς και τη πρόωρη αποπληρωμή μέρους των δανείων προς το Δ.Ν.Τ.

Δεσμεύσεις της χώρας στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας, που σχετίζονται με την **Σύσταση 1 του 2019** σκαι τους Άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι οι εξής:

- Βελτίωση και εκσυγχρονισμός του πλαισίου για το ατομικό εργατικό δίκαιο (Άξονας 3.1)
- Νέο πλαίσιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Άξονας 3.2)
- Μεταρρύθμιση του πρωτοβάθμιου συστήματος υγειονομικής περίθαλψης και της ηλεκτρονικής υγείας - συμπεριλαμβανομένου ενός ηλεκτρονικού ιατρικού μητρώου και της τηλεϊατρικής (Άξονας 3.3.)
- Εφαρμογή της ηλεκτρονικής κατάθεσης νομικών εγγράφων, ολοκλήρωση της φάσης II της θέσπισης του συστήματος ηλεκτρονικής δικαιοσύνης (ΟΣΔΥ-ΠΠ) και της υπηρεσίας "JustStat" για συλλογή και επεξεργασία δεδομένων (Άξονας 4.3.)

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

- Εφαρμογή μεταρρυθμίσεων που αποσκοπούν στην αποκατάσταση της υγείας του τραπεζικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένων των προσπαθειών εξυγίανσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, διασφαλίζοντας τη συνεχή αποτελεσματικότητα του σχετικού νομικού πλαισίου (Άξονας 4.4.)
- Ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης της αδειοδότησης επενδύσεων, με την ολοκλήρωση της απλοποίησης των διαδικασιών στους συμφωνημένους υπόλοιπους τομείς και τη νομοθεσία επιθεώρησης και με την ανάπτυξη των σχετικών συστημάτων ΤΠΕ (Άξονας 4.7.).

Το Ελληνικό σχέδιο Ανάπτυξης και Ανθεκτικότητας είναι απολύτως συμβατό και με τις κοινές προτεραιότητες και προκλήσεις που προσδιορίστηκαν στις πιο πρόσφατες συστάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την Οικονομική Πολιτική στην Ευρωζώνη το 2021 (2021 Euro Area Policy Recommendations) καθώς και με τις Ευρωπαϊκές Εμβληματικές Πρωτοβουλίες (EU flagships) που έχουν τεθεί στην Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης του 2021 (Annual Sustainable Growth Strategy).

Οι κοινές προτεραιότητες και προκλήσεις της Ευρωζώνης, λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό του Ελληνικού Σχεδίου, το οποίο προβλέπει πολιτικές για:

- Την βελτίωση του επιχειρείν, της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της Δικαιοσύνης μέσω του Άξονα 2.1 (Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος), του Άξονα 2.2 (Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους), του Άξονα 2.3 (Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων), του Άξονα 4.2 (Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης) και του Άξονα 4.3 (Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης).
- Την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος, της διαφθοράς, της απάτης και του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού (aggressive tax planning), για τη διασφάλιση της εισπρακτικής ικανότητας φόρων από το κράτος, μέσω του Άξονα 4.1 (Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης) και του Άξονα 4.2 (Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης) ο οποίος θα συμβάλει στον εκσυγχρονισμό των αντίστοιχων υποδομών και στην ψηφιοποίηση βάσεων δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν ήδη ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία, Ευρωπαϊκές διατάξεις για τη πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όπως μέσω του νόμου 4734/2020.

5. Ισότητα των φύλων και ίσες ευκαιρίες για όλους

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει ένα σύνολο προτάσεων που αποσκοπούν στην προαγωγή της ισότητας των φύλων και στην εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους.

5.1. Ισότητα των φύλων

Οι κύριες προκλήσεις που περιγράφονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις, 2019 και 2020 αφορούν στη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, με το ποσοστό συμμετοχής να διαμορφώνεται σταθερά στο 71.3% για τους άνδρες και αντίστοιχα να μειώνεται στο 51.3% το 2019 για τις γυναίκες, ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής των γυναικών στην Ευρώπη, σημαντικά χαμηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (68.2%). Μια βασική παράμετρος που συνεισφέρει σε αυξημένη απόσταση των φύλων στην απασχόληση (gender employment gap) είναι η ανάγκη οι γυναίκες να αφιερώνουν μεγάλο ποσοστό του χρόνου τους στο να φροντίζουν παιδιά και υπερήλικες γονείς, με το ρόλο τους να είναι παραδοσιακά συνδεδεμένος με τις οικιακές ασχολίες. Οι γυναίκες στην Ελλάδα είναι πιο πιθανό να είναι άνεργες σε σχέση με τους άνδρες, με το 20% των γυναικών που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 25-49 ετών να παραμένουν εκτός αγοράς εργασίας για λόγους φροντίδας των παιδιών.

Ταυτόχρονα στην Ελλάδα οι επιλογές και τα προνόμια που δίνονται στους νέους γονείς για την φροντίδα των παιδιών τους, είναι περιορισμένες και διαφέρουν σημαντικά μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα με κυρίαρχο παράδειγμα την άδεια πατρότητας. Σε συνδυασμό με την ελλιπή παροχή χώρων φύλαξης και φροντίδας, η συμμετοχή των παιδιών ηλικίας μέχρι 3 ετών σε οργανωμένους χώρους φύλαξης και βρεφονηπιακούς σταθμούς είναι εξαιρετικά χαμηλή -8.9%- σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο που ανέρχεται στο 32.9%, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για τα παιδιά από 3 ετών μέχρι την υποχρεωτική εκπαίδευση και πάλι απέχουν με το ποσοστό στην Ελλάδα να φτάνει το 55.6% σε αντιπαραβολή με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, 86.3%.

Στα παραπάνω ποσοστά και την μειωμένη παροχή επιλογών για τη φροντίδα των παιδιών προστίθενται και οι παράλληλες επιπτώσεις της Covid-19 πανδημίας στην απασχόληση, με αποτέλεσμα να επιβαρύνεται περισσότερο η ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Υπάρχουν εκτιμήσεις πως η απόσταση στην απασχόληση των δύο φύλων θα επιβαρυνθεί μετά το τέλος της πανδημίας, επηρεάζοντας παράλληλα την οικονομική εξάρτηση των γυναικών και την ευρύτερη ανάπτυξη της οικονομίας. Ταυτόχρονα υπάρχουν ενδείξεις πως η πανδημία έχει επηρεάσει σημαντικά την ισορροπία επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής και για τους δύο γονείς.

Στην κατεύθυνση αυτή ο Πυλώνας 3 διαμορφώνει πολιτικές και πρακτικές που μπορούν να ενισχύσουν την ισορροπία επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής και για τα δύο φύλα, την ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και να διασφαλίσουν την ομαλή (επαν-)ένταξη των γυναικών στην επαγγελματική ζωή μετά την απόκτηση παιδιού.

Συμμετοχή στην εργασία και ίσες ευκαιρίες στην επαγγελματική ζωή

Σύμφωνα με την Τελική Έκθεση Πισσαρίδη (Νοέμβριος 2020) “το πρόβλημα με τη χαμηλή συμμετοχή στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα εντοπίζεται κατά βάση στη χαμηλή συμμετοχή των γυναικών. Στις γυναίκες, το ποσοστό ενεργού πληθυσμού το 2019 περιορίζεται σε 60,4% στην Ελλάδα, έναντι 68,5% κατά μέσο όρο στην Ευρωζώνη και 67,9% στην ΕΕ, με τη χώρα να βρίσκεται στην τρίτη χαμηλότερη θέση στην κατάταξη των χωρών (υψηλότερα μόνο σε σύγκριση με την Ιταλία και τη Ρουμανία). Η χαμηλή συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας μειώνει σημαντικά το παραγωγικό δυναμικό της χώρας,

καθώς το μέσο μορφωτικό επίπεδο των γυναικών που δεν συμμετέχουν στην αγορά εργασίας είναι υψηλό”.

Η έμφυλη ανισότητα στη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και οι ίσες ευκαιρίες για τις γυναίκες και τους νέους γονείς στο να παραμείνουν εντός της αγοράς εργασίας, αποτυπώνονται ως βασικοί στόχοι στον Πυλώνα 3 του Σχεδίου μέσα από την επιδότηση δημιουργίας νέων βρεφονηπιακών σταθμών (με έμφαση σε θέσεις για βρέφη και παιδιά έως 2,5 ετών) και με την επιδότηση δημιουργίας χώρων φύλαξης παιδιών στις επιχειρήσεις. Οι δύο αυτές παρεμβάσεις στοχεύουν στο να αυξήσουν την κάλυψη της ανάγκης για ολοκληρωμένη και ποιοτική παροχή φροντίδας των παιδιών, ενισχύοντας έτσι τις ίσες ευκαιρίες για τις γυναίκες να παραμένουν ενεργές επαγγελματικά. Παράλληλα η δημιουργία χώρων φύλαξης παιδιών εντός των επιχειρήσεων αποσκοπεί στη σταδιακή δημιουργία μιας κουλτούρας που ενισχύει στην πράξη την γονεϊκότητα και την ισορροπία επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής και τις ίσες ευκαιρίες για ομαλή επανένταξη των νέων μητέρων στην αγορά εργασίας.

Σε συνέχεια των πρακτικών που στοχεύουν στην αλλαγή της κουλτούρας στον επιχειρηματικό τομέα, στον Πυλώνα 3 προτείνεται η ενίσχυση του Παρατηρητηρίου Ισότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων με στόχο να ενισχυθεί η πολύπλευρη συλλογή και καταγραφή των στοιχείων που περιγράφουν την εικόνα των ανισοτήτων και διακρίσεων στη χώρα και η σχετική εκτίμηση της προόδου στον τομέα της ισότητας και των ίσων ευκαιριών για όλους ανεξάρτητα από το φύλο, τη φυλή, το θρήσκευμα, την εθνικότητα κ.α. Παράλληλα προβλέπεται και η διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού απονομής του “Σήματος Διαφορετικότητας” στις επιχειρήσεις και οργανισμούς που θα αξιολογούνται θετικά για τις πρακτικές και πολιτικές που υιοθετούν προς την προώθηση της διαφορετικότητας. Τέλος, προκειμένου να ενισχυθεί η κατανόηση της διαφορετικότητας στους χώρους εργασίας, προβλέπεται ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τη διαφορετικότητα στους χώρους εργασίας, στο οποίο θα συμμετέχουν εργαζόμενοι τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα με απώτερο σκοπό το μετασχηματισμό της εργασιακής κουλτούρας στη χώρα σε μια πιο ανοιχτή και συμπεριληπτική εταιρική ταυτότητα.

Παράλληλα η επιδότηση για μαθητές και μαθήτριες Γυμνασίου μέσω των Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης που θα δημιουργηθούν με στόχο να παρέχουν προγράμματα σχετιζόμενα με τις θετικές επιστήμες και την τεχνολογία, προβλέπεται να καλύπτει τουλάχιστον 50% νεαρά κορίτσια. Η εξοικείωση με τις επιστήμες και την τεχνολογία και η ισότιμη πρόσβαση στη γνώση από πολύ μικρή ηλικία μπορεί να διασφαλίσει την ενεργό συμμετοχή των γυναικών σε κλάδους που θεωρούνται ανδροκρατούμενοι και έτσι να αντιστρέψει στην πράξη στερεότυπα σχετιζόμενα με το φύλο.

Βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας

Εντός του ελληνικού σχεδίου, η επιχειρούμενη μείωση των ανισοτήτων πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας αναμένεται να ωφελήσει τις γυναίκες. Ο Δείκτης Ισότητας των Φύλων καταγράφει υποχώρηση στο πεδίο της υγείας για τις γυναίκες που ζουν στην Ελλάδα. Εντούτοις, ένα 11,3% των γυναικών αναφέρουν ότι έχουν ιατρικές ανάγκες που δεν έχουν καλυφθεί ενώ το αντίστοιχο μέσο ποσοστό γυναικών στην Ε.Ε. είναι 4%. Τόσο η συνολική αναβάθμιση των δημοσίων υπηρεσιών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας υγείας και ψυχικής υγείας όσο και χαρακτηριστικά προτεινόμενα έργα προσβασιμότητας όπως είναι η τηλεϊατρική αναμένεται να μειώσουν τον αριθμό των γυναικών-ασθενών με ελλειμματική πρόσβαση στην υγεία και να καταγράψουν περαιτέρω τις ειδικότερες συνθήκες που εμποδίζουν στην πράξη τις γυναίκες να προσεγγίσουν τις υπηρεσίες υγείας, σε σχέση με τους άνδρες. Στον Πυλώνα 3 τα προτεινόμενα νέα εθνικά προγράμματα πρόληψης που εστιάζουν στη γυναικεία υγεία, όπως το εθνικό πρόγραμμα προληπτικών διαγνωστικών εξετάσεων για τον καρκίνο του μαστού και της μήτρας και το εθνικό πρόγραμμα προγεννητικού και περιγεννητικού ελέγχου, αποτελούν

σημαντικές πρωτοβουλίες για την καλλιέργεια υπεύθυνης στάσης σε θέματα προληπτικής υγείας που σχετίζονται με το φύλο. Ο στόχος είναι να επωφεληθούν σε εθνικό επίπεδο οι γυναίκες ανεξάρτητα από την κοινωνική και οικονομική τους κατάσταση και το μορφωτικό τους επίπεδο και να έχουν ισότιμη πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας προληπτικό έλεγχο, έγκαιρη διάγνωση και έγκυρη ιατρική ενημέρωση.

Ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας

Οι υπηρεσίες φροντίδας σε ένα ολοκληρωμένο σύστημα κοινωνικής υποστήριξης και πρόνοιας αποτελούν βασική στόχευση για τον Πυλώνα 3, με οφέλη τόσο για τα άτομα με αναπηρία ή με διαταραχές όσο και για το οικογενειακό και ευρύτερα κοινωνικό περιβάλλον. Σημαντική μεταρρύθμιση στον Πυλώνα 3 είναι η θεσμοθέτηση του “Προσωπικού Βοηθού” και η επιδότηση ενός ολοκληρωμένου πιλοτικού προγράμματος για την παροχή προσωπικής βοήθειας σε άτομα με αναπηρία με απώτερο στόχο την υποστήριξή τους στην επαγγελματική και κοινωνική ενσωμάτωση. Ταυτόχρονα η διαμόρφωση του επαγγελματικού περιγράμματος του “Προσωπικού Βοηθού” μπορεί να επιφέρει θετικά αποτελέσματα στην αναγνώριση και εξασφάλιση της δηλωμένης εργασία; των ατόμων που παρέχουν αντίστοιχες υπηρεσίες σε άτομα με αναπηρία. Παράλληλα στον Πυλώνα 3 περιλαμβάνεται και μια καινοτόμος πρωτοβουλία να διαμορφωθούν ενιαία πρωτόκολλα υποστήριξης των παιδιών με διαταραχές στο φάσμα του αυτισμού ώστε να πλακισωθεί η ιατρική θεραπευτική αντιμετώπιση με παρεμβάσεις που αφορούν στην ψυχοσυναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών.

5.2. Ίσες ευκαιρίες για όλους

Τόσο η δεκαετής οικονομική κρίση όσο και η Covid-19 πανδημία άσκησαν αρνητική πίεση στην κοινωνική ενσωμάτωση των πιο ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, διατηρώντας τις κοινωνικές ανισότητες. Στον Πυλώνα 3 του Σχεδίου περιλαμβάνεται μία δέσμη μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στοχευμένη ευθέως στην καταπολέμηση των ανισοτήτων για διαφορετικές ομάδες ευάλωτες στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, εκσυγχρονίζοντας ταυτόχρονα και κρίσιμα εργαλεία του συστήματος πρόνοιας για τη βελτίωση της απόδοσης των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

Μέριμνα για τα παιδιά και ενδυνάμωση των ηλικιωμένων

Στο πεδίο της αναβάθμισης της φροντίδας για τα παιδιά, το σχέδιο περιλαμβάνει τη μεταρρύθμιση του προγράμματος αγωγής των παιδιών έως 4 ετών στους βρεφονηπιακούς σταθμούς, με τη δημιουργία ενιαίου σύγχρονου προγράμματος σπουδών που να προωθεί την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των παιδιών και την έγκαιρη διάγνωση διαταραχών, κυρίως διαταραχών αυτιστικού φάσματος. Η παρέμβαση αυτή στοχεύει στο να παρέχει σε όλα τα παιδιά βρεφικής και προνηπιακής ηλικίας ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες φύλαξης, φροντίδας και ανάπτυξης και ταυτόχρονα να απομειώνει την επίδραση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στην ομαλή ανάπτυξη των παιδιών. Παράλληλα, η ίδια η παρέμβαση δημιουργεί το κατάλληλο περιβάλλον για να υιοθετηθούν έγκαιρα οι απαραίτητες παρεμβάσεις στα παιδιά με διαταραχές, ενισχύοντας τελικά την ηπιότερη εξέλιξη της διαταραχής στα παιδιά, κάτι που έχει καταγεγραμμένο αναπτυξιακό, κοινωνικό και οικονομικό όφελος τόσο για τα ίδια όσο και για τις οικογένειές τους. Στον Πυλώνα 3 περιγράφεται και η δημιουργία των Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης για παιδιά Γυμνασίου με επικέντρωση στους τομείς της Επιστήμης, Τεχνολογίας, Μηχανικής και Μαθηματικών (STEM) παρέχοντας ίσες ευκαιρίες σε όλα τα παιδιά να εξοικειωθούν με την επιστήμη και την τεχνολογία και να αναπτύξουν τις αντίστοιχες δεξιότητες. Στον Πυλώνα 3 επίσης συμπεριλαμβάνεται και το πρόγραμμα ανάπτυξης βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων για ηλικιωμένους με επικέντρωση κυρίως στη βασική και καθημερινή χρήση ψηφιακών εργαλείων που

σχετίζονται με τις ψηφιακές υπηρεσίες του κράτους ή τραπεζικών ιδρυμάτων. Το πρόγραμμα αυτό εντάσσεται στο πλαίσιο πρωτοβουλιών που ενισχύουν τις πολιτικές ενεργού γήρανσης.

Τέλος στον Πυλώνα 3 περιλαμβάνονται προγράμματα που αποσκοπούν στην αποϊδρυματοποίηση των παιδιών και εφήβων με αναπηρία μέσα από (α) τη θεσμοθέτηση της επαγγελματικής αναδοχής και (β) την μεταφορά των εφήβων από τα ιδρύματα σε δομές ημιαυτόνομης διαβίωσης με παράλληλη υποστήριξη στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους. Το πρόγραμμα της επαγγελματικής αναδοχής στοχεύει στην άμεση κοινωνική ενσωμάτωση των παιδιών και εφήβων μέσα από την τοποθέτηση σε ένα υγιές οικογενειακό περιβάλλον, ενώ μέσω του προγράμματος για την ημιαυτόνομη διαβίωση θα αποϊδρυματοποιηθούν οι έφηβοι ηλικίας 15-18 ετών (το 20% όσων συνολικά βρίσκονται σε ιδρύματα), λαμβάνοντας παράλληλα υποστήριξη ώστε να περάσουν ομαλά στην κοινωνική ζωή και μετέπειτα στην αγορά εργασίας.

Απασχόληση και απασχολησιμότητα

Κύρια πρόκληση για την Ελλάδα σύμφωνα με την Τελική Έκθεση Πισσαρίδη (Νοέμβριος 2020) είναι “η αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, ιδίως από τους νέους και τις γυναίκες, από το 42% και 65% σήμερα, προς τον μέσο όρο των άλλων μικρών ανοικτών οικονομιών της ΕΕ, που ανέρχεται στο 62% και 73% αντίστοιχα”. Το ποσοστό ενεργού πληθυσμού (που συμμετέχει καταρχήν στην αγορά εργασίας) στη χώρα είναι διαχρονικά χαμηλότερο σε σύγκριση με τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους. Κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, το ποσοστό του ενεργού πληθυσμού στο συνολικό πληθυσμό της αντίστοιχης ηλικίας σημείωσε μικρή άνοδο την τελευταία πενταετία (68,4% το 2019), ωστόσο η απόσταση από τον μέσο όρο της ΕΕ (73,4%) διευρύνθηκε περαιτέρω. Ως αποτέλεσμα, η θέση της χώρας στην κατάταξη των χωρών μελών της ΕΕ με βάση τον συγκεκριμένο δείκτη, υποχώρησε από την 9η χαμηλότερη το 2009 στην 3η χαμηλότερη το 2019.

Στον Πυλώνα 3 ενσωματώνονται προγράμματα που ενισχύουν τόσο τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης όσο και τις παθητικές, υποστηρίζοντας με στοχευμένο τρόπο τις ανάγκες διαφορετικών ομάδων του άνεργου πληθυσμού της χώρας. Τα προγράμματα στο σκέλος των ενεργητικών πολιτικών περιλαμβάνουν απόκτηση δεξιοτήτων και επιδοτούμενη απασχόληση με άξονα τόσο το προφίλ των συγκεκριμένων υποομάδων (νέοι σε ηλικία, μεσήλικες, μακροχρόνια άνεργοι κλπ) όσο και με την ζήτηση από την πλευρά της αγοράς εργασίας και τις σύγχρονες ανάγκες της οικονομίας. Ο στόχος μιας αποτελεσματικής σχεδίασης προγραμμάτων ενεργητικής πολιτικής απασχόλησης είναι η όσο το δυνατόν πιο άμεση και ομαλή μετάβαση των ανέργων στην αγορά εργασίας και η τόνωση των τοπικών/περιφερειακών οικονομιών με δεξιότητες που σχετίζονται με την πράσινη ή τη γαλάζια οικονομία. Στην ίδια λογική και οι παθητικές πολιτικές απασχόλησης στοχεύουν στο να εξορθολογίσουν και να υιοθετήσουν μια πιο σύγχρονη αντίληψη στην επιδοματική πολιτική για την απασχόληση, απομακρύνοντας όλα τα αντικίνητρα για την μετάβαση στην αγορά εργασίας και παράλληλα αντιμετωπίζοντας στοχευμένα τις ανάγκες των μακροχρόνια ανέργων.

Παράλληλα στον Πυλώνα 3 η οριζόντια επένδυση για την ανάπτυξη δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού της χώρας διασφαλίζει την ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτικά και αναβαθμισμένα προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων και κατάρτισης με απώτερο στόχο το εργατικό δυναμικό της χώρας (εργαζόμενοι σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, αυτοαπασχολούμενοι και άνεργοι) να αποκτήσουν όλες τις απαραίτητες δεξιότητες που αυξάνουν την απασχολησιμότητά τους και δημιουργούν ευκαιρίες μετακίνησης εντός της αγοράς εργασίας και επανένταξης. Το διευρυμένο αυτό πρόγραμμα ανάπτυξης δεξιοτήτων στοχεύει στο να συνδέσει το εργατικό δυναμικό με τις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς εργασίας και να υποστηρίξει την προσαρμογή του στην διαρκή μεταβολή της οικονομίας προς την ψηφιακή και την πράσινη εποχή.

Οι άνεργοι ωφελούμενοι του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος εξακολουθούν να είναι το 51% του συνολικού πληθυσμού που επωφελείται του προνοιακού επιδόματος, αυξάνοντας την ανάγκη να συμπεριληφθούν σε ειδικές παρεμβάσεις που θα τους εντάξουν ομαλά στην αγορά εργασίας λαμβάνοντας υπόψη το μορφωτικό τους προφίλ και την χρονική απόσταση από την αγορά εργασίας. 23.14% των ανέργων ωφελούμενων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ηλικίας 18-65 ετών είναι απόφοιτοι Λυκείου, ενώ 19.4% είναι απόφοιτοι Δημοτικού (δεδομένα Δεκεμβρίου 2020), καταδεικνύοντας την άμεση ανάγκη ο πληθυσμός αυτός να συμπεριληφθεί σε προγράμματα κατάρτισης. Στον Πυλώνα 3 περιλαμβάνονται για αυτό το σκοπό ειδικά προγράμματα που ενθαρρύνουν την απασχόληση, δημιουργώντας ίσες ευκαιρίες για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και την τοπική οικονομία, και έχουν ως ομάδα στόχο τους εξής πληθυσμούς: (α) ενήλικα άτομα με αυτισμό, (β) ωφελούμενους του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, (γ) άστεγους. Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν εξειδικευμένο ανά ομάδα στόχο περιεχόμενο με αποτέλεσμα να ενισχυθούν οι δεξιότητες τους και να τους δοθεί ένα πλαίσιο επιδοτούμενης εργασίας προκειμένου να εισέλθουν ομαλά στην αγορά εργασίας. Ο στόχος στα προγράμματα είναι τόσο να ενισχυθεί το επαγγελματικό προφίλ των ωφελούμενων με τεχνικές και ψηφιακές δεξιότητες που ανταποκρίνονται στη ζήτηση της αγοράς εργασίας, όσο και να δοθούν κίνητρα στις επιχειρήσεις ώστε να προσλαμβάνουν υποψήφιους από ομάδες που τείνουν στην περιθωριοποίηση αντιστρέφοντας τον αυξημένο κίνδυνο για αποκλεισμό, παρατεταμένη ανεργία και φτώχεια.

Στο Σχέδιο παρουσιάζεται ένα ειδικά σχεδιασμένο πρόγραμμα κατάρτισης για πρόσφυγες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας, με σκοπό την άμεση ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους και την ενίσχυση της απασχολησιμότητάς τους. Το πρόγραμμα κατάρτισης περιλαμβάνει στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης σε επαγγελματικές δεξιότητες και επιδοτούμενης μαθητείας που θα διασφαλίσουν τη συμμετοχή των ωφελούμενων στην αγορά εργασίας, απαντώντας σε καίριες ανάγκες της αγοράς εργασίας στις περιοχές όπου διαβιούν οι πρόσφυγες. Ταυτόχρονα ο συνδυασμός με προγράμματα γλωσσομάθειας θα μειώσει τις πιθανότητες οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού.

Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και ψυχικής υγείας

Μία σημαντική ανισότητα που αντιμετωπίζει το Ελληνικό Σχέδιο είναι αυτή της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας. Σε επίπεδο Ε.Ε.27, η Ελλάδα καταγράφει το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων άνω των 16 ετών που αναφέρουν ακάλυπτες από το σύστημα υγείας ανάγκες τους (8,1%, 2019) για λόγους κόστους, γεωγραφίας ή χρόνου αναμονής. Μεγάλο μέρος του προβλήματος οφείλεται σε ελλιπή λειτουργία και προσβασιμότητα των υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υγείας. Ένας από τους βασικούς στόχους της προτεινόμενης ανασυγκρότησης της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας είναι η κάλυψη πληθυσμών που συχνά πέφτουν έξω από το «δίχτυ προστασίας» όπως οι ανασφάλιστοι, οι κάτοικοι των νησιωτικών και απομακρυσμένων περιοχών και οι ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Σημαντικό άνοιγμα προτείνεται και για τις δημόσιες υπηρεσίες ψυχικής υγείας που χρειάζεται να ενισχυθούν τόσο γιατί βρίσκονται σε μία φθίνουσα μακροσκοπικά πορεία όσο γιατί η ζήτησή τους, μέσα στις επιμέρους κρίσεις που δημιουργεί η πανδημία, εμφανίζεται αυξημένη και πιθανώς θα παραμείνει έτσι μέχρι την ορατή ανάκαμψη της οικονομίας και της κοινωνίας. Πληθώρα νέων δομών που εξασφαλίζουν μεγαλύτερη πρόσβαση σε ψυχικά ασθενείς και άτομα με άνοια και ταυτόχρονα διευκολύνουν και υποστηρίζουν τους φροντιστές τους. Η ειδική κατηγορία μέτρων για ανηλικούς και νεαρούς ενήλικες προτείνεται για να καλύψει σημαντικά κενά στην πρόσβαση αλλά και στην κοινωνική ενσωμάτωση των ασθενών με την αποτροπή του στίγματος. Ο μη στιγματισμός των νοσούντων θα προωθηθεί με πρόγραμμα και για τους ασθενείς με Covid-19, ενώ παράλληλα προωθείται ως αναγκαίο μέτρο η ψυχοκοινωνική στήριξη των ανέργων σε συνθήκες πανδημίας.

Αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας

Μία σοβαρότατη αλλά όχι επαρκώς χαρτογραφημένη στην Ελλάδα ανισότητα, με πολυεπίπεδες επιπτώσεις στην κοινωνία και την οικονομία, είναι αυτή της ποιότητας της κατοικίας. Στην Ελλάδα το 12,5% του πληθυσμού κατοικεί σε σπίτια με σοβαρά προβλήματα υγρασίας, διαρροές και σάπια κουφώματα και πατώματα¹¹. Συναφώς, η δεκαετής οικονομική κρίση της χώρας ανέδειξε ένα φαινόμενο που τέθηκε στη διεθνή δημόσια συζήτηση τα τελευταία 15 χρόνια: την ενεργειακή φτώχεια, η οποία μπορεί και να υπερβαίνει τα κοινωνικά όρια της εισοδηματικής. Το 2019, το 17,9% του συνολικού πληθυσμού δήλωσε αδυναμία να θερμάνει το σπίτι του (μ.ο. Ε.Ε. 7,3%) και το ποσοστό αυτό ανεβαίνει στο 34,1% μεταξύ των οικονομικά ευάλωτων στρωμάτων. Τα περισσότερα σπίτια στη χώρα είναι χτισμένα πριν από τη δεκαετία του 1980 και 5 στα 10 δεν έχουν θερμομόνωση¹².

Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση για την ενεργειακή φτώχεια που εντάσσεται στον άξονα του Περιβάλλοντος, στοχεύει στην αντιμετώπιση αυτού του συχνά παραγνωρισμένου παράγοντα υπονόμευσης της ευημερίας. Για αυτόν το λόγο η μεταρρύθμιση προωθεί το εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Ενεργειακής Φτώχειας που ορίζει το φαινόμενο, το παρακολουθεί και το αξιολογεί, εισηγείται πολιτικές και εκτιμά την αποτελεσματικότητά τους.

Συγκεκριμένα, προβλέπεται η παροχή χρηματοδοτικών μηχανισμών για την ενεργειακή αναβάθμιση των νοικοκυριών ευπαθών και άλλων κοινωνικών ομάδων με συγκεκριμένα πρότυπα κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας.

Το σχέδιο δράσης θα περιλαμβάνει τόσο τον ορισμό των ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών, μέσω συγκεκριμένων ποσοτικών κριτηρίων, όσο και μια συγκεκριμένη διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης της εξέλιξης του φαινομένου. Επιπλέον, θα καθοριστούν συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 944/2019 όσο και της Οδηγίας 2002/2018, και θα αναπτυχθεί μια ειδική διαδικασία για την παρακολούθηση και τη μέτρηση του αντίκτυπου του κάθε μέτρου ξεχωριστά, προκειμένου είτε να επανασχεδιαστούν ή να υιοθετήσουν νέα μέτρα πολιτικής.

Στόχος η κατάκτηση των βασικών συνθηκών διαβίωσης που σχετίζονται με την κατανάλωση ενέργειας για τα οικονομικά ευάλωτα νοικοκυριά. Πέραν της βελτίωσης της διαβίωσης σε επίπεδα καλά για την υγεία των κατοίκων, η εξοικονόμηση πόρων από το κόστος των ενεργοβόρων κατοικιών θα επηρεάσει θετικά και τα εισοδήματα των ευάλωτων νοικοκυριών επιτρέποντάς τους να καλύψουν περισσότερες ανάγκες τους.

Πολιτικές για την αναπηρία

Ακολουθώντας το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ, που καταρτίστηκε μέσα στο 2020, προτείνονται παρεμβάσεις που στοχεύουν στην αποϊδρυματοποίηση, την κοινωνική ενσωμάτωση, την συμμετοχή στην αγορά εργασίας και την ενιαία και ολοκληρωμένη προσέγγιση κοινωνικής υποστήριξης που ενισχύει τα ιατρικά πρωτόκολλα. Βασική παράμετρος κοινωνικής ενσωμάτωσης και εργασιακής ένταξης είναι η προσβασιμότητα, που ενισχύεται μέσα από τον Πυλώνα 3 καθώς επιδοτείται η προσβασιμότητα σε ιδιωτικές κατοικίες και χώρους εργασίας. Παράλληλα αποφασιστικό ρόλο προς την κοινωνική ενσωμάτωση και την εργασιακή ένταξη διαδραματίζει ο θεσμός του προσωπικού βοηθού, δίνοντας στα άτομα με αναπηρία ίσες ευκαιρίες για να ενταχθούν υγιώς στο κοινωνικό σύνολο και να εργαστούν με βάση τη λειτουργικότητά τους. Παράλληλος στρατηγικός στόχος για τις πολιτικές για την

¹¹ ΕΛΣΤΑΤ, Living conditions in Greece, 05.05.2021

¹² ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα κατανάλωσης ενέργειας στα νοικοκυριά, 2011-2012

αναπηρία είναι η αποϊδρυματοποίηση παιδιών και εφήβων με αναπηρία, μέσα από το θεσμό της επαγγελματικής αναδοχής και των μονάδων ημιαυτόνομης διαβίωσης για εφήβους με αναπηρία, εξασφαλίζοντας μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση στην υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία και δημιουργώντας το κατάλληλο πλαίσιο που θα εξασφαλίσει την ομαλή και βιώσιμη ένταξη στην κοινωνία. Προγράμματα για ανάπτυξη βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων σχεδιάζονται για άτομα με μειωμένη όραση ή/και ακοή, υποστηρίζοντας την ενεργό συμμετοχή τους στην νέα ψηφιακή εποχή και την ίση αξιοποίηση όλων των ψηφιακών υπηρεσιών του κράτους προς τους πολίτες. Θετική επίπτωση αναμένεται να έχει στη ζωή των αναπήρων και η ενσωμάτωση της διαχείρισης των χρόνιων ασθενειών στην προτεινόμενη ανασυγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας καθώς, αν και δεν είναι ταυτόσημες, συχνά οι χρόνιες αναπηρίες συνυπάρχουν -ως αιτία ή αποτέλεσμα - με τις χρόνιες ασθένειες.

Επιπλέον, στην τυπική υποχρεωτική εκπαίδευση λαμβάνεται ειδική μέριμνα για τη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος που μπορεί να προκαλέσει στα παιδιά με αναπηρία ο ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης και η ψηφιοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, με τη χορήγηση ειδικών υποστηρικτικών βοηθημάτων και ψηφιακού εξοπλισμού. Επιπλέον, εκσυγχρονίζεται ο τεχνολογικός εξοπλισμός των ειδικών σχολείων και των τάξεων ένταξης, με στόχο να διαμορφωθεί ένα ενιαίο εκπαιδευτικό περιβάλλον για όλα τα σχολεία της χώρας που θα εξασφαλίσει την ισότιμη μετάβαση στην ψηφιακή εποχή όλων των μαθητών. Ακόμα, πολύ σημαντική για παιδιά, εφήβους και ενήλικες με βαρύτερες αναπηρίες ή/και χρόνιες ασθένειες είναι η θεσμοθέτηση και εκκίνηση της δημόσιας κατ'οίκον φροντίδας και νοσηλείας, που περιλαμβάνει ιατρικές και παραϊατρικές υπηρεσίες και υποστήριξη και που έχει ως στόχο να τους απαλλάξει από τεράστια επιβάρυνση και αγωνία και να αυξήσει την πρόσβασή τους στις υπηρεσίες υγείας, το προσδόκιμο και την ποιότητα ζωής τους.

Τέλος, μια σημαντική παρέμβαση για τα παιδιά στο φάσμα του αυτισμού είναι η δημιουργία καθολικών πρωτοκόλλων παρέμβασης που επεκτείνεται πέρα από το ιατροκεντρικό μοντέλο και δίνει τη δυνατότητα και την ευκαιρία στα παιδιά με αυτισμό να αναπτυχθούν σε κοινωνικό και ψυχοσυναισθηματικό επίπεδο, ενισχύοντας τελικά σημαντικά την ένταξή τους.

Αποδοχή της διαφορετικότητας

Σημαντικές προκλήσεις για την Ελλάδα αποτελούν η ενσωμάτωση της διαφορετικότητας στον εργασιακό χώρο και η διαμόρφωση μιας κουλτούρας συμπερίληψης των ατόμων με ταυτόχρονη καταπολέμηση των διακρίσεων κάθε μορφής. Η συμπερίληψη και η διαφορετικότητα στους χώρους εργασίας, η κατάρτιση των στερεοτύπων και η ισότιμη συμμετοχή σε ηγετικές θέσεις μπορούν να εγγυηθούν ένα εργατικό δυναμικό που θα συμβάλλει στη διεύρυνση της αγοράς εργασίας και τη ενίσχυση μιας ανοιχτής, καινοτόμου και βιώσιμης οικονομίας.

Η ανάγκη να προωθηθεί η διαφορετικότητα ως παράγοντας που μπορεί να διασφαλίσει την βιώσιμη ανάπτυξη των εταιρειών και την ευημερία του κοινωνικού συνόλου επιβάλλει την πολύπλευρη συνεργασία των επιχειρήσεων, κοινωνικών εταίρων, κρατικών φορέων και οργανισμών. Ο ανοιχτός διάλογος σε συνδυασμό με επικαιροποιημένα δεδομένα που καταγράφουν τις διακρίσεις και τις ανισότητες και την πρόοδο στη διαμόρφωση ίσων ευκαιριών για όλους αποτελούν μέρος της προτεινόμενης μεταρρύθμισης για την προώθηση της διαφορετικότητας στον Πυλώνα 3 του Σχεδίου. Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται ένα οριζόντιο πρόγραμμα εκπαίδευσης σε θέματα που σχετίζονται με τη διαφορετικότητα στην εργασία, με συμμετέχοντες εργαζόμενους στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα και με προτεραιότητα οργανισμούς του δημοσίου που επηρεάζουν συμπεριφορές και κοινωνικές στάσεις (π.χ. αστυνομία, υπηρεσίες που εξυπηρετούν πολίτες) και εργαζόμενους σε θέσεις ευθύνης και επαφής με κοινό. Επίσης προωθείται η συλλογή στατιστικών προκειμένου η χώρα να διαθέτει επαρκή και

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

αξιόπιστα δεδομένα σε μια ολοκληρωμένη βάση για τα θέματα που αφορούν στην ισότητα και τις διακρίσεις, διευκολύνοντας τη χάραξη πολιτικής και την εφαρμογή καλών διεθνών πρακτικών. Παράλληλα προωθείται η δημιουργία ενός μηχανισμού που θα αξιολογεί τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς ως προς τις πολιτικές και τις δράσεις που αναπτύσσουν προς την κατεύθυνση της προώθησης των ίσων ευκαιριών και τη σχετική απονομή ενός “Σήματος Διαφορετικότητας”. Ο κύριος σκοπός αυτών των παρεμβάσεων είναι η ενθάρρυνση της αποδοχής της διαφορετικότητας και η απομάκρυνση των εμποδίων στην αγορά εργασίας που σχετίζονται με το στιγματισμό, τα στερεότυπα και τις διακρίσεις.

6. Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα με άλλα προγράμματα

6.1. Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα με το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη)

Το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας, με λεπτομερείς συστάσεις για μεταρρυθμίσεις και πολιτικές που μπορούν να ενισχύσουν την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζουν την κοινωνική συνοχή και ένα βελτιωμένο βιοτικό επίπεδο για όλους τους πολίτες.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και το σύνολο των αξόνων του συνδέονται με τους στόχους και τις προτεραιότητες που καθορίζονται στο Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία. Επιπλέον, οι άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται σε αυτούς, είναι εναρμονισμένες με τις συστάσεις πολιτικών και μεταρρυθμίσεων της Έκθεσης της Επιτροπής «Πισσαρίδη».

Οι σχετικοί, με την «Πράσινη Μετάβαση», άξονες ενσωματώνουν τις προτεραιότητες της έκθεσης της επιτροπής «Πισσαρίδη» για την ενίσχυση της μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, καθώς και την επίτευξη των ευρωπαϊκών στόχων και αυτών του ΕΣΕΚ για το 2030. Ο εκσυγχρονισμός του ενεργειακού συστήματος, η σταδιακή κατάργηση της χρήσης ορυκτών καυσίμων για παραγωγή ενέργειας, η στροφή προς τις ΑΠΕ και την «καθαρή» ενέργεια και η αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας αποτελούν προτεραιότητες που υποστηρίζονται από τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις αυτής της προτεραιότητας. Οι ανάγκες για ανακαίνιση του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος και βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, εκσυγχρονισμό του αστικού οικοσυστήματος και του πολεοδομικού σχεδιασμού και προώθηση των αστικών αναπλάσεων, καθώς και η βελτίωση του τομέα των μεταφορών μέσω της ηλεκτροκίνησης επισημαίνονται στην έκθεση της Επιτροπής «Πισσαρίδη» και αντιμετωπίζονται με τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις της «Πράσινης Μετάβασης». Τέλος, η έκθεση της Επιτροπής «Πισσαρίδη» αναγνωρίζει τη σημασία της προστασίας και αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος, της ενίσχυσης της κυκλικής οικονομίας και της βιώσιμης διαχείρισης των αποβλήτων, καθώς και της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή και τις επιπτώσεις της. Οι «πράσινοι» Άξονες, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις τους ευθυγραμμίζονται και συμπληρώνουν τις προτεραιότητες που θέτει η έκθεση της Επιτροπής «Πισσαρίδη», καθώς και του ΕΣΕΚ, αλλά και λοιπών εθνικών στρατηγικών όπως για την κυκλική οικονομία, τα δάση και τη βιοποικιλότητα.

Οι σχετικοί, με τον «Ψηφιακό Μετασχηματισμό», άξονες συνάδουν με τους στόχους και τις συστάσεις της Έκθεσης της Επιτροπής «Πισσαρίδη» για ψηφιοποίηση και εκσυγχρονισμό του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα στην Ελλάδα, καθώς και τις αντίστοιχες προτεραιότητες και συστάσεις της Στρατηγικής Ψηφιακού Μετασχηματισμού. Η σημασία των ψηφιακών τεχνολογιών για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας αναλύεται διεξοδικά στην Έκθεση, συνοδευόμενη από συστάσεις για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας και της διαθεσιμότητας δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας, που αποτελεί επίσης το επίκεντρο συγκεκριμένων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που περιλαμβάνονται στους Άξονες του «Ψηφιακού Μετασχηματισμού» του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Ο εκσυγχρονισμός και ο ψηφιακός μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης και η παροχή βελτιωμένων, ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις υπογραμμίζονται επίσης στην έκθεση της Επιτροπής «Πισσαρίδη» και αντιμετωπίζονται με στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που περιλαμβάνονται στους «Ψηφιακούς» Άξονες. Το ίδιο ισχύει για τις προτεραιότητες του τεχνολογικού και ψηφιακού μετασχηματισμού του ιδιωτικού τομέα και της

ενίσχυσης των ψηφιακών δεξιοτήτων των επιχειρήσεων, οι οποίες είναι βασικές στην Έκθεση της Επιτροπής «Πισσαρίδη».

Οι σχετικοί, με «Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή», άξονες ενσωματώνουν και αντανakλούν τις προτεραιότητες και τις συστάσεις που περιλαμβάνονται στην έκθεση της Επιτροπής «Πισσαρίδη», αναφορικά με τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, την αύξηση της παραγωγικότητας και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, την αναβάθμιση των εθνικών συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τον εκσυγχρονισμό του εθνικού συστήματος υγειονομικής περίθαλψης με σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του, την προσβασιμότητα, την ανθεκτικότητα και την διεύρυνση των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας. Οι μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στον εκσυγχρονισμό της αγοράς εργασίας, τη βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού (απασχολούμενοι και άνεργοι) και την αύξηση της συμμετοχής του στην αγορά εργασίας, προωθούνται από αυτούς τους άξονες, περιγράφονται στην ανάλυση και τις συστάσεις της έκθεσης της Επιτροπής «Πισσαρίδη». Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις για την αναβάθμιση του εθνικού συστήματος διαμόρφωσης δεξιοτήτων (upskilling/reskilling) και του εθνικού συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, καθώς και για τη βελτίωση της απόδοσης του εκπαιδευτικού συστήματος στην έρευνα και την καινοτομία, ευθυγραμμίζονται επίσης με τις συστάσεις πολιτικής που αναφέρονται στην Έκθεση της Επιτροπής «Πισσαρίδη». Το ίδιο ισχύει για τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις στον εκσυγχρονισμό του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, της προσβασιμότητας, της ανθεκτικότητας και της οικονομικής βιωσιμότητάς του, καθώς και με τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις για τη διεύρυνση της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας (για παράδειγμα, στην παιδική μέριμνα) οι οποίες είναι ευθυγραμμισμένες και συμπληρωματικές με τους στόχους και τις συστάσεις της έκθεσης της Επιτροπής «Πισσαρίδη».

Τέλος, οι σχετικοί, με «Ιδιωτικές επενδύσεις», άξονες ενσωματώνουν τις συστάσεις της έκθεσης της Επιτροπής «Πισσαρίδη» για φορολογικές μεταρρυθμίσεις, αυξάνουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος δικαιοσύνης, αντιμετωπίζουν το ιδιωτικό χρέος και ενισχύουν την έρευνα και ανάπτυξη (E & A), την καινοτομία και τον εξαγωγικό προσανατολισμό στον ιδιωτικό τομέα. Συγκεκριμένα, οι Άξονες αυτοί περιλαμβάνουν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στον ψηφιακό μετασχηματισμό και ενίσχυση της δημόσιας διοίκησης, αυξάνοντας την αποτελεσματικότητά τους, τη διαφάνεια και την αποδοτικότητά τους. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις αντικατοπτρίζουν τις προτεραιότητες και τις προτάσεις που περιγράφονται λεπτομερώς στην έκθεση της Επιτροπής «Πισσαρίδη». Το ίδιο ισχύει για τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης, στην ενίσχυση των κεφαλαιαγορών και στην αντιμετώπιση προβλημάτων που σχετίζονται με τη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους, ζητήματα που επισημαίνονται στην έκθεση της επιτροπής «Πισσαρίδη» και συνοδεύονται από συγκεκριμένες προτάσεις και μέτρα πολιτικής. Τέλος, περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στοχεύουν στην αύξηση των επενδύσεων Έρευνας και Ανάπτυξης (E & A) και στην ενίσχυση της καινοτομίας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας του ιδιωτικού τομέα, επίσης σε συνάφεια με τις συστάσεις της Επιτροπής «Πισσαρίδη».

6.2. Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα με το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)

Το Ελληνικό **Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** έχει σχεδιαστεί ώστε να λειτουργεί σε συνάφεια και συμπληρωματικά με το νέο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης για την Προγραμματική Περίοδο 2021 – 2027, και τα τομεακά και περιφερειακά επιχειρησιακά του προγράμματα. Από τη μία πλευρά, ευθυγραμμίζεται με τις στρατηγικές κατευθύνσεις, τους στόχους και τις προτεραιότητες του

σχεδιασμού, και από την άλλη πλευρά, βασίζεται και ενσωματώνει τα αποτελέσματα και την εμπειρία από την εφαρμογή του προηγούμενου ΕΣΠΑ (Προγραμματικής Περιόδου 2014 – 2020). Σε συνδυασμό με την Κοινή Αγροτική Πολιτική, τα τρία αυτά εργαλεία δύνανται να συνεισφέρουν το μεγαλύτερο μέρος των επενδυτικών κεφαλαίων που θα τοποθετηθούν στην ελληνική οικονομία για τα επόμενα εννέα έτη.

Το νέο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2021 – 2027 διαρθρώνεται σε 5 κύριους **Στόχους Πολιτικής (ΣΠ)**, και έναν **Ειδικό Στόχο** για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, που βρίσκονται σε άμεση συνάφεια με τις στρατηγικές προτεραιότητες, τους στόχους και τους επιμέρους άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Ειδικότερα, ο **ΣΠ 1 - Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ** είναι σε άμεση σύνδεση με τις προτεραιότητες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για τον «Ψηφιακό Μετασχηματισμό» και τις «Ιδιωτικές Επενδύσεις», με στόχο τη συστηματική ενίσχυση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας της εθνικής οικονομίας, καθώς και τη στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία.

Οι σχετικοί με την Ψηφιακή Μετάβαση Άξονες 2.1 και 2.3 προωθούν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την διεύρυνση της συνδεσιμότητας των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων στο διαδίκτυο μέσω ευρυζωνικών υποδομών, για την ανάπτυξη δικτύων νέας γενιάς, αλλά και για τον τεχνολογικό και ψηφιακό εκσυγχρονισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, και την αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων τους, που αποτελούν προτεραιότητες και για το Στόχο ΣΠ1 του νέου ΕΣΠΑ. Παράλληλα, ο Άξονας 2.2 εστιάζει στον ψηφιακό εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, και κρίσιμων διαδικασιών της, ενισχύοντας την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του, και την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχει στους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Με αυτόν τον τρόπο, οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του Άξονα 2.2 επίσης ευθυγραμμίζονται με το Στόχο ΣΠ1 του νέου ΕΣΠΑ, με υψηλό επίπεδο συμπληρωματικότητας και συνέργειας των επιμέρους δράσεων.

Επιπροσθέτως, οι Άξονες 4.5 και 4.6 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, οι οποίοι στοχεύουν στην ενίσχυση της σύνδεσης της παραγωγής με την έρευνα και την καινοτομία, και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και παραγωγικότητας κρίσιμων κλάδων της εθνικής οικονομίας (τουρισμός, πολιτισμός, αγροδιατροφικά προϊόντα, μεταποίηση, μεταφορές και εφοδιαστική αλυσίδα), μέσα από κατάλληλα στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, βρίσκονται σε άμεση συνάφεια με τον ΣΠ1 του νέου ΕΣΠΑ, και από κοινού υποστηρίζουν τις ίδιες προτεραιότητες πολιτικής.

Ο **ΣΠ2 -Μια πιο πράσινη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων** αφορά στην αναγκαία για τη χώρα «πράσινη» μετάβαση και την ουσιαστική αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και των συνεπειών της. Ο ΣΠ2 συνδέεται άμεσα με το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, και την προτεραιότητα της «Πράσινης Μετάβασης», ενσωματώνοντας και εξειδικεύοντας τους στόχους και τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).

Ο Άξονας 1.1 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αφορά στην προώθηση των ΑΠΕ για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και την κάλυψη αναγκών θέρμανσης και ψύξης, στον εκσυγχρονισμό, την αναβάθμιση και την ψηφιοποίηση των δικτύων μεταφοράς και διανομής ενέργειας, στην ενίσχυση των έργων ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών με την ηπειρωτική Ελλάδα, στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς, καθώς και στην απεξάρτηση της ηλεκτροπαραγωγής από

το λιγνίτη. Ευθυγραμμίζεται με τον ΣΠ2 ως προς τους στόχους και τις προτεραιότητές του δεύτερου, και οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του Άξονα 1.1 αναμένεται να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τις δράσεις του νέου ΕΣΠΑ, οδηγώντας στην επίτευξη των σχετικών εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων.

Οι Άξονες 1.2 και 1.3 προωθούν τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας του εγχώριου κτιριακού αποθέματος, και την ενίσχυση της ηλεκτροκίνησης και των βιώσιμων μεταφορών αντίστοιχα. Οι προτεινόμενες σε αυτούς τους δύο Άξονες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις συνδέονται άμεσα με τις αντίστοιχες προτεραιότητες του νέου ΕΣΠΑ και του ΣΠ2, και μέσα από την ανάπτυξη συνεργειών των επιμέρους δράσεων διευκολύνεται η επίτευξη των εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων.

Επιπροσθέτως, ο Άξονας 1.4 δίνει έμφαση στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και στην αειφορική διαχείριση των φυσικών πόρων, στην ενίσχυση της προσαρμοστικότητας και της ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή και τους φυσικούς κινδύνους, στη σύγχρονη διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων, και στην εφαρμογή των αρχών της κυκλικής οικονομίας. Με επενδύσεις που αφορούν την αναδάσωση και προστασία των δασικών περιοχών της Ελλάδας, τη διατήρηση και ανάδειξη της εγχώριας βιοποικιλότητας, και την ενίσχυση της προστασίας των οικοσυστημάτων απέναντι στην κλιματική αλλαγή, ο Άξονας 1.4 ευθυγραμμίζεται με τις αντίστοιχες προτεραιότητες που θέτει ο Στόχος ΣΠ2 του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027. Το ίδιο ισχύει και με τις παρεμβάσεις πολιτικής του Άξονα 1.4 αναφορικά με την ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων και την εξοικονόμηση ύδατος, τη σύγχρονη και αποτελεσματική διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων, την ενίσχυση της διαλογής και της ανακύκλωσης, και τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία. Συνεπώς, και στους τομείς αυτούς, ο Άξονας 1.4 παρουσιάζει υψηλή συνάφεια και συμπληρωματικότητα με τον ΣΠ2 του νέου ΕΣΠΑ.

Ο ΣΠ3- Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων αποσκοπεί στην ανάπτυξη ασφαλών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, προσβάσιμων, έξυπνων και βιώσιμων μεταφορικών υποδομών σε τοπικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Ο Άξονας 4.6 του Σχεδίου, που σχετίζεται με την προτεραιότητα «Ιδιωτικές Επενδύσεις και Θεσμικός Μετασχηματισμός», προωθεί την ανάπτυξη σύγχρονων, «έξυπνων» και βιώσιμων υποδομών για τις μεταφορές και τις μετακινήσεις. Σκοπός των σχετικών επενδύσεων είναι η ολοκλήρωση και διασύνδεση των υποδομών για τις επιβατικές και εμπορικές μεταφορές σε τοπικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ο διαρκής έλεγχος και συντήρηση των υποδομών, ο εκσυγχρονισμός τους με υπηρεσίες φιλικές προς τους χρήστες, καθώς και η ενίσχυση της οδικής ασφάλειας. Με αυτό τον τρόπο, ο Άξονας 4.6 ευθυγραμμίζεται πλήρως με τις αντίστοιχες προτεραιότητες του νέου ΕΣΠΑ και του ΣΠ3, και λειτουργούν συμπληρωματικά προς την κοινή κατεύθυνση.

Αντίστοιχα, ο Άξονας 2.3, που προωθεί τη βιώσιμη αστική κινητικότητα στις πόλεις και τις αστικές περιοχές και τη μεγαλύτερη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον μέσων μετακίνησης (ηλεκτροκίνητα οχήματα, μέσα σταθερής τροχιάς, ποδήλατο κ.α.), αλλά και ο Άξονας 2.2, που προωθεί παρεμβάσεις στον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό στην κατεύθυνση ισορροπίας μεταξύ των διαφορετικών δραστηριοτήτων και βελτίωσης της καθημερινότητας, παρουσιάζουν υψηλή συνάφεια και λειτουργούν συμπληρωματικά με τις προτεραιότητες που θέτει ο ΣΠ3 και το ΕΣΠΑ της Προγραμματικής Περιόδου 2021 – 2027.

Ο ΣΠ4- Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων έχει ως κεντρική επιδίωξη τη διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά για όλους τους πολίτες, και την επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό της χώρας.

Μέσα από την προτεραιότητα «Απασχόληση, Δεξιότητες και Κοινωνική Συνοχή», το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ευθυγραμμίζεται με τους στόχους και τις κατευθύνσεις του ΣΠ4 του νέου ΕΣΠΑ. Ειδικότερα, ο Άξονας 3.1 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της απασχόλησης και της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων και του κοινωνικού αποκλεισμού, και για τον εκσυγχρονισμό του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, που συνδέονται άμεσα με τις αντίστοιχες προτεραιότητες του ΣΠ4. Αντίστοιχα, ο Άξονας 3.2 αποσκοπεί στη βελτίωση της μακροχρόνιας απασχολησιμότητας και της παραγωγικότητας του εγχώριου ανθρώπινου δυναμικού, μέσα από την επαγγελματική εκπαίδευση και την κατάρτιση και απόκτηση δεξιοτήτων, καθώς και μέσα από τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος και τη βελτίωση των επιδόσεων τους στην έρευνα και την καινοτομία. Οι σχετικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του Άξονα 3.2 βρίσκονται σε στενή σύνδεση με τις προτεραιότητες και τις παρεμβάσεις που προτείνονται στο πλαίσιο του ΣΠ4.

Από την άλλη πλευρά, ο Άξονας 3.3 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας τοποθετεί στο επίκεντρο το σύστημα υγείας, μέσα από μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύουν την αποτελεσματικότητα, την παραγωγικότητα, την προσβασιμότητα και τη βιωσιμότητα του συστήματος. Οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του Άξονα 3.3 λειτουργούν συμπληρωματικά προς τους τομείς προτεραιότητας και τις παρεμβάσεις του ΣΠ4, συμβάλλοντας στη συνολική αναβάθμιση του συστήματος υγείας και την παροχή σύγχρονων, ποιοτικών υπηρεσιών προς κάθε πολίτη.

Επιπλέον, ο Άξονας 3.4 εστιάζει στον εκσυγχρονισμό των μηχανισμών κοινωνικής φροντίδας και αλληλεγγύης, και στην εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης όλων, συμπεριλαμβανομένων και τον πιο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, σε υψηλής ποιότητας κοινωνικές υπηρεσίες. Στον συγκεκριμένο Άξονα περιλαμβάνονται μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την ενίσχυση της κοινωνικής πολιτικής και των εργαλείων στήριξης των ευάλωτων ομάδων, τη διεύρυνση της πρόσβασης των πολιτών σε υψηλού επιπέδου κοινωνικές υπηρεσίες, και την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, που παρουσιάζουν υψηλή συνάφεια και συμπληρωματικότητα με τις προτεραιότητες του ΣΠ4 και τις δράσεις του νέου ΕΣΠΑ 2021 – 2027 προς την ίδια κατεύθυνση.

Ο ΣΠ5- Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών εστιάζει στην εφαρμογή ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών, με την αξιοποίηση των εργαλείων των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ), και εφαρμογή σε περιοχές με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες και τα χαρακτηριστικά τους (αναπτυξιακές προοπτικές, περιβαλλοντικές προκλήσεις, κοινωνικό-οικονομική βαρύτητα κ.ο.κ.).

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, από την πλευρά του, προωθεί επίσης τη βιώσιμη και ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη, αλληλοεπιδρώντας και συμπληρώνοντας τις δράσεις του νέου ΕΣΠΑ και του ΣΠ5. Ειδικότερα, μέσα από τον σχετικό με την «Πράσινη Μετάβαση» Άξονα 1.2 προωθείται η ολοκλήρωση του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού στην Ελλάδα, καθώς και ο εκσυγχρονισμός των χρήσεων γης, που λειτουργούν συμπληρωματικά και υποστηρικτικά με τις ολοκληρωμένες χωρικές στρατηγικές του ΣΠ5 και του νέου ΕΣΠΑ. Ο ίδιος Άξονας του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί επίσης ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ανάπτυξης και αναζωογόνησης σε αστικές περιοχές, που προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού ιστού, τον εκσυγχρονισμό των χρήσεων γης ώστε να υποστηρίζουν νέες δραστηριότητες, την ενίσχυση της προσβασιμότητας και της ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή, και συνολικά τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Με αυτό τον τρόπο, ο συγκεκριμένος Άξονας παρουσιάζει υψηλή συνεκτικότητα με τους στόχους και τις προτεραιότητες του νέου ΕΣΠΑ και του ΣΠ5.

Αντίστοιχα, ο Άξονας 4.6 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας κρίσιμων κλάδων για την εθνική οικονομία, μέσα από επενδύσεις – μεταξύ άλλων – στον εμπλουτισμό και τη βελτίωση του τουριστικού προϊόντος της χώρας, στην ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματός της, στην ανάπτυξη των ορεινών, παράκτιων και νησιωτικών περιοχών και την αξιοποίηση των συγκριτικών τους πλεονεκτημάτων, στην ολοκλήρωση των υποδομών και στην προαγωγή της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης. Συνεπώς, και ο Άξονας 4.6 και οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που περιλαμβάνει ευθυγραμμίζονται με τις προτεραιότητες του ΣΠ5 και του νέου ΕΣΠΑ ευρύτερα.

Οι υπόλοιποι Άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που επίσης προωθούν τη βιώσιμη τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, παρουσιάζουν εξίσου σημαντική συνάφεια με τον ΣΠ5 και το νέο ΕΣΠΑ, και μέσα από τις επιμέρους επενδύσεις και δράσεις αναμένονται σημαντικές συμπληρωματικότητες και συνέργειες.

Ο Ειδικός Στόχος για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης επικεντρώνεται στη δίκαιη και βιώσιμη μετάβαση για τις λιγνιτικές περιοχές (Δυτική Μακεδονία, Μεγαλόπολη) που επηρεάζονται από την εφαρμογή της στρατηγικής πλήρους απολιγνιτοποίησης της ηλεκτροπαραγωγής ως το 2028. Το ΕΣΠΑ 2021 – 2027, και οι δράσεις στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου (αλλά και των 5 βασικών Στόχων Πολιτικής), λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς τους στόχους, τις προτεραιότητες και τις πολιτικές του ΕΣΕΚ, το οποίο εξειδικεύει τον εθνικό στόχο για πλήρη απεξάρτηση του ενεργειακού συστήματος από τον λιγνίτη, και του Εθνικού και των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης, που διαμορφώνουν έναν ολοκληρωμένο οδικό χάρτη για τη δίκαιη οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ευθυγραμμίζεται επίσης με τους στόχους του ΕΣΕΚ και των Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης, και λειτουργεί συμπληρωματικά με τις δράσεις αυτών και τις δράσεις του νέου ΕΣΠΑ. Ειδικότερα, ο Άξονας 1.1 προωθεί την αποκατάσταση των εδαφών των λιγνιτικών πεδίων στη Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη, που συνδέεται με τους ευρύτερους στόχους του ΕΣΕΚ και των Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης για παραγωγική και περιβαλλοντική αναζωογόνηση των περιοχών και ανάπτυξη νέων χρήσεων γης. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Άξονας 1.1 λειτουργεί συμπληρωματικά με τον Ειδικό Στόχο του νέου ΕΣΠΑ, και τις δράσεις που θα προωθηθούν μέσω αυτού.

Αντίστοιχα, και οι υπόλοιποι Άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι ευθυγραμμισμένοι με τον Ειδικό Στόχο του νέου ΕΣΠΑ για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, και οι επιμέρους δράσεις και επενδύσεις αναμένεται να λειτουργήσουν συμπληρωματικά και να συμβάλλουν από κοινού στην κατεύθυνση διαφοροποίησης του παραγωγικού μοντέλου στις λιγνιτικές περιοχές, προώθησης και αξιοποίησης της «πράσινης» ενέργειας, τόνωσης της απασχόλησης και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής.

6.3. Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα με Εθνικές Στρατηγικές και Εθνικά Σχέδια Δράσης

Οι στρατηγικοί στόχοι και οι προτεραιότητες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, οι επιμέρους Άξονες καθώς και οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις ανά Άξονα, ευθυγραμμίζονται και λειτουργούν συμπληρωματικά με τους στόχους, τις προτεραιότητες, και τις προτεινόμενες πολιτικές που τίθενται σε μια σειρά από Εθνικά και Ευρωπαϊκά Σχέδια αναπτυξιακού προσανατολισμού, συμβάλλοντας έτσι στην επίτευξη ευρύτερων οικονομικών και κοινωνικών στόχων.

- **Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)**

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

Με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), η Ελλάδα υιοθέτησε φιλόδοξους ενεργειακούς και κλιματικούς στόχους για το 2030, που συνδέονται άμεσα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και τη στρατηγική για μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα το 2050, και με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Οι στόχοι και προτεραιότητες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ευθυγραμμίζονται με τους στόχους και τις πολιτικές που περιλαμβάνονται στο ΕΣΕΚ, και οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που περιλαμβάνει το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ενισχύουν την υλοποίησή των πολιτικών και των παρεμβάσεων που προτείνει το ΕΣΕΚ.

Ειδικότερα, οι σχετικοί με την «Πράσινη Μετάβαση» 4 Άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ενσωματώνουν τους στρατηγικούς στόχους του ΕΣΕΚ σχετικά με τη μετάβαση σε ένα ενεργειακό μοντέλο χαμηλών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (ΑτΘ), την αύξηση του μεριδίου των ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας, τη βελτίωση της ενεργειακής εξοικονόμησης, και την ενίσχυση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Συγκεκριμένα, ο Άξονας 1.1 περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύουν τη διείσδυση των ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα της χώρας, συμβάλλοντας έτσι στην επίτευξη του στόχου που έχει θέσει το ΕΣΕΚ για ελάχιστο μερίδιο ΑΠΕ στο 35% της ακαθάριστης τελικής κατανάλωσης ενέργειας έως το 2030. Περιλαμβάνει επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό και την επέκταση του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανόμενης και της ηλεκτρικής διασυνδέσεων των Κυκλάδων με το ηπειρωτικό σύστημα, με στόχο τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) και του ενεργειακού κόστους, και την ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας της χώρας.

Ο ίδιος Άξονας προωθεί επίσης, τον εθνικό στόχο της Ελλάδας για πλήρη απολιγνιτοποίηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2028, ως βασικό βήμα για την απανθρακοποίηση της οικονομίας και τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα. Η σταδιακή απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα, και η διακοπή λειτουργίας έως το 2023 των λιγνιτικών μονάδων – εκτός της μονάδας «Πτολεμαΐδα V» που θα συνεχίσει να λειτουργεί έως το 2028 – δημιουργεί σειρά κοινωνικών και οικονομικών προκλήσεων για τις περιοχές που επηρεάζονται. Στο πλαίσιο αυτό, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί επενδύσεις που στοχεύουν στην ομαλή ενεργειακή μετάβαση και την οικονομική και περιβαλλοντική αποκατάσταση των λιγνιτικών περιοχών, λειτουργώντας συνδυαστικά με τις πολιτικές και τα μέτρα του ΕΣΕΚ και του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης.

Ο Άξονας 1.2 προωθεί την ανακαίνιση και ενεργειακή αναβάθμιση του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος της χώρας, με στόχο τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και τη συμβολή στην υλοποίηση του σχετικού στόχου του ΕΣΕΚ, την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, αλλά και την κινητοποίηση επενδύσεων και τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης σε συναφή επαγγέλματα και τομείς.

Επιπλέον, περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο του χωροταξικού σχεδιασμού με γνώμονα την ενθάρρυνση της βιώσιμης ανάπτυξης και την προσέλκυση επενδύσεων, και παράλληλα την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και το μετριασμό των επιπτώσεών της. Σημειώνεται πως όλες οι επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις του άξονα συμβάλλουν ουσιαστικά στην εδαφική συνοχή, αφού έχουν πεδίο εφαρμογής τους το σύνολο της επικράτειας και προωθούν ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη, αποτρέποντας εδαφικές ανισοροπίες.

Σε άμεση σύνδεση με τους στόχους του ΕΣΕΚ, ο Άξονας 1.3 προωθεί ένα πιο «πράσινο» και βιώσιμο σύστημα μεταφορών στην Ελλάδα, και ειδικότερα την ενίσχυση της διείσδυσης των ηλεκτροκίνητων

οχημάτων, που αναμένεται να συμβάλει στη μείωση των εκπομπών ΑτΘ και τη βελτίωση του αποτυπώματος του τομέα των μεταφορών. Επιπλέον, μέσω από μεταρρυθμίσεις και στοχευμένες επενδύσεις, ενθαρρύνεται η ανάπτυξη των απαραίτητων υποδομών φόρτισης για την ενίσχυση της ηλεκτροκίνησης σε όλη την επικράτεια.

Τέλος, ο Άξονας 1.4 προωθεί την αποτελεσματική προστασία και αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, την ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας, και τη βελτίωση της ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή. Οι συγκεκριμένοι στόχοι, οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που τους υποστηρίζουν, ευθυγραμμίζονται με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και το ΕΣΕΚ, καθώς και με τις Εθνικές Στρατηγικές για την Κυκλική Οικονομία, την Βιοποικιλότητα και τα Δάση, δημιουργώντας ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό πλαίσιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό των δικτύων παροχής πόσιμου νερού και άρδευσης, με στόχο τη βελτιστοποίηση της χρήσης του νερού και τον περιορισμό απωλειών, στην προώθηση περιβαλλοντικά φιλικότερων μεθόδων καλλιέργειας, στην προώθηση εκτεταμένων αναδασώσεων για την αποκατάσταση δασικών οικοσυστημάτων σε όλη τη χώρα, καθώς και δράσεων για την προστασία της βιοποικιλότητας και τη διατήρηση και ανάδειξη των εγχώριων οικοσυστημάτων. Μέσα από τις επενδύσεις αυτές, ενισχύεται η περιβαλλοντική προστασία, η αειφορική διαχείριση των φυσικών πόρων και η θωράκιση απέναντι στην κλιματική αλλαγή, και παράλληλα δίνεται ώθηση στην τοπική κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξη, και τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και νέων ευκαιριών.

Εκτός από την «Πράσινη Μετάβαση», οι επιμέρους Άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, βρίσκονται επίσης σε στενή σύνδεση με τους στόχους, τις προτεραιότητες και τις προτεινόμενες πολιτικές του ΕΣΕΚ. Μέσα από κατάλληλα σχεδιασμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας υποστηρίζει στο σύνολό τους τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τους στόχους του ΕΣΕΚ, καθώς και τους στόχους και τις προτεραιότητες σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, συμβάλλοντας έτσι στην αναγκαία ενεργειακή μετάβαση για την Ελλάδα, με τρόπο βιώσιμο οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά, και ευρύτερα στη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050.

• Εθνικό Σχέδιο Δίκαιης Μετάβασης

Με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), η χώρα δεσμεύεται να αποσύρει όλους τους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής από λιγνίτη έως το 2023, με εξαίρεση την μονάδα «Πτολεμαΐδα V» που θα συνεχίσει να λειτουργεί έως το 2028. Η δέσμευση αυτή συνδέεται με τους βασικούς στόχους του ΕΣΕΚ για μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και μετάβαση στην «πράσινη» ενέργεια, και προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050.

Η σταδιακή κατάργηση της λιγνιτικής ηλεκτροπαραγωγής δημιουργεί αφενός πολλαπλές οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις για τις επηρεαζόμενες περιοχές, και ειδικότερα τη Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη, και αφετέρου την ανάγκη για ένα νέο ισορροπημένο, βιώσιμο αναπτυξιακό μοντέλο. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η οικονομική και κοινωνικά δίκαιη μετάβαση αυτών των περιοχών, η Ελληνική Κυβέρνηση κατήρτισε και υιοθέτησε το Εθνικό Σχέδιο Δίκαιης Μετάβασης, ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό πλάνο που περιλαμβάνει ένα μείγμα παρεμβάσεων και μέτρων για την οικονομική και παραγωγική διαφοροποίηση τους, στο ευρύτερο πλαίσιο του ΕΣΕΚ, της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ και του Ενεργειακού Χάρτη για το 2050.

Το Εθνικό Σχέδιο Δίκαιης Μετάβασης αποτελεί τη βάση της προετοιμασίας των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Ανάπτυξης για τη Δυτική Μακεδονία όσο και τη Μεγαλόπολη, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

Πρότασης Κανονισμού του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης. Παράλληλα, λαμβάνοντας υπόψη την σημασία που αποδίδεται στην ολοκλήρωση των ηλεκτρικών διασυνδέσεων των νησιών και την σταδιακή παύση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από πετρέλαιο, καταρτίζεται Εδαφικό Σχέδιο ειδικά για τα νησιά και τη μετάβασή τους στην κλιματική ουδετερότητα.

Οι Άξονες του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ευθυγραμμίζονται με τους στόχους και τις προτεραιότητες του Εθνικού και των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης, ενώ παράλληλα υποστηρίζουν οικονομικά και κοινωνικά τη μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών με στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις.

Η «Πράσινη Μετάβαση» προωθεί επενδύσεις αποκατάστασης και αναβάθμισης των λιγνιτικών περιοχών στη Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη, ώστε να εξυπηρετήσουν νέες χρήσεις που συνδέονται με τους πέντε αναπτυξιακούς πυλώνες, οι οποίοι εξειδικεύονται στο Εθνικό Σχέδιο: (i) Καθαρή Ενέργεια, (ii) έξυπνη γεωργική παραγωγή, (iii) Βιώσιμος τουρισμός, (iv) Βιομηχανία, χειροτεχνία και εμπόριο, και (v) τεχνολογία και εκπαίδευση. Οι επενδύσεις αυτές αναμένεται να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας για τη τοπική οικονομία, καθώς και μια σειρά από νέες ευκαιρίες ανάπτυξης.

Άμεσα συνδεδεμένες με τους στόχους και τις προτεραιότητες των Εθνικών και Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης είναι οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις για την αύξηση της διείσδυσης των ΑΠΕ στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, την αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στον κτιριακό τομέα, καθώς και την υποστήριξη της ηλεκτροκίνησης και της μετάβασης από το πετρέλαιο σε καθαρά καύσιμα (π.χ. πράσινο υδρογόνο) στον τομέα των εγχώριων μεταφορών. Αυτές οι δράσεις διευκολύνουν την ενεργειακή μετάβαση και την κοινωνικοοικονομική αναζωογόνηση των λιγνιτικών περιοχών, και συμβάλλουν στην προσέλκυση επενδύσεων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Τέλος, επενδύσεις που αφορούν στην περιβαλλοντική αποκατάσταση και την προστασία των δασών και της βιοποικιλότητας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, επιτρέπουν στις λιγνιτικές περιοχές να προσαρμοστούν καλύτερα στην κλιματική αλλαγή και να διαχειριστούν αποτελεσματικά πιθανούς περιβαλλοντικούς κινδύνους, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλουν στην παραγωγική διαφοροποίηση και προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης.

Οι Άξονες του «Ψηφιακού Μετασχηματισμού» προωθούν τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και των δημόσιων υπηρεσιών, την επέκταση και βελτίωση της συνδεσιμότητας και των ευρυζωνικών δικτύων σε ολόκληρη τη χώρα, καθώς και την ψηφιοποίηση και την τεχνολογική αναβάθμιση των επιχειρήσεων. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις των σχετικών αξόνων λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς τους στόχους και τις προτεραιότητες του Σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης. Η ανάπτυξη των ψηφιακών υποδομών και δικτύων στις λιγνιτικές περιοχές, και ο ευρύς ψηφιακός μετασχηματισμός στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την κοινωνικοοικονομική αναζωογόνησή τους. Επιπλέον, η τεχνολογική πρόοδος και η καινοτομία παρέχουν πολλαπλές ευκαιρίες για επιχειρηματικές και επενδυτικές δραστηριότητες, που δύνανται να προωθήσουν την τοπική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Οι σχετικοί με την «Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή» άξονες δίνουν προτεραιότητα στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, και τη διεύρυνση της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και τις κοινωνικές υπηρεσίες. Η δημιουργία μακροχρόνιας απασχόλησης για τον πληθυσμό των λιγνιτικών περιοχών, και η βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου, αποτελούν βασικές προτεραιότητες του Σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης, και υποστηρίζονται από μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της δημιουργίας θέσεων εργασίας, τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας

και την προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας. Τόσο το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, όσο και το Σχέδιο Δίκαιης Μετάβασης, υπογραμμίζουν την ανάγκη αύξησης της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα, τον εκσυγχρονισμό της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και την αναβάθμιση του εθνικού συστήματος κατάρτισης. Η ενίσχυση των δεξιοτήτων και των δυνατοτήτων του εργατικού δυναμικού στη Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της δίκαιης οικονομικής και κοινωνικής μετάβασης και, μακροπρόθεσμα των προοπτικών των λιγνιτικών περιοχών. Τέλος, η βελτίωση της πρόσβασης σε υγειονομική περίθαλψη και κοινωνικές υπηρεσίες και η διασφάλιση της κοινωνικής ένταξης είναι επίσης σημαντικά για την προώθηση του βιοτικού επιπέδου και της κοινωνικής συνοχής στις λιγνιτικές περιοχές.

Οι Άξονες που αφορούν σε «ιδιωτικές επενδύσεις» επιδιώκουν, τέλος, την προώθηση της ανάπτυξης μέσω της προσέλκυσης, της διευκόλυνσης και της επιτάχυνσης των ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων σε πολλούς τομείς και δραστηριότητες. Περιλαμβάνουν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στη δημόσια διοίκηση, το σύστημα απονομής δικαιοσύνης και το φορολογικό σύστημα, τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την άρση των εμποδίων για την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις και την παροχή κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις και νέες επιχειρήσεις. Τέτοιες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις εμφανίζουν μεγάλη συνάφεια με το πλαίσιο της Δίκαιης Μετάβασης, όπου η προσέλκυση και η επιτάχυνση των διαδικασιών υλοποίησης δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων είναι υψίστης σημασίας για τη διασφάλιση της τοπικής κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης, της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και των προοπτικών στις λιγνιτικές περιοχές. Επιπλέον, οι προτεραιότητες των σχετικών αξόνων για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και του δυναμικού των βασικών τομέων -δηλαδή του τουρισμού, του πολιτισμού, της μεταποίησης, της γεωργίας και των υποδομών- και της αύξησης της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και του εξαγωγικού προσανατολισμού των επιχειρήσεων, λειτουργούν σε συνέργεια με τους στόχους του Εθνικού και των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης για οικονομική και παραγωγική διαφοροποίηση και μεταστροφή προς ένα νέο, βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης για τη Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη.

• Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία

Η αντιμετώπιση της ανεργίας και η δημιουργία νέων, βιώσιμων θέσεων εργασίας ιδίως για τους νέους, αποτελεί βασική προτεραιότητα και απώτερο στόχο όλων των αξόνων του Ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Η «Πράσινη Μετάβαση», ο «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» καθώς και οι «ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας» περιλαμβάνουν πολλές επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που συμβάλλουν άμεσα ή έμμεσα στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, ενώ οι σχετικοί με την «Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή» άξονες είναι εξ ορισμού συνδεδεμένοι με την ενίσχυση της απασχόλησης των νέων, και όλοι έχουν άμεσο αντίκτυπο στο Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία.

Λαμβάνοντας υπόψη πως οι κύριοι στόχοι του Ελληνικού Σχεδίου Εγγύησης για την Νεολαία επικεντρώνονται στην αναδιοργάνωση - αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών εύρεσης εργασίας και συμβουλευτικής του ΟΑΕΔ, με σκοπό να λειτουργήσει ως βασικός πυλώνας επίτευξης των στόχων του Σχεδίου, την ενίσχυση της κινητικότητας στην αγορά εργασίας και της σύνδεσης της εκπαίδευσης με την απασχόληση, ιδίως με την είσοδο στην αγορά εργασίας και πρώτη απασχόληση, την αναβάθμιση της απασχολησιμότητας του ανθρωπίνου δυναμικού και ιδίως των ευάλωτων ομάδων και την ενίσχυση της ζήτησης εργασίας, με προγράμματα επιδότησης της απασχόλησης, κατάρτισης και επανειδίκευσης των ανέργων, είναι δεδομένη η συνάφεια και η αλληλεξάρτηση με τους σχετικούς άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που συμβάλλουν άμεσα ή έμμεσα στους παραπάνω στόχους και παρεμβάσεις: μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, ενίσχυση της ικανότητας της αγοράς να δημιουργεί θέσεις εργασίας, αύξηση της ανθεκτικότητάς της σε περίπτωση σοκ, προώθηση σύγχρονων ενεργητικών και μη ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας. Παράλληλα, περιλαμβάνει προηγμένα προγράμματα κατάρτισης/επανακατάρτισης που ενισχύουν την απασχόληση, δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων και των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και μαθητείας. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύουν την αυτονομία των ελληνικών πανεπιστημίων, την ερευνητική τους απόδοση και την ποιότητα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης και της σύνδεσής τους με την αγορά εργασίας.

Η έκθεση της Επιτροπής «Πισσαρίδη», στηρίζοντας τη νέα στρατηγική ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, διαπιστώνει ότι η ελληνική αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται από χαμηλή παραγωγικότητα, χαμηλή συμμετοχή και υψηλό δείκτη εξάρτησης. Η Έκθεση υποστηρίζει την πολιτική παρέμβαση και στα δύο αυτά θέματα, περιλαμβάνοντας μεταξύ άλλων, τη βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού (απασχολούμενων και ανέργων) καθώς και την αύξηση του ποσοστού συμμετοχής αυτών των ομάδων του πληθυσμού που υποεκπροσωπούνται στην αγορά εργασίας (γυναίκες, νέοι και ηλικιωμένοι).

Ο Άξονας 3.1: Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, στοχεύει στην αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω της ενίσχυσης του ανθρώπινου κεφαλαίου. Οι βασικές κατευθύνσεις μέσω των οποίων ο Άξονας 3.1 επιδιώκει τους στόχους που σχετίζονται με το Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων Νέων είναι κυρίως: η μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, η αναβάθμιση της ικανότητας της αγοράς να δημιουργεί θέσεις εργασίας και ενίσχυση της ανθεκτικότητάς της σε περίπτωση σοκ, σύγχρονες πολιτικές ενεργητικής και μη ενεργητικής αγοράς εργασίας, καθώς και η ενίσχυση του πλέγματος ασφαλείας κατά της ανεργίας. Επιπλέον, άμεση σύνδεση με το Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία εμφανίζει η Μεταρρύθμιση και Ψηφιοποίηση του ΟΑΕΔ και η αναβάθμιση του διαγνωστικού μηχανισμού των αναγκών της αγοράς εργασίας, που επικεντρώνονται στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης, συμβάλλοντας επιπρόσθετα στον μετριασμό των κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας του COVID 19. Ο ΟΑΕΔ αποτελεί κύριο βραχίονα για την υλοποίηση Δράσεων «Εγγύησης για τη Νεολαία» καθώς αποτελεί σημείο υποδοχής και εξυπηρέτησης της σχετικής ομάδας στόχου. Η εφαρμογή της αναδιάρθρωσης του επιχειρησιακού μοντέλου του Οργανισμού δύναται να συμβάλει στην ενίσχυση της ικανότητάς του να ανταποκριθεί στις εν λόγω προκλήσεις.

Ο Άξονας 3.2: Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, στοχεύει στην αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω της ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου και της σύνδεσης του εργατικού δυναμικού της χώρας με τις ανάγκες της παραγωγής και της αγοράς εργασίας. Περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν την ελκυστικότητα και αποτελεσματικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης στην αγορά εργασίας, ειδικά για τους νέους. Τα οφέλη των σχετικών μεταρρυθμίσεων ενισχύονται με επενδύσεις σε ψηφιακά συστήματα, εργαστηριακό εξοπλισμό στο σύνολο των εργαστηριακών κέντρων, καθώς και πρόγραμμα κτιριακών ανακαινίσεων και αναβαθμίσεων.

Ο Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές, περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στοχεύουν σε ορισμένες από τις πιο ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες της χώρας, με πρωταρχικό στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών για όλους,

ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, και άλλα δημογραφικά ή κοινωνικά χαρακτηριστικά. Περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις με στόχο την εξασφάλιση της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων μέσω (α) προώθησης της οικονομικής ενεργοποίησης, της παροχής ευκαιριών κατάρτισης, εκπαίδευσης και μαθητείας, (β) εξασφάλισης πρόσβασης σε αποτελεσματικές και υψηλής ποιότητας κοινωνικές υπηρεσίες και γ) οικονομικής ενίσχυσης για την ψηφιακή μετάβαση με προγράμματα όπως η Ψηφιακή Μέρμηνα (voucher).

● Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020 – 2025

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού (ΒΨΜ) 2020 – 2025 αποτυπώνει τη στρατηγική της Ελλάδας για τη μετάβαση στην ψηφιακή εποχή, μέσα από ένα σύνολο οριζόντιων και κάθετων παρεμβάσεων που θα υλοποιήσουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας. Επιπλέον, η ΒΨΜ προβλέπει ένα νέο μοντέλο ψηφιακής διακυβέρνησης, και νέους, ενισχυμένους μηχανισμούς για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των έργων ψηφιακού σχεδιασμού.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας τοποθετεί την ψηφιακή μετάβαση στο επίκεντρο των αλλαγών που θα απελευθερώσουν τη δυναμική της οικονομίας και θα συμβάλλουν σε ισχυρή, βιώσιμη ανάπτυξη. Μέσα από στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί τη διεύρυνση της συνδεσιμότητας των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων σε ευρυζωνικά δίκτυα υψηλής ταχύτητας και απόδοσης, και την ανάπτυξη δικτύων νέας γενιάς σε όλη την Επικράτεια (Άξονας 2.1), σε άμεση συνάφεια με τους στόχους και τις κατευθύνσεις της ΒΨΜ.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί επιπλέον μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό και εκσυγχρονισμό του δημοσίου τομέα, και την παροχή σύγχρονων, υψηλής ποιότητας υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις (Άξονας 2.2) και για την τεχνολογική και ψηφιακή αναβάθμιση των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα (ιδιαίτερα των μικρομεσαίων), και για την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων τους (Άξονας 2.3). Οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις αυτές είναι πλήρως ευθυγραμμισμένες με τις προτεραιότητες και τις κατευθύνσεις της ΒΨΜ, και αναμένεται να λειτουργήσουν συμπληρωματικά ως προς τις υπόλοιπες προτεινόμενες στην τελευταία δράσεις.

● Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020

Η Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» της Ε.Ε. και της Πολιτικής Συνοχής για την Προγραμματική Περίοδο 2014 – 2020. Στόχος της Εθνικής Στρατηγικής είναι η παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας, με βασικό πυλώνα την έρευνα, την τεχνολογία και την καινοτομία για την άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων και τη δημιουργία βιώσιμης απασχόλησης. Σήμερα βρίσκεται σε εξέλιξη διαδικασία επικαιροποίησής της, ώστε να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες καθώς και τις προτεραιότητες της νέας Προγραμματικής Περιόδου (2021 – 2027).

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συνδέεται άμεσα με τους στόχους και τις προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020, ενσωματώνοντας τα αποτελέσματα και την εμπειρία από την εφαρμογή της. Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί σειρά μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας στο εκπαιδευτικό σύστημα (Άξονας 3.2), καθώς και για την ενίσχυση της σύνδεσης της επιχειρηματικότητας και του παραγωγικού συστήματος με την επιστημονική γνώση και την καινοτομία (Άξονας 4.5), που ευθυγραμμίζονται πλήρως με τις κατευθύνσεις και τους στόχους της Εθνικής Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση.

Αντίστοιχα, κοινοί στόχοι μεταξύ της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση και του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, που υποστηρίζονται μέσα από κατάλληλες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του δεύτερου, είναι:

- η ενεργειακή μετάβαση και η συνολική αναβάθμιση των ενεργειακών υποδομών (Άξονας 1.1),
  - η βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος και η ενίσχυση της ανθεκτικότητας των πόλεων και των οικοσυστημάτων απέναντι στην κλιματική αλλαγή (Άξονες 1.2, 1.3 και 1.4),
  - η προώθηση των σύγχρονων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών (ΤΠΕ) σε όλα τα επίπεδα (Άξονας 2.1, 2.2 και 2.3),
  - η ενίσχυση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας κρίσιμων τομέων για την Ελληνική Οικονομία, όπως ο πολιτισμός, ο τουρισμός, η αγροδιατροφή, η υγεία-φάρμακα, η βιομηχανική παραγωγή, τα υλικά και οι μεταφορές – εφοδιαστική αλυσίδα (Άξονες 4.6 και 4.7).
- **Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση (2016 – 2020)**

Η Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση αποτυπώνει τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τους στόχους της χώρας σχετικά με την Ανώτατη Εκπαίδευση, την οργάνωση και λειτουργία των ιδρυμάτων και φορέων Ανώτατης Εκπαίδευσης, το πλαίσιο δικτύωσης και εξωστρέφειάς τους, και την ανταπόκριση στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων, της κοινωνίας και της οικονομίας.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ενσωματώνει βασικές κατευθυντήριες και προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση, και προκρίνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την ενίσχυση του συστήματος Ανώτατης Εκπαίδευσης, των ιδρυμάτων και του παραγόμενου διδακτικού και ερευνητικού έργου (Άξονας 3.2).

Επιπλέον, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί τη μεγαλύτερη διασύνδεση μεταξύ της επιχειρηματικότητας και της παραγωγής, από τη μία πλευρά, και της επιστημονικής γνώσης, καινοτομίας και τεχνολογίας, από την άλλη (Άξονες 4.5 και 2.3), σε άμεση συνάφεια και συμπληρωματικότητα με την προτεραιότητα που αποδίδει η Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση στη σύνδεση μεταξύ της εκπαίδευσης, της έρευνας και της παραγωγής.

- **Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη**

Η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών στην Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα που έχουν διαμορφωθεί τα τελευταία έτη σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, τις ανάγκες και τις δυνατότητες, και την εναρμόνιση της χώρας με το ευρωπαϊκό πλαίσιο αρχών και αξιών.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ενσωματώνει τις κατευθύνσεις και τους στόχους της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη, και ανταποκρίνεται μέσω παρεμβάσεων για τη διευκόλυνση της κοινωνικής ένταξης των προσφύγων και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας, μέσα από την ένταξή τους στην αγορά εργασίας και την παροχή ολοκληρωμένου συνόλου υπηρεσιών, εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας και του Ευρωπαϊκού τρόπου ζωής, ανάλυσης δεξιοτήτων, συμβουλευτικής, κατάρτισης και επανακατάρτισης για την εύρεση εργασίας (Άξονας 3.4). Επιπλέον, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί την ψηφιοποίηση των διαδικασιών μετανάστευσης και του αρχείου ασύλου, με γνώμονα τον καλύτερο έλεγχο των μεταναστευτικών ροών και την ταχύτερη ενσωμάτωση των

νόμιμων μεταναστών και προσφύγων (Άξονας 3.4). Οι συγκεκριμένες επενδύσεις λειτουργούν συμπληρωματικά με τους στόχους και τις δράσεις της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη καθώς και με τις επιδιώξεις του Σχεδίου Δράσης για την Ένταξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Νοέμβριος 2020).

- **Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ**

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ) καταρτίστηκε το 2020, και αποτελεί έναν ολοκληρωμένο οδικό χάρτη για το συντονισμό και τον έλεγχο των επιμέρους δράσεων και πολιτικών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συνδέεται με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ, και προωθεί μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύσουν την ανεξάρτητη διαβίωση και την πρόσβαση των ΑμεΑ σε κρίσιμες για την καθημερινότητα υπηρεσίες και λειτουργίες, καθώς και την κοινωνική και εργασιακή ένταξή τους. Πρόκειται για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που έρχονται να ενισχύσουν την προσβασιμότητα των ΑμεΑ σε κρίσιμες υπηρεσίες, να συμβάλλουν στην αποϊδρυματοποίηση παιδιών και ενηλίκων με αναπηρίες, και στην παροχή άμεσων, αποτελεσματικών υπηρεσιών φροντίδας προς τα άτομα αυτά (Άξονας 3.4). Επιπλέον, πρόκειται για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύουν τις δεξιότητες, την προσβασιμότητα του εκπαιδευτικού περιεχομένου και εξοπλισμού, την απασχολησιμότητα και την απασχόληση των ΑμεΑ, με στόχο την ομαλή εργασιακή ένταξή τους (Άξονες 3.1 και 3.2). Οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι συμπληρωματικές των επιμέρους δράσεων που περιλαμβάνει το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ, και λειτουργούν προσθετικά μεταξύ τους προς επίτευξη των κοινών στόχων.

- **Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών**

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών αποτελεί τη βάση για την αειφόρο ανάπτυξη των υποδομών και υπηρεσιών του μεταφορικού συστήματος της Ελλάδας, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, που θα συμβάλει στην ανταγωνιστικότητα του τομέα μεταφορών της χώρας.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας χαρακτηρίζεται από υψηλή συνάφεια με το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών, και θέτει ως προτεραιότητα για την οικονομική ανάκαμψη την ανάπτυξη του τομέα των μεταφορών και την ανάπτυξη σύγχρονων, βιώσιμων, προσβάσιμων και ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή μεταφορικών υποδομών (Άξονας 4.6). Μέσω κατάλληλων επενδύσεων, επιδιώκεται η ανάπτυξη των απαιτούμενων μεταφορικών υποδομών σε τοπικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, με στόχο τη διασύνδεση όλων των περιοχών της Ελλάδας, την άρση του αποκλεισμού, και τη σημαντική διευκόλυνση των πολιτών και των επιχειρήσεων. Παράλληλα, προάγεται η οδική ασφάλεια μέσω εκπαίδευσης και ενημέρωσης (Άξονας 4.6), ενώ προωθείται ευρύτερα η βιώσιμη αστική κινητικότητα στις πόλεις και τις μητροπολιτικές περιοχές και η στροφή σε πιο φιλικά στο περιβάλλον μεταφορικά μέσα (Άξονας 1.3). Οι δράσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τα έργα που έχουν ενταχθεί στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών, συμβάλλοντας από κοινού στην επίτευξη των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων.

- **Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων**

Ο Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων εισάγει ένα ολοκληρωμένο πλέγμα δράσεων για την έγκαιρη και αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων από όλες τις συντρέχουσες επιχειρησιακές, επιτελικές και υποστηρικτικές δομές, με στόχο την έγκαιρη και αποτελεσματική

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

ανταπόκριση σε παντός είδους καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, λόγω φυσικών, τεχνολογικών ή άλλων καταστροφών και απειλών.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αναγνωρίζει την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας απέναντι σε κάθε είδους απειλές και κινδύνους ως βασική παράμετρο για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και πρόοδο. Ενσωματώνει δε πλήρως τις στρατηγικές κατευθύνσεις, τις προτεραιότητες και τους ειδικότερους στόχους του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων. Ειδικότερα, προωθεί μέσω ειδικών παρεμβάσεων την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των φυσικών και των αστικών οικοσυστημάτων απέναντι στην κλιματική αλλαγή (Άξονας 1.2 και 1.4), καθώς και την ενίσχυση των μηχανισμών έγκαιρης πρόγνωσης και αντιμετώπισης των φυσικών καταστροφών (Άξονας 1.4). Αντίστοιχα, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, και οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του, ενσωματώνουν προβλέψεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση κινδύνων και ρίσκων σχετικών με τη δημόσια υγεία (Άξονας 3.3) και τις τεχνολογικές (Άξονας 2.1) και μεταφορικές (Άξονας 4.6) υποδομές.

Με αυτόν τον τρόπο, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας λειτουργεί συμπληρωματικά ως προς τον Εθνικό Μηχανισμό Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, και τις δράσεις που αυτό περιλαμβάνει, ενισχύοντας συνολικά την ανθεκτικότητα απέναντι στους παράγοντες κινδύνου σε όλα τα επίπεδα.

7. Προϋποθέσεις και μηχανισμός εφαρμογής

Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα του NextGenerationEU, ενός εργαλείου που έχει ως στόχο την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών της πανδημίας. Πρόκειται για έναν καινοτόμο μηχανισμό, ο οποίος έρχεται να ενισχύσει το υπάρχον ευρωπαϊκό πλαίσιο στήριξης, με άμεση παροχή πόρων προς τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την χρηματοδότηση ενός συνδυασμού βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και σχετικών δημοσίων επενδύσεων, προς αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων που προκάλεσε η πανδημία COVID-19 και ενίσχυση της ανθεκτικότητάς τους έναντι μελλοντικών κρίσεων.

Ως ειδικό μέσο το οποίο παρέχει επιπρόσθετη στήριξη στα κράτη-μέλη ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν μία εξαιρετική κατάσταση, το Ταμείο και, συνεπώς, το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που η χώρα μας, όπως και κάθε κράτος-μέλος, οφείλει να καταρτίσει και να υποβάλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προκειμένου να αντλήσει τους σχετικούς πόρους, διαθέτει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και κανόνες που το καθιστούν απολύτως διακριτό από τα άλλα σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης και τα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα, προς τα οποία δρα, με τους πόρους του, συμπληρωματικά ή/και τα επιταχύνει (Κανονισμός Άρθρο 9).

Το Σχέδιο οφείλει να περιγράψει λεπτομερώς τον τρόπο με τον οποίο αυτό αντιπροσωπεύει μια ολοκληρωμένη και επαρκώς ισορροπημένη απάντηση στην οικονομική και κοινωνική κατάσταση της χώρας.

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις θα πρέπει να συνεισφέρουν στην ανάκαμψη και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας μέσω μέτρων, τα οποία αφορούν σε τομείς πολιτικής που αποτελούν προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, διαρθρωμένων σε έξι πυλώνες ως εξής:

- πράσινη μετάβαση
- ψηφιακός μετασχηματισμός
- έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία και μία εύρυθμα λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές ΜμΕ
- κοινωνική και εδαφική συνοχή
- υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις
- πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες (Κανονισμός, άρθρο 3).

Οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που αναμένεται να συμβάλουν στην πράσινη μετάβαση (συμπεριλαμβανομένης της βιοποικιλότητας) και στον ψηφιακό μετασχηματισμό πρέπει να αντιπροσωπεύουν ποσό που αναλογεί τουλάχιστον στο 37 % και στο 20 % των συνολικών πιστώσεων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοίχως (Κανονισμός, άρθρο 18 4ε & 4στ).

Επιπλέον, στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας πρέπει να περιλαμβάνεται επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο διασφαλίζεται ότι κανένα μέτρο για την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων δεν βλάπτει σημαντικά τους περιβαλλοντικούς στόχους («*αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης*»),

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

ενώ πρέπει να μνημονεύεται και η αναμενόμενη συμβολή του Σχεδίου στην ισότητα των φύλων και τις ίσες ευκαιρίες για όλους (Κανονισμός, άρθρα 4,5,18).

Ταυτοχρόνως, το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων πρέπει να ανταποκρίνεται στις Ειδικές για την χώρα μας Συστάσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και να εξασφαλίζει συμπληρωματικότητα, συνέργειες, συνοχή και συνέπεια με τις δράσεις του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα, την Δίκαιη Μετάβαση και τα επιχειρησιακά προγράμματα στο πλαίσιο των άλλων ταμείων της ΕΕ (Κανονισμός, άρθρο 17).

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα πρέπει επίσης να σέβεται τις οριζόντιες αρχές του Ταμείου και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να υποκαθιστά τακτικές δαπάνες του εθνικού προϋπολογισμού (Κανονισμός άρθρο 5).

Επιπλέον, δράσεις και πολιτικές που προϋποθέτουν δημόσιες δαπάνες οι οποίες εκτείνονται μετά την λήξη του Σχεδίου δεν είναι επιλέξιμες και τα χρήματα που τυχόν θα διατεθούν για αυτές χάνονται -στο σύνολό τους ή εν μέρει- εφόσον οι σχετικοί στόχοι και ορόσημα δεν επιτευχθούν εντός της διάρκειας του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Κανονισμός άρθρο 18.4θ – τελευταία ημερομηνία για εκπλήρωση στόχων και οροσήμων η 31/8/2026).

Προς εξασφάλιση χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, η χρήση των κονδυλίων οφείλει να συμμορφώνεται με το εφαρμοστέο ενωσιακό και εθνικό δίκαιο: θα πρέπει να διασφαλίζεται η πρόληψη, ο εντοπισμός και η αντιμετώπιση υποθέσεων απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων και να περιλαμβάνεται περιγραφή του σχετικού μηχανισμού στο Εθνικό Σχέδιο. Ως εκ τούτου, η εφαρμογή του Σχεδίου, θα υπόκειται σε αποτελεσματικούς και αποδοτικούς ελέγχους (Κανονισμός, άρθρο 22).

Η αποδέσμευση κεφαλαίων στο πλαίσιο του Ταμείου πραγματοποιείται επί τη βάσει πραγματικής προόδου των μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Εξαρτάται, συνεπώς, από την ικανοποιητική εκπλήρωση των σχετικών οροσήμων και στόχων, όπως αυτοί καθορίζονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Κανονισμός, άρθρο 24). Ως ορόσημα νοούνται τα ποιοτικά και ως στόχοι τα ποσοτικά μέτρα προόδου των μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, τα οποία οφείλουν να είναι σαφή, ακριβή και ρεαλιστικά και τα οποία περιλαμβάνονται στο Σχέδιο.

Ακριβώς λόγω αυτού του αυστηρού πλαισίου κανόνων, η κατάρτιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας έγινε, πέραν των άλλων, σε στενή και απολύτως εποικοδομητική συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (άνω των εκατό συναντήσεων σε επίπεδο επικεφαλής και τεχνικών κλιμακίων), όπως άλλωστε προβλέπεται.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αξιολογεί τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια, εντός διμήνου από την υποβολή του, και υποβάλει πρόταση εκτελεστικής απόφασης στο Συμβούλιο, την οποία και το Συμβούλιο εκδίδει, κατά κανόνα, εντός τεσσάρων εβδομάδων. (Κανονισμός, άρθρα 19 και 20).

Η Επιτροπή παρακολουθεί την υλοποίηση του Σχεδίου και αξιολογεί την επίτευξη των στόχων του. Τα κράτη-μέλη υποβάλλουν σχετικές εκθέσεις προόδου (ως και αιτήματα καταβολής χρηματοδότησης) δύο φορές τον χρόνο (Κανονισμός, άρθρα 27 και 29).

Τέλος, η Επιτροπή υποβάλλει ετήσια έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την υλοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Κανονισμός, άρθρο 31).

Μέρος 1: Γενικοί στόχοι και σύνοψη του σχεδίου

Ο Κανονισμός του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας δεν παρέχει ιδιαίτερη ευελιξία σε σχέση με αλλαγές του περιεχομένου των εθνικών Σχεδίων. Η διαδικασία τροποποίησης του Σχεδίου προϋποθέτει υποβολή αιτιολογημένου αιτήματος, το οποίο να δικαιολογείται από αντικειμενικές περιστάσεις, επαναξιολόγηση του νέου, τροποποιημένου Σχεδίου από την Επιτροπή και εν συνεχεία θετική εισήγηση και έγκριση τόσο της Επιτροπής όσο και του Συμβουλίου (Κανονισμός, άρθρο 21).

Συμπερασματικά, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, λόγω της φύσης και του χρονικού του ορίζοντα, είναι εμπροσθοβαρές, ακολουθεί πολύ συγκεκριμένα κριτήρια επιλεξιμότητας και αυστηρά χρονοδιαγράμματα, ενώ η χρηματοδότησή του από την ΕΕ βασίζεται στην επίτευξη καθορισμένων στόχων και οι σχετικές δαπάνες υπόκεινται σε αυστηρή δημοσιονομική παρακολούθηση. Οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του συμπληρώνουν ή/και επιταχύνουν άλλες δράσεις και πολιτικές και αποτελούν, ως εκ τούτου, αναπόσπαστο τμήμα του συνολικού μεταρρυθμιστικού και αναπτυξιακού προγράμματος της κυβέρνησης και της χώρας.

Μέρος 2

Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

---

8. Περιγραφή μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων ανά άξονα

Άξονας 1.1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/τομέας: Αγορά ενέργειας, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας (μετάδοση και διανομή), ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού, κλιματική αλλαγή.

Στόχος: Ο άξονας προωθεί την πράσινη μετάβαση, με στόχο την αύξηση του μεριδίου των ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας, τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις προωθούν την απολιγνιτοποίηση και την σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ συμβάλουν στους στόχους του EU Taxonomy Regulation σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την πρόληψη και τον έλεγχο της μόλυνσης του περιβάλλοντος. Επιπλέον, οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, συμβάλλουν στην ενεργειακή ασφάλεια της Ελλάδας και της ευρύτερης περιοχής, διαφοροποιώντας τις πηγές ενεργειακού εφοδιασμού και περιορίζοντας τις ευπάθειες των υποδομών διασύνδεσης της χώρας, ενώ παράλληλα δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας.

Περίληψη: Η μετάβαση σε ένα νέο ενεργειακό μοντέλο, χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα αποτελεί βασική προτεραιότητα για την Ελλάδα. Τα φιλόδοξα σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια περιλαμβάνουν τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση του μεριδίου ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε οικίες και επιχειρήσεις. Ο στόχος του άξονα είναι να συμβάλει στα σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια, μέσω μιας δέσμης επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων οι οποίες περιλαμβάνουν τη διασύνδεση του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας με τα μη διασυνδεδεμένα νησιά (Δ Φάση διασύνδεσης Κυκλάδων), μειώνοντας το ενεργειακό κόστος και την παραγωγή ενέργειας με βάση το πετρέλαιο, την ενίσχυση της ασφάλειας εφοδιασμού και την περαιτέρω δυνατότητα για ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στα νησιά αυτά. Επιπρόσθετα, ο άξονας στοχεύει στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και στην αύξηση της χωρητικότητας του για να επιτρέψει τη διείσδυση νέων ΑΠΕ και προωθεί τη δημιουργία υποδομών για την αποθήκευση ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ, ώστε να ενισχυθεί η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και να βελτιστοποιηθεί η λειτουργία της αγοράς ενέργειας. Επιπλέον, ο άξονας εισάγει μεταρρυθμίσεις που επιταχύνουν την αδειοδοτική διαδικασία για τις νέες ΑΠΕ και διασφαλίζουν τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του λογαριασμού ΑΠΕ-ΣΗΘΥΑ, μέσω του οποίου αμείβονται οι παραγωγοί ενέργειας ΑΠΕ. Τέλος, ο άξονας προωθεί τον εθνικό στόχο της Ελλάδας για πλήρη απολιγνιτοποίηση έως το 2028 και σταδιακή κατάργηση της χρήσης ορυκτών καυσίμων, ενώ εισαγάγει ολοκληρωμένα μέτρα στήριξης, συμπεριλαμβανομένων μέτρων κοινωνικοοικονομικής και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, για την ανάπλαση των περιοχών που πλήττονται από την απολιγνιτοποίηση, διασφαλίζοντας τη δίκαιη μετάβαση.

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Επένδυση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΠΕ	Ενίσχυση της αποθήκευσης ενέργειας ισχύος ύψους μέχρι 1380 MW (αντλησιοταμίευση – μπαταρίες) έτσι ώστε η διανομή ρεύματος να μην αντιμετωπίζει κινδύνους και παράλληλα να μπορεί να αξιοποιείται αποτελεσματικότερα η παραγωγή των ανανεώσιμων πηγών χωρίς να χάνεται το πλεόνασμα παραγωγής τους που προκαλούν οι διαφορετικές ροές προσφοράς και ζήτησης.	450
Επένδυση	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΔΑΦΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΛΙΓΝΙΤΩΡΥΧΕΙΩΝ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΗ	Αποκατάσταση εδαφών παλαιών ορυχείων λιγνίτη στη Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη. Η αποκατάσταση των εδαφών αποτελεί κυρίαρχη πρόκληση της δίκαιης μετάβασης, τόσο στην περιβαλλοντική (εξυγίανση, ανάπλαση, και υλοποίηση παρεμβάσεων αποκατάστασης του τοπίου και του περιβάλλοντος), όσο και στην αναπτυξιακή της διάσταση, με αναπροσαρμογή των χρήσεων γης και τη δημιουργία οργανωμένων υποδοχέων δραστηριοτήτων.	242
Επένδυση	ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ	Διασύνδεση Κυκλάδων–Φάση Δ, και εναέρια γραμμή Κόρινθος–ΚΥΤ Κουμουνδούρου 400 KV και συνοδευτικά έργα. Έργα που θωρακίζουν την ενεργειακή ασφάλεια της χώρας ενώ παράλληλα αξιοποιούν τις μεγάλες δυνατότητες παραγωγής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην θαλάσσια επικράτεια μας και στην Πελοπόννησο. Διευκολύνουν επίσης τη μείωση του κόστους ενέργειας οδηγώντας σε νέες επενδύσεις και θέσεις εργασίας στους ενεργειοβόρους κλάδους της οικονομίας.	195
Επένδυση	ΥΠΟΓΕΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΘΩΡΑΚΙΣΗ ΤΟΥΣ ΕΝΑΝΤΙ ΑΚΡΑΙΩΝ ΚΑΙΡΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ	Υπογειοποίηση και αναδιάταξη του δικτύου ηλεκτρικού ρεύματος σε οικισμούς με ιδιαίτερη πολιτιστική ή τουριστική αξία και σε κέντρα πόλεων με προτεραιότητα στις περιοχές όπου το δίκτυο είναι ευάλωτο σε καιρικά φαινόμενα (π.χ. βαριές χιονοπτώσεις). Ο στόχος είναι να βελτιωθεί η ανθεκτικότητα του δικτύου, η ποιότητα ζωής και η τουριστική ανάπτυξη.	60
Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΕ ΔΑΣΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ	Αντικατάσταση γυμνών καλωδίων εναερίων δικτύων ΜΤ, υπογειοποίηση ή μετατόπιση του δικτύου σε δασικές περιοχές, τοποθέτηση μονωτικών καλυμμάτων σε στοιχεία του δικτύου. Στόχος να βελτιωθεί η αξιοπιστία του δικτύου (δείκτες ποιότητας ενέργειας SAIDI, SAIFI) και να προστατευθούν καλύτερα τα δάση μας.	40
Επένδυση	ΑΥΞΗΣΗ ΙΣΧΥΟΣ ΥΠΟΣΤΑΘΜΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΘΕΙ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΝΕΩΝ ΑΠΕ	Αύξηση της εγκατεστημένης ισχύος σε υφιστάμενους υποσταθμούς ΥΤ/ΜΤ (προσθήκη νέων μετασχηματιστών ισχύος ή αντικατάσταση υφιστάμενων	12

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		με μεγαλύτερους), ώστε να αρθούν τεχνικοί περιορισμοί για σύνδεση νέων μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές (800MVA).	
Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΕΛΑΠΕ)	Με την προτεινόμενη μεταρρύθμιση θα πραγματοποιηθούν: (α) Δομικές παρεμβάσεις στον υφιστάμενο ΕΛΑΠΕ για την εξασφάλιση της οικονομικής του βιωσιμότητας μετά το πλήγμα που υπέστη λόγω της πανδημίας. (β) Δημιουργία νέου ΕΛΑΠΕ αποκλειστικά για τις νέες ΑΠΕ (που εντάσσονται μετά την 1.1.2021) με εγγενώς εξασφαλισμένη την βιωσιμότητά του. Η μεταρρύθμιση στοχεύει στην αύξηση της εμπιστοσύνης των επενδυτών και διευκολύνει τη χρηματοδότηση των νέων έργων σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.	202
Μεταρρύθμιση	ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ ΑΔΕΙΟΔΟΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΕ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	Μεταρρύθμιση της αδειοδοτικής διαδικασίας που περιλαμβάνει απλοποίηση και ψηφιοποίηση διαδικασιών, σύντομους και δεσμευτικούς χρόνους ανταπόκρισης της διοίκησης και διαδικασίες λογοδοσίας για αναίτιες καθυστερήσεις, μείωση των αναγκαίων εγγράφων και διαδικασιών κ.λπ., καθώς και πρόβλεψη αδειοδοτικών διαδικασιών για τις υπεράκτιες ΑΠΕ. Στόχος η επιτάχυνση του διπλασιασμού της εγκατεστημένης ισχύος των ΑΠΕ ενόψει και της απολιγνιτοποίησης της χώρας.	0

Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/τομέας: Ενεργειακή απόδοση, ανακαίνιση κτιρίων, κατασκευή/στέγαση, κλιματική πολιτική, κοινωνική πολιτική, αποδοτική χρήση φυσικών πόρων, κυκλική οικονομία, αναβάθμιση αστικών περιοχών.

Στόχος: Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του συγκεκριμένου άξονα συνδέονται με τη μείωση των εκπομπών CO₂ και την κλιματική «ουδετερότητα» των αστικών περιοχών, καθώς και με τους στόχους που σχετίζονται με την προσαρμογή των πόλεων και των κτιρίων στην κλιματική αλλαγή. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον άξονα παρέχουν κίνητρα για την ανακαίνιση και την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, με στόχο την αναγέννηση αστικών περιοχών, την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων και τον περιορισμό της ενεργειακής φτώχειας. Τέλος, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του άξονα προωθούν την ανάκαμψη, την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας, προωθώντας επενδύσεις στον κατασκευαστικό τομέα, τη βιομηχανία και το αστικό περιβάλλον. Οι δράσεις θα δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας, συμπεριλαμβανομένων θέσεων εργασίας για νέους ή/και ανειδίκευτους εργάτες και θα συμβάλει θετικά στο ΑΕΠ της χώρας. Επιπλέον, οι δράσεις προάγουν την εδαφική συνοχή, καθώς η πλειοψηφία των έργων ή προγραμμάτων θα εφαρμοστεί σε Δήμους ή/ και Περιφέρειες σε όλη την επικράτεια.

Περίληψη: Ο άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που προωθούν:

(i) την ανακαίνιση και την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων, συμπεριλαμβανομένων κατοικιών, επιχειρήσεων (δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα) και δημόσιων κτηρίων και σημείων δημόσιου φωτισμού.

(ii) την υλοποίηση εμβληματικών στρατηγικών αναπλάσεων με έμφαση στην πράσινη μετάβαση, στις οποίες περιλαμβάνεται η Διπλή Ανάπλαση του Βοτανικού- Ελαιώνα, η ανάπλαση του παραλιακού μετώπου της Αθήνας, η ανακαίνιση και αναβάθμιση υφιστάμενων εγκαταστάσεων του ΟΑΚΑ καθώς και η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων και δικτύων υποδομών στα πρώην βασιλικά κτήματα στο Τατόι.

(iii) την κατάρτιση και επικύρωσή τοπικών πολεοδομικών σχεδίων (LUPs), ειδικών πολεοδομικών σχεδίων (SUPs), Ζωνών Υποδοχής Συντελεστή (ΖΥΣ) κτιρίων, οριοθέτηση περιοχών, σχέδια χαρακτηρισμών επαρχιακών οδών σε όλη την επικράτεια.

(iv) τη κατάρτιση της θαλάσσιας και παράκτιας πολιτικής καθώς και νέου χωροταξικού σχεδιασμού για ΑΠΕ, τη βιομηχανία, τον τουρισμό και τις υδατοκαλλιέργειες.

(v) τη δημιουργία σχεδίου για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας.

Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον άξονα θα συμβάλουν άμεσα και έμμεσα στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και στη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης σε πολλαπλούς τομείς. Η παροχή κινήτρων για την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων ευνοεί την προσέλκυση επενδύσεων, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη βιώσιμη ανάπτυξη και ενισχύει την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα, οι σχετικές δράσεις προάγουν την πράσινη μετάβαση και συμβάλουν στους εθνικούς και κοινοτικούς στόχους για το κλίμα που συνδέονται με τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και στη συνολική βελτίωση της ανθεκτικότητας των πόλεων στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Μεταρρύθμιση	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	Μεταρρύθμιση για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ενεργειακής φτώχειας των ευάλωτων νοικοκυριών. Δημιουργία πλαισίου που θα ορίζει τα ενεργειακά φτωχά νοικοκυριά (σύμφωνα και με τις σχετικές οδηγίες της Ε.Ε. 944/2019 και 2002/2018) και θα εισάγει μηχανισμούς παρακολούθησης και μείωσης της ενεργειακής φτώχειας. Στόχος η μείωση κατά 50% έως το 2025 και κατά 75% έως το 2030 του αποτυπώματος των ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών.	0
Επένδυση	ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΚΑΤ'ΟΙΚΟΝ	Ενίσχυση δράσεων ενεργειακής εξοικονόμησης των νοικοκυριών, με στόχο εξοικονόμηση ενέργειας κατ' ελάχιστον 30%. Περιλαμβάνει αντικατάσταση κουφωμάτων, αναβάθμιση συστημάτων ψύξης και θέρμανσης, ηλιακούς θερμοσίφωνες, αντλίες θερμότητας, «έξυπνα» συστήματα ενεργειακής εξοικονόμησης και διαχείρισης οικιακών συσκευών, φωτοβολταϊκά στις στέγες κ.λπ. Το έργο θα μειώσει το κόστος της θέρμανσης και ψύξης, καθώς και κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας στις κατοικίες και θα έχει σημαντικές ωφέλειες από πλευράς οικονομικής δραστηριότητας και θέσεων εργασίας για τους παρόχους των εργασιών και τις σχετικές βιομηχανίες.	1,081
Επένδυση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ	Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις που πυροδοτούν την αστική ανάπτυξη και βελτιώνουν σημαντικά την ποιότητα ζωής και το αστικό περιβάλλον (π.χ. στον Ελαιώνα, στη Δυτική Αθήνα, στο νότιο παραλιακό μέτωπο της Αττικής, στη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα και άλλες πόλεις, μικρές και μεγάλες). Οι αναπλάσεις αυτές θα βελτιώσουν την ζωή των κατοίκων και θα αποτελέσουν πόλους έλξης επισκεπτών, επενδύσεων και νέων θέσεων εργασίας.	475
Επένδυση	ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΕΠΙΧΕΙΡΩΝΤΑΣ	Ενίσχυση των ενεργειών βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας της λειτουργίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με στόχο εξοικονόμηση κατ' ελάχιστον 30%. Περιλαμβάνονται ενεργειακές αναβαθμίσεις κτιρίων, ενεργειακή αναβάθμιση παραγωγικών διαδικασιών, συστήματα ανάκτησης θερμότητας στο πλαίσιο παραγωγικών διαδικασιών, εγκατάσταση «έξυπνων» ενεργειακών συστημάτων, ηλεκτρικά οχήματα διανομής κ.λπ. Το έργο θα βοηθήσει στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και θα δημιουργήσει τόνωση δραστηριότητας και θέσεων	450

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		εργασίας για τους παρόχους των εργασιών και τις σχετικές βιομηχανίες.	
Επένδυση	ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ	Ανακαίνιση και ενεργειακή αναβάθμιση υποδομών και κτιρίων του Δημοσίου και της τοπικής αυτοδιοίκησης και ενεργειακή αναβάθμιση του οδοφωτισμού, με την σύμπραξη του ιδιωτικού τομέα. Το «Εξοικονομώ στο δημόσιο» πέρα από τις επενδύσεις, τη μόχλευση οικονομικής δραστηριότητας και την επακόλουθη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, θα οδηγήσει σε σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας που επιβαρύνει σήμερα τον κρατικό προϋπολογισμό.	200
Επένδυση	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΡΩΗΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΚΤΗΜΑΤΩΝ ΤΑΤΟΪΟΥ	Ανακαίνιση των ιστορικών κτιρίων (42 κτίρια) και των υποδομών του κτήματος και ανάπτυξη περιπατητικών και ποδηλατικών διαδρομών στο δάσος του Τατοΐου. Στόχος η απόδοση του ανακαινισμένου κτήματος στους κατοίκους του λεκανοπεδίου για επαφή με τη φύση και ψυχαγωγία και η δημιουργία ενός νέου πόλου έλξης για τον εισερχόμενο τουρισμό στην Αττική.	45
Επένδυση	ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΟΑΚΑ	Ανακαινίζουμε και αναβαθμίζουμε την μεγαλύτερη αθλητική εγκατάσταση της χώρας ώστε να γίνει πόλος έλξης δραστηριοτήτων και ψυχαγωγίας των κατοίκων του λεκανοπεδίου της Αθήνας.	43
Μεταρρύθμιση	ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	Η κατάρτιση και η επικύρωση πολεοδομικών σχεδίων, τοπικών και ειδικών καθώς και η οριοθέτηση περιοχών και ζωνών υποδοχής μεταφοράς συντελεστή δόμησης, η οριοθέτηση οικισμών και τα σχέδια χαρακτηρισμών κοινόχρηστων οδών θα καλύψουν ολόκληρη την χώρα οδηγώντας μέσα στην επόμενη πενταετία στην ολοκλήρωση του πολεοδομικού χάρτη της χώρας (σήμερα καλύπτεται μόλις το 20%). Η μεταρρύθμιση θα διευκολύνει τη νόμιμη δόμηση λύνοντας ένα από τα μεγάλα προβλήματα που διαχρονικά καθυστερεί και εμποδίζει την προσέλκυση επενδύσεων και την φιλική προς το περιβάλλον πολεοδομική ανάπτυξη.	250
Μεταρρύθμιση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	Εφαρμογή της θαλάσσιας και παράκτιας πολιτικής και των σχετικών θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων. Η μεταρρύθμιση στοχεύει στην εφαρμογή ενός νέου θαλάσσιου χωρικού σχεδιασμού με στόχο μεταξύ άλλων την προσέλκυση επενδύσεων σε υπεράκτιες Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (υπεράκτιες ανεμογεννήτριες κ.λπ.), που θα αξιοποιήσουν το	0

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		τεράστιο αιολικό δυναμικό της ελληνικής θαλάσσιας επικράτειας.	
Μεταρρύθμιση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΑΠΕ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ	Εφαρμογή νέου χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ, τη βιομηχανία, τον τουρισμό και τις υδατοκαλλιέργειες. Η εφαρμογή της θα αποσαφηνίσει και θα ρυθμίσει το θεσμικό πλαίσιο για την κατανομή και κατασκευή όλων των σχετικών τύπων έργων και υποδομών και θα διευκολύνει την προσέλκυση επενδύσεων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στην πράσινη οικονομία.	0

Άξονας 1.3: Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Αστική κινητικότητα και μεταφορές

Στόχος: Ο κύριος στόχος των επενδύσεων που περιλαμβάνονται στο συγκεκριμένο άξονα είναι η προώθηση της πράσινης μετάβασης, με στόχο τον συντονισμό δράσεων που αποσκοπούν στη πράσινη, έξυπνη, ασφαλέστερη και δίκαιη αστική κινητικότητα. Ο στόχος αυτός ευθυγραμμίζεται και αποτελεί μέρος των σχεδίων βιώσιμης αστικής κινητικότητας και της εθνικής στρατηγικής για την αειφόρο κινητικότητα (όπως απεικονίζεται στο Εθνικό Σχέδιο Ενέργειας και Κλίματος-NECP). Οι σχετικές επενδύσεις, οι οποίες αποσκοπούν στη βελτίωση του τομέα των μεταφορών μέσω της ηλεκτροκίνησης, αναμένεται να συμβάλουν σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Επιπλέον, ο άξονας συμβάλλει στην ανάκαμψη, την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας μέσω της ενίσχυσης των νέων τεχνολογιών στους τομείς της κατασκευής, της διαχείρισης έργων, της παραγωγής βιομηχανικών προϊόντων και των υπηρεσιών, συμβάλλοντας στη μείωση της ανεργίας των νέων και δημιουργώντας ευκαιρίες απασχόλησης για ανθρώπινο δυναμικό υψηλής ειδίκευσης. Επιπλέον, οι δράσεις προάγουν την εδαφική συνοχή, καθώς η πλειοψηφία των έργων ή προγραμμάτων θα εφαρμοστεί σε Δήμους ή/ και Περιφέρειες σε όλη την επικράτεια.

Περίληψη: Η μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών αποτελεί βασική προτεραιότητα για την Ελλάδα. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον άξονα προωθούν την ηλεκτροκίνηση, μέσω της εγκατάστασης περισσότερων από 8.600 σημείων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων σε όλη την επικράτεια και της αύξησης των ηλεκτρικών οχημάτων, μέσω της παροχής κινήτρων για την αντικατάσταση των υπαρχόντων οχημάτων με ηλεκτρικά. Επιπλέον ο άξονας προωθεί επενδύσεις που στοχεύουν στη δημιουργία βιομηχανικών μονάδων καινοτόμας πράσινης τεχνολογίας ενώ εισάγει μεταρρυθμίσεις που επιτρέπουν την εγκατάσταση και τη λειτουργία εξοπλισμού φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων (HO).

Η ηλεκτροκίνηση συμβάλλει σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ευνοεί τη διεύθυνση ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα. Εξυπηρετεί επίσης τρεις στόχους του EU Taxonomy Regulation και συγκεκριμένα τον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής, τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, καθώς και την πρόληψη και τον έλεγχο της μόλυνσης του περιβάλλοντος. Επιπλέον, οι δράσεις του συγκεκριμένου άξονα προωθούν την ψηφιακή μετάβαση εισάγοντας το σχεδιασμό και την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και υποστηρίζοντας την καινοτομία.

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Επένδυση	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ & ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ & ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ	Δημιουργία νέων ή αναβάθμιση βιομηχανικών μονάδων τελευταίας πράσινης τεχνολογίας, με υποχρεωτική λειτουργία τμήματος έρευνας και ανάπτυξης για την προώθηση καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών. Ενίσχυση επενδύσεων μείωσης του αποτυπώματος CO2 στην επιβατηγό ναυτιλία. Ενίσχυση της νέας τεχνολογίας	300

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		συλλογής του διοξειδίου του άνθρακα και αποθήκευσής του.	
Μεταρρύθμιση	ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΦΟΡΤΙΣΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	Αλλαγές στη νομοθεσία για την μετάβαση του τομέα μεταφορών προς την ηλεκτροκίνηση, την υιοθέτηση ανταγωνιστικού μοντέλου για τη ανάπτυξη ηλεκτρικών αυτοκινήτων και την προσφορά υπηρεσιών φόρτισης και δημιουργία εθνικού αρχείου για προσβάσιμους φορτιστές ηλεκτρικών οχημάτων.	0
Επένδυση	ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΣΗ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (ΦΟΡΤΙΣΤΕΣ ΠΑΝΤΟΥ, ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΑΣΤΙΚΑ ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ, ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΤΑΞΙ)	Η μετάβαση στην ηλεκτροκίνηση αποτελεί στρατηγική επιλογή για την Ευρώπη και την χώρα μας για λόγους περιβάλλοντος, ανταγωνιστικότητας, μείωσης της εξάρτησης από εισαγόμενα καύσιμα και του υψηλού κόστους συντήρησης των αστικών λεωφορείων. Επιδοτείται με το πρόγραμμα αυτό η δημιουργία σταθμών φόρτισης για ηλεκτροκίνητα οχήματα σε ολόκληρη την Ελλάδα (αεροδρόμια, εθνικές οδοί, σταθμοί εξυπηρέτησης οχημάτων, πρατήρια καυσίμων κ.λπ.). Προωθείται η αντικατάσταση μέρους του στόλου των αστικών συγκοινωνιών στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη με ηλεκτρικά λεωφορεία και επιδοτείται η αντικατάσταση των παλαιών ρυπογόνων ταξί με ηλεκτρικά.	220

Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Βιώσιμη διαχείριση και προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων πόρων, κυκλική οικονομία, ανακύκλωση, βιοποικιλότητα, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ισορροπημένη περιφερειακή ανάπτυξη αγροτικών περιοχών, συμπεριλαμβανομένων ορεινών και νησιωτικών περιοχών στο πλαίσιο της αποκέντρωσης, μετασχηματισμός του γεωργικού τομέα, πολιτική προστασία και διαχείριση φυσικών καταστροφών, προσαρμογή των στρατηγικών προστασίας από πλημμύρες στην κλιματική αλλαγή, καθώς και η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και των φυσικών της τοπίων από την κλιματική αλλαγή.

Στόχος: Ο άξονας προωθεί την πράσινη μετάβαση, εισάγοντας μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις με στόχο την αποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας, μέσω της αποτελεσματικής διαχείρισης των υδάτων και των υγρών αποβλήτων, της προστασίας της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής και της αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος.

Όλες οι δράσεις προωθούν τους στόχους του EU Taxonomy, και συγκεκριμένα την προσαρμογή και τον περιορισμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, την προστασία της βιοποικιλότητας, την κυκλική οικονομία, τη μείωση της ρύπανσης και τη βιώσιμη χρήση των υδάτινων πόρων. Επίσης, προωθούν την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας. Οι προτεινόμενες επενδύσεις αναμένεται να δημιουργήσουν σημαντικό αριθμό νέων θέσεων εργασίας και να προωθήσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές μέσω της αειφόρου ανάπτυξης της γεωργίας και της προώθησης του οικότουρισμού. Επιπλέον, οι δράσεις προάγουν την εδαφική συνοχή, καθώς η πλειοψηφία των έργων ή προγραμμάτων θα εφαρμοστεί σε Δήμους ή/ και Περιφέρειες σε όλη την επικράτεια.

Περίληψη: Η προώθηση ενός πλαισίου προσαρμοσμένου στις αρχές της κυκλικής οικονομίας και της βιώσιμης διαχείρισης αποβλήτων, της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή αποτελούν τους βασικούς στόχους των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, ο συγκεκριμένος άξονας περιλαμβάνει τις εξής κατηγορίες δράσεων:

(i) Κυκλική οικονομία και προστασία υδάτινων πόρων, συμπεριλαμβανομένων προγράμματος εξοικονομώ για το νερό, την εγκατάσταση υδρομέτρων και τηλεμετρίας, την κατασκευή υποδομών για την διαχείριση του πόσιμου νερού και των υγρών αποβλήτων, το σχέδιο αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού του εθνικού δικτύου άρδευσης και επενδύσεις με στόχο τον περιορισμό των κινδύνων από πλημμύρες.

(ii) Προστασία του περιβάλλοντος, μέσω δράσεων για τη βιοποικιλότητα, αναδασώσεις και δασώσεις, την ανάπτυξη της Πάρνηθας, καθώς και μεταρρυθμίσεις, όπως ο εκσυγχρονισμός του ΟΦΥΠΕΚΑ. Ειδικά για τις αναδασώσεις, ο άξονας προβλέπει την υλοποίηση δράσεων αναδάσωσης σε έκταση 16.500 εκταρίων, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην επίτευξη των στόχων του εθνικού σχεδίου Αναδάσωσης.

(iii) Πολιτική προστασία, μέσω της εφαρμογής συστημάτων για την παρακολούθηση και διαχείριση κρίσεων, την απόκτηση εξοπλισμού για την πρόληψη και αντιμετώπιση πυρκαγιών, την απόκτηση εναέριων μέσων για τη διαχείριση κρίσεων, τη δημιουργία στρατηγικού πλαισίου για τη διαχείριση κινδύνων φυσικών καταστροφών, καθώς και τη δημιουργία 13 Περιφερειακών Κέντρων Πολιτικής Προστασίας.

Οι δράσεις της πρώτης κατηγορίας προωθούν τη δημιουργία ενός πλαισίου για τη βιώσιμη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, μέσω της εισαγωγής μεταρρυθμίσεων που προωθούν τη βιώσιμη γεωργία και επιτρέπουν την αποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων. Η δεύτερη κατηγορία δράσεων επικεντρώνεται σε επενδύσεις που σχετίζονται με την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης και της προστασίας από φυσικές καταστροφές και την αποκατάσταση των δασών. Έμφαση δίνεται επίσης στην αναβάθμιση των δυνατοτήτων της πολιτικής προστασίας, με στόχο την αντιμετώπιση προκλήσεων που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή, από την οποία η Ελλάδα επηρεάζεται σημαντικά.

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	Ενίσχυση των δικτύων ύδρευσης περιοχών της Δυτικής Ελλάδας (Πρέβεζα, Άρτα) και νησιών (Λέσβος, Λευκάδα, Κέρκυρα). Ενισχύεται έτσι η ανθεκτικότητα των περιοχών στην κλιματική αλλαγή, αλλά και η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.	290
Επένδυση	ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΔΑΣΩΣΗΣ	Αναδάσωση 16.500 εκταρίων (165.000 στρέμματα) σε όλη την Ελλάδα με έμφαση σε περιαστικές περιοχές. Το έργο στοχεύει στην αποκατάσταση καμένων περιοχών αλλά και την ποιοτική διαφοροποίηση των νέων αναδασωμένων εκτάσεων με νέες ποικιλίες ανθεκτικότερες στις θερινές πυρκαγιές. Στο ίδιο σχέδιο εντάσσονται ως ειδικότερα έργα η ολοκληρωμένη παρέμβαση στην περιοχή της Πάρνηθας και αντίστοιχη στην Θεσσαλονίκη. Στόχος η αναβάθμιση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας και η βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.	224
Επένδυση	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΛΥΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΕ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ	Δημιουργία υποδομών επεξεργασίας αστικών λυμάτων σε οικισμούς κάτω των 2000 κατοίκων σε τουριστικά και περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές (παραλιακά μέτωπα Κορινθίας, δυτικό παραλιακό μέτωπο Βόλου, περιοχή Μόρνου, οικισμοί σε Ιωάννινα, Πέλλα, Κερατέα, οικισμοί σε νησιά όπως Κρήτη, Κέρκυρα, Σκύρος, Σκόπελος κ). Εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών λυμάτων και επανάχρηση του επεξεργασμένου ύδατος, σε σημαντικές πόλεις της χώρας (π.χ. Αλιβέρι, Σέρρες, Σιθωνία, Λαμία, Τρίκαλα, Λάρισα, Νάουσα της Πάρου) και στην Μοναστική Κοινότητα Αγίου Όρους. Υποδομές διαχείρισης υλός σε μεγάλες πόλεις (π.χ. Σέρρες, Ιωάννινα, Καβάλα, Αλεξανδρούπολη). Στόχος η προστασία του περιβάλλοντος, η βελτίωση της ποιότητας ζωής των	230

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		κατοίκων και η βιώσιμη αστική και τουριστική ανάπτυξη.	
Επένδυση	ΜΕΓΑΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΡΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΜΕ ΣΔΙΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	Μεγάλες επενδύσεις σε αρδευτικά δίκτυα και συστήματα (κατασκευή και εκσυγχρονισμός φραγμάτων, αρδευτικών δικτύων, δεξαμενών κ) σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα (ΣΔΙΤ), ώστε να υπάρξει αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων και κατά συνέπεια της αγροτικής παραγωγής με παράλληλη έξυπνη διαχείριση των υδατικών πόρων και την εξοικονόμηση των διαθέσιμων υδατικών αποθεμάτων. Στόχος των έργων που θα φτάσουν σε σύνολο προϋπολογισμού τα 750 εκ. ευρώ, η αύξηση της ανταγωνιστικότητας του αγροτοδιατροφικού τομέα, η αύξηση του αγροτικού εισοδήματος και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στη διάρκεια της κατασκευής και στη συνέχεια συντήρησης των έργων.	200
Επένδυση	ΕΡΓΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ	Κατασκευή και εκσυγχρονισμός—των υποδομών υδροδότησης και διαχείρισης πόσιμου νερού ώστε να βελτιωθεί η ποιότητά του και να γίνει η καλύτερη εξοικονόμηση των διαθέσιμων αποθεμάτων. Περιλαμβάνονται εδώ και εγκαταστάσεις αφαλάτωσης με συνεργασία δημόσιου ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ). Εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων Τηλεμετρίας – Τηλεχειρισμού και τοποθέτηση έξυπνων υδρομέτρων με σκοπό την ορθολογική διαχείριση του πόσιμου ύδατος και την ανίχνευση των διαρροών, ώστε να αποφευχθεί η μη πληρωμή—ατιμολόγητο νερό—σε επίπεδο δικτύου και σε επίπεδο τελικού καταναλωτή. Πρόγραμμα «εξοικονόμησης ύδατος» για την καλύτερη διαχείριση του πόσιμου νερού.	200
Επένδυση	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ	Δημιουργία εθνικού δικτύου με μονοπάτια και διαδρομές πεζοπορίας σε ολόκληρη την Ελλάδα. Αποκατάσταση αναβαθμίδων (ξερολιθιές), που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο Μεσογειακό περιβάλλον όπως η προστασία από τη διάβρωση και τις πλημμύρες. Δημιουργία και αναβάθμιση μουσειακών χώρων για τη Φυσική ιστορία της Ελλάδας και ψηφιοποίηση συλλογών της Ελληνικής Φυσικής Ιστορίας. Δημιουργία Εθνικού Συστήματος Παρακολούθησης ειδών, βιοτόπων και προστατευόμενων περιοχών, και άλλες δράσεις προστασίας της βιοποικιλότητας.	100

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Επένδυση	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΕΝΑΕΡΙΩΝ ΜΕΣΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	Η άμεση και έγκαιρη επέμβαση είναι κρίσιμη για τη διαχείριση των κρίσεων που δημιουργούν οι φυσικές καταστροφές και προπαντός αυτές που γίνονται όλο και πιο επικίνδυνες λόγω κλιματικής αλλαγής (πυρκαγιές, πλημμύρες κ.α). Έτσι πολλαπλασιάζουμε και βελτιώνουμε τα εναέρια μέσα που διατίθενται για ανάγκες Πολιτικής Προστασίας. Περιλαμβάνεται εδώ ο εκσυγχρονισμός 7 αεροσκαφών Canadair, 2 ελικοπτέρων Super Puma και 3 BK 117, και η προμήθεια 15 νέων μικρών αμφιβίων αεροσκαφών για παρεμβάσεις πυρόσβεσης σε νησιωτικές περιοχές, ελικοπτέρων και drones, που θα χρησιμοποιηθούν για μεταφορές, ιατρική χρήση, έκτακτη ανάγκη, επιτήρηση και πυρόσβεση.	155
Επένδυση	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ	Επενδύσεις πολλαπλών χρήσεων με στόχο τον περιορισμό των κινδύνων πλημμύρας και την παροχή νερού για αρδευτικούς σκοπούς σε περιοχές με μεγάλη ξηρασία κατά τη θερινή περίοδο και την ενίσχυση της αποτελεσματικής διαχείρισης υδάτων σε επιλεγμένες περιοχές στην Ελλάδα (Κρήτη, Δυτική Ελλάδα, Πελοπόννησος, Κεντρική Μακεδονία).	110
Επένδυση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΑΝΤΙΠΥΡΙΚΗΣ & ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (ΟΧΗΜΑΤΑ, ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ κ.λπ.)	Προμήθεια πυροσβεστικών και άλλων οχημάτων και εξοπλισμού για τοπικές αρχές (Περιφέρειες & Δήμοι) και την Πολιτική Προστασία. Ανάπτυξη έργων πρόληψης. Προμήθεια μεταφερόμενων γεφυρών τύπου Bailey για αντιμετώπιση πλημμυρών.	115
Επένδυση	ΕΡΓΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	Ολοκλήρωση της κατασκευής, του ψηφιακού εξοπλισμού και των κέντρων διαχείρισης τηλεπικοινωνιών των κτιρίων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας (ΦΑΡΟΣ, ΑΤΛΑΝΤΑΣ, κτιριακές εγκαταστάσεις εκπαίδευσης και επιμόρφωσης). Τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός για τα 13 Περιφερειακά Κέντρα Επιχειρήσεων. Στόχος η βελτίωση της ταχύτητας αντίδρασης και η αποτελεσματικότερη διαχείριση κινδύνων που εντάσσονται στις αρμοδιότητες της Πολιτικής Προστασίας (πυρκαγιές, πλημμύρες, σεισμοί, υγειονομικές κρίσεις κ.λπ.).	74
Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	Σύγχρονος τεχνολογικός εξοπλισμός Πολιτικής Προστασίας. Περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων: Αισθητήρες GPS στα οχήματα της πυροσβεστικής και σε άλλα οχήματα πολιτικής προστασίας, μετεωρολογικοί σταθμοί, σειсмоγράφοι, κάμερες, συστήματα ανίχνευσης πυρκαγιών, αισθητήρες που προειδοποιούν για την άνοδο των υδάτων καθώς και δημιουργία	45

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		χαρτών πλημμυρικών κινδύνων και συστήματα κατάσβεσης πυρκαγιών σε κρίσιμους αρχαιολογικούς χώρους, καθώς και σε περιοχές natura, περιοχές μεγάλου φυσικού κάλους κ.λπ.	
Επένδυση	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ 13 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	Κατασκευάζονται 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Κέντρα τελευταίας τεχνολογίας για την Πολιτική Προστασία με την μέθοδο των ΣΔΙΤ. Γίνεται έτσι πιο έγκαιρη και αποτελεσματική η διαχείριση των κινδύνων και των κρίσεων και σε περιφερειακό επίπεδο.	19
Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΜΕ ΝΕΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΧΩΡΩΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΑΦΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΩΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ	Μέτρα και κίνητρα για την τη μείωση αστικών στερεών αποβλήτων. Αντιμετώπιση του προβλήματος της υγειονομικής ταφής που αποτελεί την επικρατέστερη επιλογή διαχείρισης αποβλήτων, φτάνοντας το 80% των συνολικών αστικών στερεών αποβλήτων. Επίτευξη των στόχων μείωσης στο 10% των αστικών στερεών αποβλήτων στους χώρους υγειονομικής ταφής μέχρι το 2030 και αύξησης του ποσοστού ανακύκλωσης κατά τουλάχιστον 55% μέχρι το 2025.	0

Άξονας 2.1: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος

Στόχος: Η εγκατάσταση υποδομών οπτικών ινών σε κτίρια, η ανάπτυξη δικτύων 5G που θα καλύπτουν τους μεγάλους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους, η διασφάλιση μετάβασης σε γρήγορες ευρυζωνικές διασυνδέσεις για απομακρυσμένα νησιά μέσω υποθαλάσσιων καλωδίων, αλλά και η αξιοποίηση των διαστημικών τεχνολογιών και εφαρμογών και η ενσωμάτωσή τους στην εθνική οικονομία με σκοπό την παροχή ασφαλών τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αναγνωρίζοντας τον καταλυτικό ρόλο της συνδεσιμότητας για την ανάπτυξη της ενιαίας ψηφιακής αγοράς και τη διασφάλιση του ψηφιακού της μέλλοντος, συνέταξε το Ψηφιακό Θεματολόγιο για την Ευρώπη 2020 (Digital Agenda for Europe 2020), στοχεύοντας στην παροχή καλύτερης πρόσβασης για καταναλωτές και επιχειρήσεις σε ψηφιακά αγαθά και υπηρεσίες σε ολόκληρη την Ευρώπη, δημιουργώντας τις κατάλληλες συνθήκες για την ανάπτυξη των ψηφιακών δικτύων και υπηρεσιών και τη μεγιστοποίηση του αναπτυξιακού δυναμικού της ψηφιακής οικονομίας.

Κατά συνέπεια, βασική προϋπόθεση για την ψηφιακή μετάβαση της Ελλάδας είναι η βελτίωση των επιδόσεων της στον τομέα της «Συνδεσιμότητας». Οι δράσεις αυτού του Άξονα αποσκοπούν (α) στην υλοποίηση επενδύσεων εγκατάστασης υποδομών οπτικών ινών υψηλής χωρητικότητας, υποθαλάσσιων καλωδίων και μικρών δορυφόρων διευκολύνοντας την παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της χώρας, και καλύπτοντας απομακρυσμένες αγροτικές και νησιωτικές περιοχές, και (β) στην πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων για τη διασφάλιση της μετάβασης σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις καθώς και της μετάβασης σε τεχνολογίες 5G. Στην κατεύθυνση αυτή, οι νομοθετικές πρωτοβουλίες που έχουν ήδη αναληφθεί (Ν.4635/2019 και Ν.4727/2020) έχουν παράσχει έναν οδικό χάρτη για την ανάπτυξη σύγχρονων δικτυακών υποδομών και για τη δημιουργία του Ταμείου «Φαιστός», το οποίο θα διαδραματίσει βασικό ρόλο στην ανάπτυξη και ενσωμάτωση των τεχνολογιών 5G, δημιουργώντας το απαραίτητο οικοσύστημα για την αξιοποίηση του συνόλου των δυνατοτήτων των τεχνολογιών νέας γενιάς.

Περίληψη: Η υλοποίηση των προτεινόμενων επενδύσεων αναμένεται να επιταχύνει τη χρήση των σύγχρονων υποδομών νέας γενιάς από τους πολίτες, να αυξήσει τις δυνατότητες του ψηφιακού μετασχηματισμού της ελληνικής βιομηχανίας, να αναβαθμίσει τη διασύνδεση των νησιωτικών περιοχών της χώρας και να αναπτύξει την απαραίτητη υποδομή που θα εξυπηρετήσει τις ανάγκες για Συνδεδεμένη και Αυτόνομη Κινητικότητα. Επιπλέον, οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις στοχεύουν (α) στη βελτίωση της θέσης της Ελλάδας στη διεθνή κατάταξη βάσει των ευρυζωνικών συνδέσεων, (β) στην ενίσχυση όλων των υπηρεσιών που παρέχονται μέσω αυτών των συνδέσεων καθώς και (γ) στη διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων απομακρυσμένων υπηρεσιών.

Η ανάπτυξη δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας και η χρήση μικροδορυφόρων θα έχει σημαντικές θετικές επιπτώσεις σε ολόκληρη την κοινωνία και την οικονομία, συμπεριλαμβάνοντας τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, νέες και καλύτερες ευκαιρίες για τον κλάδο της βιομηχανίας, καθώς και υψηλότερη αποδοτικότητα και παραγωγικότητα τόσο για ιδιώτες όσο και εταιρείες αυξάνοντας παράλληλα την ψηφιακή στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης. Το έργο αναμένεται να αυξήσει τη διαθεσιμότητα, την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα των κυβερνητικών δικτύων επικοινωνίας.

Σύνδεση με European flagship: “Connect”

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Επένδυση	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΜΙΚΡΟΔΟΥΡΥΦΟΡΩΝ	Ανάπτυξη μικροδορυφόρων, αξιοποίηση των διαστημικών τεχνολογιών και εφαρμογών και ενσωμάτωσή τους στην εθνική οικονομία. Έργο που σχετίζεται με την παροχή υποστήριξης σε υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, χαρτογράφησης, χωροταξικού σχεδιασμού, στη ναυτιλία, γεωργία καθώς και σε άλλους τομείς της οικονομίας, παρέχοντας κρίσιμη υποστήριξη σε επενδύσεις νέων τεχνολογικών λύσεων.	161
Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ 5G ΚΑΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	Εφαρμογή ενός συνεκτικού σχεδίου για την προετοιμασία και παρακολούθηση της ανάπτυξης δικτύων 5ης γενιάς στους Ελληνικούς αυτοκινητόδρομους. Η μεταρρύθμιση στοχεύει στη δημιουργία καινοτόμων ψηφιακών υποδομών, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των βασικών οικονομικών τομέων (π.χ. τουρισμός, μεταφορές) και την αναθεώρηση διαδικασιών για την ανάπτυξη νέων καινοτόμων πρωτοβουλιών που θα αξιοποιήσουν τα οφέλη των δικτύων πέμπτης γενιάς.	0
Επένδυση	ΑΣΥΡΜΑΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΠΕΜΠΤΗΣ ΓΕΝΙΑΣ (5G) ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΩΝ	Ανάπτυξη υποδομής wireless network 5G σε έξι (6) ελληνικούς αυτοκινητόδρομους (2011 χιλιόμετρα). Το έργο θα οδηγήσει σε νέες επενδύσεις στην συνδεδεμένη και αυτόνομη κινητικότητα και στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της εφοδιαστικής αλυσίδας της χώρας.	130
Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΕ ΓΡΗΓΟΡΕΣ ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ - 100/200 Mbps (UltraFast)	Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει την ανάπτυξη ενός εκτεταμένου δικτύου ευρυζωνικών υποδομών υψηλής ταχύτητας, με την εγκατάσταση οπτικών ινών σε κτίρια καθώς και υποβρυχίων καλωδίων στα νησιά με δυνατότητα παροχής ταχύτητας σύνδεσης στο διαδίκτυο τουλάχιστον 100 Mbps και δυνατότητα αναβάθμισης σε 1 Gbps, με στόχο την κάλυψη ευρυζωνικών υπηρεσιών περίπου 2.400.000 πολιτών (στόχος ορισμένος στην Ψηφιακή Βίβλο). Απώτερος σκοπός είναι και η βελτίωση της θέσης της χώρας στη διεθνή κατάταξη των ευρυζωνικών συνδέσεων και η ενίσχυση όλων των υπηρεσιών που παρέχονται μέσω αυτών των συνδέσεων.	0

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Επένδυση	ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΛΩΔΙΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΗΣΙΑ	Σύνδεση της ηπειρωτικής χώρας με τα ελληνικά νησιά και με την Κύπρο μέσω σύγχρονων υποθαλάσσιων καλωδίων οπτικών ινών	89
Επένδυση	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΟΠΤΙΚΩΝ ΙΝΩΝ ΣΕ ΚΤΙΡΙΑ	Εγκατάσταση υποδομών οπτικών ινών σε κτίρια προκειμένου να επιταχυνθεί η υιοθέτηση υποδομής επόμενης γενιάς (next-generation infrastructure) από τους πολίτες. Υλοποίηση βασισμένη στο μοντέλο του «Εξοικονομώ κατ'οίκον». Στόχος η ανάπτυξη σύγχρονων τεχνολογικών εφαρμογών και η βέλτιστη διασύνδεση των πολιτών με τις πηγές των δεδομένων. Το έργο θα οδηγήσει σε πολλαπλές νέες επενδύσεις, θέσεις εργασίας και αύξηση εισοδημάτων.	73

Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους

Στόχος: Λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες προκλήσεις, αλλά και συστάσεις των ευρωπαϊκών θεσμών, η Ελλάδα στοχεύει στον εκσυγχρονισμό του Δημόσιου Τομέα και στην ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών αυξάνοντας την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητά του, και επιτυγχάνοντας την παροχή βελτιωμένων, ποιοτικών υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις, αλλά και βελτιώνοντας την απόδοση των δημοσίων υπαλλήλων μέσω νέων εργαλείων και χρήσης ταχύτερων και αποδοτικότερων τεχνολογιών και υποδομών. Η επιτάχυνση των προσπαθειών για τη βελτίωση της «ψηφιακής απόδοσης» της χώρας θα είναι καταλυτική για την επίτευξη αυτών των στόχων. Οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων δείχνουν την κύρια κατεύθυνση αυτού του Άξονα: (α) Ψηφιακός μετασχηματισμός της Δημόσιας Διοίκησης και παροχή υψηλού επιπέδου δημοσίων υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις με γνώμονα την απλοποίηση και τη βελτίωση διαδικασιών, συστημάτων και συμμόρφωσης με τις ευρωπαϊκές στρατηγικές και πολιτικές, (β) Ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών και προηγμένων τάσεων στις υπηρεσίες της Δημόσιας Διοίκησης, αύξηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας αυτών, μείωση του κόστους λειτουργίας καθώς και αναβάθμιση και συντήρηση συστημάτων, (γ) Διασύνδεση και διαλειτουργικότητα μητρώων, συστημάτων και υπηρεσιών για ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ εθνικών δημοσίων οργανισμών, (δ) Εδραίωση στρατηγικής και πολιτικών για την ασφάλεια στον Κυβερνοχώρο σε συνδυασμό με τη δημιουργία ενός Εθνικού Κέντρου Επιχειρησιακής Ασφάλειας (Security Operations Center), (ε) Στρατηγική και πολιτικές διακυβέρνησης δεδομένων για τον δημόσιο τομέα.

Περίληψη: Η συνεχής βελτίωση και ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης αποτελεί για την Ελλάδα ξεκάθαρη στρατηγική επιλογή (*Digital Bible*), η οποία έχει προσφάτως εντατικοποιηθεί και διερευνηθεί περαιτέρω λόγω της πανδημίας του COVID-19. Πιο συγκεκριμένα, τους τελευταίους 12 μήνες, τα αποτελέσματα αυτής της στρατηγικής είναι σημαντικά και απεικονίζονται στην αύξηση των παρεχόμενων ψηφιακών υπηρεσιών αλλά και στην οργάνωση έργων και δράσεων για τον ενστερνισμό τους από τη Δημόσια Διοίκηση και τους δημοσίους υπαλλήλους. Ωστόσο, η χώρα θα πρέπει να βελτιώσει περαιτέρω την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα της Δημόσιας Διοίκησης της, μέσω της περαιτέρω ενίσχυσης της “ψηφιακής απόδοσής” της.

Ο συνολικός στόχος αυτού του Άξονα είναι ο εκσυγχρονισμός του Ελληνικού Δημόσιου Τομέα βελτιώνοντας το λειτουργικό του μοντέλο και επιτυγχάνοντας την παροχή βελτιωμένων, ποιοτικών υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις. Επιπλέον, σημαντικές πρωτοβουλίες με διευρωπαϊκό χαρακτήρα, όπως για παράδειγμα οι «Έξυπνες πόλεις», περιλαμβάνονται στον τρέχοντα άξονα και φέρνουν στο προσκήνιο παγκόσμιες προκλήσεις, σχετιζόμενες με την ψηφιακή αλλά και την πράσινη μετάβαση. Καθώς οι πληθυσμοί σε μεγάλες πόλεις αυξάνονται συνεχώς, η ζήτηση για βελτιωμένες υπηρεσίες, και κυρίως η πίεση για καλύτερη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων, θα συνεχίσει να αυξάνεται. Η επιτάχυνση των προσπαθειών για τη βελτίωση της ψηφιακής απόδοσης της χώρας θα είναι καταλυτική τόσο για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, όσο και για την ικανοποίηση των σύγχρονων προκλήσεων και τον εκσυγχρονισμό της χώρας.

Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στοχεύουν (α) στον ψηφιακό μετασχηματισμό των οργανισμών του Δημόσιου Τομέα και στην ενίσχυση των ψηφιακών τους υπηρεσιών, (β) σε βελτιώσεις επιχειρησιακών διαδικασιών συνοδευόμενες από την ενσωμάτωση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων, (γ) σε σημαντική ενίσχυση της διαλειτουργικότητας πληροφοριακών συστημάτων και δεδομένων, (δ) σε ισχυρή ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας, καθώς και (ε) σε εκτεταμένη χρήση

σύγχρονων τεχνολογιών, όπως για παράδειγμα οι τεχνολογίες υπολογιστικού νέφους (cloud computing) και οι τεχνολογίες αποτελεσματικής διαχείρισης πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data).

Σύνδεση με European flagship: “Modernise”

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Μεταρρύθμιση	ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ «ΠΕΛΑΤΟΚΕΝΤΡΙΚΩΝ» ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	Κατάρτιση σχεδίου δράσης για την παροχή “πελατοκεντρικών” υπηρεσιών προσανατολισμένων προς τους Έλληνες πολίτες που εξυπηρετούνται από τη Δημόσια Διοίκηση και ανάπτυξη πολιτικών και διαδικασιών που θα διευκολύνουν την εφαρμογή του Ψηφιακού Μετασχηματισμού στο δημόσιο περιβάλλον.	0
Επένδυση	ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ	Ψηφιοποίηση καίριων αρχείων σε διάφορους τομείς (δικαιοσύνη, πολεοδομίες, κτηματολόγιο, μετανάστευση, ΕΦΚΑ κα) και ενσωμάτωσή τους σε αντίστοιχα πληροφοριακά συστήματα. Η εμβληματική και μεγάλη αυτή επένδυση θα οδηγήσει σε δραστική βελτίωση της ταχύτητας εξυπηρέτησης του πολίτη από τις κρατικές υπηρεσίες ενώ ταυτόχρονα θα απελευθερώσει δημόσιους πόρους λόγω της μείωσης του κόστους πρόσβασης του δημοσίου στα αρχεία του. Καλύτερο, ταχύτερο και πιο παραγωγικό κράτος είναι ο στόχος της επένδυσης αυτής.	565
Επένδυση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΧΕΣΕΩΝ (CRM) ΜΕ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΚΟΜΒΟΥ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ	Σχεδιασμός, ανάπτυξη και εφαρμογή πληροφοριακού συστήματος για τη διαχείριση κάθε είδους συναλλαγής ή αλληλεπίδρασης της Δημόσιας Διοίκησης με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Το έργο θα οδηγήσει σε εξατομίκευση της προσέγγισης με τον πολίτη και θα προωθήσει υψηλότερο επίπεδο υπηρεσιών από ένα μόνο ψηφιακό σημείο, όπως για παράδειγμα την αναζήτηση της έκδοσης οποιασδήποτε άδειας (π.χ. οικοδομής, άδειες λειτουργίας, περιβαλλοντικές άδειες κλπ).	80
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΕΠ	Εκσυγχρονισμός και ολοκλήρωση του ψηφιακού μετασχηματισμού των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών ΚΕΠ έτσι ώστε να μπορούν να εξυπηρετούν τους πολίτες και από απόσταση (με τηλεδιάσκεψη) και ανάπτυξη νέων εφαρμογών (συστήματα αξιολόγησης, υπηρεσίες κινητών, αυτόματες μηχανές εισιτηρίων κα).	19
Επένδυση	ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	Επανασχεδιασμός και εφαρμογή νέου Πληροφοριακού Συστήματος Δημοσίων Συμβάσεων ώστε να ολοκληρωθεί η ηλεκτρονική υλοποίηση τους και να	17

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		ενσωματωθούν σε αυτό νέες εξελιγμένες υπηρεσίες διαλειτουργικότητας. Στόχος η μεγαλύτερη διαφάνεια και ταχύτητα υλοποίησης δημοσίων έργων και προμηθειών και η εξοικονόμηση δημόσιων πόρων.	
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ (ΕΝΙΑΙΑ ΨΗΦΙΑΚΗ ΠΥΛΗ, ΑΠΟΜΑΚΡΥΣΜΕΝΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ, ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΞΕΝΕΙΩΝ κα)	Δημιουργία ενιαίας ψηφιακής πύλης, διασυνδεδεμένης στην κεντρική πύλη gov.gr, κόμβου για άμεση απομακρυσμένη εξυπηρέτηση προς τους πολίτες, εκσυγχρονισμός και απλούστευση διαδικασιών σε ό,τι αφορά τις ψηφιακές υπηρεσίες που παρέχουν τα κατά τόπους προξενεία. Στόχος η ασφαλής και ταχύτερη επικοινωνία του Υπουργείου με τους πολίτες και τις υπόλοιπες δημόσιες αρχές.	49
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ ΠΑΡΟΧΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΕΛΤΑ	Ψηφιακός μετασχηματισμός των ΕΛΤΑ, μέσω της αναβάθμισης των πληροφοριακών συστημάτων, αυτοματοποίησης των κέντρων διαλογής και παροχής καλύτερων και περισσότερων ψηφιακών υπηρεσιών προς τους πολίτες, που αφορούν τις υποχρεώσεις της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας.	48
Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΘΗΤΕΙΑ	Έργο που στοχεύει στην ενσωμάτωση προγράμματος επανακατάρτισης και κατάρτισης σε ψηφιακές δεξιότητες των στρατεύσιμων κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας. Στόχος είναι να αξιοποιηθεί καλύτερα ο χρόνος των στρατευσίμων στη διάρκεια της θητείας, η προσαρμογή τους στις ψηφιακές ανάγκες των σύγχρονων ενόπλων δυνάμεων και η δεξιότητές τους όταν θα εισέλθουν στην οικονομία μετά την λήξη της θητείας τους.	32
Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ (ΕΔΥΤΕ)	Αναβάθμιση και βελτίωση των υποδομών και υπηρεσιών του Εθνικού Δικτύου Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας (ΕΔΥΤΕ), συμπεριλαμβανομένων: (α) της αναβάθμισης και βελτίωσης των υπηρεσιών λογισμικού και cloud computing στα μέλη της ερευνητικής και ακαδημαϊκής κοινότητας, (β) της επέκτασης και αναβάθμισης του εθνικού υπερ-υπολογιστικού συστήματος (HPCS) ARIS - Φάση Β, και (γ) της μίσθωσης υποδομής οπτικών ινών.	63
Μεταρρύθμιση	ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ & ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	Ανάπτυξη και εφαρμογή στρατηγικής για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και την προστασία των συστημάτων, δεδομένων και πληροφοριών. Δημιουργία Εθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων για την ασφάλεια στον Κυβερνοχώρο. Στόχος η βελτίωση της κυβερνο-ασφάλειας και της αντίστοιχης αξιοπιστίας	32

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		των δημόσιων συστημάτων και πληροφοριών και η εμπέδωση της εμπιστοσύνη των πολιτών σε αυτά.	
Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	Επένδυση που αποσκοπεί στην αύξηση της ασφάλειας στις κρίσιμες υποδομές της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (ΓΓΠΣΔΔ), στον εκσυγχρονισμό του Κέντρου Διαλειτουργικότητας της, καθώς και στην αναβάθμιση των μεθόδων διαχείρισης δεδομένων στα Πληροφοριακά Συστήματα του Δημοσίου Τομέα που είναι εγκατεστημένα στο G-Cloud.	11
Μεταρρύθμιση	ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΜΗΤΡΩΩΝ & ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ	Σχεδιασμός ολοκληρωμένης βάσης και υπόβαθρου για την διασύνδεση και διαλειτουργικότητα συστημάτων και επιμέρους μητρώων και μεμονωμένων εφαρμογών μεταξύ φορέων του Δημοσίου Τομέα. Η μεταρρύθμιση ακολουθεί το Ευρωπαϊκό πλαίσιο Διαλειτουργικότητας (New European Interoperability Framework, EIF) και δημιουργεί το υπόβαθρο για να μην υποκατασταθεί η γραφειοκρατία με μια «ψηφιακή γραφειοκρατία» μεμονωμένων και μη επικοινωνούντων ψηφιακών συστημάτων.	0
Επένδυση	ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΗΤΡΩΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	Δημιουργία μιας κεντρικής υποδομής και σχετικών υπηρεσιών (Cloud, Enterprise Service Bus) για την διαλειτουργικότητα και την διασύνδεση συστημάτων και μητρώων μεταξύ φορέων του Δημοσίου. Αναβάθμιση της εθνικής πύλης ανοικτών δεδομένων συνδέοντας την παράλληλα με την Ευρωπαϊκή Πύλη. Καίριο έργο για να επιταχυνθεί ουσιαστικά η ροή της πληροφορίας στο δημόσιο και να είναι δυνατή η παροχή online υπηρεσιών στους πολίτες, που απαιτούν την αυτόματη συλλογή πληροφοριών από διαφορετικά υπουργεία και υπηρεσίες.	97
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΟΤ	Εκσυγχρονίζεται ψηφιακά ο ΕΟΤ με την εφαρμογή ενός ψηφιακού τουριστικού χάρτη και ενός ψηφιακού αποθετηρίου πολιτιστικών πόρων της χώρας. Η καινοτομία θα παρέχει πληροφορίες σε τουρίστες και πολίτες βασισμένη στην τεχνολογία τεχνητής νοημοσύνης 2ης γενιάς. Στόχος η αύξηση της συνολικής επισκεψιμότητας της χώρας.	8
Επένδυση	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΜΗΤΡΩΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	Επένδυση για τη δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας μητρώου τουριστικών επιχειρήσεων και διαλειτουργικότητας της με δημόσια μητρώα και συστήματα.	8

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Μεταρρύθμιση	ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ (Cloud computing, Business Intelligence -AI, Artificial Intelligence-AI, Machine Learning κα) ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	Η μεταρρύθμιση στοχεύει να αναπτύξει μια καινοτόμα και σταθερή βάση για την ενσωμάτωση νέων τεχνολογικών εξελίξεων (π.χ. Cloud computing, Business Intelligence -AI, Artificial Intelligence-AI, Machine Learning) στη Δημόσια Διοίκηση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην επιτυχή συλλογή, αποθήκευση και παρουσίαση δεδομένων και στην επαρκή συντήρηση συστημάτων και υποδομών. Στόχος είναι να μην μένει πίσω ο δημόσιος τομέας καθώς οι σχετικές τεχνολογίες διαρκώς βελτιώνονται.	0
Επένδυση	ΕΞΥΠΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ	Ολοκληρωμένος ψηφιακός μετασχηματισμός επιλεγμένων πόλεων σε πιλοτική βάση, μέσα από την ολοκληρωμένη ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών και υπηρεσιών των Δήμων τους, που βελτιώνουν την καθημερινότητα του πολίτη. Αφορά στην ψηφιακή αναβάθμιση κρίσιμων τομέων όπως στάθμευση, διαχείριση απορριμμάτων, κυκλοφορία, υγεία, ύδρευση, κλπ. Το έργο βελτιώνει την ποιότητα ζωής και ενισχύει το τουριστικό προϊόν.	73
Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΝΕΦΟΥΣ	Η αποτελεσματική ψηφιοποίηση και διασύνδεση των υπηρεσιών του Δημοσίου επιτυγχάνεται με την εγκατάσταση νέας υποδομής και υπηρεσιών Cloud Computing. Το έργο είναι απαραίτητο για την γενική στρατηγική ψηφιακής μετάβασης των κρατικών υπηρεσιών.	95
Επένδυση	ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ (BUSINESS CONTINUITY) ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ	Σχέδιο για τη διασφάλιση της επιχειρησιακής συνέχειας (business continuity), στη Δημόσια Διοίκηση και αναγκαίος εξοπλισμός για την εφαρμογή του. Στόχος οι υπάλληλοι του δημοσίου να μπορούν, εφόσον χρειαστεί, να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους και από απόσταση, με δημιουργία όλης της απαιτούμενης ασφαλούς υποδομής (δίκτυα VPN, G-Cloud κα). Το έργο θα αυξήσει την αποτελεσματικότητα των δημοσίων υπηρεσιών και την ποιότητα εξυπηρέτησης των πολιτών ιδίως σε περιόδους κρίσεων.	39
Επένδυση	«ΣΥΖΕΥΞΙΣ II» ΓΙΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ	Επέκταση του Εθνικού Δικτύου του Δημοσίου Τομέα (ΣΥΖΕΥΞΙΣ II) για την παροχή αναβαθμισμένων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών σε όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης για τρία συνεχόμενα χρόνια. Οι δημόσιοι φορείς αποκτούν πρόσβαση σε αναβαθμισμένες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες και το δημόσιο μπορεί να προγραμματίζει πιο ορθολογικά τις δαπάνες για τις τηλεπικοινωνιακές του ανάγκες (σταθερή, κινητή τηλεφωνία, καθώς και υπηρεσίες δεδομένων / διαδικτύου και τηλεδιάσκεψης).	26

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Μεταρρύθμιση	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΓΚΠΔ (GDPR)	Δημιουργία ενός κεντρικού πλαισίου Διακυβέρνησης Δεδομένων για την διασφάλιση και την παρακολούθηση της αξιοπιστίας, ιδιωτικότητας, χρηστικότητας και τυποποίησης των δεδομένων που φιλοξενούνται σε υποδομές υπολογιστικού νέφους σε συμφωνία με τον νόμο 4727/2020. Ανάπτυξη του θεσμού μέσω του ΕΚΤ ως αρμόδιου φορέα, της υποδομής, των δυνατοτήτων και ικανοτήτων για τη διακυβέρνηση των ανοιχτών δεδομένων του δημόσιου, τη διάθεσή τους για επανάχρηση και την παροχή σχετικών υπηρεσιών στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα σε συμμόρφωση με τον ΓΚΠΔ (GDPR). Στόχος η εγγύηση των δικαιωμάτων στη χρήση των δεδομένων όλων των ενδιαφερομένων.	26
Επένδυση	ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΚΟΜΒΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΟΛΥΔΙΑΣΤΑΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕΓΑΛΟΥ ΟΓΚΟΥ (Big data)	Η διαχείριση και ανάλυση πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data), είναι βασική νέα δυνατότητα που προσφέρει στις χώρες η 4η τεχνολογική επανάσταση. Με την επένδυση αυτή η Πολιτεία αποκτά τη δυνατότητα να αξιοποιήσει εργαλεία Data Analytics στον σχεδιασμό των κρατικών υπηρεσιών.	16
Επένδυση	ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ	Επέκταση του υπό υλοποίηση συστήματος διαχείρισης εγγράφων ώστε να περιλάβει την λειτουργικότητα των σχετικών υπηρεσιών και προς τους πολίτες και προς τις επιχειρήσεις	5

Άξονας 2.3: Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων

Στόχος: Η έξαρση και ταχεία μετάδοση της πανδημίας του COVID-19 έχει δημιουργήσει μία πρωτόγνωρη κατάσταση με άμεσες και σημαντικές συνέπειες σε όλους τους κλάδους της οικονομίας και των επιχειρήσεων. Προς αντιμετώπιση των προβλημάτων αλλά και των προκλήσεων που έχουν ανακύψει, σε συνδυασμό με τις ευκαιρίες που ανοίγονται από τις συντελούμενες αλλαγές που οφείλονται κατά κύριο λόγο στις αλματώδεις τεχνολογικές εξελίξεις στους τομείς της ψηφιοποίησης από τη μετάβαση στην εποχή της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης, οι ελληνικές επιχειρήσεις αναζητούν πρόσβαση σε πολύτιμους πόρους για την ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών και κατ' επέκταση το μετασχηματισμό των επιχειρησιακών τους μοντέλων που θα τους εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα στο ανταγωνιστικό περιβάλλον που διαμορφώνεται.

Στο πλαίσιο αυτό, στόχος αυτού του Άξονα είναι να αυξήσει την ευαισθητοποίηση, και κατ' επέκταση την υιοθέτηση των ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, προκειμένου να επεκταθεί η ψηφιακή παρουσία τους και η αλληλεπίδραση με τους πελάτες τους μέσω καινοτόμων ψηφιακών καναλιών. Επίσης, οι δράσεις αυτού του Άξονα αποσκοπούν στην υποστήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης των επιχειρήσεων μέσα από φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις σε ψηφιακές τεχνολογίες, αλλά και στην αύξηση της ανθεκτικότητάς τους σε κρίσεις. Επιπρόσθετα, ο Άξονας σκοπεύει να διευκολύνει και να καταστήσει πιο διαφανείς τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ επιχειρήσεων και κρατικών αρχών, ενώ παράλληλα υποστηρίζει την πράσινη μετάβαση.

Περίληψη: Οι ψηφιακές τεχνολογίες αλλάζουν ριζικά το σύνολο των κλάδων της οικονομίας. Η εφαρμογή και η υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών, καθώς και η αξιοποίηση των ψηφιακών δεξιοτήτων δεν αποτελούν πλέον προαιρετική δράση για τις επιχειρήσεις αλλά βασικό παράγοντα επιβίωσης. Τόσο στο Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας – DESI (2020) όσο και στο δείκτη Digital Transformation Scorecard, η Ελλάδα υπολείπεται των Ευρωπαϊκών εταίρων της, στους περισσότερους τομείς που αφορούν στην ψηφιακή ωριμότητα των επιχειρήσεων. Το 2015 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε μία φιλόδοξη στρατηγική για την επίτευξη ψηφιακής ενιαίας αγοράς, βασικός παράγοντας επιτυχίας της οποίας είναι η άκρως ανταγωνιστική ψηφιακή βιομηχανία στην Ευρώπη και η ενσωμάτωση ψηφιακών καινοτομιών σε όλους τους τομείς. Αντιμέτωπες με την πρόκληση της ψηφιοποίησης, οι επιχειρήσεις από όλους τους κλάδους καλούνται να στηριχθούν στα πλεονεκτήματα της προόδου στον τομέα των ψηφιακών τεχνολογιών, όπως το Διαδίκτυο των Πραγμάτων (IoT), τα δίκτυα 5G, το υπολογιστικό νέφος, η ανάλυση δεδομένων και η ρομποτική, με σκοπό να μεταμορφώσουν τα προϊόντα, τις διαδικασίες και τα επιχειρηματικά τους μοντέλα ενισχύοντας την ανθεκτικότητά τους και διασφαλίζοντας προοπτικές βιώσιμης ανάπτυξης.

Η ψηφιοποίηση εν γένει παρουσιάζει μια τεράστια ευκαιρία για τον εξορθολογισμό των διαδικασιών, την επέκταση της παρουσίας στην αγορά και τη δημιουργία μιας πιο ανθεκτικής επιχείρησης, είναι όμως και μια τεράστια πρόκληση για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Στην Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι σε επιμέρους τομείς αξιοποίησης των ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις σημειώνονται υψηλότερες επιδόσεις σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (π.χ. προμήθεια συστημάτων Big Data Analytics), αυτές δεν συνοδεύονται από τον ανάλογο διοικητικό και λειτουργικό μετασχηματισμό και στην υιοθέτηση αυτών στην κουλτούρα και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Ο στόχος αυτού του

Άξονα είναι να αυξήσει την υιοθέτηση των ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, μειώνοντας το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των ελληνικών ΜμΕ και των αντίστοιχων του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Αυτό θα επιτευχθεί μέσα από την προτεινόμενη δέσμη επενδύσεων και πρωτοβουλιών, οι οποίες περιλαμβάνουν (α) την παροχή ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών με στόχο την υποστήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού των ΜμΕ, (β) τη δημιουργία ενός κεντρικού μηχανισμού για την αξιολόγηση των αναγκών των επιμέρους ΜμΕ, την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της παροχής των υπηρεσιών ψηφιακού μετασχηματισμού, την ευαισθητοποίηση των στελεχών των επιχειρήσεων και την παροχή υποστήριξης, τη μεταφορά τεχνογνωσίας και τον προγραμματισμό κατάρτισης από ειδικούς, ώστε οι επιχειρήσεις να είναι σε θέση να αξιοποιήσουν τα εργαλεία και τις υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω μιας πλατφόρμας ψηφιακής αγοράς (δημιουργία digital marketplace), και (γ) την παροχή φορολογικών κινήτρων με τη μορφή υπερ-αποσβέσεων δαπανών και παγίων για την προμήθεια λογισμικού, υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους, εγκατάσταση εξειδικευμένου εξοπλισμού κλπ, με σκοπό την επιτάχυνση των επενδύσεων σε σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες.

Σύνδεση με European flagship: “Scale-up”

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Μεταρρύθμιση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΟΥ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΜΜΕ	Η μεταρρύθμιση στοχεύει στη δημιουργία ενός ψηφιακού επιχειρησιακού οικοσυστήματος που προωθεί τον ψηφιακό μετασχηματισμό των ΜΜΕ με: (α) δημιουργία ψηφιακής υποδομής μέσω χρηματοδοτήσεων για την απόκτηση και εφαρμογή ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών, καθώς και την αύξηση της ψηφιακής ευαισθητοποίησης των στελεχών των επιχειρήσεων και (β) την άμεση ενθάρρυνση των επενδύσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό, χρησιμοποιώντας φορολογικά κίνητρα σε υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία, προκειμένου να αλλάξει το επιχειρησιακό περιβάλλον και να αυξηθούν οι επενδύσεις σε σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες, και (γ) ταμειακές μηχανές και αναβάθμιση οικοσυστήματος POS.	0
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	Ενισχύεται με επιδοτήσεις ο ψηφιακός μετασχηματισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ώστε να βελτιώσουν την λειτουργία τους και την ανταγωνιστικότητά τους ενσωματώνοντας νέες τεχνολογίες ηλεκτρονικών πληρωμών, εργασίας από απόσταση, ψηφιακού γραφείου (διαχείριση εγγράφων, έργων κ.λπ.), digital marketplace, κυβερνοασφάλειας κ.λπ. με κριτήρια διασποράς της ενίσχυσης και έμφαση στην κάλυψη και των μικρότερων επιχειρήσεων.	375

Άξονας 3.1: Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

Σύνοψη

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Πλαίσιο της αγοράς εργασίας, ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (ALMPs), παθητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (PLMP), Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ).

Στόχος: Ο γενικός στόχος αυτού του άξονα είναι η εισαγωγή παρεμβάσεων πολιτικής για την αγορά εργασίας που ενισχύουν την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας, την προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας και τη μείωση των ανισοτήτων, της φτώχειας και του κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού. Το περιεχόμενο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εξυπηρετεί τους βασικούς στόχους του Ταμείου Ανάκαμψης και Σταθερότητας, την εθνική στρατηγική ανάπτυξης που υποστηρίζεται από την έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη και τις εθνικές ειδικές συστάσεις ανά χώρα (CSR) που παρέχονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2019 και 2020. Συγκεκριμένα, μέσω συνεκτικών και στοχευμένων παρεμβάσεων που περιλαμβάνουν τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευση του εργατικού νόμου, την ενεργοποίηση πρωτοποριακών ενεργών και παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας (ALMPs & PLMPs) και την ψηφιοποίηση της απασχόλησης και των σχετικών υπηρεσιών δημόσιας διοίκησης, ο άξονας στοχεύει στη σημαντική προώθηση της ανάπτυξης, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα. Ο άξονας προωθεί επίσης τον ψηφιακό μετασχηματισμό των μηχανισμών καταγραφής της δηλωμένης εργασίας καθώς και των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης και συμβουλευτικών υπηρεσιών του ΟΑΕΔ, οδηγώντας σε ένα πιο αποτελεσματικό και ανθεκτικό σύστημα σχεδιασμού, αξιολόγησης και βελτιστοποίησης των πολιτικών, που σχετίζονται με την αγορά εργασίας.

Περίληψη: Ο άξονας εισάγει στην αγορά εργασίας μεταρρυθμίσεις και δράσεις που ενθαρρύνουν την απασχολησιμότητα του ανθρώπινου κεφαλαίου της χώρας, την υψηλότερη μακροχρόνια απασχόληση και την παραγωγικότητα της εργασίας, παρέχοντας στοχευμένα ευκαιρίες για απασχόληση, ώστε τελικά να προωθείται η ευημερία και η μείωση του χάσματος στην απασχόληση. Οι κύριες δράσεις μέσω των οποίων ο άξονας θα επιτύχει τους στόχους αυτούς περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται: (α) τη μεταρρύθμιση του πλαισίου που περιγράφει την αγορά εργασίας και τις εργασιακές σχέσεις β) συμβατές με εξορθολογισμένα κίνητρα, σύγχρονες ενεργητικές και παθητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, που αποσκοπούν στην μακροχρόνια αναβάθμιση της ικανότητας της αγοράς να δημιουργεί θέσεις εργασίας και στην αύξηση της ανθεκτικότητάς της σε περίπτωση σοκ, και (γ) στον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών απασχόλησης και κοινωνικής ασφάλισης. Στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού του εργασιακού νόμου, και με τη θετική εμπειρία στην τηλεργασία κατά τη διάρκεια της πανδημίας και προκειμένου να αυξηθεί περαιτέρω η ανθεκτικότητα της αγοράς εργασίας έναντι μελλοντικών σοκ, ο άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις που προωθούν νέες μορφές εργασίας, όπως η τηλεργασία, καθώς και ρυθμίσεις που ενισχύουν την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.

Σύνδεση με European flagship: “Modernise”, “Upskill και Reskill”

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Μεταρρύθμιση	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	Μεταρρύθμιση του εργασιακού νόμου με άξονες: 1. Εργάνη II 2. Εκσυγχρονισμός συλλογικού εργατικού και συνδικαλιστικού δικαίου 3. Προσαρμογή στην τηλεργασία 4. Αντιμετώπιση παρενόχλησης και βίας στην εργασία 5. Ισορροπία επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής	0
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Ψηφιακά έργα για την προσαρμογή στην εφαρμογή των διατάξεων της μεταρρύθμισης του εργατικού νόμου, όπως την ψηφιακή κάρτα εργασίας, τον μηχανισμό προσδιορισμού του κατώτατου μισθού, το ψηφιακό σύστημα για την Υγιεινή και την Ασφάλεια στους χώρους εργασίας, την ψηφιοποίηση του ΣΕΠΕ. Το έργο βοηθάει στην αποκατάσταση ενός ομαλού εργασιακού περιβάλλοντος για εργαζόμενους και επιχειρήσεις και στην μείωση των φαινομένων άτυπης εργασίας.	62
Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	Η μεταρρύθμιση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (ALMP) ανασχεδιάζει το χαρτοφυλάκιο των ενεργών πολιτικών και προωθεί ταυτόχρονα σημαντικές επενδύσεις σε προγράμματα επιδοτούμενης απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα για ανέργους (απόκτηση εργασιακής εμπειρίας μέσω ορισμένου χρόνου αμειβόμενης πλήρους απασχόλησης), καθώς και ειδικά προγράμματα απασχόλησης για περιοχές μετάβασης (απολιγνιτοποίησης), περιοχές με προβλήματα αποβιομηχάνισης και περιοχές με μεγάλα ποσοστά εποχικής απασχόλησης.	479
Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΘΗΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	Η μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, αποσκοπεί στη βελτίωση της κάλυψης και της δίκαιης κατανομής των παροχών ανεργίας. Διασφαλίζει την ενεργητική αναζήτηση εργασίας από την πλευρά των επωφελουμένων από τα επιδόματα ανεργίας, δίνει οικονομικά κίνητρα για την ταχύτερη επάνοδο στην αγορά εργασίας και μειώνει τα αντικίνητρα συμμετοχής σε προγράμματα κατάρτισης και επανακατάρτισης. Στόχος η ενίσχυση του δικτύου κοινωνικής ασφάλειας και η προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και η βελτίωση της	162

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας	
Επένδυση	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ & ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΡΟΛΟΥ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΑΕΔ	Επενδύσεις σε 118 τοπικά Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης του ΟΑΕΔ, με ανανεωμένη εστίαση στις προσαρμοσμένες υπηρεσίες αντιστοίχισης καθώς και στη βελτιωμένη συμβουλευτική και προσέγγιση ανέργων. Συμπεριλαμβάνονται εδώ και σημαντικές ανακαινίσεις. Στόχος η καλύτερη αντιμετώπιση της ανεργίας.	41
Επένδυση	ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΟΑΕΔ	Επένδυση στην αναβάθμιση και στην ψηφιοποίηση των υπηρεσιών του ΟΑΕΔ για την καλύτερη και ταχύτερη ανταπόκρισή του στην αντιμετώπιση της ανεργίας	16

Άξονας 3.2: Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Σύνοψη

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Δημόσια εκπαίδευση, δια βίου μάθηση, δεξιότητες και επαγγελματική κατάρτιση

Στόχος: Ο γενικός στόχος αυτού του άξονα είναι η αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω της ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου και της σύνδεσης του εργατικού δυναμικού της χώρας με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Με την επίτευξη αυτών των στόχων, ο Άξονας αυτός αντιμετωπίζει άμεσα τους γενικούς στόχους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την αύξηση της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενίσχυση της κινητικότητας των εργαζόμενων και την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα. Κεντρικό θέμα αυτού του Άξονα είναι οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που σχετίζονται με τον ευρωπαϊκό στόχο κατάρτισης/επανακατάρτισης. Η συνιστώσα περιλαμβάνει επίσης σημαντικές επενδύσεις σχετικά με την ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης όλων των επιπέδων, την επαγγελματική εκπαίδευση και τις μεταρρυθμίσεις στο εθνικό σύστημα απόκτησης νέων δεξιοτήτων και της αναβάθμισης των υφιστάμενων δεξιοτήτων, προωθώντας έτσι την ευρωπαϊκή εμβληματική πρωτοβουλία Modernise.

Περίληψη: Ο Άξονας αυτός στοχεύει στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας και την αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω της ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου. Ο άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και την ενσωμάτωση νέων δεξιοτήτων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση με κύριο στόχο την σύνδεση του εργατικού δυναμικού της χώρας με τις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς εργασίας και τον ψηφιακό κόσμο. Στο σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ενισχύεται η διαδικασία ελέγχου και καταγραφής των αποτελεσμάτων με απώτερο σκοπό την μακροχρόνια αξιολόγηση των προγραμμάτων κατάρτισης. Επίσης περιλαμβάνονται η εισαγωγή νέων μεθοδολογιών εκπαίδευσης και η ψηφιοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και επενδύσεις που ενισχύουν την αυτονομία και συνάφεια/εξωστρέφεια προς την τοπική και διεθνή κοινότητα και οικονομία της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Λόγω της σύνδεσης της ανάπτυξης των δεξιοτήτων με την αύξηση της παραγωγής της οικονομίας και ως αποτέλεσμα του σχεδιασμού του άξονα, οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που περιλαμβάνονται σε αυτόν στοχεύουν στη μείωση των ανισοτήτων και της άνισης πρόσβασης σε προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και επανακατάρτισης, συμβάλλοντας τελικά στην αντιμετώπιση της φτώχειας και του κινδύνου οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού. Σχετικά με την εκπαίδευση, ο άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την ψηφιοποίηση του συνόλου των επιπέδων εκπαίδευσης, καθώς επίσης και μεταρρυθμίσεις για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, την ενίσχυση της ερευνητικής απόδοσης, την ποιότητα της εκπαίδευσης (συμπεριλαμβανομένης της άμεσης συνάφειας με την αγορά εργασίας), και τη διεθνή προβολή και εξωστρέφεια, αυξάνοντας τις προοπτικές των αποφοίτων στην ελληνική και την ευρωπαϊκή αγορά εργασίας. Για την κατάρτιση και επανακατάρτιση, ο άξονας περιλαμβάνει μια εμβληματική μεταρρύθμιση των προγραμμάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων που συνδέει τους εκπαιδευτικούς παρόχους με τα αποτελέσματα των καταρτιζόμενων στο πλαίσιο ενός αξιόπιστου συστήματος πιστοποίησης. Το πλαίσιο εφαρμόζεται στα προγράμματα κατάρτισης/επανακατάρτισης του συνόλου του εργατικού δυναμικού και δίνει έμφαση σε δεξιότητες υψηλής ζήτησης στην αγορά εργασίας, με στόχο την αύξηση της απασχόλησης και της παραγωγικότητας. Με τη μεταρρύθμιση αυτή συνδέεται και μια σημαντική επένδυση για την οριζόντια ανάπτυξη των δεξιοτήτων όλου του εργατικού δυναμικού της χώρας με κύρια στόχευση τις ψηφιακές, πράσινες και τεχνικές δεξιότητες που απαιτούνται στην αγορά

εργασίας. Η οριζόντια ανάπτυξη δεξιοτήτων συμπληρώνεται και με ένα στοχευμένο σε όλο τον πληθυσμό πρόγραμμα οικονομικού εγγραμματισμού. Ο Άξονας περιλαμβάνει επίσης μεταρρυθμίσεις που αυξάνουν την ελκυστικότητα και την αποτελεσματικότητα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, την αναθεώρηση του συστήματος μαθητείας και μια σημαντική μεταρρύθμιση για τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης που προσφέρονται σε ανέργους από τον ΟΑΕΔ. Τα οφέλη των μεταρρυθμίσεων θα ενισχυθούν και θα επιταχυνθούν από επενδύσεις σε ψηφιακά συστήματα, εργαστηριακό εξοπλισμό για τις μονάδες Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) και τις μονάδες του ΟΑΕΔ, καθώς και από ένα στοχευμένο πρόγραμμα ανακαίνισης/αναβάθμισης κτιρίων, με στόχο την εξυπηρέτηση των εκπαιδευτικών στόχων και την ολοκληρωμένη υλοποίηση των νέων προγραμμάτων σπουδών. Τέλος, στον Άξονα περιλαμβάνονται στοχευμένα προγράμματα απόκτησης νέων δεξιοτήτων ειδικά σχεδιασμένα για να ανταποκριθούν στις σύγχρονες ανάγκες του τουρισμού και ένα πρόγραμμα ανάπτυξης ψηφιακού δικτύου των Εθνικών Βιβλιοθηκών.

Σύνδεση με European flagship: “Modernise”; “Reskill” and upskill”

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Μεταρρύθμιση	ΝΕΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ & ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ	Μεταρρύθμιση που στοχεύει στην ριζική αναθεώρηση και στον εκσυγχρονισμό του συστήματος αναβάθμισης δεξιοτήτων του ενεργού πληθυσμού. Η νέα στρατηγική προβλέπει συστηματική και διαρκή αξιολόγηση των παρόχων, συνδέει την αμοιβή τους και την αμοιβή των καταρτιζομένων με πιστοποιημένη από τρίτους απόκτηση δεξιοτήτων και διασφαλίζει τη διαρκή σύνδεση της κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Επίσης η μεταρρύθμιση προβλέπει τη σύσταση ενός Εθνικού Συμβουλίου για τις Δεξιότητες. Συνδεδεμένη επένδυση με τη συγκεκριμένη μεταρρύθμιση είναι ένα μεγάλο οριζόντιο πρόγραμμα κατάρτισης σε νέες δεξιότητες (ψηφιακές, πράσινες και ήπιες) για το εργατικό δυναμικό της χώρας μέσα από ένα στοχευμένο σύστημα ανάλυσης των κενών στις δεξιότητες και των αναγκών κάθε ομάδας στόχου.	1,04
Μεταρρύθμιση	ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ, ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΣΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ	"Η πρόταση στοχεύει στην ενίσχυση της ποιότητας και της εξωστρέφειας των ελληνικών πανεπιστημίων και την ενίσχυση της ερευνητικής δραστηριότητας, στο πλαίσιο των σύγχρονων αναγκών των επιχειρήσεων και της αγοράς εργασίας. Στα αναμενόμενα αποτελέσματά του περιλαμβάνεται η αναβάθμιση του επιστημονικού δυναμικού της χώρας και η βελτίωση της διεθνούς κατάταξης των ελληνικών πανεπιστημίων. Τα επί μέρους προγράμματα προϋποθέτουν επίσης, ως επί το πλείστον, πρόσθετη χρηματοδότηση από τον ιδιωτικό τομέα και αφορούν σε: Ομάδες ερευνητικής αριστείας (Clusters of Research Excellence). Επισκέπτες Καθηγητές που αναπτύσσουν	471

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		<p>νέα συγχρηματοδοτούμενα με τον ιδιωτικό τομέα ερευνητικά προγράμματα. Συγχρηματοδοτούμενα διδακτορικά συνδεδεμένα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, Προώθηση της διασύνδεσης των Πανεπιστημίων με άλλα Ιδρύματα στο εξωτερικό. Πιστοποιητικό Εκπαιδευτή για τους αποφοίτους Πανεπιστημίων ώστε να αποκτούν (όπου είναι αναγκαίο) εκτός από την επιστημονική γνώση του τομέα στον οποίο θα διδάξουν και επιστημονική γνώση της ίδιας της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ανάπτυξη του ψηφιακού δικτύου των Εθνικών Βιβλιοθηκών.</p>	
Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΟΑΕΔ	<p>Ο στόχος της μεταρρύθμισης του συστήματος μαθητείας του ΟΑΕΔ είναι να ενισχυθούν οι Σχολές Μαθητείας και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: Ανασχεδιασμό των προγραμμάτων σπουδών (με τη συμβολή των κοινωνικών εταίρων και των εργοδοτών) για την ευθυγράμμιση με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας. Νέο σύστημα ποιοτικού ελέγχου και παρακολούθηση της προόδου των μαθητών στην αγορά εργασίας. Απλοποίηση μαθησιακών διαδικασιών και ενσωμάτωση νέων μεθοδολογιών και εργαλείων, όπως πλατφόρμες ηλεκτρονικής μάθησης και ψηφιακό περιεχόμενο εκπαίδευσης.</p>	143
Μεταρρύθμιση	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΟΑΕΔ & ΤΟΥ ΛΑΕΚ	<p>Εκσυγχρονισμός του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης για ανέργους του ΟΑΕΔ, με έμφαση κυρίως στην απόκτηση βασικών και ψηφιακών δεξιοτήτων. Μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται: Η αναθεώρηση και ο εκσυγχρονισμός των προγραμμάτων σπουδών. Η βελτίωση του ποιοτικού ελέγχου των μονάδων επαγγελματικής κατάρτισης του ΟΑΕΔ. Η προώθηση συνεργασιών με άλλους ενδιαφερόμενους/ παρόχους κατάρτισης, ιδίως Πανεπιστήμια. Επίσης προωθείται η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός του ΛΑΕΚ για τη χρηματοδότηση των εταιρειών σε προγράμματα κατάρτισης.</p>	131
Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	<p>Αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης επιταχύνοντας την εφαρμογή του σχετικού νόμου που ψηφίστηκε στο τέλος του 2020. Περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: Ίδρυση και ενίσχυση θεματικών και πειραματικών ΙΕΚ (Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης) και πρότυπων επαγγελματικών λυκείων (ΕΠΑΛ). Ψηφιοποίηση ΕΟΠΠΕΠ, ανάπτυξη πλατφόρμας ψηφιακών εξετάσεων, πλατφόρμας ψηφιακής μάθησης (e-learning και αντίστοιχης ψηφιακής βιβλιοθήκης) και ανάπτυξη και πιστοποίηση 200 επαγγελματικών προφίλ στους τομείς</p>	69

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		της ενέργειας, του περιβάλλοντος και της ψηφιακής οικονομίας.	
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	<p>Η επένδυση εστιάζει στον ψηφιακό μετασχηματισμό της εκπαίδευσης και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ψηφιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού και περιεχομένου - Ψηφιακές υποδομές σε όλες τις τάξεις για διαδραστικό ψηφιακό μάθημα και αντίστοιχος αναβαθμισμένος εξοπλισμός στα εργαστήρια - Voucher για απόκτηση τεχνολογικών εργαλείων για τους μαθητές - Robotics, STEM εργαλεία και εξοπλισμός για το σύνολο των σχολικών μονάδων - Ψηφιακά και τεχνολογικά εργαλεία για μαθητές με αναπηρία και ειδικές ανάγκες μάθησης - Επανακατάρτιση των εκπαιδευτικών στις νέες τεχνολογίες και εργαλεία που ενσωματώνονται στην εκπαίδευση - Ψηφιακές υπηρεσίες στα σχολεία (e-school) - Επαγγελματικός προσανατολισμός με ψηφιακά εργαλεία (περιλαμβάνονται και εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης) - Ψηφιακά εργαλεία για τα Πανεπιστήμια 	364
Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ – ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΙΕΚ, ΕΠΑΛ κ.λπ.	<p>Εκσυγχρονίζονται και ανανεώνονται οι υποδομές Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης σε όλη την Ελλάδα με την αναβάθμιση του εργαστηριακού εξοπλισμού για τον σύνολο των Εργαστηριακών Κέντρων των ΙΕΚ, ΕΠΑΛ, Τμήματα Μετα-δευτεροβάθμιας Μαθητείας και Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης. Στόχος η αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και η διαμόρφωση ανθρώπινου δυναμικού υψηλών δεξιοτήτων, που διευκολύνει τη δημιουργία νέων ποιοτικών θέσεων εργασίας και την αύξηση των εισοδημάτων.</p>	92

Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας

Σύνοψη

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Μεταρρύθμιση του συστήματος υγείας

Στόχος: Ο άξονας αυτός αναφέρεται στην εφαρμογή μεταρρυθμίσεων σε επιλεγμένους τομείς του συστήματος υγείας που στοχεύουν στην προστασία και προαγωγή της υγείας του πληθυσμού, στην μείωση των ανισοτήτων πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας μέσω πολιτικών προς την καθολική κάλυψη, με αύξηση της αποδοτικότητας και υψηλή αποτελεσματικότητα και τέλος στην ασφάλεια υπηρεσιών επικεντρωμένων στις ανάγκες των ανθρώπων με έμφαση στην πρόληψη.

Το Υπουργείο Υγείας επιλέγει στρατηγικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις με δεδομένες τόσο τις επιπτώσεις των δημοσιονομικών προσαρμογών της τελευταίας 10ετίας όσο και τις επιπτώσεις της πανδημίας που ανέδειξε την ανάγκη για τον επανασχεδιασμό του συστήματος υγείας.

Συνολικά, η μεταρρύθμιση του συστήματος υγείας αναπτύσσεται μέσα από δράσεις και έργα που διαπνέονται από μια σύγχρονη αντίληψη για τη διαχείριση των μειζόνων παραγόντων κινδύνου για τη δημόσια υγεία και τον εξορθολογισμό της διοικητικής διάρθρωσης. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις έχουν επιλεγεί ώστε να καλύπτουν όλο το φάσμα των αναγκών του συστήματος υγείας που έχουν αναδειχθεί και για τις οποίες απαιτείται η εφαρμογή αποτελεσματικών, αποδοτικών και βιώσιμων πολιτικών.

Περίληψη: Η υγειονομική περίθαλψη στην Ελλάδα έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική κρίση και έχουν αποκαλυφθεί μακροχρόνια προβλήματα όπως η ανεπάρκεια χρηματοδότησης του συστήματος υγείας, η χαμηλή ποιότητα στην παροχή υπηρεσιών. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, ο άξονας αυτός προωθεί μια σειρά διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που στοχεύουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του εθνικού συστήματος υγείας, στην προώθηση ίσης πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και στη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας του συστήματος. Τα κύρια δομικά στοιχεία του άξονα περιλαμβάνουν τον επανασχεδιασμό του συνολικού συστήματος υγείας μέσω αποτελεσματικών οργανωτικών μεταρρυθμίσεων, τη βελτιστοποίηση της αξιοποίησης των οικονομικών πόρων, τη μεταρρύθμιση του πρωτοβάθμιου συστήματος υγείας και την προώθηση της πρόληψης. Οι στόχοι αυτοί θα πλαισιωθούν από τον ψηφιακό μετασχηματισμό του τομέα, μαζί με την ανάπτυξη ενός συστήματος υγείας που θα επικεντρώνεται στον ασθενή.

Επιπρόσθετα,, ο άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις που αφορούν στις υποδομές υγείας με παράλληλο εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση των υφιστάμενων μονάδων υγείας, κτιριακών υποδομών και του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού. Η ίδρυση Κέντρου Ακτινοθεραπείας στο Νοσοκομείο Αθηνών «Σωτηρία» έρχεται να καλύψει τις ανάγκες των ασθενών με καρκίνο και την έλλειψη τμημάτων Ακτινοθεραπείας στην χώρα και τέλος η ανέγερση κτιρίου για την στέγαση Εργαστηρίων Κυτταρικής και Γενετικής Θεραπείας και Αιματολογικής Κλινικής στο Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Παπανικολάου» θα απαντήσει στα συνεχώς αυξανόμενα επίπεδα νοσηρότητας (κακοήθεις αιματολογικές ασθένειες) και στην ολοένα αυξανόμενη απαίτηση για μεταμοσχεύσεις αιμοποιητικών κυττάρων, καθώς και στις σύγχρονες επιστημονικές εξελίξεις, που καθιστούν απαραίτητες τις αντίστοιχες κτιριακές υποδομές, καθώς επίσης και στην εφαρμογή των σύγχρονων βιοϊατρικών τεχνολογιών.

Ο άξονας ολοκληρώνεται με την μεταρρύθμιση του συστήματος Clawback και επιτάχυνση των επενδύσεων στον Τομέα Υγείας με μείωση του Clawback, που συμψηφίζει τις πληρωμές clawback με Ε &

Α ή επενδυτικές δαπάνες φαρμακευτικών εταιρειών. Στοχεύει στην αντιστροφή της τάσης αύξησης και τον δραστικό περιορισμό του clawback με ταυτόχρονη ανακούφιση των αρνητικών επιπτώσεων του clawback με αντιστάθμιση ενός ποσοστού των επενδύσεων μιας φαρμακευτικής εταιρείας με το οφειλόμενο ποσό με τη μορφή clawback.

Κατά συνέπεια, ο άξονας θα συμβάλει στην εξασφάλιση ίσης πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας υπηρεσίες υγείας, στην αύξηση της αποτελεσματικότητας στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών, στον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών υγείας και στην οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης.

[Link to the European Flagship: 'Modernise', 'Reskill and Upskill'](#)

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ CLAWBACK & ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ & ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	Μεταρρύθμιση του συστήματος clawback για τον μεσοπρόθεσμο δραστικό περιορισμό του και ταυτόχρονος συμψηφισμός επιστροφών clawback με δαπάνες κλινικών μελετών, δαπάνες για Έρευνα & Ανάπτυξη ή επενδυτικές δαπάνες των υπόχρεων για την επιστροφή εταιριών για την περίοδο 2021-2023, καθώς και πολιτικές για τον εξορθολογισμό της φαρμακευτικής δαπάνης.	300
Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ	Αναβάθμιση των υποδομών και του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού των κέντρων υγείας και αναδιοργάνωση της δομής τους με επανεκπαίδευση του προσωπικού ώστε να δράσουν αποτελεσματικά σαν φροντίδα πρώτης γραμμής, σε στενή αλληλεπίδραση με τη δευτεροβάθμια περίθαλψη (ιδίως σε ό,τι αφορά στην προσφυγή σε νοσοκομειακή φροντίδα - gatekeeping). Παράλληλα στον σχεδιασμό δίνεται έμφαση στην φροντίδα χρόνιων νοσημάτων και την παρηγορητική φροντίδα. Το έργο θα οδηγήσει σε βελτίωση των υπηρεσιών υγείας προς τους πολίτες και θα υποστηρίξει την αρχή ισότιμης πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και την κοινωνική συνοχή.	273
Μεταρρύθμιση	ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ «ΣΠΥΡΟΣ ΔΟΞΙΑΔΗΣ»	Αναβαθμίζεται η ποιότητα ζωής του πληθυσμού με τη δημιουργία ενός ευρύτατου συστήματος πρόληψης, πρωτοβάθμιας, δευτερογενούς και τριτοβάθμιας. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει ενδεικτικά: Εθνικό πρόγραμμα για την προώθηση της σωματικής άσκησης και της υγιεινής διατροφής. Εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμού. Υλοποίηση του Εθνικού Προγράμματος Screening - εισαγωγή προληπτικών διαγνωστικών εξετάσεων για καρκίνο του μαστού. Εθνικό Πρόγραμμα	254

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		Προληπτικού Ελέγχου νεογνών. Εθνικό Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Ένταξης και Αποκατάστασης για άτομα με σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα κ.α. Στόχος του προγράμματος η μείωση των παραγόντων κινδύνου για τη δημόσια υγεία και η (έμμεση) ανακούφιση του νοσοκομειακού μας συστήματος.	
Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	Διασφάλιση της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες ψυχικής υγείας συγκεκριμένων πληθυσμών που πάσχουν από ψυχικά νοσήματα και εθισμούς με στόχο την αποτροπή της περιθωριοποίησης ή της ιδρυματοποίησής τους. Στην μεταρρύθμιση δίνεται έμφαση μεταξύ άλλων σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας για ασθενείς με άνοια και νόσο Alzheimer, για άτομα με αυτισμό και για ασθενείς στην ηλικιακή ομάδα παιδιών, εφήβων και νεαρών ενηλίκων. Αναπτύσσονται επίσης διαδικτυακές εφαρμογές και ψηφιοποίηση υπηρεσιών ψυχικής υγείας και δράσεις για την υποστήριξη εξαρτημένων ατόμων.	55
Μεταρρύθμιση	ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ (ΚΕΤΕΚΝΥ, ΟΔΙΠΥ)	Εξορθολογισμός των αποζημιώσεων των ιατρικών πράξεων των νοσοκομείων και δημιουργία πλαισίου που θα εξασφαλίσει τη δημιουργία αξιόπιστων, ποιοτικών διαδικασιών και μετρήσεων της απόδοσης που σχετίζονται με τη φροντίδα των ασθενών, τις ανάγκες υγείας και την παροχή φροντίδας. Δημιουργία εθνικού χάρτη υγείας που καταγράφει τη ζήτηση και την προσφορά υπηρεσιών στο σύστημα υγείας και θεσπίζει πλαίσιο για την αξιολόγηση της ποιότητας. Η μεταρρύθμιση στοχεύει σε μεγαλύτερη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα στο σύστημα υγείας.	9
Επένδυση	ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	Ολοκληρωμένη παρέμβαση εκσυγχρονισμού των υλικοτεχνικών υποδομών των νοσοκομείων σε ολόκληρη την Ελλάδα με ανακαίνιση κτιρίων και προμήθεια νέου ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού. Παρέχονται έτσι στο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό του Εθνικού Συστήματος Υγείας τα κρίσιμα εργαλεία για την βελτίωση της ποιότητας και θεραπευτικής αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.	317
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Συστήματος Υγείας που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: α) ανάπτυξη Εθνικού Ηλεκτρονικού Φακέλου Υγείας του Πολίτη β) βελτίωση της ψηφιακής ετοιμότητας των Νοσοκομείων με έμφαση την ανάπτυξη κλινικών πληροφοριακών συστημάτων και την τροφοδότηση του Εθνικού Ηλεκτρονικού Φακέλου Υγείας γ) πρόγραμμα	278

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		ψηφιακού μετασχηματισμού για την διαχείριση του καρκίνου και δ) ενίσχυση δράσεων τηλεϊατρικής.	
Επένδυση	ΙΔΡΥΣΗ ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΚΤΙΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΣΩΤΗΡΙΑ	Ίδρυση και κατασκευή Κέντρου Ακτινοθεραπείας σε ένα από τα εμβληματικά μας νοσοκομεία που βοηθά στην κάλυψη των αναγκών των ασθενών με καρκίνο και την αυξημένη ζήτηση τμημάτων Ακτινοθεραπείας στη χώρα.	32
Επένδυση	ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΤ'ΟΙΚΟΝ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ	Δημιουργία συστήματος κατ' οίκον νοσηλείας για στοχευμένες ευαίσθητες ομάδες ασθενών με χρόνιες αναπηρίες. Η κατ' οίκον φροντίδα συνδυάζεται με παράλληλη οργανωμένη υποστήριξη από μονάδες υγειονομικής περίθαλψης και αφορά παιδιά, εφήβους και ενήλικες με σοβαρά χρόνια προβλήματα υγείας που προκαλούν μακροχρόνιες ή μόνιμες αναπηρίες. Έτσι βελτιώνεται η ποιότητα ζωής των ασθενών, ενώ παράλληλα απελευθερώνονται νοσοκομειακά κρεβάτια και εξοικονομούνται πόροι για το εθνικό σύστημα υγειονομικής περίθαλψης.	12
Επένδυση	ΝΕΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΣΤΟ ΓΕΝ. ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ	Δημιουργία νέων κτιρίων για την στέγαση των Εργαστηρίων Κυτταρικής και Γενετικής Θεραπείας και Αιματολογικής Κλινικής στο Νοσοκομείο Παπανικολάου για να συμβαδίσει η παροχή υπηρεσιών του με τις αυξημένες απαιτήσεις φροντίδας ασθενών (κακοήθεις αιματολογικές ασθένειες και ολοένα αυξανόμενη απαίτηση για μεταμοσχεύσεις αιμοποιητικών κυττάρων), καθώς και τις σύγχρονες βιοϊατρικές τεχνολογίες.	7

Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

Σύνοψη

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Κοινωνική πολιτική και κοινωνική συνοχή

Στόχος: Ο πρωταρχικός στόχος του Άξονα αυτού είναι η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους, ανεξαρτήτως φύλου, εθνικότητας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ηλικίας, αναπηρίας και άλλων χαρακτηριστικών. Για το σκοπό αυτό, περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις με στόχο:

1. Τη διασφάλιση της κοινωνικής ένταξης και τη μείωση των ανισοτήτων των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων μέσω (α) προώθησης της οικονομικής ενεργοποίησης και ταυτόχρονης παροχής ευκαιριών κατάρτισης, ανάπτυξης δεξιοτήτων και μαθητείας και (β) εξασφάλισης πρόσβασης σε αποτελεσματικές και υψηλής ποιότητας κοινωνικές υπηρεσίες.
2. Την πραγματοποίηση παρεμβάσεων στην πρώιμη παιδική ηλικία για να εξασφαλιστούν οι αναπτυξιακές, οικονομικές και κοινωνικές προοπτικές των παιδιών και των νέων οικογενειών.
3. Τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού πλαισίου που προωθεί την ισορροπία επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής και ενισχύει τη συμπερίληψη και των δύο φύλων σε αντίστοιχες πολιτικές
4. Τη διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού συστήματος για την ενίσχυση της διαφορετικότητας στην εργασία και την κοινωνική, δημόσια σφαίρα, μέσω (α) ενός μηχανισμού καταγραφής και συστηματοποίησης των δεδομένων και (β) ενός σύγχρονου προγράμματος αντίστοιχης εκπαίδευσης για το εργατικό δυναμικό της χώρας

Οι στόχοι αυτοί είναι ευθυγραμμισμένοι με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Ελλάδα, στο πλαίσιο των Ειδικών ανά Χώρα Συστάσεων (CSR) των ετών 2019 και 2020, που αφορούν τη ενίσχυση της πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, προσιτές και χωρίς αποκλεισμούς, υποστηρίζοντας τις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και βελτιώνοντας τη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας, μειώνοντας την αναντιστοιχία δεξιοτήτων, καθώς και αυξάνοντας τη ποιότητα και τη συνάφεια των προγραμμάτων εκπαίδευσης και ειδίκευσης με την αγορά εργασίας. Επιπλέον ολοκληρώνουν και συμπληρώνουν τις υπάρχουσες μεταρρυθμίσεις του πλέγματος κοινωνικής προστασίας, στην κατεύθυνση της μείωσης της φτώχειας και των ανισοτήτων. Απηχούν επίσης τις ευρωπαϊκές εμβληματικές πρωτοβουλίες σχετικά με το «Reskill/upskill» και το «modernise» και ευθυγραμμίζονται πλήρως με την έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη, στηρίζοντας τη νέα στρατηγική ανάπτυξης της Ελλάδας. Τέλος, όπως αναφέρεται στην Έκθεση για την Ελλάδα για το 2020, παρόλο που η χώρα έχει βελτιωθεί στους περισσότερους δείκτες του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων που υποστηρίζει τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα των Κοινωνικών Δικαιωμάτων, οι προκλήσεις στους τομείς που σχετίζονται με το χάσμα στην απασχόληση των φύλων, της ανισότητας των εισοδημάτων και των ψηφιακών δεξιοτήτων παραμένουν σημαντικές. Ο Άξονας αυτός συνδράμει στην αντιμετώπισή τους με αποτελεσματικό και καινοτόμο τρόπο.

Περίληψη: Ο Άξονας αυτός περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στοχεύουν σε ορισμένες από τις πιο ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες της χώρας, με πρωταρχικό στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών για όλους, ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ηλικία, την αναπηρία και άλλα χαρακτηριστικά. Ο Άξονας αντικατοπτρίζει μία από τις τρεις προτεραιότητες της

στρατηγικής «Ευρώπη 2020», δηλαδή την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς και το βασικό της στοιχείο, την πολιτική για την ανακούφιση της φτώχειας. Ο Άξονας στοχεύει στη διασφάλιση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής και της ένταξης που ευνοεί την ανάπτυξη. Ο Άξονας επίσης στοχεύει να διασφαλίσει ότι τα οφέλη της ανάπτυξης θα μοιράζονται ευρέως, μειώνοντας έτσι τη φτώχεια και τις ανισότητες. Επιπλέον, ο Άξονας μετριάξει τις άνευ προηγουμένου δυσμενείς επιπτώσεις της πανδημίας στις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

Οι στόχοι πρόκειται να επιτευχθούν μέσα από τις εξής δράσεις: (α) την αποϊδρυματοποίηση νεαρών εφήβων και παιδιών μέσω είτε της μεταρρύθμισης για την επαγγελματική αναδοχή είτε της ενίσχυσης των Ημι-ανεξάρτητων Δομών Διαβίωσης (β) τη μεταρρύθμιση για τη φροντίδα και αγωγή παιδιών νηπιακής ηλικίας, που περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός ενιαίου και σύγχρονου προγράμματος σπουδών για όλους τους βρεφονηπιακούς σταθμούς αλλά και τις ειδικές παρεμβάσεις για παιδιά με αναπηρίες, γνωστικές και αναπτυξιακές διαταραχές γ) την ενίσχυση του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας και την προώθηση δράσεων που στοχεύουν στην ένταξη στην αγορά εργασίας (επανεένταξη) των πιο ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων, με κύρια μεταρρύθμιση αυτή που προωθεί στην πράξη την υποστήριξη ατόμων με αναπηρία μέσω του θεσμού του προσωπικού βοηθού (δ) τον ψηφιακό μετασχηματισμό του συστήματος κοινωνικής προστασίας, εναρμονισμένου με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Στον άξονα περιλαμβάνονται επιπλέον ειδικά προγράμματα κατάρτισης ευπαθών κοινωνικών ομάδων που στοχεύουν στην ομαλή (επανα)μετάβασή τους στην αγορά εργασίας με ανταγωνιστικές δεξιότητες αλλά και ειδικά προγράμματα ψηφιακού εγγραμματοσμού τόσο για άτομα με αναπηρία όσο και για την τρίτη ηλικία, ενισχύοντας περαιτέρω πολιτικές ενεργού γήρανσης. Επιπλέον σχετικά με την ισορροπία επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής στον άξονα ενσωματώνονται παρεμβάσεις για τη δημιουργία χώρων μέριμνας βρεφών και προνηπίων στους χώρους εργασίας. Στον άξονα περιγράφεται η δημιουργία ενός προγράμματος κατάρτισης για την αύξηση της επίγνωσης της διαφορετικότητας που θα υλοποιηθεί τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ηλικίας, αναπηρίας, εθνικότητας και άλλων χαρακτηριστικών. Η δράση αυτή συμπληρώνεται από την συλλογή στατιστικών στοιχείων για την καλύτερη εφαρμογή πολιτικών, και τη διαμόρφωση ενός πρότυπου μηχανισμού απονομής σήματος διαφορετικότητας στις επιχειρήσεις. Τέλος στον άξονα συμπεριλαμβάνονται ειδικές δράσεις για τον πληθυσμό των προσφύγων που αφορούν στην ομαλή ενσωμάτωσή τους στην εργασία και τον κοινωνικό ιστό και την ψηφιοποίηση υπηρεσιών ασύλου.

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Μεταρρύθμιση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	Ολοκληρωμένη παρέμβαση για την παιδική προστασία που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: (1) μεταρρύθμιση των προγραμμάτων των βρεφονηπιακών σταθμών για την καλύτερη προετοιμασία των παιδιών για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, (2) επιδότηση δημιουργίας βρεφονηπιακών σταθμών ή θέσεων σε σταθμούς για πολύ μικρά παιδιά (από 2 μήνες ως 2,5 έτη), (3) ένταξη της τεχνολογίας σε Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών, (4) ενίσχυση των προγραμμάτων	184

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		αποϊδρυματοποίησης παιδιών με σοβαρές αναπηρίες ή σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας με αξιοποίηση μεταξύ άλλων και της επαγγελματικής αναδοχής, Το έργο βάζει στο επίκεντρο τα παιδιά και το μέλλον της χώρας.	
Μεταρρύθμιση	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ	Ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης, της ανεξάρτητης διαβίωσης, της απασχόλησης και της προσχολικής παρέμβασης σε άτομα και παιδιά με αναπηρία διαφόρων κατηγοριών (κινητικά προβλήματα, αισθητήρια προβλήματα, αυτισμός). Περιλαμβάνει υποέργα όπως: - Προσβασιμότητα και υποστήριξη υποδομών για άτομα με προβλήματα κινητικότητας και αισθητήρια προβλήματα. - Προσωπική βοήθεια για άτομα με αναπηρίες. - Υποστήριξη της κοινωνικής ένταξης & πρόωρη παιδική παρέμβαση για τα άτομα με διαταραχές του φάσματος του αυτισμού (ASD).	104
Επένδυση	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ	Δημιουργία προγραμμάτων επανένταξης και κατάρτισης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (αστέγων, δικαιούχων Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, Ρομά) στην αγορά εργασίας, επανεκπαίδευσης ψηφιακά ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρίες σε νέες τεχνολογίες και προγραμμάτων στέγασης που απευθύνονται σε ευάλωτες ομάδες. Το έργο και τα υποέργα του προωθούν την κοινωνική συνοχή και την αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας στους περισσότερο ευάλωτους.	166
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ	Δημιουργία Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης για την πρόσβαση στην Κοινωνική Προστασία, Ψηφιακής Πύλης για την αναπηρία και Κάρτας Αναπηρίας, ψηφιακή αναβάθμιση των δομών του ΟΠΕΚΑ, ψηφιοποίηση της ακίνητης περιουσίας της Πρόνοιας, παροχή ψηφιακών δεξιοτήτων στους εργαζομένους στην κοινωνική πρόνοια. Το έργο απλουστεύει και διευκολύνει την πρόσβαση των ευάλωτων πολιτών σε υπηρεσίες και παροχές κοινωνικής φροντίδας με έμφαση στα άτομα με αναπηρίες.	12
Μεταρρύθμιση	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΑΠΟ ΑΘΕΜΙΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ	Η μεταρρύθμιση αφορά στην προστασία του συστήματος των κοινωνικών παροχών από αθέμιτες πρακτικές, και την εκροή συναλλάγματος προς τρίτες χώρες. Αξιοποιεί τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής από τους πολίτες που λαμβάνουν επιδόματα από ΟΠΕΚΑ και ΟΑΕΔ. Η νέα αυτή πρακτική θα	0

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		συνοδεύεται από ευνοϊκές ρήτρες/ρυθμίσεις προς όσους πολίτες χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά μέσα και συναλλαγές για την κατανάλωση (διάθεση) των ποσών που προέρχονται από τα κοινωνικά επιδόματα.	
Επένδυση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ & ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ	Πρόγραμμα κατάρτισης σε θέματα διακρίσεων και διαφορετικότητας σε εργαζόμενους στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης δεδομένων για την ισότητα και τις διακρίσεις, πιστοποίησης και βράβευσης. Το έργο θα βοηθήσει στην παροχή ίσων ευκαιριών σε ομάδες που υφίστανται διακρίσεις.	46
Επένδυση	ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΣΕ ΧΩΡΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Δημιουργία συστήματος ενίσχυσης χώρους μέριμνας παιδιών που θα εγκατασταθούν σε χώρους εργασίας στον ιδιωτικό τομέα έτσι ώστε να διευκολυνθούν οι νέοι γονείς, κυρίως μητέρες, να αναζητήσουν ευκαιρίες απασχόλησης ή να επιστρέψουν ομαλά και γρήγορα στις εργασίες τους. Το έργο έχει ως στόχο τη διευκόλυνση των μητέρων μικρών παιδιών στην ανεύρεση εργασίας και τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους όταν είναι ταυτόχρονα εργαζόμενες.	14
Επένδυση	ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Πρώθηση προγράμματος ανάλυσης δεξιοτήτων, συμβουλευτικής, κατάρτισης και επανακατάρτισης για εύρεση εργασίας παρέχοντας κατάλληλες δεξιότητες (γλωσσομάθεια, τεχνικές επαγγελματικές δεξιότητες και βασικές ψηφιακές δεξιότητες), στον πληθυσμό των προσφύγων έτσι ώστε να έχει μεγαλύτερες δυνατότητες ομαλής ένταξης στις τοπικές κοινωνίες.	32
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ	Ψηφιοποίηση των διαδικασιών μετανάστευσης και του αρχείου ασύλου ώστε να γίνει αποτελεσματική διαχείριση των αιτήσεων και να επιτευχθεί ταχύτερη ενσωμάτωση των νόμιμων μεταναστών και προσφύγων. Το έργο θα βοηθήσει σε καλύτερο έλεγχο των μεταναστευτικών ροών αλλά και θα διευκολύνει εκείνους που νομίμως θέλουν να μεταναστεύσουν στην χώρα μας.	42

Άξονας 4.1: Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Ιδιωτικές επενδύσεις, οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός

Στόχος: Ο άξονας βρίσκεται σε πλήρη ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που επικεντρώνονται στην καλύτερη διαχείριση εσόδων, καθώς και την σημαντική ενίσχυση των δημοσίων φορολογικών αρχών.

Στόχος του είναι, μέσω ενός συνόλου ευρύτερων μεταρρυθμίσεων καθώς και επενδύσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό των ελληνικών φορολογικών αρχών μέσα από αναβαθμίσεις συστημάτων και εν γένει εκσυγχρονισμό μεθόδων και πρακτικών, να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και την ισότητα προς όλους τους φορολογούμενους, μέσω της διεύρυνσης της φορολογικής βάσης, της αύξησης της αποδοτικότητας των φορολογικών εσόδων και της ενίσχυσης της φορολογικής συμμόρφωσης. Παράλληλα, επιδιώκει την μείωση των διοικητικών βαρών των φορολογικών αρχών.

Οι προτεραιότητες και οι στόχοι του Άξονα είναι σε πλήρη ευθυγράμμιση με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Ελλάδα, στο πλαίσιο των Ειδικών ανά Χώρα Συστάσεων (CSR) των ετών 2019 και 2020 αναφορικά με την ενίσχυση και την συνέχιση των δράσεων που αφορούν στην ενδυνάμωση της διαχείρισης εσόδων της χώρας, καθώς και την ενίσχυση της δημόσιας και φορολογικής διοίκησης για την καταπολέμηση της διαφθοράς και της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής. Οι επιδιωκόμενες παρεμβάσεις, όντας κομμάτι μιας ευρύτερης στρατηγικής, θα δημιουργήσουν τις βάσεις για την επίτευξη της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης της χώρας για το μέλλον.

Περίληψη: Ο συγκεκριμένος, αποτελεί έναν ιδιαίτερα κρίσιμο Άξονα για την συνεχιζόμενη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής, και επιδιώκει την επίτευξη των παραπάνω μέσα από στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις.

Από πλευράς φορολογικού πλαισίου, περιλαμβάνει: την πλήρη κωδικοποίηση της φορολογικής νομοθεσίας, με στόχο την αύξηση της διαφάνειας στο ευρύτερο φορολογικό πλαίσιο, ένα νέο πλαίσιο για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης (καπνικά προϊόντα, οινοπνευματώδη και ενέργεια), την υιοθέτηση επιπρόσθετων μέτρων και κινήτρων για την περαιτέρω ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, την εφαρμογή ψηφιακής και αυτοματοποιημένης διαδικασίας για τη διαδικασία της ηλεκτρονικής επιστροφής του ΦΠΑ. Επιπλέον, σε συνδυασμό με τον Πυλώνα 2, προβλέπει στην εισαγωγή ταμειακών μηχανών νέας τεχνολογίας στο σύνολο της χώρας και την διασύνδεσή τους με την φορολογική αρχή για την καλύτερη εποπτεία των συναλλαγών. Τέλος, προτείνεται ένα φιλόδοξο έργο για την εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης στο σχεδιασμό φορολογικών ελέγχων. Από την πλευρά της φορολογικής διοίκησης, συνεχίζεται η ψηφιοποίηση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων. Εν προκειμένω, έχουν προταθεί συνολικά 14 υποπρογράμματα.

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Επένδυση	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	Αναβάθμιση των ψηφιακών συστημάτων της ΑΑΔΕ (με τη χρήση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης, καθώς και άλλων προηγμένων μεθόδων ανάλυσης δεδομένων), ώστε να αξιοποιηθούν οι μεγάλοι όγκοι δεδομένων που διαθέτει και να διευκολυνθεί ο ψηφιακός έλεγχος των οικονομικών συναλλαγών. Το έργο θα αυξήσει την οικειοθελή συμμόρφωση, την αποτελεσματικότητα του ελεγκτικού μηχανισμού και θα συμβάλει στην ενίσχυση των δημοσίων εσόδων.	6
Μεταρρύθμιση	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ & ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ	Κωδικοποίηση και απλούστευση του φορολογικού πλαισίου (κώδικας ΦΠΑ, κώδικας τελωνείων, νόμοι που αφορούν στην έμμεση φορολόγηση, δασμοί κτλ) με την συνδρομή της ΑΑΔΕ. Στοχεύει στη μείωση του διοικητικού βάρους και του κόστους συμμόρφωσης των φορολογούμενων διευκολύνοντας την οικονομική ανάπτυξη και τις επενδύσεις.	2
Μεταρρύθμιση	ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΩΝ ΦΠΑ	Η πρόταση στοχεύει στην απλοποίηση των διαδικασιών μεταξύ των φορολογικών υπηρεσιών και των επιχειρήσεων. Αναμένεται να εφαρμοστεί σε όλες τις ψηφιακές συναλλαγές με σκοπό την περιορισμένη ανθρώπινη παρέμβαση και την μέγιστη δυνατή αυτοματοποίηση των επιστροφών του ΦΠΑ.	0
Μεταρρύθμιση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	Μέτρα για την ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Απλοποίηση των διαδικασιών επικοινωνίας μεταξύ επιχειρήσεων και ΑΑΔΕ, μείωση του διοικητικού βάρους για τις επιχειρήσεις μέσω των ηλεκτρονικών βιβλίων (myData), ηλεκτρονικών τιμολογίων και την διασύνδεση των ταμειακών μηχανών με τα πληροφοριακά συστήματα της ΑΑΔΕ. Η μεταρρύθμιση θα ολοκληρωθεί με την αξιοποίηση δεδομένων των ηλεκτρονικών συναλλαγών από τον ελεγκτικό μηχανισμό, τα οποία θα χρησιμοποιούνται για την προσμπλήρωση των δηλώσεων των φορολογούμενων.	0,3
Μεταρρύθμιση	ΥΠΕΡΑΠΟΣΒΕΣΗ ΣΕ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	Ενίσχυση των επενδύσεων εξοπλισμού μικρομεσαίων επιχειρήσεων που αφορούν στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, στην ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση υλικών και άλλες δράσεις της κυκλικής οικονομίας, καθώς και στον ψηφιακό μετασχηματισμό παραγωγικών δραστηριοτήτων. Η ενίσχυση θα γίνει μέσω ειδικής φορολογικής μεταχείρισης (υποδιπλασιασμός του χρόνου απόσβεσης του παγίου ή διπλασιασμός του ποσοστού ετήσιας απόσβεσης), των επενδύσεων αυτών. Ο στόχος είναι η ταμειακή διευκόλυνση και η ενθάρρυνση των επενδύσεων αυτών και η αντίστοιχη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στην πράσινη οικονομία.	0
Μεταρρύθμιση	ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΥ	Διαμόρφωση νέου πλαισίου καταπολέμησης του λαθρεμπορίου στα προϊόντα που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης (καπνικά, αλκοόλ, ενέργεια) μέσα από την δημιουργία ενοποιημένου συστήματος παρακολούθησης συναλλαγών και διαδικασιών σε πραγματικό χρόνο, σύγχρονης υποδομής εντοπισμού εμπορευμάτων και ηλεκτρονική	0

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		παρακολούθηση μεταφοράς εμπορευμάτων. Το έργο θα καταπολεμήσει την φοροδιαφυγή και θα ενισχύσει τον υγιή ανταγωνισμό.	
Μεταρρύθμιση	ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ	Μεταρρύθμιση διασύνδεσης των ταμειακών μηχανών και των POS αλλά και των τιμολογήσεων εν γένει με τις φορολογικές και ελεγκτικές αρχές, με θέσπιση κινήτρων για την προσαρμογή των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στις νέες απαιτήσεις και στη προμήθεια του σχετικού εξοπλισμού. Το έργο θα ενισχύσει τη διαφάνεια και θα καταπολεμήσει την φοροδιαφυγή.	0
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ & ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΩΝ ΑΡΧΩΝ	Ψηφιακός μετασχηματισμός και εκσυγχρονισμός της ΑΑΔΕ. Περιλαμβάνεται: (α) ο ανασχεδιασμός και η αναβάθμιση των υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων της ΑΑΔΕ (TAXIS, TAXISnet, ELENXIS) και η ανάπτυξη νέων πληροφοριακών συστημάτων και υποδομών, (β) η αναβάθμιση της εξυπηρέτησης μέσω ψηφιοποίησης των παρεχόμενων υπηρεσιών, και (γ) η αναβάθμιση του εργασιακού, οργανωτικού και υλικοτεχνικού πλαισίου των υπαλλήλων. Στόχος η αύξηση της αποτελεσματικότητας του κράτους στη συλλογή των φόρων και η φιλικότερη προς τον πολίτη πρόσβαση στα συστήματα της ΑΑΔΕ.	174

Άξονας 4.2: Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Δημόσια οικονομική διαχείριση και δημόσιες προμήθειες

Στόχος: Στόχος αυτού του Άξονα είναι η εφαρμογή μεταρρυθμίσεων σε επιλεγμένους τομείς της δημόσιας διοίκησης και στη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών που χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερα σημαντικοί για την ενίσχυση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων. Οι προτεραιότητες και οι στόχοι του Άξονα είναι σε πλήρη ευθυγράμμιση με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Ελλάδα, στο πλαίσιο των Ειδικών ανά Χώρα Συστάσεων (CSR) των ετών 2019 και 2020 και πιο συγκεκριμένα αναφορικά με την ψηφιοποίηση και την βελτίωση της ποιότητας του πλαισίου διαχείρισης των δημοσίων οικονομικών την μείωση διοικητικών βαρών αλλά και την εκπαίδευση των στελεχών του Δημοσίου για την αποτελεσματική ανταπόκρισή τους στον ενισχυμένο τους ρόλο.

Προς αυτή την κατεύθυνση θα επιδιωχθεί μια σειρά παρεμβάσεων που εστιάζουν στην ψηφιοποίηση κρίσιμων τομέων του συστήματος δημοσιονομικής διαχείρισης, καθώς και νομοθετικών μεταρρυθμίσεων με στόχο τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου και την αύξηση της διαφάνειάς του.

Ταυτόχρονα μέσω των δράσεων αυτών αναμένεται ότι ο Άξονας θα συνεισφέρει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των κυβερνητικών πολιτικών, στον ψηφιακό μετασχηματισμό της δημόσιας διοίκησης και στην ενδυνάμωση των κυβερνητικών εργαλείων για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Περίληψη: Ο Άξονας αποτελείται από τρεις βασικούς στόχους:

Πρώτον, την αύξηση της διαφάνειας και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της ενίσχυσης του νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/CFT), μέσω της καταπολέμησης του παράνομου εμπορίου και της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, μέσω της ενίσχυσης της Δι-υπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου της Αγοράς και μέσω της δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος για την διαχείριση των ελέγχων και της δημιουργίας Σταθμών Ελέγχων. Ταυτόχρονα, επιδιώκεται μέσα από μια σειρά από στοχευμένες παρεμβάσεις και εκπαιδεύσεις στους τομείς της ανίχνευσης, της πρόληψης και της ευαισθητοποίησης των ελεγκτών, των πολιτών αλλά και όλων των εμπλεκόμενων μερών για την εύρυθμη λειτουργία του οικοσυστήματος.

Δεύτερον, τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου Δημόσιας Οικονομικής Διαχείρισης. Συμπεριλαμβάνει για παράδειγμα 1) το GOV-ERP, που στοχεύει στον ψηφιακό μετασχηματισμό των κυβερνητικών δομών οικονομικής διαχείρισης και εποπτείας και 2) τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου των ΔΕΚΟ. Στο παραπάνω πλαίσιο επιδιώκεται ο ψηφιακός μετασχηματισμός του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων για την ουσιαστική ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς του και την δημιουργία επιπρόσθετης αξίας για τις διάφορες ομάδες ενδιαφερομένων.

Τρίτον, την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων επενδύσεων. Αυτή περιλαμβάνει την ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας των αποκεντρωμένων μονάδων κρατικών ενισχύσεων, καθώς και την επικαιροποίηση του νομικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις. Περιλαμβάνει επίσης την εκπαίδευση του προσωπικού για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δημοσίων συμβάσεων και την αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων για τις ηλεκτρονικές προμήθειες, επιδιώκοντας την υλοποίηση περισσότερων και καλύτερων έργων μείζονος σημασίας σε ταχύτερους χρόνους.

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	Μεταρρύθμιση που στοχεύει στον εκσυγχρονισμό του Δημόσιου Τομέα και την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού του μέσα από τους εξής πυλώνες: <ul style="list-style-type: none"> προσδιορισμός του συστήματος διακυβέρνησης και των αρμοδιοτήτων στο Δημόσιο Τομέα εργαλείο που αξιοποιεί τις δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης για το στρατηγικό προγραμματισμό του ανθρώπινου δυναμικού εκσυγχρονισμός της διαδικασίας προσέλκυσης και επιλογής υποψηφίων για θέσεις ευθύνης ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης των δεξιοτήτων μελέτη θέσπιση συστήματος ανταμοιβών και κινήτρων απόδοσης 	51
Μεταρρύθμιση	ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ	Δημιουργία και υποστήριξη πολιτικών και δράσεων για την αύξηση της αποτελεσματικότητας στην καταπολέμηση του παραεμπορίου και την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας.	16
Μεταρρύθμιση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της Εθνικής Υπηρεσίας κατά της Διαφθοράς μέσω στοχευμένων δράσεων ευαισθητοποίησης και παρεμβάσεων που βελτιώνουν τα συστήματα ανίχνευσης και πρόληψης φαινομένων διαφθοράς.	8
Μεταρρύθμιση	ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	Απλοποίηση και υποστήριξη των διαδικασιών κρατικών ενισχύσεων μέσω της δημιουργίας πλατφόρμας και ψηφιακών εργαλείων και της διασύνδεσης των συστημάτων των Υπουργείων με εθνικά και ευρωπαϊκά πληροφοριακά συστήματα. Το έργο θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των ελέγχων των κρατικών ενισχύσεων και την διαφάνεια του συστήματος.	0,4
Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ (βελτίωση του πλαισίου AML/CFT)	Μεταρρύθμιση για την ενίσχυση του πλαισίου καταπολέμησης της πρακτικής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, μέσα από την οριοθέτηση ενός καλύτερου πλαισίου και κανόνων διαφάνειας (καλύπτονται θέματα όπως virtual currencies, politically exposed persons, ενσωμάτωση ευρωπαϊκών οδηγιών κ.λπ.). Αποσκοπεί στην ενίσχυση των ήδη υπάρχουσών δράσεων, καταπολεμώντας αποτελεσματικά την φοροδιαφυγή και την διαφθορά.	0,3
Μεταρρύθμιση	ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	Μετάβαση στα λογιστικά πρότυπα δημόσιας λογιστικής και σε ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Περιλαμβάνει: (α) θέσπιση των βασικών πολιτικών εφαρμογής των λογιστικών προτύπων δημόσιας λογιστικής, (β) σχεδιασμό, υλοποίηση και λειτουργία του ενιαίου πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης και προγραμματισμού των πόρων του δημοσίου (GOV-ERP), (γ) εισαγωγή της ηλεκτρονικής τιμολόγησης στο πληροφοριακό σύστημα GOV-ERP, (δ) αντίστοιχη εκπαίδευση των στελεχών των οικονομικών υπηρεσιών των φορέων του Δημοσίου στο νέο Λογιστικό Σχέδιο της Γενικής Κυβέρνησης (GGAF) και στα εξειδικευμένα ζητήματα που σχετίζονται	0

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		με τη δημόσια χρηματοοικονομική διαχείριση και (ε) εκπόνηση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.	
Μεταρρύθμιση	ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	Δημιουργία ενός σύγχρονου και ολοκληρωμένου πλαισίου για τη λειτουργία και τη διαχείριση των δημόσιων επιχειρήσεων και των οργανισμών της χώρας. Το νέο νομικό πλαίσιο θα περιέχει οδηγίες εταιρικής διακυβέρνησης και ειδικούς κανόνες σχετικά με τη διαχείριση των κρατικών εταιρειών, μεταξύ των οποίων, κανόνες για το διορισμό προέδρου, διευθυνόντων συμβούλων και εκτελεστικών διευθυντών από το διοικητικό συμβούλιο, πρόβλεψη για ίδρυση επιτροπών εσωτερικού ελέγχου προκειμένου να διασφαλιστεί η διαφάνεια κ.α.	0
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ	Το έργο αφορά στο μετασχηματισμό της χρηματοοικονομικής και δημοσιονομικής διαχείρισης του κράτους με στόχο τον εκσυγχρονισμό και την αύξηση της αποτελεσματικότητάς του. Περιλαμβάνει: (α) Βελτιστοποίηση διαδικασιών και λειτουργία ενός σύγχρονου Συστήματος Ενδοεπιχειρησιακού Σχεδιασμού (ERP) για την υποστήριξη της δημοσιονομικής και χρηματοοικονομικής διαχείρισης της Κεντρικής Κυβέρνησης και των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, (β) Λειτουργία Συστημάτων ERP για φορείς της γενικής κυβέρνησης, και (γ) Επιτάχυνση των διαδικασιών πληρωμής των δημοσίων συμβάσεων και συνολική υποστήριξη της ηλεκτρονικής τιμολόγησης.	102
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ & ΔΑΝΕΙΩΝ	Η επένδυση αφορά στον ψηφιακό μετασχηματισμό του Ταμείου Παρακαταθηκών & Δανείων (ΤΠΔ) και περιλαμβάνει την ψηφιοποίηση αρχείων δανείου και την ανάπτυξη ενός Συστήματος Διαχείρισης Εγγράφων (DMS), ενός Ολοκληρωμένου Συστήματος Πληροφοριών (IIS), συμπεριλαμβανομένων υποσυστημάτων για την υποστήριξη κρίσιμων επιχειρηματικών λειτουργιών και ανάπτυξη ενός συστήματος Ενδοεπιχειρησιακού Σχεδιασμού (ERP) που θα επικοινωνεί με τα DMS και IIS.	7

Άξονας 4.3: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Ιδιωτικές επενδύσεις, οικονομικός & θεσμικός μετασχηματισμός, νέες δεξιότητες

Στόχοι: Στόχος του ολοκληρωμένου συνόλου μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που παρουσιάζονται στον παρόντα Άξονα, είναι η επιτάχυνση και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος απονομής δικαιοσύνης, γεγονός που θα επιδράσει θετικά στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας καθώς και της κοινωνικής συνοχής.

Μέσα από τις στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που εντάσσονται στον Άξονα 4.3, επιδιώκεται η εναρμόνισή του με τις σημαντικές Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες όπως οι “Reskill and upskill” και “Modernise” αλλά και με τις Ειδικές ανά Χώρα Συστάσεις για τα έτη 2019 και 2020. Ταυτόχρονα, ως προτεραιότητα αναδεικνύεται η Ψηφιακή Δικαιοσύνη (E-justice), μέσω της αξιοποίησης της σύγχρονης τεχνολογίας για τον εκσυγχρονισμό του συνολικότερου συστήματος της δικαιοσύνης και της ομογενοποίησης πρακτικών.

Ο Άξονας σχετίζεται επίσης με μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις σε άλλους Άξονες. Για παράδειγμα, ένα αποτελεσματικό και λειτουργικό σύστημα δικαιοσύνης βοηθά στην αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους και διευκολύνει την μείωση των μη εξυπηρετούμενων υποχρεώσεων (NPEs). Τέλος, υποστηρίζει την επιτυχή εφαρμογή του ίδιου του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας επιταχύνοντας και την υλοποίηση των δημοσίων επενδύσεων σε σχέση με πάσης φύσεως δικαστικές προσφυγές.

Συνολικά, η επίτευξη των επιδιωκόμενων προτεραιοτήτων του Άξονα αναμένεται να οδηγήσει σε ένα καλύτερο σύστημα δικαιοσύνης τόσο για τις επιχειρήσεις οδηγώντας έτσι στην εύρυθμη λειτουργία της Ελληνικής οικονομίας και στην προσέλκυση επενδύσεων, όσο και για τους πολίτες, επιταχύνοντας τις διαδικασίες απονομής δικαιοσύνης και διευθέτησης διαφορών πάσης φύσεως μεταξύ τους. Στο πλαίσιο αυτό, ο Άξονας αναμένεται να οδηγήσει σε μεγαλύτερη εδαφική συνοχή για την χώρα, καθώς η δικαιοσύνη θα είναι πλέον προσβάσιμη ανεξαρτήτως γεωγραφικής τοποθεσίας αλλά και πληθυσμιακής ομάδας των πολιτών.

Παράλληλα με τα παραπάνω, η ενσωμάτωση νέων δεξιοτήτων -ήπιες, ψηφιακές και τεχνικές- στο πρόγραμμα σπουδών της Εθνικής Σχολής Δικαστών και μέσα από τη λογική της δια βίου μάθησης, ο Άξονας αναμένεται να συμβάλλει αποτελεσματικά στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη και κατάρτιση τόσο των Δικαστών όσο και των δικαστικών υπαλλήλων.

Περίληψη: Μια φιλόδοξη ατζέντα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης περιλαμβάνει τέσσερις κατευθύνσεις:

Πρώτον, την επιτάχυνση, ήτοι ένα σύνολο μεταρρυθμίσεων στοχευμένων στην επιτάχυνση της δικαιοσύνης (ειδικά τμήματα, JustStat, αλλαγές στην οργανωτική δομή των δικαστηρίων) αλλά και ταυτόχρονα στην αύξηση της αποτελεσματικότητάς της, δημιουργώντας ένα αίσθημα εμπιστοσύνης στους πολίτες της χώρας για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος μέσω του εξορθολογισμού του.

Δεύτερον, την ψηφιοποίηση, ήτοι ηλεκτρονική δικαιοσύνη (αναβάθμιση των συστημάτων τήρησης αρχείων, επέκταση πληροφοριακών συστημάτων και δεξιοτήτων και ψηφιακών δεξιοτήτων για δικαστές και δικαστικό προσωπικό). Η συγκεκριμένη κατεύθυνση βρίσκεται σε πλήρη εναρμόνιση με τις ψηφιακές προτεραιότητες και δράσεις ψηφιακού μετασχηματισμού του δημόσιου τομέα και εν γένει της χώρας,

και αναμένεται να ωφελήσει πολλαπλά το σύστημα δικαιοσύνης, την δημόσια διοίκηση και το επιχειρηματικό περιβάλλον.

Τρίτον, την αναβάθμιση των υποδομών, ήτοι στοχευμένες επενδύσεις σε κτίρια και δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου δομών. Συνδέεται άμεσα με τις παραπάνω δύο κατευθύνσεις και αναμένεται να λειτουργήσει ως επιταχυντής για την επίτευξή τους, επιτυγχάνοντας τον εκσυγχρονισμό παλαιών δομών και κτιρίων, υποστηρίζοντας σημαντικά το έργο των λειτουργιών της δικαιοσύνης.

Τέταρτον, την αναθεώρηση του προγράμματος σπουδών της Εθνικής Σχολής Δικαστών και της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης με απώτερο σκοπό τον εκσυγχρονισμό της παρεχόμενης εκπαίδευσης και την ενίσχυση της απόκτησης νέων δεξιοτήτων, απαραίτητων για το Δικαστικό Σώμα και τους δικαστικούς υπαλλήλους ακολουθώντας διεθνείς καλές πρακτικές μέσα από ένα πλήρως σχετιζόμενο με τη Δικαιοσύνη πρόγραμμα δεξιοτήτων. Τα προγράμματα θα αφορούν κυρίως σε ψηφιακές δεξιότητες, ενώ παράλληλα θα ενταχθούν και δεξιότητες ηγεσίας, διαχείρισης έργου κ.α.

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	Αναβάθμιση υφιστάμενων και δημιουργία νέων δικαστικών κτιρίων και ταυτόχρονα βελτίωση, με την καταγραφή των αναγκών, των ελληνικών δικαστικών υποδομών μέσα από την ίδρυση ενός μητρώου δεδομένων ηλεκτρονικής καταγραφής και ταυτότητας για όλα τα δικαστικά κτίρια. Το έργο θα βελτιώσει την απονομή δικαιοσύνης κάνοντάς την φιλικότερη προς τους πολίτες και τους υπαλλήλους.	98

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Μεταρρύθμιση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	Ανάπτυξη του Εθνικού Ολοκληρωμένου Συστήματος Ηλεκτρονικής Δικαιοσύνης (e-justice) με αναβάθμιση των υφιστάμενων συστημάτων, την ανάπτυξη του Justice Cloud και εφαρμογών Τεχνητής Νοημοσύνης στην Δικαιοσύνη, την ομογενοποίηση διαδικασιών και την παροχή των απαραίτητων υποστηρικτικών υπηρεσιών. Το έργο θα βοηθήσει στην επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης.	81
Μεταρρύθμιση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος με δράσεις και σύγχρονα προγράμματα κατάρτισης (προπαιτός σε ψηφιακές δεξιότητες) τόσο των δικαστών όσο και των δικαστικών υπαλλήλων και αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών της Εθνικής Σχολής Δικαστών. Το έργο θα ενισχύσει την αποτελεσματικότητα και την ταχύτητα του δικαστικού συστήματος.	32
Μεταρρύθμιση	ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	Μεταρρύθμιση για να επιταχυνθεί η απονομή δικαιοσύνης, που είναι κρίσιμος παράγοντας για την ποιότητα ζωής των πολιτών αλλά και την οικονομική ανάπτυξη. Περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων: Επανασχεδιασμός της αξιολόγησης και προαγωγής των δικαστών και δικαστικών λειτουργών. Χρηματοοικονομικά κίνητρα σε δικαστικούς υπαλλήλους για τη μείωση των καθυστερήσεων στην απονομή της δικαιοσύνης εφόσον επιτυγχάνονται συγκεκριμένα ορόσημα στην μείωση των εκκρεμών υποθέσεων. Αξιολόγηση του χωροταξικού σχεδιασμού και της οργάνωσης και διοίκησης των δικαστικών κτιρίων. Ίδρυση ανεξάρτητου γραφείου για την συστηματική συλλογή, παρακολούθηση και επεξεργασία στοιχείων για την εύρυθμη λειτουργία του δικαστικού συστήματος. Επικαιροποίηση νόμων για την επιτάχυνση της δικαστικής διαδικασίας.	20

Άξονας 4.4: Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Ιδιωτικές επενδύσεις, οικονομικός & θεσμικός μετασχηματισμός

Στόχοι: Ο Άξονας 4.4 στοχεύει μέσα από ολοκληρωμένες παρεμβάσεις να ενισχύσει την ικανότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος να υποστηρίξει την ανάπτυξη της οικονομίας, μέσω της χρηματοδότησης επιχειρήσεων και ιδιωτών για να αναπτύξουν νέες δραστηριότητες. Αυτή η κατεύθυνση συνδέεται άμεσα τόσο με τις συγκεκριμένες συστάσεις της Επιτροπής για την χώρα για τα έτη 2019-2021, οι οποίες δίνουν έμφαση στην δημιουργία ενός σαφώς οριοθετημένου πλαισίου για την διαχείριση του ιδιωτικού χρέους αλλά και την αντιμετώπιση των αδυναμιών της Ελληνικής κεφαλαιαγοράς. Ταυτόχρονα, συντάσσεται με την έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη και στοχεύει στην αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων υποχρεώσεων (NPEs) και μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPLs) και ταυτόχρονα της χαμηλής ποιότητας και ποσότητας της απαραίτητης πληροφορίας αναφορικά με τα πιστοληπτικά προφίλ επιχειρήσεων και ιδιωτών στην αγορά.

Μέσω ενός συνεκτικού συνόλου μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ο πρωταρχικός στόχος του παρόντος Άξονα είναι η αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους και η ενίσχυση των κεφαλαιαγορών. Οι διαρθρωτικές αλλαγές σε αυτούς τους δύο τομείς όχι μόνο ενισχύουν την ανάπτυξη αλλά επίσης αυξάνουν την οικονομική ανθεκτικότητα της Ελλάδας στην περίπτωση μελλοντικών σοκ.

Η κοινωνική συνοχή διασφαλίζεται μέσω ενός συνόλου πολιτικών οι οποίες αποσκοπούν στο να ωφελήσουν τους πιο ευάλωτους, όπως για παράδειγμα η “δεύτερη ευκαιρία” που δίνεται στο νέο πλαίσιο φερεγγυότητας ή το σύστημα μικροπιστώσεων.

Περίληψη: Υπάρχουν δύο βασικοί τομείς που καλύπτονται από αυτόν τον Άξονα:

Πρώτον, οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους. Η ψήφιση του ενιαίου πλαισίου φερεγγυότητας, μια κύρια μεταρρύθμιση, ακολουθείται από τις απαιτούμενες επιπρόσθετες εκτελεστικές πράξεις. Επιπλέον, η ανάπτυξη μητρώου παρακολούθησης του ιδιωτικού χρέους, δημοσίου γραφείου πιστώσεων, κεντρικού μητρώου πιστώσεων και παρατηρητηρίου πιστωτικής επέκτασης θα χρησιμεύσουν στην κάλυψη μερικών από τα υπάρχοντα πληροφοριακά κενά τα οποία εμποδίζουν σήμερα την επιτυχή ροή πιστώσεων και την παρακολούθηση κινδύνων.

Ταυτόχρονα, η υλοποίηση της στρατηγικής της παρακολούθησης του ιδιωτικού χρέους θα διασφαλίσει, μέσα από μια σειρά στοχευμένων δράσεων, μεταξύ άλλων: την άρση της ασύμμετρης πληροφόρησης αναφορικά με το ιδιωτικό χρέος, την προστασία ευάλωτων ομάδων ιδιωτών και επιχειρήσεων, την επιτάχυνση των εκκαθαρίσεων μη βιώσιμων επιχειρήσεων ή ιδιωτών που οδεύουν προς πτώχευση αλλά και την δημιουργία ενός συστήματος που θα επιτρέπει την παρακολούθηση και την ομαλή και έγκαιρη διευθέτηση ζητημάτων ιδιωτικού χρέους στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Δεύτερον, οι κεφαλαιαγορές της Ελλάδας πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω, μέσω του δραστικού ψηφιακού εκσυγχρονισμού τους. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της κωδικοποίησης του πλαισίου της κεφαλαιαγοράς και της αναθεώρησης σχετικών νόμων και διατάξεων, καθώς και δημιουργία/ ανανέωση των πληροφοριακών συστημάτων της.

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Μεταρρύθμιση	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ	Ενίσχυση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς με την Κωδικοποίηση και την αναθεώρηση νόμων και διατάξεων καθώς και την αναβάθμιση των πληροφοριακών της συστημάτων. Το έργο θα ενισχύσει την πρόσβαση επιχειρήσεων σε κεφάλαια και θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη στη λειτουργία της Κεφαλαιαγοράς.	16
Μεταρρύθμιση	ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΡΕΟΥΣ, ΙΔΡΥΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΡΥΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ	Δημιουργία βάσης δεδομένων παρακολούθησης του ιδιωτικού χρέους. Εφαρμογή της στρατηγικής για την αφερεγγυότητα, που αποτελεί θεμελιώδη μεταρρύθμιση για την αντιμετώπιση των υποχρεώσεων και την παρακολούθηση του ιδιωτικού χρέους. Δημιουργία και λειτουργία Γραφείου Δημοσίων Πιστώσεων, το οποίο θα παρέχει πληροφορίες για την πιστοληπτική ικανότητα των οφειλετών (επιχειρήσεις και ιδιώτες), βάσει δημόσιων δεδομένων και πληροφοριών. Στόχος η αντιμετώπιση των δυσκολιών επιχειρήσεων και ιδιωτών σε ό,τι αφορά τη λήψη δανείων και άλλων μορφών χρηματοδότησης, μετά από τις πολυετείς πολλαπλές οικονομικές κρίσεις, μέσω της ευκολότερης πρόσβασης στην πιστωτική πληροφορία. Ίδρυση Κεντρικού Μητρώου Πιστώσεων με στόχο την ενίσχυση της παροχής πιστώσεων στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα μέσα από(α) περισσότερες και καλύτερες επενδύσεις στην Ελλάδα (β) μεγαλύτερο ανταγωνισμό στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα (γ) αυξημένη ρευστότητα και αποτελεσματικότητα της δευτερογενούς αγοράς μη εξυπηρετούμενων δανείων.	5
Μεταρρύθμιση	ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΧΡΕΩΝ – ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ	Δημιουργία των κατάλληλων ψηφιακών συστημάτων για την υποστήριξη μηχανισμού έγκαιρης προειδοποίησης αφερεγγυότητας ιδιωτικών χρεών. Το έργο στοχεύει στην επιτάχυνση διαδικασιών αναδιάρθρωσης χρέους, στη μείωση των περιπτώσεων που φτάνουν στα δικαστήρια και στη βελτίωση του εξωδικαστικού μηχανισμού, μέσω ενός νέου ενοποιημένου πλαισίου για την διαχείριση χρέους ιδιωτών και νομικών προσώπων, για την πτώχευση και για την αποποίηση χρεών (πλαίσιο 2ης ευκαιρίας). Στοχεύει επίσης στην αποτελεσματικότερη υποστήριξη ευάλωτων νοικοκυριών που αντιμετωπίζουν θέματα χρεών.	3
Μεταρρύθμιση	ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ	Ίδρυση Παρατηρητηρίου Πιστοληπτικής Επέκτασης για την συλλογή δεδομένων που αφορούν στη ρευστότητα που παρέχεται από τράπεζες (δάνεια και άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα) σε ιδιώτες και επιχειρήσεις. Το έργο θα βοηθήσει τις δημόσιες πολιτικές προώθησης νέων δανείων για την αύξηση της χρηματοδότησης της οικονομίας.	1

Άξονας 4.5: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας

Σύνοψη

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Η ενίσχυση και η ενσωμάτωση της έρευνας και καινοτομίας στον παραγωγικό ιστό της χώρας. Ανάπτυξης ερευνητικών κέντρων, προώθηση των νεόφυτων εταιρειών έρευνας και καινοτομίας, ενίσχυση των εφαρμοσμένης έρευνας.

Στόχος: Ο στόχος του Άξονα είναι η αύξηση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων για την έρευνα και την ανάπτυξη (E&A), η ενίσχυση των δεσμών μεταξύ της επιστήμης και των επιχειρήσεων και η ανάπτυξη παγκόσμιας κλάσης πρωτοποριακών υποδομών για E&A. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω μιας σειράς έργων, καθώς και μέσω μεταρρυθμίσεων με σκοπό την ενθάρρυνση καινοτόμων εταιρειών να επενδύσουν στον τομέα της E&A. Ο συγκεκριμένος Άξονας θα συμβάλει στην ενίσχυση των δεσμών μεταξύ ακαδημαϊκού και παραγωγικού τομέα αυξάνοντας την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής βιομηχανίας, θα αυξήσει την εκμετάλλευση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, θα αντιστρέψει το «brain drain», θα ενισχύσει το ελληνικό οικοσύστημα καινοτομίας νεοφυών επιχειρήσεων, και θα κινητοποιήσει τις δαπάνες E&A από τις επιχειρήσεις.

Περίληψη: Η Ελλάδα υστερεί στην έρευνα και την καινοτομία. Ο στόχος του συγκεκριμένου Άξονα είναι διττός: Πρώτον, η ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων. Αυτό γίνεται μέσω μιας μεταρρύθμισης που αυξάνει την εξωστρέφεια του ελληνικού οικοσυστήματος είτε μέσω του Ευρωπαϊκού προγράμματος HORIZON που προωθεί τη συνεργασία των οικοσυστημάτων E&A με άλλες χώρες, είτε μέσω της πλατφόρμας Elevate Greece για την ανάδειξη νεοσύστατων εταιρειών E&A.

Δεύτερον, η προώθηση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στην E&A. Οι προτάσεις περιλαμβάνουν την ανάπτυξη του προγράμματος Ερευνώ Δημιουργώ Καινοτομώ για την προώθηση καινοτόμων ιδεών, τη δημιουργία ενός προγράμματος για τη χρηματοδότηση της βασικής έρευνας σε περιοχές που εμφανίζουν σημαντική ανάπτυξη. Επίσης περιλαμβάνουν την αναβάθμιση των υποδομών των ερευνητικών κέντρων της χώρας, τη δημιουργία νέας γενιάς τεχνολογικών πάρκων για την ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ του ακαδημαϊκού ερευνητικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την ανάπτυξη ενός πληροφοριακού συστήματος που θα ενημερώνει τα θεσμικά όργανα σε πραγματικό χρόνο.

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΓΓΕΚ	Επένδυση στην αναβάθμιση των ερευνητικών υποδομών της χώρας. Περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την αναβάθμιση και επέκταση των υποδομών Ερευνητικών Κέντρων που λειτουργούν υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας. Το έργο θα συγχρηματοδοτηθεί από την ΕΤΕπ και θα ενισχύσει σημαντικά την ερευνητική ικανότητα σε σημαντικούς τομείς της επιστήμης και της	207

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		τεχνολογίας.	
Επένδυση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΒΑΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	Δημιουργία δομών για την υποστήριξη της βασικής και της εφαρμοσμένης έρευνας. Περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: (1) Χρηματοδότηση της βασικής έρευνας με οριζόντια υποστήριξη για όλες τις επιστήμες, (2) Βιοϊατρική έρευνα σε διεθνώς ανταγωνιστικά επίπεδα, (3) Εφαρμοσμένη έρευνα για ιατρική ακριβείας, (4) Εφαρμοσμένη έρευνα για την ανάπτυξη Drones με χρηματοδότηση για Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης Μη Επανδρωμένων Συστημάτων, (5) Ίδρυση Ινστιτούτου E & A για εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης, επεξεργασίας δεδομένων και ανάπτυξης αλγορίθμων, (6) Μεταφραστική Έρευνα σε τεχνολογίες βιώσιμων υλικών (σε συνεργασία με το MIT), (7) Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκές συνεργασίες	140
Επένδυση	ΤΗ2ΟRΑΧ - ΕΞΕΛΙΞΙΜΟ ΟΛΙΣΤΙΚΟ ΥΒΡΙΔΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΑΥΤΟΝΟΜΟ ΣΥΣΤΗΜΑ (ΑΜΥΝΑ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ)	Αφορά στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος πληροφόρησης «επόμενης γενιάς» (Trellis Holistic & Hybrid Operational Ruggedized Autonomous exemplary system) για τη χώρα, βασισμένο σε τεχνολογίες AI & Machine-to-Machine Learning το οποίο «συνθέτει» διαφορετικούς τύπους και μορφές συνεργατικών υποδομών με άμεση επίπτωση στον τρόπο με τον οποίο τα θεσμικά όργανα λαμβάνουν αποφάσεις σε πραγματικό χρόνο σε θέματα ασφάλειας, άμυνας και πολιτικής προστασίας.	50
Επένδυση	ΕΡΕΥΝΩ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ - ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ	Η επένδυση χρηματοδοτεί προτάσεις συνεργατικών έργων E&A μεταξύ επιχειρήσεων και Ερευνητικών Φορέων που αξιολογήθηκαν με πολύ υψηλή βαθμολογία στο κριτήριο «αριστείας». Οι επιλέξιμοι τομείς χρηματοδότησης της RIS3 είναι οι ακόλουθοι: 1) ΤΠΕ 2) Περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη 3) Ενέργεια 4) Προηγμένα Υλικά-Κατασκευές, 5) Αγροδιατροφικός Τομέας, 6) Υγεία και φαρμακευτικά προϊόντα, 7) Μεταφορές και Εφοδιαστική, 8) Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες.	25
Επένδυση	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ - HORIZON 2020	Χρηματοδότηση έργων του HORIZON 2020 με τη "Σφραγίδα Αριστείας" με στόχο να ενισχυθούν κορυφαίες καινοτόμες εταιρείες για την παραγωγή εξαιρετικά προηγμένων προϊόντων ή/και υπηρεσιών.	18
Μεταρρύθμιση	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	Ανάπτυξη της πλατφόρμας ELEVATE GREECE, ψηφιακής πύλης για διαπιστευμένες νεοσύστατες επιχειρήσεις με χαρακτηριστικά καινοτομίας και επεκτασιμότητας.	3

Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας

Σύνοψη

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας κύριων οικονομικών τομέων της χώρας, δηλαδή του τουρισμού, του πολιτισμού, της μεταποίησης, του αγροτικού τομέα και των υποδομών.

Στόχος: Μέσα από ένα ευρύ φάσμα επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, ο στόχος του συγκεκριμένου Άξονα είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας και της ανθεκτικότητας των βασικών οικονομικών τομέων, όπως ο τουρισμός, ο πολιτισμός, η αγροδιατροφή, η μεταποίηση, καθώς και η βελτίωση των εθνικών μεταφορών και των υποδομών εφοδιαστικής αλυσίδας. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω μιας σειράς επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χώρας στους προαναφερθέντες τομείς, συνδέοντας σημαντικά οικονομικά κέντρα και αντιμετωπίζοντας γεωγραφικές και περιφερειακές ανισότητες.

Περίληψη: Ο συγκεκριμένος άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις και συμπληρωματικές μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των βασικών τομέων της ελληνικής οικονομίας όπως του τουρισμού, του πολιτισμού, της αγροδιατροφής και της μεταποίησης. Ο άξονας περιλαμβάνει επίσης επενδύσεις σε έργα υποδομών που σχετίζονται με το σύστημα μεταφορών της χώρας με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της.

Τα προτεινόμενα μέτρα σε κάθε τομέα που αποσκοπούν στην επίτευξη των παραπάνω στόχων είναι τα εξής:

Στον πολιτισμό, προωθείται μια αναγκαία επένδυση των υποδομών και του εξοπλισμού των καταστημάτων ΟΔΑΠ με σκοπό τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Είναι σημαντικό ο πολιτισμός να λειτουργεί ως κινητήριο μοχλός της οικονομικής και της στρατηγικής ανάπτυξης των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών. Σημαντικές δράσεις πραγματοποιούνται και για την προστασία από την κλιματική αλλαγή, οι οποίες θα προστατεύσουν την πολιτιστική κληρονομιά της χώρας μέσω έργων υποδομής για πρόληψη και αποκατάσταση των μνημείων της χώρας, καθώς επίσης θα αναπλάθονται και θα αξιοποιούνται εμβληματικά κτίρια και διαδρομές με στόχο την πολιτισμική εκμετάλλυσή τους. Οι ενέργειες αυτές αποτελούν το συνδυαστικό κρίκο για την υποστήριξη της κοινωνικής συνοχής μέσω της σύνδεσης του πολιτισμού με τον τουρισμό. Με σκοπό τη διαφοροποίηση του ελληνικού τουριστικού χαρτοφυλακίου, τη μείωση της εποχικότητας και την αύξηση των εσόδων γίνεται επίσης μια συστηματική προώθηση θεματικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως ο ορεινός, ο γαστρονομικός, ο τουρισμός ευεξίας, ο θαλάσσιος τουρισμός και οι συναφείς δραστηριότητες και ενισχύονται οι δράσεις για προσβάσιμες υποδομές.

Στην αγροδιατροφή προωθούνται δράσεις σχετικά με αποτελεσματικές μεθόδους παραγωγής που αυξάνουν την ποιότητα και την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων. Επιπλέον, προωθούνται δράσεις έρευνας και καινοτομίας, ενισχύεται ο προσανατολισμός στην αγορά καθώς και η ικανότητα διείσδυσης στις διεθνείς αγορές με σκοπό τον οικονομικό μετασχηματισμό του τομέα. Βασικό στοιχείο των επενδύσεων είναι η εισαγωγή ψηφιακών τεχνολογιών. Οι προτεινόμενες επενδύσεις μέσω της καινοτομίας και νέων φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων επεξεργασίας του προϊόντος μειώνουν τις επιπτώσεις του κλάδου στο περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή ενώ παράλληλα προωθούν την έρευνα και την καινοτομία.

Στη μεταποίηση, προωθείται η επιτάχυνση του προγράμματος μετασχηματισμού «Βιομηχανία 4.0», ο τομέας της έξυπνης παραγωγής στην Ελλάδα και η ανάπτυξη νέας γενιάς βιομηχανικών πάρκων. Οι επενδύσεις εστιάζονται στην ανάπτυξη νέων ή την αναβάθμιση υφιστάμενων γραμμών παραγωγής για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας. Έμφαση δίνεται στον προηγμένο και ψηφιακά ελεγχόμενο βιομηχανικό εξοπλισμό, στα συστήματα ελέγχου της παραγωγής και στην ανάπτυξη των βιομηχανικών συνεργασιών για την ενίσχυση της παραγωγής και της συνεργασίας στο βιομηχανικό οικοσύστημα.

Στις υποδομές προωθούνται ο ψηφιακός μετασχηματισμός και οι έξυπνες υποδομές με σκοπό την ανάπτυξη υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων συστημάτων υποδομής και μεταφορών. Σκοπός των επενδύσεων είναι τόσο ο έλεγχος και η συντήρηση των υποδομών όσο και ο εκσυγχρονισμός τους με λειτουργίες φιλικές προς το χρήστη. Το σύστημα μεταφορών είναι εξίσου σημαντικό για τον άξονα και μέσω της ανάπτυξης του δικτύου του σιδηροδρόμου θα ενισχυθούν τόσο οι επιχειρήσεις όσο και οι κάτοικοι τον περιοχών του δικτύου. Επίσης προωθούνται επενδύσεις που θα ενισχύσουν την οδική ασφάλεια.

Σχετικά με τον Σύγχρονο Πολιτισμό, στον Άξονα προωθείται μια μεταρρύθμιση που αποσκοπεί στον καθορισμό των επαγγελματικών ιδιοτήτων και περιγραμμάτων για τους επαγγελματίες στη βιομηχανία της καλλιτεχνικής δημιουργίας και μέτρα υποστήριξης της καλύτερης ένταξης των επαγγελματιών αυτών στη οικονομία.

Παράλληλα εντάσσονται επενδυτικές δράσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της εκπαίδευσης και κατάρτισης των επαγγελματιών στην καλλιτεχνική δημιουργία μέσα από ένα στοχευμένο πρόγραμμα κατάρτισης σε νέες δεξιότητες (ήπιες, ψηφιακές) με στόχο την ενίσχυση του κλάδου στην απόκτηση εξωστρέφειας και δικτύωσης με σημαντικά οικονομικά και επαγγελματικά οφέλη. Παράλληλα προωθείται ο εκσυγχρονισμός των προγραμμάτων σπουδών των ανώτερων κρατικών σχολών καλλιτεχνικής εκπαίδευσης με στόχο να ικανοποιούνται ευρωπαϊκές προδιαγραφές και καλές πρακτικές που αναβαθμίζουν τόσο την παρεχόμενη εκπαίδευση όσο και τον τίτλο σπουδών.

Στον Άξονα επίσης περιλαμβάνεται μια σημαντική παρέμβαση για την υιοθέτηση του πολιτισμού και της τέχνης στις πρακτικές αντιμετώπισης και θεραπείας ψυχικών διαταραχών και την προάσπιση της ευζωίας και την προστασία της ψυχικής υγείας. Παράλληλα και με κριτήριο την αργυρή οικονομία και τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης των υπερηλικών στους χώρους Πολιτισμού, περιγράφεται ένα πρόγραμμα προσβασιμότητας των υποδομών και της δημιουργίας προγραμμάτων για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα.

Τέλος στον Άξονα περιλαμβάνεται μια σημαντική επένδυση που ενθαρρύνει την ανάπτυξη του Σύγχρονου Πολιτισμού μέσα από την ενίσχυση της τοπικής παράδοσης, την υποστήριξη τοπικών κοινωνιών και ευρύτερων περιοχών με έντονο πολιτιστικό ενδιαφέρον και παράδοση, τη στήριξη της εγχώριας κινηματογραφίας και την ευρύτερη προώθηση, επικοινωνία και προβολή του πολιτιστικού προϊόντος της χώρας.

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Επένδυση	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	Αποκατάσταση του οδικού δικτύου και επισκευή επικίνδυνων οδοστρωμάτων σε διάφορες περιοχές της χώρας προκειμένου να βελτιωθεί το επίπεδο λειτουργίας και ασφάλειας των οδικών μεταφορών. Το πρόγραμμα μειώνει τους κινδύνους οδικών ατυχημάτων και τις συνέπειές τους (απώλειες ζωής, τραυματισμοί, αναπηρίες) και έχει θετικές αναπτυξιακές επιπτώσεις, ιδίως στις περιοχές με υψηλή φόρτιση του οδικού δικτύου -λόγω τουρισμού- στη διάρκεια των θερινών μηνών.	450
Επένδυση	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ E-65 ΒΟΡΕΙΟ ΤΜΗΜΑ	Αυτοκινητόδρομος Τρίκαλα - Γρεβενά - Εγνατία Οδός (κεντρικός δρόμος, δρόμοι εξυπηρέτησης/δρόμοι σύνδεσης και συμπληρωματικές εργασίες), συνολικού μήκους 70,47 χλμ. Ολοκληρώνεται έτσι, με την κατασκευή του βόρειου τμήματός του, ο Ε65, ένας από τους βασικούς αυτοκινητοδρόμους της χώρας που συνδέει την Κεντρική Ελλάδα με τη Θεσσαλία και τη Δυτική Μακεδονία και φέρνει ταυτόχρονα πιο κοντά ολόκληρη τη νότια Ελλάδα με τα βόρεια σύνορά μας και την Ευρώπη.	452
Επένδυση	ΒΟΡΕΙΟΣ ΟΔΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	Επένδυση στην κατασκευή του ΒΟΑΚ που θα συνδέσει τις 4 μεγάλες πόλεις της Κρήτης αναβαθμίζοντας την μεγαλύτερη τουριστική περιοχή της χώρας και εκσυγχρονίζοντας το νησί. Η επένδυση θα βελτιώσει καταλυτικά την οδική ασφάλεια και θα κινητοποιήσει πολλές επιπλέον περιφερειακές επενδύσεις.	427
Επένδυση	ΕΞΥΠΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ (Smart Infrastructure)	Η επένδυση αποσκοπεί στη βελτίωση των τομέων του περιβάλλοντος και του πολιτισμού με ανάπτυξη «έξυπνων υποδομών» (Smart Infrastructure). Περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την ανάπτυξη: (1) Πληροφοριακού Συστήματος οριοθέτησης υδατορευμάτων, (2) Ψηφιακής τράπεζας για συναλλαγές αναλογίας κτιρίου-οικοπέδου, (3) Ψηφιακής δράσης μέτρησης και παρακολούθησης των ατμοσφαιρικών ρύπων και της θαλάσσιας ρύπανσης, (4) Έξυπνης υποδομής για τα δημόσια κτίρια και (5) Ανάπτυξης διαδραστικών ψηφιακών υπηρεσιών και παραγωγής ψηφιακού περιεχομένου για την προώθηση πολιτιστικών εκθεμάτων με επαυξημένη και εικονική πραγματικότητα στα μουσεία.	174
Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΜΕ ΕΡΓΟ ΣΔΙΤ	Εκσυγχρονισμός μέσω Σύμπραξης Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα του δικτύου σιδηροδρόμων με εμβληματική παρέμβαση στην ηλεκτροδότηση, σηματοδότηση, τηλεπικοινωνίες, ηλεκτρομηχανολογικών συστημάτων, της γραμμής από Πειραιά/Αθήνα έως Θεσσαλονίκη. Στόχος η ολοκλήρωση του μετασχηματισμού των σιδηροδρομικών μεταφορών για να γίνει η χώρα πύλη εμπορίου προς την Ευρώπη.	130
Επένδυση	ΠΡΟΑΣΤΙΑΚΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	Δημιουργείται μια νέα γραμμή μήκους 36 χλμ προαστιακού σιδηροδρόμου από τα Άνω Λιόσια μέχρι τα Μέγαρα. Ενώνεται έτσι πολύ αποτελεσματικότερα από πλευράς Μέσων Μαζικής μεταφοράς η Δυτική Αττική με την Αθήνα και την υπόλοιπη Αττική, βελτιώνοντας την ποιότητα των μετακινήσεων των κατοίκων και των εργαζομένων στη Δυτική Αττική και δίνοντας πρόσθετες δυνατότητες ανάπτυξης στις επιχειρήσεις	85

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		της περιοχής και νέες ευκαιρίες στις δραστηριότητες αλυσίδων εφοδιασμού στην περιοχή.	
Επένδυση	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ	Επένδυση στον περαιτέρω εκσυγχρονισμό, τη βελτίωση και την αναβάθμιση περιφερειακών αεροδρομίων με έργα υποδομής (κανονισμοί της ΕΕ 1139/2018), που αποτελούν συμβατική υποχρέωση του κράτους. Η επένδυση αφορά τα 13 περιφερειακά αεροδρόμια και περιλαμβάνει: (α) Σχεδιασμό, μελέτη και σχετικές άδειες για τους αεροδιαδρόμους, (β) Κατασκευή (ανασχηματισμός) λωρίδων αεροδιαδρόμου, (γ) Κατασκευή Περιοχής Ασφαλείας αεροδιαδρόμου, (δ) Σηματοδότηση αεροδιαδρόμου, (ε) Περιμετρική περίφραξη τύπου NATO, (στ) Φωτισμός αεροδιαδρόμου. Στόχος να ανταποκριθεί το κράτος στις υποχρεώσεις που το αφορούν για την προσαρμογή των αεροδρομίων στους Ευρωπαϊκούς κανονισμούς και να τονωθεί η περιφερειακή ανάπτυξη στις αντίστοιχες περιοχές, πολλές από τις οποίες είναι εμβληματικές πύλες εισόδου τουριστών και επισκεπτών.	107
Επένδυση	ΕΞΥΠΝΕΣ ΓΕΦΥΡΕΣ	Δημιουργία συστήματος παροχής πληροφοριών με ειδικά συστήματα μετρήσεων και αισθητήρες για την προληπτική συντήρηση γεφυρών σε διάφορες περιοχές της χώρας. Το έργο θα αυξήσει το επίπεδο ασφαλείας των οδικών μεταφορών με σύγχρονες τεχνολογικές μεθόδους.	81
Επένδυση	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΔΙΟΔΙΑ	Ανάπτυξη ενός αξιόπιστου, οικονομικού και φιλικού στους χρήστες διαλειτουργικού συστήματος ηλεκτρονικών διοδίων για όλη την Ελλάδα. Το έργο αναπτύσσει ένα δίκαιο και διαφανή μηχανισμό χρέωσης για όλους τους χρήστες των αυτοκινητοδρόμων, βελτιώνει το επίπεδο εξυπηρέτησης που προσφέρουν (διαθεσιμότητα διαφορετικών επιλογών για αυτόματες ηλεκτρονικές πληρωμές) και δημιουργεί πολλαπλές οικονομίες στην λειτουργία τους.	65
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΣΕ	Αναβάθμιση της τηλεπικοινωνιακής υποδομής του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος (ΟΣΕ) με την εγκατάσταση ειδικής τεχνολογικής υποδομής και κεραιών για τη μετάδοση σήματος σε όλο το σιδηροδρομικό δίκτυο, επιτρέποντας ανοικτή πρόσβαση σε τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες, ικανοποιώντας τις λειτουργικές ανάγκες των τρένων καθώς και των επιβατών. Επιπλέον, στους σιδηροδρομικούς σταθμούς θα εγκατασταθεί υποδομή για γρήγορη πρόσβαση στο Διαδίκτυο, καθώς και σε ψηφιακές υπηρεσίες ενημέρωσης του κοινού. Η επένδυση προτείνεται να υλοποιηθεί με τη μορφή Σύμπραξης Δημοσίου-Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ).	24
Μεταρρύθμιση	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	Εγκατάσταση υπερσύγχρονου πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης χαρτοφυλακίου έργων και περιουσιακών στοιχείων στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, έτσι ώστε να παρέχονται ακριβείς πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο για τα στάδια όλων των εκτελούμενων έργων. Το έργο θα αυξήσει σημαντικά την αποτελεσματικότητα των	10

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		υποδομών της χώρας.	
Μεταρρύθμιση	ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	Ψηφιακή αναβάθμιση των υπηρεσιών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών απλοποιώντας παράλληλα τις διαδικασίες μεταβιβάσεων οχημάτων, έκδοσης και ανανέωσης αδειών οδήγησης, διαχείρισης των εξετάσεων οδήγησης κα. Στόχος η μείωση της γραφειοκρατίας, η αύξηση της διαφάνειας και η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων στους πολίτες υπηρεσιών.	1
Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	Εισαγωγή μέτρων και κινήτρων για να αυξηθεί η δηλωμένη εργασία για τους επαγγελματίες του κλάδου και να θωρακιστούν οι εργαζόμενοι, με παράλληλη ενίσχυση των μηχανισμών καταπολέμησης της πειρατείας. Το έργο θα συνδυαστεί με μέτρα απλούστευσης του φορολογικού και εργασιακού πλαισίου.	30
Επένδυση	Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΚΙΝΗΤΗΡΙΟΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	Πρωτόκληση προγραμμάτων που αξιοποιούν τον πολιτισμό ως μοχλό ανάπτυξης ενισχύοντας ταυτόχρονα την ανθεκτικότητα του πολιτιστικού τομέα και την ενδυνάμωση των εργαζομένων στην πολιτιστική δημιουργία. Περιλαμβάνονται εδώ μεταξύ άλλων δράσεις για την αξιοποίηση του πολιτισμού ως πυλώνα ανάπτυξης τοπικών οικονομιών, για την ενίσχυση και ανάδειξη της χειροτεχνίας, τη δημιουργία υποδομών και την στήριξη σύγχρονων πολιτιστικών δράσεων σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία, την ενθάρρυνση ανάπτυξης ψηφιακών αναπτυξιακών μοντέλων στον πολιτισμό, την στήριξη της εθνικής κινηματογραφικής παραγωγής και την προώθηση των ελληνικών πολιτιστικών προϊόντων στο εξωτερικό.	168
Επένδυση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΕΝΑΛΙΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ	Η Ελλάδα έχει ένα τεράστιο πλούτο εναλίων αρχαιοτήτων που αυξάνεται συνεχώς όσο αναπτύσσεται η υποβρύχια τεχνολογία. Με το νέο σύγχρονο Μουσείο στο λιμάνι του Πειραιά καλύπτεται ένα κρίσιμο μουσειακό κενό, δημιουργείται ένα νέο τοπόσημο που θα βοηθήσει την τουριστική ανάπτυξη της πόλης και της Αττικής και βελτιώνεται ο αστικός ιστός, με έμμεση συνέπεια νέες επενδύσεις και θέσεις εργασίας στον Πειραιά.	50
Επένδυση	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ «ΑΣΗΜΕΝΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ» & ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	Ανάπτυξη υποδομών και προγραμμάτων για προσέλκυση επισκεπτών τρίτης ηλικίας και ατόμων με ειδικές ανάγκες στους πολιτιστικούς χώρους καθώς και για τη δυνατότητα αξιοποίησης της τέχνης ως συνταγογραφούμενης θεραπείας («art on prescription»), για θέματα ψυχικής υγείας. Το έργο προάγει την κοινωνική συνοχή και φροντίζει για τους ηλικιωμένους και τους ευάλωτους.	38
Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ & ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ	Ο Οργανισμός Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων (πρώην ΤΑΠΑ) διαθέτει σημαντικά εργαστήρια κατασκευής εκμαγείων, ακριβίων αντιγράφων και απομιμημάτων και τα αντίστοιχα φυσικά και ηλεκτρονικά καταστήματα και η επένδυση αφορά στην ανακαίνιση	33

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
	ΠΟΡΩΝ (πρώην ΤΑΠΑ)	υποδομής και του εξοπλισμού του με τη χρήση νέων τεχνολογιών αιχμής και την αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται από τα καταστήματα του (φυσικά καταστήματα και διαδικτυακά). Στόχος η συνδρομή στην τουριστική ανάπτυξη και τα αυξημένα δημόσια έσοδα από τις πωλήσεις των σχετικών προϊόντων.	
Επένδυση	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ & ΦΥΣΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	Η επένδυση στοχεύει στην ενίσχυση της ταξιδιωτικής εμπειρίας για τουρίστες που επισκέπτονται περιοχές με ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε ό,τι αφορά τα μνημεία και τις φυσικές διαδρομές. Αντικείμενο είναι η αναβάθμιση των φυσικών υποδομών των μνημείων καθώς και υποδομών 5G που πρόκειται να εγκατασταθούν κατά μήκος των φυσικών και πολιτισμικών διαδρομών. Οι υποδομές συμπληρώνονται με: (α) Ψηφιακές υπηρεσίες, π.χ. πληροφοριών, (β) Υπηρεσίες ηλεκτρονικού εμπορίου και (γ) Υπηρεσίες πιστοποίησης για παρόχους τοπικών αγαθών και υπηρεσιών.	30
Επένδυση	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ	Προστασία εμβληματικών τόπων και μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας (Δίον, Δελφοί, Κνωσός, Φίλιπποι, Νερατζιά, Μυστράς) από τις επιπτώσεις των ακραίων καιρικών φαινομένων και την κλιματική αλλαγή (πυρκαγιές, πλημμύρες, διάβρωση & κατολισθήσεις κ.λπ.).	24
Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	Επένδυση στην αναβάθμιση των υποδομών, φυσικών και ψηφιακών και των προγραμμάτων σπουδών των ανώτερων κρατικών σχολών καλλιτεχνικής εκπαίδευσης για τις τέχνες και τη δημιουργική βιομηχανία που βρίσκονται υπό την εποπτεία του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Το έργο έρχεται να αντιμετωπίσει όλα τα νομικά, ακαδημαϊκά, θεσμικά και άλλου είδους εμπόδια που αντιμετωπίζει η καλλιτεχνική εκπαίδευση. Η επένδυση στοχεύει ταυτόχρονα στη στήριξη ιδιωτικών σχολών καλλιτεχνικής εκπαίδευσης.	14
Επένδυση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ	Σχεδιασμός και υλοποίηση πέντε εμβληματικών πολιτιστικών διαδρομών με θεματικές αφηγήσεις και δύο με γεωγραφική αφήγηση, που καλύπτουν όλες τις περιόδους της ελληνικής ιστορίας και συνδέουν τουριστικούς προορισμούς σε όλη την ελληνική επικράτεια. Οι δράσεις που θα αναπτυχθούν γύρω τους περιλαμβάνουν την ανάπτυξη ψηφιακών διαδραστικών εφαρμογών, την αναβάθμιση της υποδομής υπηρεσιών και την συντήρηση και αποκατάσταση επιλεγμένων μνημείων. Το έργο θα δώσει την δυνατότητα ανάπτυξης παράλληλων καλλιτεχνικών και πολιτιστικών δράσεων.	11
Επένδυση	ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗΣ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ	Εργασίες αποκατάστασης για τον Παρθενώνα και τα τείχη, συντήρηση συγκεκριμένων τμημάτων όλων των μνημείων της Ακρόπολης, ενοποίηση και σταθεροποίηση των πετρωμάτων και έργα πρόσβασης των επισκεπτών. Κατά τη διάρκεια αυτού του έργου, οι εργασίες τεκμηρίωσης θα πραγματοποιηθούν χρησιμοποιώντας ένα συνδυασμό συμβατικών και ψηφιακών μέσων.	8

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Επένδυση	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	Επένδυση σε δράσεις και προγράμματα κατάρτισης δεξιοτήτων στους επαγγελματίες του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα. Η κατάρτιση στηρίζεται σε συνεργασίες με πολιτιστικά, εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα για τη δημιουργία ειδικών προγραμμάτων κατάρτισης για εργαζόμενους του κλάδου, και περιλαμβάνει τόσο ψηφιακές όσο και φυσικές (δια ζώσης) δράσεις. Στόχος είναι η ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού του τομέα, η θωράκιση των εργαζομένων του κλάδου και η μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων του.	5
Επένδυση	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	Επένδυση στην ανάπτυξη και στην διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με παρεμβάσεις για τον Ορεινό τουρισμό, τον Τουρισμό Υγείας και Ευεξίας (αξιοποίηση Ιαματικών πηγών), τον Αγροτουρισμό και την Γαστρονομία, την αναβάθμιση των τουριστικών λιμανιών, τον Καταδυτικό τουρισμό, την προσβασιμότητα στις παραλίες. Στόχοι η βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος, η βελτίωση της απόδοσης των υφιστάμενων τουριστικών επενδύσεων και η διεύρυνση της τουριστικής περιόδου.	260
Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	Επαναπροσδιορισμός και αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τουριστικών επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν προβλήματα απασχόλησης. Αφορά ιδίως εποχικούς εργαζόμενους, μακροχρόνια άνεργους και υπαλλήλους που τέθηκαν σε αναστολή λόγω του COVID-19. Επικέντρωση σε 7 επαγγελματικές ειδικεύσεις. Το έργο θα οδηγήσει σε βελτίωση της απασχόλησης, καλύτερες αμοιβές αλλά και θα διευκολύνει τις τουριστικές επιχειρήσεις στην ανεύρεση προσωπικού με σύγχρονες δεξιότητες και αυξημένη εξειδίκευση.	46
Επένδυση	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ	Επένδυση στην δημιουργία οργανωμένων υποδοχέων μεταποιητικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων της εφοδιαστικής αλυσίδας, που αποτελούν οργανικά ολοκληρωμένα σύνολα δομών υπηρεσιών και υποδομών. Το έργο θα ενισχύσει την επιχειρηματικότητα και την απασχόληση και θα προωθήσει τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την κυκλική οικονομία του μεταποιητικού και επιχειρηματικού τομέα.	100
Επένδυση	ΕΞΥΠΝΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	Επιτάχυνση της αναβάθμισης του παραγωγικού εξοπλισμού και των υποδομών των μεταποιητικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων με οικονομική ενίσχυση των σχετικών επενδύσεων σε συστήματα έξυπνης μεταποίησης και τεχνητής νοημοσύνης. Στόχος η βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της μεταποίησης και η ενίσχυση ποιοτικών θέσεων εργασίας. Προβλέπεται συγχρηματοδότηση μέχρι 50%.	75
Επένδυση	ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	Πρωώθηση προγραμμάτων οικονομικής ενίσχυσης του αγροδιατροφικού τομέα για την πραγματοποίηση	520

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
		επενδύσεων με προσανατολισμό την πράσινη γεωργία και την γεωργία ακριβείας, έμφαση στην συγχρηματοδότηση (μέσος όρος συγχρηματοδότησης 50%) και πρόταξη των συνεργασιών τόσο οριζόντιων (σε επίπεδο πρωτογενούς τομέα), όσο και κάθετων που αφορούν cluster που μπορούν να συνδυάζουν επιχειρήσεις και συνεργατικά σχήματα του πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα με στόχο την καινοτομία και την εξωστρέφεια. Περιλαμβάνεται εδώ και η συμβολαϊκή γεωργία. Τα προγράμματα αφορούν μεταξύ άλλων την καινοτομία και την οικολογική επεξεργασία γεωργικών προϊόντων, τον εκσυγχρονισμό του πρωτογενούς τομέα, την αναδιάρθρωση καλλιεργειών και την γενετική βελτίωση ζώων. Η επένδυση στοχεύει στην αύξηση της ποιότητας και της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων, στην αύξηση της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής και στην αύξηση των εξαγωγών.	
Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	Δημιουργία μιας τεχνολογικής πλατφόρμας και υποδομής για την υποστήριξη του εκσυγχρονισμού της γεωργίας που θα αποτελεί τον κεντρικό πυλώνα για την εφαρμογή πολιτικών (εθνικών και ευρωπαϊκών) για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του γεωργικού τομέα. Περιλαμβάνεται εδώ: (α) Η υποστήριξη των εξαγωγικών δραστηριοτήτων (πλατφόρμα που διευκολύνει την έκδοση πιστοποιητικών αναγκών για εξαγωγές, σύστημα Business Intelligence για εισαγωγές και εξαγωγές, πύλη για την προώθηση ελληνικών αγροτικών προϊόντων), (β) Η αγορά και ανάπτυξη τεχνολογικού εξοπλισμού χρήσιμου για την υποστήριξη του πρωτογενούς τομέα (X-band Meteorological Radar, Telemetry & Remote-Control Stations, Unmanned Aerial Vehicle Systems, υψηλής ανάλυσης δορυφορικές εικόνες και υποδομές για την ανάλυσή τους κ.λπ.) και (γ) Η ανάπτυξη ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων (για τη νέα ΚΑΠ, για την ασφάλιση αγροτικών προϊόντων, Management Information System για θέματα άρδευσης κ.λπ.).	47
Επένδυση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ	Ενίσχυση του εκσυγχρονισμού της παραγωγής των υδατοκαλλιεργειών και της διαφοροποίησης της παραγωγής. Οι ενισχύσεις αφορούν μεταξύ άλλων τις καινοτόμες λύσεις εξοπλισμού, την έρευνα, την μεταφορά τεχνογνωσίας και την εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού. Επίσης, προβλέπεται η δημιουργία τράπεζας γενετικού υλικού για απειλούμενα είδη και εμπορικά είδη ψαριών γλυκού νερού. Στόχος η αύξηση της παραγωγικότητας, η μείωση του κόστους παραγωγής, η αύξηση των εξαγωγών των προϊόντων του κλάδου και των θέσεων εργασίας που δημιουργεί.	35
Επένδυση	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΛΙΜΕΝΩΝ	Παρεμβάσεις αναβάθμισης μικρότερων περιφερειακών λιμένων σε νησιά και περιοχές με αναπτυσσόμενη τουριστική δραστηριότητα.	20
Επένδυση	ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΒΑΤΗΓΟΥ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ	Κατάρτιση αναλυτικού σχεδίου και μελέτης για την σταδιακή ανανέωση του στόλου των επιβατηγών πλοίων της χώρας στο πλαίσιο του πράσινου μετασχηματισμού της οικονομίας και	1

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
	ΑΠΟΤΥΠΩΜΑΤΟΣ CO2	σχεδιασμός της στρατηγικής και του μηχανισμού χρηματοδότησης για τον σκοπό αυτό.	

Άξονας 4.7: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών

Σύνοψη

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Ιδιωτικές επενδύσεις και ανταγωνιστικότητα

Στόχος: Ο Άξονας εστιάζει στην προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων που είναι κρίσιμες για την ανάκαμψη και την μείωση του επενδυτικού κενού της ελληνικής οικονομίας, καθώς και για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, όπως αυτό έχει αναδειχθεί ως ιδιαίτερα σημαντική προτεραιότητα τόσο από τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την χώρα για τα έτη 2019-2020, όσο και από την έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη. Οι παρεμβάσεις του άξονα έχουν ως στόχο την σμίκρυνση του επενδυτικού κενού επιδιώκοντας έτσι να έχουν θετικό αντίκτυπο τόσο στην μείωση της ανεργίας αλλά και της χαμηλής παραγωγικότητας της χώρας, δυο πολύ σημαντικών αδυναμιών/ παθογενειών της ελληνικής οικονομίας για το προηγούμενο διάστημα.

Οι δράσεις για την προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων περιλαμβάνουν τόσο διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που εστιάζουν κυρίως στην βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την απλοποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου, καθώς και στην παροχή χρηματοοικονομικών κινήτρων στην ιδιωτική οικονομία, με έμφαση στην οικονομική αποτελεσματικότητα. Οι δράσεις αυτές συμπληρώνονται με δράσεις που στοχεύουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, καθώς και στην προώθηση του εξαγωγικού προσανατολισμού της οικονομίας.

Όλα τα παραπάνω συμπληρώνουν ολιστικά τους υπόλοιπους πυλώνες του σχεδίου και αναμένεται να αποτελέσουν επιταχυντές για την ανάδειξη της Ελληνικής οικονομίας και την υποστήριξή της για την έξοδο από την τρέχουσα κρίση της πανδημίας.

Περίληψη: Ο βασικός προσανατολισμός του Άξονα είναι η παροχή οικονομικών κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις. Μέσω αυτών των πολιτικών, τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα χρησιμοποιηθούν για την προώθηση επενδύσεων οι οποίες στηρίζονται σε σταθερά οικονομικά θεμέλια, συμπεριλαμβανομένων της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης. Ο σχεδιασμός των σχετικών πολιτικών θα είναι τέτοιος ώστε να κινητοποιεί σημαντικούς ιδιωτικούς πόρους, με σκοπό την μείωση του μεγάλου επενδυτικού κενού της ελληνικής οικονομίας και να επιταχύνει και ενισχύει την ανάκαμψη από την κρίση. Τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης θα χρησιμοποιηθούν με τρόπους συμβατούς με τη δημοσιονομική βιωσιμότητα και σταθερότητα.

Η παροχή οικονομικών κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις συμπληρώνεται από μια σειρά μεταρρυθμίσεων που στοχεύουν στην βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στην μείωση της γραφειοκρατίας και του διοικητικού κόστους, στην αύξηση του μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων, και ενισχύουν τον εξαγωγικό και παραγωγικό προσανατολισμό της οικονομίας. Παράλληλα, αναμένεται μέσω του Άξονα να πραγματοποιηθούν ιδιαίτερα σημαντικές μεταρρυθμίσεις οι οποίες θα επικεντρώνονται στην απλούστευση του θεσμικού πλαισίου και εν γένει του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, μέσα από τις κατάλληλες ρυθμιστικές και νομοθετικές παρεμβάσεις αλλά και δράσεις ψηφιακού μετασχηματισμού δομών και εργαλείων της δημόσιας διοίκησης.

Με αυτόν τον τρόπο αναμένεται να αρθούν σημαντικά εμπόδια τα οποία δρουν ανασταλτικά στην ανάπτυξη της Ελληνικής επιχειρηματικότητας καθώς και ανισορροπίες που παρατηρούνται μεταξύ διαφορετικών επιχειρήσεων και κλάδων, δημιουργώντας έτσι ένα ισότιμο και προσφιλές στις επενδύσεις επιχειρηματικό περιβάλλον. Ταυτόχρονα οι μεταρρυθμίσεις αυτές θα επιδιώκουν να υποστηρίξουν τις επιχειρήσεις να αναπτυχθούν τόσο σε μέγεθος όσο και να αναπτύξουν έναν περισσότερο εξαγωγικό και αναπτυξιακό προσανατολισμό.

Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Μεταρρύθμιση	ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ – ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	Μεταρρύθμιση του νομικού πλαισίου σχετικά με την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων (Μέρος Β Ν.4608 / 2019). Ειδικές ενισχύσεις για την προσέλκυση εμβληματικών επενδύσεων από διακεκριμένες οντότητες που ενισχύουν σημαντικά την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας σε διεθνές επίπεδο.	175
Μεταρρύθμιση	ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ & ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΞΑΓΩΓΕΩΝ	Ψηφιοποίηση του εθνικού δικτύου οικονομικής διπλωματίας και ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας του Enterprise Greece. Το έργο θα υποβοηθήσει την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων και την αύξηση των εξαγωγών. Παράλληλα το Enterprise Greece θα προχωρήσει σε δράσεις κατάρτισης εξαγωγικών επιχειρήσεων.	12
Μεταρρύθμιση	ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	Η μεταρρύθμιση αφορά τη διευκόλυνση του εμπορίου. Περιλαμβάνει σειρά δράσεων για απλοποίηση τελωνειακών διαδικασιών, αφαίρεση διοικητικών βαρών, αποτελεσματική υλοποίηση ελέγχων στο εμπόριο στα σύνορα, ρυθμιστικά πλαίσια στα αρμόδια υπουργεία. Η μεταρρύθμιση αυτή θα διευκολύνει τις εμπορικές επιχειρήσεις διευρύνοντας την ανταγωνιστικότητά τους.	2
Μεταρρύθμιση	ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	Απλούστευση του θεσμικού πλαισίου για την επιχειρηματική δραστηριότητα. Το έργο θα άρει αντικίνητρα που σήμερα επιβαρύνουν τις επιχειρήσεις και θα υποβοηθήσει τις αποφάσεις για νέες επενδύσεις και θέσεις εργασίας. Περιλαμβάνεται εδώ η επέκταση των υφιστάμενων μεταρρυθμίσεων απλοποίησης της αδειοδότησης σε πρόσθετες οικονομικές δραστηριότητες, κωδικοποιήσεις νομοθεσίας, αναθεώρηση της πολιτικής ποιότητας (τυποποίηση, πιστοποιήσεις κλπ.) για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης κ.α.	2
Μεταρρύθμιση	ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	Η μεταρρύθμιση θα εφαρμοστεί μέσω 20 επιμέρους έργων προκειμένου να διευκολυνθεί η επιχειρηματική δραστηριότητα. Ο αναμενόμενος αντίκτυπος της μεταρρύθμισης θα είναι: (α) Βελτίωση των διεθνών δεικτών και ιδίως της βαθμολογίας της Παγκόσμιας Τράπεζας Doing Business, (β) Μείωση διαδικασιών γραφειοκρατίας, χρόνου και κόστους σε έξι (6) υποπεριοχές: εκτέλεση συμβάσεων, λήψη πίστωσης, λήψη ηλεκτρικής ενέργειας, καταχώριση ακινήτων, καταβολή φόρων και λήψη άδειας κατασκευής και (γ) Διασφάλιση ενός σταθερού και προβλέψιμου νομοθετικού πλαισίου.	3

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Είδος	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	€ εκ.
Μεταρρύθμιση	ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ, ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ & ΕΞΑΓΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΠΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ	Θέσπιση σειράς κινήτρων για να ενθαρρυνθούν πολύ μικρές (κυρίως ατομικές), μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να συνεργαστούν ή να αξιοποιήσουν τα εργαλεία των συγχωνεύσεων ή των εξαγορών με στόχο τη δημιουργία αποτελεσματικότερων οικονομικών μεγεθών. Το έργο θα ενισχύσει την παραγωγικότητα και την διεθνή ανταγωνιστικότητα και θα οδηγήσει σε αύξηση εισοδημάτων και θέσεων εργασίας, τη μείωση της άτυπης οικονομικής δραστηριότητας και τη βελτίωση προϊόντων και υπηρεσιών.	0
Τεχνική Βοήθεια	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	Τεχνική βοήθεια	40

9. Στήριξη των επενδύσεων μέσω του δανειακού προγράμματος του Ταμείου Ανάκαμψης

Ο Άξονας 4.7 του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών, πέραν των προβλεπόμενων διοικητικών μεταρρυθμίσεων, περιλαμβάνει ως μια ιδιαίτερα σημαντική μεταρρύθμιση/επένδυση για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας, τη δημιουργία του πλαισίου και την παροχή των δανείων για τη χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων.

Η Ελλάδα δικαιούται να αντλήσει από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας δάνεια ύψους 12,7 δισ. ευρώ. Μέσω του Εθνικού Σχεδίου, η Ελλάδα σκοπεύει να αξιοποιήσει το σύνολο αυτών των δανειακών κεφαλαίων προκειμένου να προωθήσει και να χρηματοδοτήσει τις επιπρόσθετες μεταρρυθμίσεις και σημαντικές επενδύσεις και έτσι να περιορίσει: (α) Το πολύ μεγάλο παραγωγικό κενό (output gap) της οικονομίας που το 2020 ανήλθε σε περίπου 12,3%¹³, (β) Το εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο επενδύσεων που χαρακτηρίζει την ελληνική οικονομία κατά την τελευταία δεκαετία - ενδεικτικά, το 2019 οι επενδύσεις έφτασαν το 10,1% του ΑΕΠ στην Ελλάδα σε σύγκριση με το 21,4% του μέσου όρου της ευρωζώνης, (γ) το σημαντικά υψηλότερο κόστος δανεισμού των ελληνικών επιχειρήσεων σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ. Περισσότερο από το 70% του συνολικού επενδυτικού κενού στην Ελλάδα αφορά υστέρηση σε επιχειρηματικές επενδύσεις, γεγονός που καταδεικνύει την ύπαρξη σημαντικών επενδυτικών ευκαιριών στον ιδιωτικό τομέα.

Ως εκ τούτου, η άμεση αξιοποίηση των δανείων του Εθνικού Σχεδίου για χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων, αναμένεται να ενισχύσει σημαντικά την παραγωγική ανάπτυξη, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την οικονομική και κοινωνική συνοχή της Ελλάδας.

Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου, είναι απαραίτητη η υλοποίηση μιας σειράς μεταρρυθμίσεων. Τα δομικά χαμηλά ποσοστά παραγωγικών επενδύσεων, πέραν της χρηματοδότησης, συσχετίζονται άμεσα και με θεσμικά εμπόδια, όπως τα ρυθμιστικά βάρη, γραφειοκρατικές διαδικασίες στις συναλλαγές δημόσιας διοίκησης και επιχειρήσεων, καθυστερήσεις στην απονομή δικαιοσύνης, κ.ά. στοιχεία που προκαλούν αντικίνητρα για τις επενδύσεις αυτές.

Οι προωθούμενες σημαντικές επενδύσεις αφορούν ιδιωτικές πρωτοβουλίες συγχρηματοδοτούμενες (τουλάχιστον κατά 50%) με τα ίδια κεφάλαια των επενδυτών και δάνεια προερχόμενα από το εγχώριο χρηματοπιστωτικό σύστημα, ή/και Ευρωπαϊκούς Χρηματοπιστωτικούς Θεσμούς (ΕΤΕΠ-Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, ΕΤΑΑ-Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης) και αφορούν επιχειρηματικές προτάσεις που προωθούν την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, καθώς και την καινοτομία, τις οικονομίες κλίμακος και τις υψηλότερες εξαγωγές. Τα δάνεια θα κατευθυνθούν σε επενδύσεις που εμπίπτουν σε πέντε κατηγορίες: α) ψηφιακός μετασχηματισμός, β) πράσινη μετάβαση, γ) εξωστρέφεια, δ) ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας μέσω συνεργασιών, εξαγορών και συγχωνεύσεων, ε) καινοτομία – έρευνα & ανάπτυξη.

Τα κύρια χαρακτηριστικά των δανείων είναι: α) η άμεση διεκπεραίωση χωρίς περιττές γραφειοκρατικές παρεμβάσεις στην επιλογή και χρηματοδότηση των έργων, β) η παροχή τους αποκλειστικά με κριτήρια

¹³ Σύμφωνα με τα στοιχεία της βάσης δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης AMECO

της αγοράς, μέσω της αξιολόγησης αυτών από τα συνεργαζόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και πιστοποίησης της πλήρωσης των κριτηρίων επιλεξιμότητας και από ανεξάρτητους φορείς που λειτουργούν για λογαριασμό του δημοσίου γ) η μέγιστη κρατική χρηματοδότηση στο 50% της αξίας της κάθε επένδυσης, μειώνοντας σημαντικά το κεφαλαιακό κόστος των επενδυτών και δ) η χρηματοδοτική συμμετοχή τραπεζών και επενδυτών κατά τουλάχιστον 30% και 20% αντιστοίχως.

Τα δάνεια, βάσει των ανωτέρω συγκεκριμένων κατευθυντηρίων αρχών που θα εμπεριέχονται στο πλαίσιο τους, θα κατευθυνθούν σε μακροπρόθεσμες βιώσιμες επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα, μεγιστοποιώντας έτσι την προστιθέμενη παραγωγική αξία για την οικονομία, την απασχόληση, τις εξαγωγές, με πρωταγωνιστές τον ψηφιακό και πράσινο μετασχηματισμό. Για τη διάθεση των δανείων/χρηματοδότησης, πρόκειται να ενεργοποιηθούν τρία διακριτά χρηματοδοτικά κανάλια: α) μέσω των Ευρωπαϊκών Χρηματοπιστωτικών Θεσμών, β) μέσω εμπορικών τραπεζών, γ) μέσω ενός ταμείου επιχειρηματικών συμμετοχών υπό τη μορφή fund-of-funds υπό την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΑΤΕ).

α) Δάνεια μέσω των Ευρωπαϊκών Χρηματοπιστωτικών Θεσμών (ΕΤΕπ, ΕΤΑΑ)

Μέσα από το εν λόγω κανάλι πρόκειται να συγχρηματοδοτηθούν σημαντικές ιδιωτικές επενδύσεις με κεφάλαια των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών θεσμών (ΕΤΕπ, ΕΤΑΑ) και με δανειακά κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης. Ο εν λόγω μηχανισμός αποσκοπεί στη χρηματοδότηση σημαντικών επενδύσεων κυρίως μεσαίων και μεγάλων εταιριών, και προβλέπεται ότι θα καλύπτει κατά μέγιστο βαθμό το 50% του επενδυτικού κόστους. Για την υλοποίηση του εν λόγω μηχανισμού θα δημιουργηθεί πλαίσιο συνεργασίας ανάμεσα στους Ευρωπαϊκούς Χρηματοπιστωτικούς Θεσμούς και το Υπουργείο Οικονομικών που διασφαλίζει αφενός τις απαιτήσεις του Ταμείου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας και αφετέρου των κατευθυντήριων γραμμών της Ελλάδας.

β) Δάνεια μέσω Εμπορικών Τραπεζών

Μέσα από το κανάλι πρόκειται να συγχρηματοδοτηθούν ιδιωτικές επενδύσεις με κεφάλαια εμπορικών τραπεζών και με δανειακά κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας. Ο εν λόγω μηχανισμός αποσκοπεί στη χρηματοδότηση σημαντικών επενδύσεων εταιρειών κάθε μεγέθους, και θα καλύπτει κατά μέγιστο βαθμό το 50% του επενδυτικού κόστους, ενώ η ιδιωτική συμμετοχή θα καλύπτει τουλάχιστον το 20% των ιδίων κεφαλαίων και το υπόλοιπο ποσό θα καλύπτεται από την εμπορική τράπεζα. Για την υλοποίηση του μηχανισμού, το Υπουργείο Οικονομικών θα συμβληθεί με εμπορικές τράπεζες οι οποίες θα προκύψουν μέσα από ανοικτή διαδικασία πρόσκλησης συμμετοχής τους. Οι τράπεζες θα κρίνουν με δικά τους κριτήρια την αξιοπιστία του εκάστοτε επενδυτή και τη βιωσιμότητα της επένδυσης, χωρίς παρέμβαση του κρατικού μηχανισμού, ενώ πιστοποιημένοι ανεξάρτητοι ελεγκτές θα αξιολογούν την επιλεξιμότητα των επενδύσεων ως προς τις κατευθυντήριες γραμμές του Εθνικού Σχεδίου και θα ελέγχουν τη συμμόρφωση με τους κατά περίπτωση κανόνες κρατικών ενισχύσεων (ΓΑΚ, De Minimis, κλπ).

γ) Επενδύσεις μέσω νέου Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Fund-of-Funds)

Το συγκεκριμένο κανάλι αποσκοπεί στη χρηματοδότηση επενδύσεων από ταχέως αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις σε δυναμικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, μέσω συμμετοχικών κεφαλαίων. Από το Ταμείο θα χρηματοδοτηθούν κεφάλαια (equity financing) εταιρειών διαχείρισης επενδυτικών

κεφαλαίων για την παροχή χρηματοδότησης σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) μέσω α) κεφαλαίων τύπου Mezzanine Financing (Mezzanine FoF) και β) κεφαλαίων συμμετοχών (Innovate Now). Ο μηχανισμός Mezzanine FoF θα χρηματοδοτήσει με €400 εκατ. τις εταιρείες διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων και θα καλύπτει έως το 70% των κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση επενδύσεων από ΜΜΕ, οι οποίες τυπικά δεν χρηματοδοτούνται από το τραπεζικό σύστημα ή από επενδυτικά κεφάλαια. Ο μηχανισμός Innovate Now θα χρηματοδοτήσει με €100 εκατ. τις εταιρείες διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων και θα καλύπτει έως το 70% των κεφαλαίων συμμετοχής τους σε επενδύσεις ΜΜΕ οι οποίες δραστηριοποιούνται σε καινοτόμους ψηφιακούς τομείς. Το Ταμείο θα λειτουργεί υπό την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΑΤΕ).

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Εν κατακλείδι, τα δάνεια του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της πρόσβασης επενδυτών στη χρηματοδότηση και θα σχεδιαστούν με τρόπους συμβατούς με τη δημοσιονομική βιωσιμότητα και σταθερότητα. Επιπλέον η παροχή οικονομικών κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις συμπληρώνεται από μια σειρά μεταρρυθμίσεων που στοχεύουν στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στη μείωση της γραφειοκρατίας και του διοικητικού κόστους, στην αύξηση του μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων, με άμεσες επιπτώσεις στην ενίσχυση του εξαγωγικού και παραγωγικού προσανατολισμού της ελληνικής οικονομίας.

Εφόσον επιτευχθεί η άμεση ενεργοποίηση των δανείων, ο συγκεκριμένος μηχανισμός εκτιμάται ότι θα αποτελέσει τον καταλύτη της κινητοποίησης των ιδιωτικών επενδύσεων στην Ελλάδα, με προσδοκώμενα αποτελέσματα:

- την κινητοποίηση επιπλέον ιδιωτικών κεφαλαίων ύψους έως 6,5 δισ. και επιπλέον τραπεζικών κεφαλαίων ύψους έως 12,7 δισ. έως το τέλος του 2025,
- τη δημιουργία νέων παραγωγικών επενδύσεων συνολικού ύψους έως 32 δισ. έως το τέλος του 2025,
- τη μείωση του επενδυτικού κενού της ελληνικής οικονομίας κατά ένα τρίτο.

10. Μακροοικονομικά αποτελέσματα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Η ανάλυση των συνολικών επιδράσεων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στην οικονομία έχει πραγματοποιηθεί από τη Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) με τη χρήση του μακροοικονομικού της υποδείγματος για την Ελληνική Οικονομία. Συμπληρωματικά, αντίστοιχη ανάλυση έχει γίνει από το Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνομόνων (ΣΟΕ) με τη χρήση του μακροοικονομικού υποδείγματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, QUEST, για την Ελληνική Οικονομία. Οι δύο αναλύσεις συμφωνούν τόσο ως προς την φύση των μεσοπρόθεσμων επιδράσεων του Σχεδίου στις μακροοικονομικές μεταβλητές, όσο και ως προς τη σημασία των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο για τη μακροχρόνια ανάπτυξη της οικονομίας.

10.1. Επιτελική σύνοψη

Ο σκοπός της παρακάτω ανάλυσης που διενεργήθηκε από τη Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) είναι η ποιοτική και ποσοτική αξιολόγηση των επιδράσεων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στην ελληνική οικονομία, στο πλαίσιο ενός Δυναμικού Στοχαστικού Υποδείγματος Γενικής Ισορροπίας (Dynamic Stochastic General Equilibrium model - DSGE). Τα κύρια αποτελέσματα συνοψίζονται ως εξής:

- Η πλήρης εφαρμογή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (χρήση του συνόλου της χρηματοδότησης και πλήρης εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων) μπορεί δυνητικά να αυξήσει το επίπεδο του πραγματικού Α.Ε.Π. κατά 6,9% έως το 2026. Αυτό συνεπάγεται θετική συμβολή στο ρυθμό ανάπτυξης του Α.Ε.Π. κατά περίπου 1,15 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο κάθε χρόνο για την περίοδο 2021-2026. Δηλαδή, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αναμένεται να επιταχύνει τον ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του πραγματικού Α.Ε.Π. κατά 1,15 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από το σενάριο βάσης, το οποίο ορίζεται ως η κατάσταση της οικονομίας χωρίς την εφαρμογή του Σχεδίου. Οι ιδιωτικές επενδύσεις αυξάνονται κατά περίπου 20% το 2026 και η απασχόληση κατά 4%. Αυτό μεταφράζεται σε δημιουργία 180 έως 200 χιλιάδων νέων θέσεων εργασίας έως το 2026, επιπλέον του σεναρίου βάσης. Ταυτόχρονα, η φορολογική βάση διευρύνεται οδηγώντας σε άνοδο του λόγου φορολογικών εσόδων προς Α.Ε.Π. κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες το 2026. Ως αποτέλεσμα, βελτιώνεται το πρωτογενές πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης, δημιουργώντας έτσι επιπρόσθετο δημοσιονομικό χώρο.
- Οι συνολικές επιδράσεις του Σχεδίου στην οικονομία μπορούν να διαχωριστούν: (α) στην επίδραση των επιχορηγήσεων και των δανείων, και (β) στην επίδραση των μεταρρυθμίσεων.
- Συγκεκριμένα, η οικονομική επέκταση χρηματοδοτούμενη από επιχορηγήσεις και δάνεια αυξάνει το επίπεδο του πραγματικού Α.Ε.Π. κατά περίπου 4,3% το 2026 και συμβάλλει σε επιπλέον ρυθμό μεγέθυνσης του πραγματικού Α.Ε.Π. κατά περίπου 0,7 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο κάθε έτος την περίοδο 2021-2026. Η επέκταση χρηματοδοτούμενη από δάνεια, που διοχετεύονται προς τις ιδιωτικές επενδύσεις, οδηγεί σε αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων κατά περίπου 20% έως το 2026.
- Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις συνεισφέρουν επιπλέον στο ρυθμό μεγέθυνσης του πραγματικού Α.Ε.Π. 0,45 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο κάθε χρόνο την περίοδο 2021-

2026. Σε αντίθεση με την τελικά παροδική οικονομική επέκταση που χρηματοδοτείται από επιχορηγήσεις και δάνεια, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις οδηγούν σε μόνιμη αύξηση της παραγωγικής ικανότητας της οικονομίας. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις αυξάνουν μακροπρόθεσμα τα επίπεδα του πραγματικού προϊόντος, της ιδιωτικής επένδυσης και της απασχόλησης κατά 6%, 8,5% και 4%, αντιστοίχως. Επιπροσθέτως, οι μεταρρυθμίσεις οδηγούν σε μόνιμη αύξηση της φορολογικής βάσης, που συνεπάγεται αύξηση των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του Α.Ε.Π. κατά περίπου 2,5 ποσοστιαίες μονάδες μακροπρόθεσμα.

- Οι εκτιμήσεις της ΤτΕ για το μέγεθος της επίδρασης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων θα πρέπει να θεωρηθούν ως ένα κατώτατο όριο για την πραγματική επίδραση του Σχεδίου στην ελληνική οικονομία. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η ποσοτικοποίηση αφορά τρεις από τις κατηγορίες μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο: Μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα στις αγορές προϊόντων, μεταρρυθμίσεις που υποστηρίζουν υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό, και μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν τη παραγωγικότητα. Επιπλέον αυτών, υπάρχουν μεταρρυθμίσεις-ορόσημα που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο και αφορούν τη διακυβέρνηση και τη δικαιοσύνη οι οποίες δεν έχουν ποσοτικοποιηθεί. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές ωστόσο έχουν δυναμικά πολύ μεγάλη επίδραση στην αύξηση της παραγωγικότητας και στη διανεμητική αποτελεσματικότητα (allocative efficiency). Κατά συνέπεια, οι μεταρρυθμίσεις αυτές οδηγούν σε σημαντική επιπρόσθετη αύξηση στα μακροοικονομικά οφέλη και στο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π., οι οποίες δεν έχουν συμπεριληφθεί στις παραπάνω εκτιμήσεις.

10.2. Δαπάνες στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Προκειμένου να γίνει η εμπειρική αξιολόγηση της επίδρασης των δαπανών που συμπεριλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, πρέπει να γίνουν υποθέσεις αναφορικά με: (α) το συνολικό ποσό της χρηματοδότησης που περιλαμβάνεται στο Σχέδιο, (β) την αναμενόμενη ροή των εκταμιεύσεων της χρηματοδότησης και (γ) τη κατανομή της χρηματοδότησης μεταξύ δυνατών χρήσεων. Στην μελέτη της ΤτΕ αυτές οι υποθέσεις βασίζονται σε πληροφόρηση που παρέχει το Υπουργείο Οικονομικών και το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Συγκεκριμένα, η μελέτη υποθέτει ότι η Ελλάδα θα αιτηθεί το μέγιστο δυνατό ποσό των διαθέσιμων πόρων που προβλέπονται για τη χώρα βάσει του κανονισμού του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Επίσης, υποθέτει ότι η Ελλάδα θα πετύχει όλους τους στόχους και ορόσημα, εμπρόθεσμα, ώστε να πετύχει πλήρη απορρόφηση της χρηματοδότησης που της αναλογεί από το Σχέδιο ως το 2026. Την περίοδο 2021-2026 αναμένεται να εκταμιευθούν 30,5 δισ. ευρώ στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, εκ των οποίων 18,1 δισ. ευρώ αφορούν σε επιχορηγήσεις και 12,4 δισ. ευρώ σε δάνεια.

Με βάση τον κανονισμό του Ταμείου Ανάκαμψης, το 2021 η Ελλάδα αναμένεται να λάβει προπληρωμή του 13% του συνολικού ποσού επιχορηγήσεων και δανείων. Οι εκταμιεύσεις των υπολοίπων επιχορηγήσεων και δανείων κατανέμονται ισόποσα τα υπόλοιπα έτη μέχρι το 2026 (βλ. Πίνακα 4 παρακάτω).

Αναφορικά με τη χρήση των πόρων, η μελέτη υποθέτει ότι το 67% των επιχορηγήσεων θα χρησιμοποιηθούν για χρηματοδότηση δημοσίων επενδύσεων. Το υπόλοιπο 33% των επιχορηγήσεων θα χρησιμοποιηθούν για χρηματοδότηση δημόσιας κατανάλωσης. Το πλήρες ποσό των δανείων θα διοχετευτεί προς τον ιδιωτικό τομέα ώστε να χρησιμοποιηθεί για χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων. Η υπόθεση εργασίας είναι ότι ισχύει η αρχή της προσθετικότητας (additionality principle), δηλαδή ότι το σύνολο των επιχορηγήσεων και δανείων θα χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση πρόσθετων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, και όχι για δαπάνες που θα πραγματοποιηθούν ακόμα και χωρίς την ύπαρξη του Σχεδίου.

Με δεδομένες τις παραπάνω υποθέσεις, εισάγονται στο μοντέλο μεταβολές στις κατάλληλες εξωγενείς δημοσιονομικές μεταβλητές καθώς και στην εξέλιξη της επενδυτικής επιδότησης που περιλαμβάνει το υπόδειγμα.

10.3. Μεθοδολογία

Για την αξιολόγηση της επίδρασης των μεταρρυθμίσεων χρησιμοποιείται μία έκδοση του Δυναμικού Στοχαστικού Υποδείγματος Γενικής Ισορροπίας (Dynamic Stochastic General Equilibrium - DSGE) της Τράπεζας της Ελλάδος, το οποίο υιοθετεί τα κύρια χαρακτηριστικά αντίστοιχων δομικών μοντέλων που χρησιμοποιούνται από τις περισσότερες κεντρικές τράπεζες και διεθνείς οργανισμούς.¹⁴ Το υπόδειγμα περιλαμβάνει έναν αριθμό από πραγματικές και ονομαστικές “τριβές” (real and nominal frictions), ώστε να αποδώσει βασικά χαρακτηριστικά της Ελληνικής Οικονομίας, προσφέροντας έτσι ένα παραμετροποιημένο υπόδειγμα κατάλληλο για προσομοιώσεις οικονομικής πολιτικής. Επιπλέον, το υπόδειγμα χαρακτηρίζεται από ένα σχετικά πλούσιο δημοσιονομικό κομμάτι (block) που περιλαμβάνει δημόσιες επενδύσεις, οι οποίες δημιουργούν εξωτερικότητες (externalities) στην παραγωγικότητα του ιδιωτικού τομέα.

Το υπόδειγμα επιτρέπει διαφορετική αντιμετώπιση των επιχορηγήσεων και των δανείων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Συγκεκριμένα, οι επιχορηγήσεις θεωρούνται ως δημοσιονομικά ουδέτερες μεταβιβάσεις προς το κράτος που επιτρέπουν την αύξηση των δημοσίων δαπανών χωρίς να έχουν αντίκτυπο στο δημόσιο χρέος. Αντιθέτως, τα δάνεια αυξάνουν το δημόσιο χρέος την χρονική στιγμή της εκταμίευσής τους. Τα δάνεια εισάγονται στο υπόδειγμα ως έμμεσες επιδοτήσεις επενδύσεων προς τον ιδιωτικό τομέα που μειώνουν την τιμή των επενδύσεων. Η προσέγγιση που ακολουθείται για την αξιολόγηση των επιδράσεων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων συνοψίζεται ως εξής:

Πρώτον, το μοντέλο έχει βαθμονομηθεί (calibrated) ώστε να αποτυπώσει τη τρέχουσα κατάσταση της ελληνικής οικονομίας με τη χρήση στατιστικών δεδομένων της Eurostat σε ετήσια συχνότητα ως και το 2020. Στα εργαλεία δημοσιονομικής πολιτικής δίνεται τιμή ίση με τις μέσες τιμές της περιόδου 2017-2019. Ως είθισται στη σχετική βιβλιογραφία, η ανάλυση υποθέτει ότι η οικονομία βρίσκεται σε κατάσταση μακροχρόνιας ισορροπίας (steady state) και ότι ο συνολικός φάκελος του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ξεκινά να εφαρμόζεται το 2021. Για τον υπολογισμό των επιδράσεων

¹⁴ Για περισσότερες πληροφορίες για τα βασικά χαρακτηριστικά του υποδείγματος, βλέπε Papageorgiou, D. and E. Vourvachaki, (2017), “Macroeconomic effects of structural reforms and fiscal consolidations: Trade-offs and complementarities”, *European Journal of Political Economy*, Vol. 48, 54-73, και Papageorgiou D., (2014), “BoGGEM: A dynamic stochastic general equilibrium model for policy simulations”, Bank of Greece Working Paper Series, No 182.

των επιχορηγήσεων και των δανείων εισάγονται στο μοντέλο εξωγενείς πορείες εξέλιξης (paths) για τις δημοσιονομικές μεταβλητές (δημόσιες επενδύσεις και δημόσια κατανάλωση) και για την έμμεση επιδότηση των επενδύσεων προς τον ιδιωτικό τομέα. Με αυτά ως δεδομένα, το υπόδειγμα προβλέπει τις πορείες εξέλιξης των κύριων μακροοικονομικών μεταβλητών, εκφρασμένες σε ποσοστιαίες μεταβολές από την κατάσταση μακροχρόνιας ισορροπίας. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι, και πάλι ως είθισται σε ασκήσεις προσομοίωσης τέτοιου είδους, η ανάλυση υποθέτει ότι οι τιμές των κρατικών δαπανών (δημόσια επένδυση και κατανάλωση) και η επιδότηση επενδύσεων επιστρέφουν στα αρχικά τους επίπεδα, όπως ήταν πριν την εφαρμογή του Σχεδίου.

Σε ό,τι αφορά τους μηχανισμούς μετάδοσης των επιχορηγήσεων στο υπόδειγμα, η βασική επίδραση στην οικονομία προκύπτει από τις δημόσιες επενδύσεις (που αποτελούν το 67% των επιχορηγήσεων). Οι υψηλότερες δημόσιες επενδύσεις επιδρούν και στην πλευρά της ζήτησης και στη πλευρά της προσφοράς. Συγκεκριμένα, μια αύξηση των δημόσιων επενδύσεων αυξάνει τη συνολική ζήτηση, οδηγώντας τις επιχειρήσεις να αυξήσουν την ζήτηση για εργασία και κεφάλαιο. Αυτό προκαλεί αύξηση του εισοδήματος της εργασίας και του κεφαλαίου, που οδηγεί σε αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων και της κατανάλωσης οι οποίες, με τη σειρά τους, δίνουν περαιτέρω ώθηση στη συνολική ζήτηση.

Σε ό,τι αφορά τις επιδράσεις στη πλευρά της προσφοράς, οι δημόσιες επενδύσεις αυξάνουν τη παραγωγικότητα του ιδιωτικού τομέα μέσω της συσσώρευσης του δημόσιου κεφαλαίου. Το δημόσιο κεφάλαιο μοντελοποιείται ως ένας επιπλέον συντελεστής της συνάρτησης παραγωγής της οικονομίας, που προκαλεί θετικές εξωτερικότητες επί των ιδιωτικών συντελεστών παραγωγής, δηλαδή της εργασίας και του ιδιωτικού κεφαλαίου. Συνεπώς, το υψηλότερο επίπεδο του δημόσιου κεφαλαίου που προκύπτει από τις επιχορηγήσεις αυξάνει τη παραγωγικότητα του ιδιωτικού κεφαλαίου και της εργασίας. Σχετικά με τις επιδράσεις από την αύξηση της δημόσιας κατανάλωσης, το βασικό κανάλι μετάδοσης είναι η αύξηση της συνολικής ζήτησης, που με τη σειρά της αυξάνει το εισόδημα από την εργασία και το κεφάλαιο και ωθεί περαιτέρω τη συνολική ζήτηση.

Αναφορικά με τις επιδράσεις των δανείων, οι οποίες στα πλαίσια του υποδείγματος αποτυπώνονται ως έμμεση επιδότηση ιδιωτικών επενδύσεων, η επίδραση πρώτης τάξης είναι η μείωση της τιμής των επενδύσεων. Αυτή αυξάνει τη ζήτηση για επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα και τη συσσώρευση κεφαλαίου. Ταυτόχρονα, το οριακό κόστος παραγωγής των επιχειρήσεων μειώνεται. Το αποτέλεσμα αυτό προκαλεί μείωση των εγχώριων τιμών, που οδηγεί σε βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και, τελικά, αύξηση των εξαγωγών.

Για την αποτίμηση των επιδράσεων των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, γίνεται σύνδεση των μεταρρυθμίσεων με τις αντίστοιχες εξωγενείς μεταβλητές/παραμέτρους του υποδείγματος (βλ. υποενότητα 3 παρακάτω). Συγκεκριμένα διενεργούνται τρεις διαδοχικές ασκήσεις προσομοιώσεων πολιτικής:

1. Αξιολόγηση της επίδρασης των δαπανών που σχετίζονται με επιχορηγήσεις και δάνεια (χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η επίδραση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο), συγκριτικά με το σενάριο βάσης.
2. Αξιολόγηση της επίδρασης των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συγκριτικά με το σενάριο βάσης (χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η επίδραση

των δημοσίων δαπανών και δανείων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο). Η υποενότητα 3 παρακάτω, συνοψίζει τη προσέγγιση της αντιστοίχισης επιλεγμένων μεταρρυθμίσεων με αλλαγές στις τιμές εξωγενών μεταβλητών και παραμέτρων του υποδείγματος. Η επιλογή των μεταρρυθμίσεων των οποίων το μακροοικονομικό αποτέλεσμα ποσοτικοποιείται από την μελέτη της ΤτΕ καθορίζεται από πρακτικούς περιορισμούς και δυσκολίες ποσοτικοποίησης στην προαναφερθείσα διαδικασία αντιστοίχισης.

3. Αξιολόγηση των επιδράσεων του συνολικού περιεχομένου των σημείων (1) και (2), δηλαδή αξιολόγηση της επίδρασης της ταυτόχρονης διενέργειας των δαπανών που σχετίζονται με τις επιχορηγήσεις και τα δάνεια, μαζί με την επίδραση των επιλεγμένων μεταρρυθμίσεων που αναφέρονται στην υποενότητα 3 παρακάτω.

10.4. Διαρθρωτικές Μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει μια εκτενή λίστα μεταρρυθμίσεων που κατανέμονται στους τέσσερις βασικούς του άξονες: (α) Πράσινη μετάβαση, (β) Ψηφιακή μετάβαση, (γ) Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή (δ) Ιδιωτικές επενδύσεις και θεσμικός μετασχηματισμός.

Για την αξιολόγηση της επίδρασης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, είναι απαραίτητο να γίνει μια αντιστοίχιση αυτών των μεταρρυθμίσεων με τις κατάλληλες εξωγενείς μεταβλητές και παραμέτρους του υποδείγματος, ώστε να προσδιοριστούν τα βασικά κανάλια μέσω των οποίων μια συγκεκριμένη μεταρρύθμιση επηρεάζει τα οικονομικά αποτελέσματα. Ωστόσο, εξαιτίας της μορφής και της εσωτερικής δομής του υποδείγματος, δεν είναι εφικτή η ποσοτικοποίηση όλων των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο. Συνεπώς, η ποσοτική άσκηση της μελέτης της ΤτΕ περιορίζεται στη ποσοτικοποίηση ενός υποσυνόλου των μεταρρυθμίσεων. Αυτές ορίζονται ως μεταρρυθμίσεις οι οποίες μπορούν να συνδεθούν αξιόπιστα με δομικούς δείκτες, για τους οποίους υπάρχει εμπειρική βιβλιογραφία που παρέχει αξιόπιστες εκτιμήσεις για την ελαστικότητα βασικών οικονομικών μεταβλητών που περιλαμβάνονται στο υπόδειγμα σε μεταβολές αυτών των δομικών δεικτών.¹⁵ Συνεπώς, η μελέτη της ΤτΕ δεν ποσοτικοποιεί την επίδραση του συνόλου των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο σχέδιο, με αποτέλεσμα οι εκτιμήσεις της για τις θετικές επιδράσεις των μεταρρυθμίσεων να αποτελούν, όπως αναφέρει η μελέτη, ένα κατώτατο όριο για το μέγεθος των επιδράσεων αυτών.

Τέλος, είναι σημαντικό να αξιολογηθεί το μέγεθος των μεταρρυθμίσεων σε σχέση με το σενάριο βάσης, ώστε να γίνουν οι απαραίτητες προσαρμογές στις σχετικές εξωγενείς μεταβλητές και παραμέτρους του υποδείγματος. Αξίζει να σημειωθεί ότι η εκ των προτέρων αξιολόγηση του μεγέθους των μεταρρυθμίσεων του Σχεδίου ενέχει εμπειρικές προκλήσεις καθώς εκκρεμούν νομοθετικές διαδικασίες και μια πιο διεξοδική εξειδίκευση των επιμέρους διατάξεων τους. Η υπόθεση εργασίας που υιοθετεί η μελέτη της ΤτΕ είναι ότι το μέγεθος του εξωγενούς σοκ στις μεταβλητές/παραμέτρους του υποδείγματος που ενσωματώνουν την επίδραση των μεταρρυθμίσεων κλείνει το κενό που παρατηρείται στο σενάριο βάσης μεταξύ της Ελλάδας και του Ευρωπαϊκού μέσου όρου κατά 50% έως το 2030. Συνεπώς, εξορισμού

¹⁵ Παρόμοια προσέγγιση ακολουθείται και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βλέπε European Commission (2016), “The Economic Impact of Selected Structural Reform Measures in Italy, France, Spain and Portugal”, Institutional Paper 023, European Economy. Η μελέτη της Επιτροπής συζητά τις δυσκολίες για τη ποσοτικοποίηση της επίδρασης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

οι μεταρρυθμίσεις είναι συνεπείς με την υπόθεση της σταδιακής οικονομικής σύγκλισης προς την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πιο αναλυτικά, η μελέτη της ΤτΕ εκτιμά τα αποτελέσματα της εφαρμογής μεταρρυθμίσεων που εμπίπτουν σε τρεις κατηγορίες παρεμβάσεων, που αντιστοιχούν σε τρία διακριτά κανάλια μετάδοσης:

Μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν τον ανταγωνισμό στις αγορές προϊόντος: Οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου που συμπεριλαμβάνονται σε αυτή τη κατηγορία περιλαμβάνουν την απλοποίηση διαδικασιών (Άξονας 4.2), ενέργειες για την απλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την αναβάθμιση της ποιότητας και ασφάλειας (Άξονας 4.7), διευκόλυνση διεθνούς εμπορίου (Άξονας 4.7), κ.α.

Για την εξέταση της επίδρασης αυτής της ομάδας μεταρρυθμίσεων, η μελέτη συνδέει τον δείκτη ρυθμιστικών διατάξεων Product Market Regulation (PMR) για τον τομέα των υπηρεσιών με μεταβολές στα μονοπωλιακά περιθώρια κέρδους που είναι ενσωματωμένα στις τιμές (price mark-ups) στις αγορές προϊόντων (δείκτες ΟΟΣΑ για το 2019)¹⁶. Η προσομοίωση της επίδρασης των μεταρρυθμίσεων γίνεται υποθέτοντας μια σταδιακή και μόνιμη μείωση των μονοπωλιακών περιθωρίων στις τιμές των επιχειρήσεων του ενδιάμεσου τομέα κατά 1,026 ποσοστιαίες μονάδες έως το 2030. Με αυτό τον τρόπο, η μελέτη υποθέτει ότι η απόσταση της Ελλάδας από την μέση τιμή του δείκτη PMR στην Ευρωπαϊκή Ένωση σταδιακά κλείνει μέχρι το 2030.

Μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στην αύξηση της συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό (προσφορά εργασίας): Οι μεταρρυθμίσεις που ανήκουν σε αυτή τη κατηγορία περιλαμβάνουν τις περισσότερες από τις μεταρρυθμίσεις που προωθούν τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας (Άξονας 3.1), όπως ενεργητικές και παθητικές πολιτικές απασχόλησης. Επίσης περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της εκπαίδευσης, δεξιοτήτων, κατάρτισης/επανακατάρτισης (Άξονας 3.2), καθώς και μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στην αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές (Άξονας 3.4). Αναφορικά με τις τελευταίες, οι σχετικές μεταρρυθμίσεις υποστηρίζουν προσβάσιμη και υψηλής ποιότητας παιδική φροντίδα, ενισχύοντας έτσι τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Η προσομοίωση της επίδρασης αυτής της ομάδας μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας γίνεται με αθροιστικά αυξανόμενη προσφορά εργασίας κατά περίπου 4% έως το 2030. Το μέγεθος αυτό οδηγεί σε κάλυψη της υστέρησης του ποσοστού συμμετοχής στην ελληνική αγορά εργασίας χώρας από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το έτος 2019 κατά το ήμισυ (50%) έως το 2030¹⁷.

Μεταρρυθμίσεις που αυξάνουν τη παραγωγικότητα: Σε αυτή την κατηγορία εμπίπτουν δύο ομάδες μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν τη συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών της οικονομίας (total factor productivity - TFP), και οι οποίες λαμβάνονται υπόψη στην εμπειρική άσκηση της μελέτης:

Πρώτον, μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν το επιχειρηματικό περιβάλλον, μεταξύ άλλων με την άρση των ρυθμιστικών εμποδίων στον ανταγωνισμό. Αυτή η ομάδα περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν

¹⁶ Βλ. Thum-Thysen, A., and E. Canton (2015), “Estimation of service sector mark-ups determined by structural reform indicators”, European Economy Economic Papers no. 547

¹⁷ Η συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό αφορά άτομα ηλικίας 15-74. Αξίζει να σημειωθεί ότι το υπόδειγμα δεν προβλέπει μη εθελοντική ανεργία ή μεταβολές στον πληθυσμό, συνεπώς μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό αντικατοπτρίζουν πλήρως μεταβολές στο επίπεδο απασχόλησης.

την ανταγωνιστικότητα και προωθούν τις ιδιωτικές επενδύσεις και τις εξαγωγές (Άξονας 4.7), όπως και μεταρρυθμίσεις που διευκολύνουν το επιχειρείν ή συμβάλλουν στην απλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Η επίδραση αυτών των μεταρρυθμίσεων προσομοιώνεται μέσω της υπόθεσης ότι η υστέρηση της χώρας από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που καταγράφεται για τον δείκτη ρυθμιστικών διατάξεων Product Market Regulation (PMR) του ΟΟΣΑ, κλείνει σταδιακά ως το 2030. Για τη μετατροπή αυτής της μεταβολής σε όρους μεταβολής του επιπέδου συνολικής παραγωγικότητας των συντελεστών της οικονομίας (TFP) μακροπρόθεσμα, η μελέτη χρησιμοποιεί εμπειρικές εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ σε δείγμα χωρών του ΟΟΣΑ.¹⁸ Οι εκτιμήσεις της μελέτης δείχνουν μια σταδιακή και μόνιμη θετική επίδραση της τάξης του +3,11% στη συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής έως το 2030.

Δεύτερον, μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν τη ψηφιοποίηση της οικονομίας, στο πλαίσιο του δεύτερου Πυλώνα του Σχεδίου, όπως η στόχευση για τη μετάβαση σε τεχνολογίες 5G (Άξονας 2.1), καθώς επίσης και στο πλαίσιο του τρίτου Πυλώνα του Σχεδίου, όπως η ενίσχυση μεταρρυθμίσεων για κατάρτιση/επανακατάρτιση, ψηφιακές δεξιότητες και ενεργών πολιτικών απασχόλησης (Άξονες 3.1 και 3.2). Η προσομοίωση της επίδρασης αυτών των μεταρρυθμίσεων καθορίζεται από εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με τις επιδράσεις των ψηφιακών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.¹⁹ Ακολουθώντας την προσέγγιση της Επιτροπής, η μελέτη ποσοτικοποιεί την επίδραση επιλεγμένων δεικτών ψηφιοποίησης στη συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών της οικονομίας και στη παραγωγικότητα της εργασίας. Σε ό,τι αφορά το μέγεθος των μεταρρυθμίσεων, γίνεται η υπόθεση ότι το κενό μεταξύ της Ελλάδας και του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ό,τι αφορά το ποσοστό του συνολικού πληθυσμού που εργάζονται με εξειδίκευση στη Πληροφορική (δεδομένα 2019 Eurostat) και σε ό,τι αφορά το ποσοστό των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν σύνδεση DSL ή άλλη σταθερή ευρυζωνική σύνδεση (δεδομένα 2020 Eurostat), κλείνει σταδιακά έως το 2030.

Τέλος για το σύνολο των μεταρρυθμίσεων, γίνεται η υπόθεση ότι η ανακοίνωσή τους απολαμβάνει αξιοπιστία εφαρμογής, και η εφαρμογή τους ξεκινά το 2021.

10.5. Αποτελέσματα προσομοιώσεων

Επίδραση των επιχορηγήσεων και των δανείων

Η μελέτη της ΤτΕ αρχικά εκτιμά τις επιδράσεις των επιχορηγήσεων και των δανείων που εντάσσονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στις βασικές μακροοικονομικές μεταβλητές, χωρίς να λαμβάνει υπόψη την επίδραση των μεταρρυθμίσεων. Όλες οι μεταβλητές που αναφέρονται παρακάτω είναι εκφρασμένες ως ποσοστιαίες μεταβολές από τις τιμές τους σε κατάσταση μακροχρόνιας ισορροπίας, με εξαίρεση τον λόγο των φορολογικών εσόδων ως προς το Α.Ε.Π., ο οποίος είναι εκφρασμένος σε ποσοστιαίες μονάδες. Επίσης, όλα τα αποτελέσματα είναι εκφρασμένα σε όρους διαφορών με το σενάριο βάσης (μη εφαρμογή του Σχεδίου Ανάκαμψης).

¹⁸ Βλ. Table 3 in Égert, B. (2018), “The quantification of structural reforms: taking stock of the results for OECD and non-OECD countries”, OECD Working Paper No 1482, OECD.

¹⁹ Βλ. Lorenzani, D. and J. Varga (2014), “The Economic Impact of Digital Structural Reforms”, European Commission Economic Papers 529

Σε αυτό το πρώτο σετ αποτελεσμάτων, η από κοινού επίδραση των επιχορηγήσεων και των δανείων (χωρίς την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων του Σχεδίου) οδηγεί σε αύξηση του επιπέδου του Α.Ε.Π. το 2026 κατά 4,31%. Αυτό μεταφράζεται σε θετική συνεισφορά στο ρυθμό ανάπτυξης του πραγματικού Α.Ε.Π. κατά 0,72 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο κάθε χρόνο τη περίοδο 2021-2026. Οι ιδιωτικές επενδύσεις αυξάνονται επίσης, φτάνοντας τη μέγιστη αύξηση τους κατά 21% το 2025. Η απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα αυξάνεται περισσότερο από 2% κατά την εξαετία 2021-2026. Η αύξηση Α.Ε.Π. διευρύνει την φορολογική βάση και ενισχύει τα φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του Α.Ε.Π. κατά 1,56 ποσοστιαίες μονάδες το 2026. Σημειώνεται ότι μετά το 2026, όταν και τελειώνει η εκταμίευση των πόρων, η οικονομία επανέρχεται σταδιακά στην αρχική κατάσταση μακροχρόνιας ισορροπίας. Ωστόσο, η ταχύτητα σύγκλισης είναι μικρή, με αποτέλεσμα οι θετικές επιδράσεις στο Α.Ε.Π. να έχουν υψηλή χρονική διάρκεια, ακόμα και 20 χρόνια μετά, γεγονός που οφείλεται κυρίως στην σημαντική αύξηση του αποθέματος κεφαλαίου κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του Σχεδίου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η οικονομική επέκταση που χρηματοδοτείται από τα δάνεια που διοχετεύονται προς τον ιδιωτικό τομέα, έχουν μεγαλύτερη επίδραση στο Α.Ε.Π. απ' ό,τι οι επιχορηγήσεις. Αυτό εξηγείται από τη σημαντική αύξηση της ζήτησης για ιδιωτικές επενδύσεις και της συσσώρευσης αποθέματος ιδιωτικού κεφαλαίου, καθώς επίσης και από την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας που ωθεί σημαντικά τις εξαγωγές. Χωρίς τα δάνεια, η επέκταση που χρηματοδοτείται από τις επιχορηγήσεις εκτοπίζει (crowds out) τις ιδιωτικές επενδύσεις βραχυπρόθεσμα, ενώ ταυτόχρονα οδηγεί σε αύξηση του πληθωρισμού που επηρεάζει αρνητικά την ζήτηση για εξαγωγές.

Επίδραση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων

Στη συνέχεια, η μελέτη της ΤτΕ παρουσιάζει τις εκτιμήσεις των επιδράσεων των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στις μακροοικονομικές μεταβλητές, χωρίς να λαμβάνει υπόψη την επίδραση των επιχορηγήσεων και των δανείων. Η υπόθεση εργασίας είναι ότι οι μεταρρυθμίσεις έχουν μόνιμο χαρακτήρα, το οποίο σημαίνει ότι η οικονομία μετακινείται προς μια νέα μακροχρόνια ισορροπία.

Σε ό,τι αφορά τις μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν τον ανταγωνισμό, η επίδραση πρώτης τάξης είναι μια μείωση της τιμής των εγχώριων αγαθών, κάτι το οποίο αυξάνει την ζήτηση για εγχώρια αγαθά και μειώνει τη ζήτηση για εισαγωγές (υποκατάσταση εισαγωγών). Το υψηλότερο επίπεδο ζήτησης οδηγεί σε αύξηση της ζήτησης για εργασία και επενδύσεις, κάτι το οποίο αυξάνει το επίπεδο του Α.Ε.Π. Ως αποτέλεσμα, το Α.Ε.Π. και οι επενδύσεις αυξάνονται κατά 1,25% και 2,35%, αντιστοίχως. Η διεύρυνση της φορολογικής βάσης οδηγεί σε αύξηση των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του Α.Ε.Π. κατά 0,51 ποσοστιαίες μονάδες.

Σε ό,τι αφορά τις μεταρρυθμίσεις που προωθούν μεγαλύτερη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, αυτές, υποθέτοντας σταθερές τις τιμές όλων των άλλων εξωγενών μεταβλητών και παραμέτρων του υποδείγματος, οδηγούν σε ευνοϊκή μεταβολή των συνθηκών παραγωγής των εγχώριων επιχειρήσεων, αυξάνοντας έτσι το επίπεδο απασχόλησης. Παράλληλα, οδηγούν σε αλλαγή των όρων εμπορίου προς όφελος της εσωτερικής παραγωγής, το οποίο με τη σειρά του οδηγεί σε αύξηση των εξαγωγών. Μέσα από αυτά τα κανάλια, η μεταρρύθμιση δημιουργεί αύξηση του πραγματικού Α.Ε.Π. και των ιδιωτικών επενδύσεων κατά 3,52% και 4,68% αντίστοιχα σε μακροπρόθεσμα βάση. Η αύξηση του εισοδήματος από εργασία και της ιδιωτικής κατανάλωσης οδηγούν σε αύξηση του λόγου φορολογικών εσόδων προς Α.Ε.Π. κατά 1,47 ποσοστιαίες μονάδες μακροπρόθεσμα.

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Τελικά, οι μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την παραγωγικότητα, οδηγούν σε αύξηση της οριακής παραγωγικότητας των ιδιωτικών συντελεστών παραγωγής και μειώνουν τα πραγματικά οριακά κόστη, επιτρέποντας στις επιχειρήσεις να αυξήσουν τη ζήτηση για επενδύσεις και εργασία, και να μειώσουν τις τιμές των εγχώρια παραγόμενων αγαθών, αυξάνοντας έτσι τις εξαγωγές αλλά και την κατανάλωση. Μακροπρόθεσμα, το Α.Ε.Π. και οι επενδύσεις αυξάνουν κατά 1,19% και 1,44%, αντιστοίχως.

Στο σύνολο τους, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις συνδυαστικά μπορούν να συνεισφέρουν στο ρυθμό ανάπτυξης του Α.Ε.Π. 0,43 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο κάθε χρόνο την περίοδο 2021-2026. Οι μεταρρυθμίσεις έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν το επίπεδο του πραγματικού προϊόντος, των ιδιωτικών επενδύσεων και της απασχόλησης κατα περίπου 6%, 8,5% και 4%, αντιστοίχως, μακροπρόθεσμα. Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις μπορούν να διευρύνουν μόνιμα τη φορολογική βάση και να οδηγήσουν σε αύξηση των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του Α.Ε.Π. κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες.

Συνολική επίδραση των πόρων του Σχεδίου και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων

Τέλος, η μελέτη της ΤτΕ παρουσιάζει την συνολική προβλεπόμενη μακροοικονομική επίδραση του Ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, όπως προκύπτει από την συνδυαστική επίδραση των επιχορηγήσεων, των δανείων και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Τα κύρια αποτελέσματα συνοψίζονται στον Πίνακα 3:

Πίνακας 3: Συνολική επίδραση του Ελληνικού Σχεδίου (% μεταβολές από τις τιμές μακροχρόνιας ισορροπίας)

Μεταβλητή	2021	2022	2023	2024	2025	2026	10 έτη	20 έτη
Πραγματικό Α.Ε.Π.	2,61	3,98	4,78	5,55	6,27	6,90	7,00	6,55
Ιδιωτικές Επενδύσεις	7,18	13,32	17,70	20,35	21,15	19,75	8,70	4,77
Απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα	1,24	2,26	2,70	3,16	3,58	3,93	3,92	3,65
Φορολογικά έσοδα / ΑΕΠ	1,09	1,74	2,09	2,38	2,62	2,80	2,56	2,80

Πηγή: Εκτιμήσεις Τράπεζας της Ελλάδος.

Σημείωση: όλες οι μεταβλητές είναι εκφρασμένες σε ποσοστιαίες μεταβολές από τις τιμές μακροχρόνιας ισορροπίας με εξαίρεση το λόγο φορολογικών εσόδων προς Α.Ε.Π., ο οποίος είναι εκφρασμένος σε ποσοστιαίες μονάδες επιπλέον της τιμής μακροχρόνιας ισορροπίας.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας μπορεί να αυξήσει το επίπεδο του πραγματικού Α.Ε.Π. της Ελλάδας κατά την περίοδο 2021-2026, σωρευτικά, κατά ποσό ίσο με περίπου το 1/3 του ΑΕΠ του 2020, και κατά περίπου 7 ποσοστιαίες μονάδες το 2026 σε σχέση με το σενάριο βάσης. Αυτό συνεπάγεται θετική συμβολή στο ρυθμό ανάπτυξης του Α.Ε.Π. κατά περίπου 1,15 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο κάθε χρόνο τη περίοδο 2021-2026. Η αύξηση του πραγματικού Α.Ε.Π. διατηρείται και μακροπρόθεσμα λόγω της θετικής μόνιμης επίδρασης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Η μόνιμη αύξηση του πραγματικού Α.Ε.Π. σε βάθος 20ετίας υπολογίζεται στις 6,5 μονάδες στο ΑΕΠ κάθε έτος, σε σχέση με το σενάριο βάσης. Κατά την περίοδο 2021-2026, το σχέδιο αυξάνει τις ιδιωτικές επενδύσεις και την απασχόληση περισσότερο από 20% και περίπου 4% αντίστοιχα, με τα κέρδη απασχόλησης να αντιστοιχούν σε 180.000-200.000 νέες θέσεις εργασίας. Οι θέσεις αυτές διατηρούνται μακροπρόθεσμα, δηλαδή είναι μόνιμες, όπως επίσης μόνιμη αύξηση καταγράφεται και στο επίπεδο της ιδιωτικής επένδυσης. Η εφαρμογή του σχεδίου αυξάνει το λόγο των φορολογικών εσόδων προς το Α.Ε.Π. κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες, δημιουργώντας έτσι δημοσιονομικό χώρο που επιτρέπει τη μείωση των φόρων ή/και την αύξηση των δημόσιων δαπανών, κάτι που μπορεί να δώσει περαιτέρω ώθηση στην οικονομική δραστηριότητα από αυτήν που προβλέπεται στον Πίνακα 1. Οι δυναμικές επιδράσεις του Σχεδίου επί των βασικών μακροοικονομικών μεταβλητών όπως προβλέπονται από την μελέτη της ΤτΕ για την περίοδο 2021 - 2050, συνοψίζονται στο Διάγραμμα 1.

10.6. Σχόλια

Όπως αναφέρθηκε στην υποενότητα 3, το Σχέδιο περιλαμβάνει σημαντικές μεταρρυθμίσεις που δεν έχουν ποσοτικοποιηθεί. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις επιδρούν μέσα από πολλαπλά κανάλια βελτιώνοντας το πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργεί η οικονομία. Οι μη ποσοτικοποιημένες μεταρρυθμίσεις ενισχύουν περαιτέρω την επίδραση των μεταρρυθμίσεων που έχουν ποσοτικοποιηθεί. Σχετικά παραδείγματα περιλαμβάνουν τις μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν την ποιότητα των θεσμών, δηλαδή την αποτελεσματικότητα του κράτους, την ποιότητα του ρυθμιστικού πλαισίου, το κράτος δικαίου και τον έλεγχο της διαφθοράς, μέσω του εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης (άξονες 2.2 και 4.2), της αύξησης της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης (άξονας 4.3) και της βελτίωσης των φοροεισπρακτικών μηχανισμών (άξονας 4.1). Οι επιπτώσεις των εκτεταμένων αυτών μεταρρυθμίσεων δεν έχουν συνυπολογιστεί στις ποσοτικές εκτιμήσεις αλλά αυξάνουν την πιθανότητα να υπάρξουν ακόμα ευνοϊκότερες οικονομικές εξελίξεις (upside risks) σε σχέση με αυτές που παρουσιάζονται στον Πίνακα 3 και το Διάγραμμα 1. Ως αποτέλεσμα, αναφέρει η μελέτη της ΤτΕ, οι εκτιμήσεις που παρουσιάζονται στον Πίνακα 3 και το Διάγραμμα 1 θα πρέπει να ερμηνευθούν ως ένα κατώτατο όριο των θετικών επιδράσεων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στην ελληνική οικονομία.

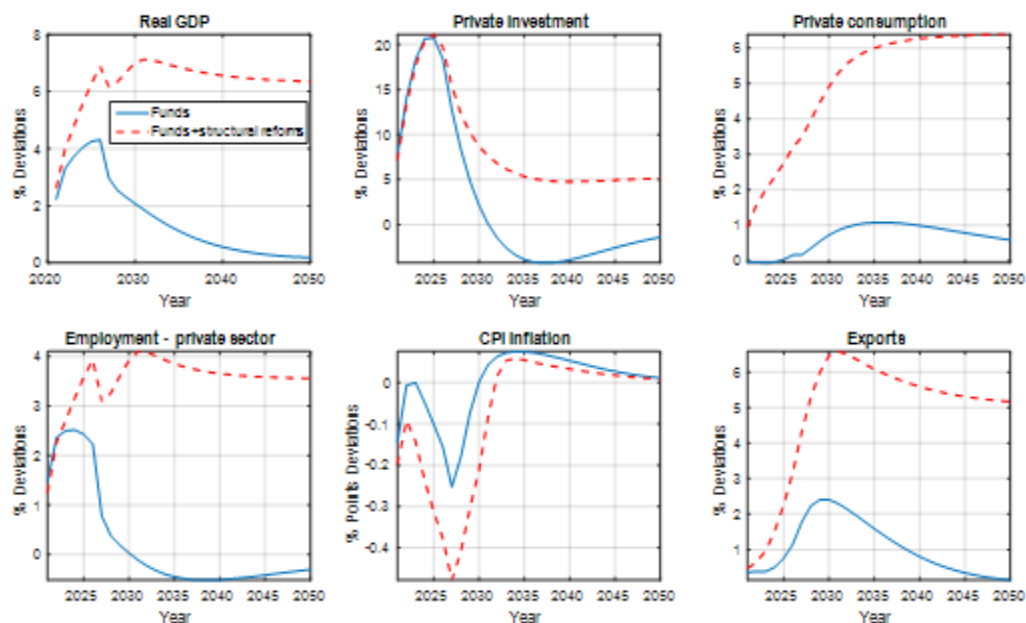
Πιο αναλυτικά, σημαντικός αριθμός ερευνητικών μελετών υψηλής αξιοπιστίας έχουν αναδείξει την θετική σχέση που υπάρχει μεταξύ καλύτερης ποιότητας θεσμών και μακροχρόνιας οικονομικής ανάπτυξης, και ευρύτερης συμπεριληπτικής κοινωνικής ευημερίας. Από τα ευρήματα της σχετικής βιβλιογραφίας προκύπτει ότι οι μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν το επίπεδο διακυβέρνησης (governance) έχουν τη δυνατότητα να μειώσουν το κόστος που δημιουργεί η προσοδοθηρία (rent-seeking), να στηρίξουν τη καινοτομία και την επιχειρηματικότητα και να αυξήσουν την παραγωγικότητα και την αποτελεσματική κατανομή των παραγωγικών πόρων. Η αποτελεσματικότητα του συστήματος δικαιοσύνης, η εξασφάλιση εφαρμογής των όρων των συμβάσεων και το κατάλληλο πλαίσιο αφερεγγυότητας μπορούν να αυξήσουν την συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής

(total factor productivity - TFP), ενισχύοντας έτσι την οικονομική ανάπτυξη. Η μελέτη της ΤτΕ αναφέρει ότι βάσει εκτιμήσεων του ΟΟΣΑ, μεταρρυθμίσεις που θα έκλιναν την απόσταση μεταξύ Ελλάδας και του μέσου όρου της Ε.Ε. σε ότι αφορά το κράτους δικαίου στο μισό της σημερινής απόστασης, θα μεταφραζόταν σε μακροπρόθεσμη αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής (TFP), και επομένως του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, κατά 15%.²⁰ Μεταρρυθμίσεις που μειώνουν την απόσταση από τον μέσο όρο της Ε.Ε. σε ότι αφορά την αποτελεσματικότητα του συστήματος δικαιοσύνης, το κόστος ενεργειών που οδηγούν σε εφαρμογή των όρων των συμβάσεων και την διάρκεια των διαδικασιών αφερεγγυότητας, επίσης συσχετίζονται με ισχυρές θετικές επιπτώσεις στη παραγωγικότητα και τα επίπεδα φυσικού Α.Ε.Π., επενδύσεων και απασχόλησης.

Τέλος, οι μεταρρυθμίσεις που εντάσσονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αναμένεται να αυξήσουν σημαντικά την ανθεκτικότητα της Ελληνικής οικονομίας, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ικανότητά της να ανακάμπτει γρήγορα από αρνητικές διαταράξεις. Ιδιαίτερα η οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα της Ελλάδας ενισχύεται επίσης από τρεις ομάδες μεταρρυθμίσεων: (α) μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή (άξονας 1.4), (β) μεταρρυθμίσεις στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας (άξονας 3.3), οι οποίες ενισχύουν την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα σε περιόδους υγειονομικών κρίσεων, και (γ) προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής και εμπράγματης ιδιοκτησίας (άξονες 1.2, 4.2 όσον αφορά την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου, 4.4 και 4.6), που αυξάνουν την ανθεκτικότητα κρίσιμων τομέων της οικονομίας, όπως του πολιτισμού και του τουρισμού, ιδιαίτερα στα πλαίσια της ψηφιακής εποχής. Η οικονομική ανθεκτικότητα αναμένεται να ενισχυθεί περαιτέρω από μεταρρυθμίσεις που αυξάνουν την ικανότητα των αγορών εργασίας και προϊόντων να προσαρμόζονται γρήγορα σε μεταβαλλόμενες συνθήκες προσφοράς και ζήτησης (Πυλώνες 3 και 4), όπως επίσης και από μεταρρυθμίσεις που ευνοούν την ανάπτυξη του εμπορεύσιμου τομέα της οικονομίας, δηλαδή την εξωστρέφεια, το διεθνές εμπόριο, και την περεταίρω διαφοροποίηση των εξαγωγών (άξονας 4.7). Τέλος, μεταρρυθμίσεις που ισχυροποιούν περαιτέρω το τραπεζικό σύστημα και συμβάλλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών, ενισχύουν την ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, προφυλάσσοντας έτσι την οικονομία από αρνητικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ πραγματικής οικονομίας και χρηματοπιστωτικού τομέα σε περιόδους οικονομικών αναταράξεων.

²⁰ Βλ. OECD Economic Surveys Greece, April 2018, Table 6, p. 31. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ, η αύξηση του δείκτη κράτους δικαίου της Παγκόσμιας Τράπεζας (World Bank rule of law index) στα προ-κρίσης επίπεδα του μέχρι το 2025 θα αύξανε το πραγματικό ΑΕΠ κατά περίπου 9% το 2040 και 15% το 2060 (ibid). Αυτή η μεταβολή μεταφράζεται σε άνοδο της Ελλάδας στη σχετική κατάταξη στα επίπεδα του μ.ο. των Ιταλίας, Ισπανίας και Πορτογαλίας για το 2019 (από το 60.6 στο 75.4 εκατοστημόριο), βλ. <https://info.worldbank.org/governance/wgi/Home/Reports>.

Μέρος 2: Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων – Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων

Διάγραμμα 1: Δυναμικές επιπτώσεις Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Πηγή: εκτιμήσεις ΤτΕ .

Σημείωση: Όλες οι μεταβλητές είναι εκφρασμένες σε όρους ποσοστιαίας απόκλισης από την τιμή που θα επικρατούσε σε συνθήκες κατάστασης μακροχρόνιας ισορροπίας (steady state).

Πίνακας 4: Αναμενόμενες εκταμιεύσεις ΣΑΑ κατ'έτος (δισ ευρώ)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	σύνολο 2021-2026
πόροι ΣΑΑ	3,97	5,31	5,31	5,31	5,31	5,31	30,50
<i>ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ</i>							
Επιχορηγήσεις	2,35	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	18,08
Δάνεια	1,61	2,16	2,16	2,16	2,16	2,16	12,42

Πηγή: εκτιμήσεις ΤτΕ βασιζόμενες σε πληροφορίες από το Υπουργείο Οικονομικών.

Συμπληρωματικά με την άσκηση της Τράπεζας της Ελλάδος, άσκηση για τη ποσοτικοποίηση της μακροοικονομικής επίδρασης του Ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στην ελληνική οικονομία, έγινε και από το Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνομόνων (Σ.Ο.Ε). Η συμπληρωματική άσκηση έγινε με χρήση του μακροοικονομικού υποδείγματος γενικής ισορροπίας QUEST,²¹ που χρησιμοποιείται ως το επίσημο εργαλείο ανάλυσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την διερεύνηση των επιπτώσεων οικονομικών πολιτικών στην ευρωπαϊκή οικονομία.

Η παραμετροποίηση του υποδείγματος QUEST έχει γίνει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως επίσης και η επικαιροποίηση των δεδομένων του έως το 2019. Το QUEST είναι ένα Νέο-Κεϋνσιανό υπόδειγμα ενδογενούς μεγέθυνσης που περιγράφει το σύνολο της οικονομίας μέσω συμπεριφορικών εξισώσεων που εξηγούν τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνουν οικονομικά άριστες αποφάσεις και αλληλεπιδρούν τα νοικοκυριά, οι επιχειρήσεις ενδιάμεσων και τελικών αγαθών, ο τομέας έρευνας και ανάπτυξης, το κράτος, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα καθώς και ο εξωτερικός τομέας. Το τμήμα του υποδείγματος που χρησιμοποιείται από την Επιτροπή για την Ελλάδα αποτελείται από τρία κομμάτια (blocks): την Ελληνική Οικονομία, την υπόλοιπη Ευρωζώνη και τον Υπόλοιπο Κόσμο. Συνεπώς, το υπόδειγμα λαμβάνει υπόψη τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των χωρών της ευρωζώνης, τόσο στο πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου όσο και στον τομέα της κοινής νομισματικής πολιτικής.

Το στοιχείο της συμπληρωματικότητας μεταξύ των δύο μελετών προκύπτει από ορισμένες διαφορές στην αναλυτική περιγραφή (specification) των υποδειγμάτων, στις υποθέσεις και στα κανάλια μετάδοσης των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Παρακάτω παρουσιάζονται κοινά σημεία και διαφορές της συμπληρωματικής ποσοτικής άσκησης του Σ.Ο.Ε. μέσω του QUEST σε σχέση με το υπόδειγμα της ΤτΕ.

Σε ό,τι αφορά τις δαπάνες στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, γίνονται οι ίδιες υποθέσεις αναφορικά με τη χρήση του συνόλου των 30,5 δις ευρώ αθροιστικά τη περίοδο 2021-2026, εκ των οποίων τα 18,1 δις ευρώ αφορούν σε επιχορηγήσεις και τα 12,4 δις ευρώ σε δάνεια. Οι επιχορηγήσεις κατανομούνται σε ποσοστό 67% προς δημόσιες επενδύσεις ενώ το υπόλοιπο 33% σε δημόσια κατανάλωση. Επίσης, κοινή υπόθεση αποτελεί ότι στο σύνολο τους τα δάνεια διοχετεύονται προς τον ιδιωτικό τομέα για ιδιωτικές επενδύσεις. Γίνεται κοινή υπόθεση ως προς την αρχή της προσθετικότητας (additionality principle). Και στις δύο ασκήσεις το σύνολο των δανείων αυξάνει το δημόσιο χρέος κατά την χρονική στιγμή εκταμίευσής τους, ενώ οι επιχορηγήσεις στο σύνολο τους αντιμετωπίζονται ως δημοσιονομικά ουδέτερες, χωρίς να αυξάνουν το δημόσιο χρέος. Ως προς την εκταμίευση των πόρων, η άσκηση της ΤτΕ υιοθετεί την υπόθεση του κανονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης για προχρηματοδότηση 13% του συνολικού φακέλου των 30,5 δις το 2021, και ισόποση κατανομή του εναπομείναντος ποσού κατά την περίοδο 2022-2026. Η άσκηση του Σ.Ο.Ε. ακολουθεί την υπόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε αντίστοιχη μελέτη που αυτή εκπόνησε για την εφαρμογή του Ταμείου Ανάκαμψης στο σύνολο της Ε.Ε.,²² περί ισόποσων εκταμιεύσεων κατά την χρονική περίοδο λειτουργίας του Ταμείου.

Η αύξηση των δημοσίων δαπανών για δημόσιες επενδύσεις και κατανάλωση εισάγονται στις δύο ασκήσεις με όμοιο τρόπο μέσω των εξωγενών μεταβλητών του μοντέλου. Σε ό,τι αφορά τα δάνεια, στην

²¹ Βλ. Marco Ratto, Werner Roeger and Jan in't Veld (2008), "QUEST III : An estimated DSGE model of the euro area with fiscal and monetary policy", Economic Papers 335.

²² Βλ. Commission Staff Working Document (2020), "Identifying Europe's recovery needs", SWD(2020) 98.

άσκηση του ΣΟΕ το κανάλι μετάδοσης των επιδράσεων τους στην ελληνική οικονομία ορίζεται ως μια εξωγενής αύξηση του επιπέδου των επενδύσεων που προστίθεται απευθείας στο απόθεμα του ιδιωτικού κεφαλαίου της οικονομίας, σε συνδυασμό με μια μόνιμη μείωση των ασφαλιστρών κινδύνου (risk premia) κατά 20 μονάδες βάσης στο κόστος του φυσικού και άυλου κεφαλαίου σε σχέση με την αρχική κατάσταση μακροχρόνιας ισορροπίας. Αυτό συνεπάγεται μείωση του κεφαλαιακού κόστους των επιχειρήσεων που αυξάνει τη ζήτηση για επενδύσεις. Η υπόθεση μείωσης των ασφαλιστρών κινδύνου κατά 20 μονάδες βάσης υιοθετεί την ίδια υπόθεση που έχει κάνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη μέση επίδραση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στο μέσο κόστος κεφαλαίου στην Ε.Ε.²³ Σε ότι αφορά την άσκηση της ΤτΕ, το κανάλι μετάδοσης της επίδρασης των δανείων ορίζεται ως έμμεση επιδότηση που μειώνει την τιμή των επενδύσεων.

Για την αξιολόγηση της επίδρασης των μεταρρυθμίσεων οι δύο μελέτες ακολουθούν παρόμοια λογική αντιστοίχισης τους με τις εξωγενείς μεταβλητές και παραμέτρους των υποδειγμάτων που χρησιμοποιούν. Το υπόδειγμα QUEST περιλαμβάνει μια πιο εκτενή λίστα παραμέτρων και μεταβλητών που αναφέρονται στην αγορά εργασίας και τις αγορές προϊόντος και την αναλυτική περιγραφή του τομέα Έρευνας και Ανάπτυξης ως ξεχωριστού τομέα της οικονομίας που δρα ως παράγοντας ενδογενούς μακροχρόνιας ανάπτυξης.

Σε ό,τι αφορά τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές προϊόντος, η ανάλυση της ΤτΕ υποθέτει μια σταδιακή σύγκλιση του μονοπωλιακού περιθωρίου κερδών στον τομέα των ενδιάμεσων αγαθών προς το μέσο όρο της Ε.Ε. κατά 50% σε ορίζοντα 10 ετών. Η μείωση αυτή αλλάζει τους όρους εμπορίου προς όφελος της εγχώριας παραγωγής, αυξάνοντας τις εξαγωγές και το Α.Ε.Π της Ελλάδας κατά μόνιμο τρόπο. Η βασική μεταβλητή που χρησιμοποιείται στην άσκηση του Σ.Ο.Ε για να ορίσει την ενίσχυση του ανταγωνισμού λόγω της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης, είναι το μονοπωλιακό περιθώριο κέρδους που ενσωματώνεται στις τιμές (price mark-ups) των τελικών αγαθών. Συγκεκριμένα, γίνεται η υπόθεση ότι το περιθώριο αυτό μειώνεται κατά τρόπο διακριτό και μόνιμο κατά 2,7 ποσοστιαίες μονάδες, το οποίο συνεπάγεται άμεση σύγκλιση προς τον μέσο όρο της Ευρωζώνης. Η επίδραση της μεταβολής αυτής οδηγεί σε αντίστοιχη σταδιακή μείωση της τιμής των τελικών αγαθών, γεγονός που αυξάνει την εσωτερική ζήτηση τους και τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Αυτό με τη σειρά του οδηγεί στην αύξηση των εξαγωγών των τελικών αγαθών καθώς και στην αύξηση της ζήτησης φυσικού κεφαλαίου από τον ενδιάμεσο τομέα, το οποίο φυσικό κεφάλαιο είναι απαραίτητο ώστε οι επιχειρήσεις να ανταποκριθούν στην αυξημένη ζήτηση προϊόντος. Ταυτόχρονα, η μεταρρύθμιση αυτή στο υπόδειγμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής οδηγεί και σε έμμεση μακροχρόνια θετική επίδραση στην παραγωγικότητα, μέσω της αυξημένης ζήτησης νέων τεχνολογιών που παράγει ο τομέας Έρευνας και Ανάπτυξης, οι οποίες τροφοδοτούν ενδογενώς τη παραγωγή ιδιωτικού φυσικού κεφαλαίου.

Μια επιπλέον συμπληρωματική υπόθεση που επιτρέπει το υπόδειγμα QUEST στην μελέτη του Σ.Ο.Ε. αφορά τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και είναι η μείωση του κόστους εισόδου των επιχειρήσεων στην αγορά ενδιάμεσων αγαθών. Συγκεκριμένα, η μελέτη του Σ.Ο.Ε. υποθέτει διακριτή και μόνιμη μείωση του κόστους αυτού κατά 1 ποσοστιαία μονάδα από τη βαθμονομημένη τιμή του, ώστε να συνάδει με την τελευταία εκτίμηση του δείκτη Doing Business για το 2020, στο 1,5% του κατά-κεφαλήν Εθνικού προϊόντος. Η μεταρρύθμιση αυτή, οδηγεί σε αύξηση της εισόδου των επιχειρήσεων στην αγορά

²³ Βλ. Commission Staff Working Document (2020), "Identifying Europe's recovery needs", SWD(2020) 98.

ενδιάμεσων αγαθών, το οποίο με τη σειρά του αυξάνει τη ζήτηση για νέες τεχνολογίες και οδηγεί σε ενδογενή αύξηση των επενδύσεων σε Έρευνα και Ανάπτυξη, με μακροχρόνιες θετικές συνέπειες για τη παραγωγικότητα των συντελεστών της οικονομίας.

Τέλος, το μοντέλο QUEST της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επιτρέπει την ποσοτικοίηση της επίδρασης που προκαλεί η μείωση του διοικητικού κόστους που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις, λόγω του εύρους των διοικητικών διαδικασιών. Η μεταβλητή αυτή συνδέεται με διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και στοχεύουν στη βελτίωση του επιπέδου διακυβέρνησης, του εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης και την αύξηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης, μεταξύ άλλων. Ακολουθώντας την προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε σχετική μελέτη,²⁴ η υπόθεση που γίνεται στην ανάλυση του Σ.Ο.Ε. είναι ότι οι μεταρρυθμίσεις επιφέρουν μια διακριτή και μόνιμη μείωση του διοικητικού κόστους που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στην αγορά τελικών αγαθών κατά 10%. Αυτή η μείωση επιτρέπει στις επιχειρήσεις να παράγουν το ίδιο επίπεδο προϊόντος με χαμηλότερο μέσο κόστος παραγωγής, κάτι που οδηγεί σε αύξηση κερδοφορίας και συνεπώς σε αύξηση των επενδύσεων. Το τελικό αποτέλεσμα είναι μια ενδογενής αύξηση του Α.Ε.Π.

Σε ό,τι αφορά τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, η μελέτη της ΤτΕ ποσοτικοποιεί τις επιδράσεις της αύξησης του ποσοστού συμμετοχής, κάτι το οποίο δεν γίνεται από την μελέτη του Σ.Ο.Ε. Η ανάλυση της ΤτΕ υποθέτει μια ποικιλία προσφοράς εργασίας, ενώ αυτή του υποδείγματος QUEST επιτρέπει τρεις κατηγορίες δεξιοτήτων (χαμηλή, μεσαία και υψηλή), κάθε μια εκ των οποίων χαρακτηρίζεται από διαφορετικό βαθμό αποτελεσματικότητας (labour efficiency), με υψηλότερες δεξιότητες να συνεπάγονται υψηλότερη αποτελεσματικότητα. Ως αποτέλεσμα, η μελέτη του Σ.Ο.Ε. αντιστοιχεί τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο, και στοχεύουν στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης/επανακατάρτισης, στην αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων και σε αποτελεσματικότερες ενεργητικές και παθητικές πολιτικές εργασίας, σε δομικές αλλαγές στην προσφορά εργασίας. Οι αλλαγές αυτές πραγματοποιούνται, και οι επιδράσεις τους ποσοτικοποιούνται, μέσω τριών καναλιών.

Το πρώτο κανάλι, υποθέτει ότι η κατανομή του εργατικού δυναμικού μεταξύ εργαζομένων χαμηλών, μεσαίων και υψηλών δεξιοτήτων, συγκλίνει σταδιακά και γραμμικά στο μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα επόμενα 20 χρόνια (δεδομένα Eurostat). Συγκεκριμένα, γίνεται η υπόθεση ότι το ποσοστό των εργαζομένων χαμηλών δεξιοτήτων μειώνεται κατά 3,94 ποσοστιαίες μονάδες προς τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο, καθώς αυτοί οι εργαζόμενοι αποκτούν μεσαίες δεξιότητες. Αυτό συνεπάγεται ταυτόχρονη αύξηση του ποσοστού των εργαζομένων μεσαίων δεξιοτήτων κατά 1,86 ποσοστιαίες μονάδες ενώ μέρος των εργαζομένων μεσαίων δεξιοτήτων αποκτά υψηλές δεξιότητες με αποτέλεσμα την αύξηση του ποσοστού εργαζομένων υψηλών δεξιοτήτων κατά 2,08 ποσοστιαίες μονάδες. Ως αποτέλεσμα, οι επιχειρήσεις έχουν στη διάθεση τους περισσότερο εργατικό δυναμικό μεσαίας και υψηλής εξειδίκευσης, κάτι που συνεισφέρει στην παραγωγική τους ικανότητα λόγω της υψηλότερης αποτελεσματικότητας των εργαζομένων, δημιουργώντας έτσι μακροπρόθεσμη αύξηση του Α.Ε.Π. Επιπλέον, η αύξηση του αριθμού των εργαζομένων και υψηλών δεξιοτήτων οδηγεί σε αύξηση της απασχόλησης τους στον τομέα Έρευνας και Ανάπτυξης καθώς και σε αύξηση των επενδύσεων σε Έρευνα και Ανάπτυξη. Μακροπρόθεσμα, αυτό

²⁴ Βλ. Francesca D'Auria, Andrea Pagano, Marco Ratto and Janos Varga (2009), "A comparison of structural reform scenarios across the EU member states: Simulation-based analysis using the QUEST model with endogenous growth", Economic Papers 392.

οδηγεί σε αύξηση του ρυθμού παραγωγής νέων τεχνολογιών (πατέντες), το οποίο με τη σειρά του αυξάνει ενδογενώς την παραγωγικότητα του φυσικού κεφαλαίου.

Το δεύτερο κανάλι υποθέτει αύξηση της αποτελεσματικότητας των εργαζομένων μεσαίας και υψηλής εξειδίκευσης, ώστε να συγκλίνουν σταδιακά και γραμμικά στο μέσο όρο της Ευρωζώνης και στο μισό του μέσου όρου, αντίστοιχα, μετά από 20 χρόνια.²⁵ Η μεταβολή αυτή αυξάνει σταδιακά το οριακό προϊόν εργασίας στη συνάρτηση παραγωγής των τελικών αγαθών, το οποίο δημιουργεί σημαντικές θετικές επιδράσεις στην οικονομική δραστηριότητα βραχυπρόθεσμα αλλά κυρίως μακροπρόθεσμα. Ταυτόχρονα, η αύξηση του οριακού προϊόντος οδηγεί σε αύξηση των πραγματικών μισθών και της κατανάλωσης. Ταυτόχρονα, η αυξημένη παραγωγικότητα μειώνει το οριακό κόστος παραγωγής, κάτι που ενισχύει την ανταγωνιστικότητα της εγχώριας παραγωγής και, κατά συνέπεια, τις εξαγωγές.

Το τρίτο κανάλι υποθέτει ότι το σύνολο των μεταρρυθμίσεων μειώνει τις πραγματικές τριβές (real frictions) στην αγορά εργασίας κατά 1 ποσοστιαία μονάδα στο επίπεδο τιμής της σχετικής παραμέτρου. Η δυσκολία στην ακριβή ποσοτικοποίηση του μεγέθους αυτού οδηγεί στον ορισμό της μεταβολής στον ελάχιστο θετικό διακριτό αριθμό, ακολουθώντας την πρακτική αντίστοιχων εμπειρικών ασκήσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.²⁶ Οι μακροπρόθεσμες επιδράσεις που προκύπτουν από την ανάλυση είναι θετικές για την πραγματική απασχόληση και τους πραγματικούς μισθούς, αποτελέσματα τα οποία τελικά αυξάνουν την κατανάλωση και το Α.Ε.Π.

Τέλος, το υπόδειγμα QUEST που χρησιμοποιήθηκε στην άσκηση του Σ.Ο.Ε επιτρέπει την ποσοτικοποίηση της επίδρασης της θετικής εξωτερικότητας που δημιουργεί για την ελληνική οικονομία η ταυτόχρονη εφαρμογή των εθνικών Σχεδίων Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας των υπολοίπων χωρών της ευρωζώνης. Συγκεκριμένα, οι επιδράσεις στην Ελληνική οικονομία προέρχονται από την αύξηση της εξωτερικής ζήτησης που οδηγεί σε αύξηση των ελληνικών εξαγωγών.

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την ανάλυση του Σ.Ο.Ε. συμφωνούν με εκείνα της Τράπεζας της Ελλάδος σε ότι αφορά τις μεσοπρόθεσμες οικονομικές επιδράσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς επίσης και στη σημασία των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τη μακροχρόνια ανάπτυξη της οικονομίας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Σ.Ο.Ε. η πλήρης εφαρμογή του Σχεδίου, δηλαδή η χρήση του συνόλου της χρηματοδότησης σε επιχορηγήσεις και δάνεια και η πλήρης εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, μπορεί δυναμικά να αυξήσει το επίπεδο του πραγματικού Α.Ε.Π. κατά 7,7%, έως το 2026, σε σχέση με το σενάριο βάσης. Αυτό συνεπάγεται μια θετική συμβολή στο ρυθμό ανάπτυξης του Α.Ε.Π. κατά περίπου 1,24% ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο κάθε χρόνο, τη περίοδο 2021-2026, με τις ιδιωτικές επενδύσεις να αυξάνονται κατά περίπου 20%.

Σε σχέση με την μελέτη της ΤτΕ, τα αποτελέσματα της συμπληρωματικής άσκησης δείχνουν ακόμα μεγαλύτερη μακροπρόθεσμη επίδραση του Σχεδίου στο ύψος του Α.Ε.Π. Η θετική αυτή διαφορά προκύπτει κυρίως ως αποτέλεσμα της βελτίωσης της πλευράς προσφοράς της αγοράς εργασίας, δηλαδή της αύξησης του μέσου επιπέδου δεξιοτήτων και της μέσης αποτελεσματικότητας του εργατικού

²⁵ Δεν γίνεται αντίστοιχη υπόθεση για τους εργαζόμενους χαμηλής εξειδίκευσης καθώς βάσει της παραμετροποίησης του υποδείγματος QUEST από την Επιτροπή, σε αυτή την κατηγορία εργαζομένων η Ελλάδα υπερτερεί σε σχέση με το μέσο όρο της Ευρωζώνης. Από την άλλη, η καταγεγραμμένη στην παραμετροποίηση του υποδείγματος διαφορά της Ελλάδας από το μέσο όρο της Ευρωζώνης σε ότι αφορά τους εργαζόμενους υψηλής εξειδίκευσης είναι μεγάλη, συνεπώς υποθέτουμε ότι υπάρχει σύγκλιση κατά 50% σε 20 χρόνια.

²⁶ Βλ. Francesca D'Auria, Andrea Pagano, Marco Ratto and Janos Varga (2009)

δυναμικού. Πιο συγκεκριμένα, η πρόβλεψη που προκύπτει από την ανάλυση του Σ.Ο.Ε. είναι ότι οι επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που περιέχονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αυξάνουν την παραγωγικότητα της εργασίας, κάτι το οποίο επιτρέπει ταυτόχρονη αύξηση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων, της απασχόλησης και των πραγματικών μισθών, ιδιαίτερα σε κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας. Αυτό θέτει σε λειτουργία έναν αυτοτροφοδοτούμενο ενάρτετο κύκλο αυξημένης επένδυσης, εξαγωγών και απασχόλησης, που οδηγούν σε περαιτέρω αύξηση του εθνικού προϊόντος.

Με βάση αξιόπιστα εμπειρικά ευρήματα που αναφέρονται στην οικονομική βιβλιογραφία, η προβλεπόμενη αύξηση του Α.Ε.Π. και της απασχόλησης θα μειώσουν τα ποσοστά φτώχειας και κοινωνικών και οικονομικών αποκλεισμών, καθώς επίσης και τις εισοδηματικές και άλλες ανισότητες. Ο επιπλέον δημοσιονομικός χώρος που θα προκύψει από την αύξηση του Α.Ε.Π θα ενισχύσει αυτά τα θετικά αποτελέσματα. Ταυτόχρονα, η μακροπρόθεσμη αύξηση των εξαγωγών θα μειώσει τον βαθμό έκθεσης της οικονομικής δραστηριότητας σε αρνητικά σοκ που επηρεάζουν με ασυμμετρικό τρόπο την εγχώρια ζήτηση. Επίσης, οι μεταρρυθμίσεις στις αγορές εργασίας και προϊόντος αναμένεται να αυξήσουν την ικανότητα της οικονομίας να προσαρμόζεται γρήγορα και αποτελεσματικά σε αρνητικά σοκ προσφοράς και ζήτησης. Μέσα από αυτά τα κανάλια, και λαμβάνοντας υπόψη μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν το σύστημα υγείας και την λειτουργία των θεσμών, η ποιοτική πρόβλεψη που προκύπτει από την ανάλυση του Σ.Ο.Ε. ταυτίζεται με αυτή της μελέτης της ΤτΕ, σύμφωνα με την οποία το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα αυξήσει την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα της Ελλάδας.

Μέρος 3

Αποτελέσματα Διαβούλευσης και Παρακολούθηση Υλοποίησης

---

11. Αποτελέσματα διαβούλευσης

Η διαβούλευση επί του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας διεξήχθη με γνώμονα την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή φορέων και πολιτών.

Ήδη για την διαμόρφωση των Στρατηγικών Κατευθύνσεων και του προσχεδίου συγκεντρώθηκαν προτάσεις από Υπουργεία και φορείς, στο πλαίσιο των βασικών πυλώνων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, και υπήρξε ενεργός συνεργασία με την Επιτροπή Πισσαρίδη.

Εν συνεχεία, ο Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών ανέλαβε την πρωτοβουλία να ζητήσει από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ) να πραγματοποιήσει σχετική διαβούλευση μεταξύ των μελών της και ανταποκρίθηκε σε αιτήματα και πραγματοποίησε σειρά συναντήσεων με εκπροσώπους φορέων, οι οποίοι διατύπωσαν σχόλια και παρατηρήσεις. Παράλληλα, έθεσε το κείμενο των “Στρατηγικών κατευθύνσεων για το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας” σε δημόσια διαβούλευση (25.11.2020-20.12.2020), αναρτώντας το στον αντίστοιχο ιστότοπο του Υπουργείου Οικονομικών (www.opengov.gr/minfin/?p=10013).

Σε αυτή τη φάση της διαβούλευσης ανταποκρίθηκαν τόσο η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, όσο και φορείς-μέλη της ΟΚΕ καταθέτοντας και χωριστά σχόλια, αλλά και εκτός αυτής, ερευνητικά κέντρα, εταιρείες, εκπρόσωποι της Κοινωνίας των Πολιτών και πολίτες, συμβάλλοντας απολύτως εποικοδομητικά στην διαδικασία με σειρά αξιολογών προτάσεων. Συνολικά έγιναν 45 παρεμβάσεις ηλεκτρονικά, μέσω του ιστότοπου της διαβούλευσης, ενώ 8 παρεμβάσεις απεστάλησαν εγγράφως στο Υπουργείο Οικονομικών.

Μετά την ολοκλήρωση της δημόσιας διαβούλευσης, έγινε αξιολόγηση του συνόλου των απόψεων και συνεισφορών και η μέγιστη δυνατή αξιοποίηση, κατά την εξειδίκευση του Σχεδίου, όσων εξ αυτών ανταποκρίνονταν στο πλαίσιο των προϋποθέσεων που θέτει ο οικείος Κανονισμός (Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241/12.02.2021, L 57/17).

Οι παρεμβάσεις, στην μεγάλη πλειοψηφία τους, ήταν θετικές επί της αρχής του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και των βασικών στόχων που αυτό θέτει, αναγνωρίζοντας την καθοριστική σημασία που έχει για την χώρα μας και την μοναδική ευκαιρία που αυτό συνιστά για την ελληνική οικονομία και κοινωνία.

Οι διατυπωθείσες επιφυλάξεις εστιάζτηκαν κατά κανόνα στην απουσία πιο συγκεκριμένων ή/και μετρήσιμων στοιχείων και δράσεων, ειδικότερου επιμερισμού δαπανών, είδους επιχειρηματικών επενδύσεων που θα χρηματοδοτηθούν από το τμήμα δανείων, συμπληρωματικότητας με ανάλογα έργα που χρηματοδοτούνται από άλλες πηγές κ.ο.κ.

Σημειώνεται ότι η διαβούλευση έγινε με αντικείμενο την στρατηγική του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και ενδεικτικά έργα και δράσεις που αυτό περιλαμβάνει. Πολλές πτυχές των επισημάνσεων περιλαμβάνονται ήδη στην εξειδίκευση του Σχεδίου. Άλλες πτυχές που περιείχαν σκέψεις και προτάσεις, οι οποίες είχαν μεν ενδιαφέρον, αλλά δεν ανταποκρίνονταν στα πολύ συγκεκριμένα κριτήρια επιλεξιμότητας, συγκρατήθηκαν για κατά περίπτωση αξιοποίηση από τα αρμόδια Υπουργεία.

Στη συνέχεια, συντάχθηκε η σχετική Έκθεση Διαβούλευσης, η οποία και αναρτήθηκε στον ιστότοπο της διαβούλευσης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα (N4622/2019, άρθρο 61).

12. Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου

Η υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας βασίζεται σε ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ), που έχει ως στόχο την ενεργή παρακολούθηση των έργων, την έγκαιρη επίτευξη των συμφωνημένων οροσήμων και στόχων, και τη διασφάλιση της αποδοτικής χρήσης των κονδυλίων. Το σύστημα διέπεται από την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και διασφαλίζει τη συμμόρφωση με το εφαρμοστέο εθνικό και ενωσιακό δίκαιο, και ιδίως την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση υποθέσεων απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων και την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης.

Ειδικότερα, το ΣΔΕ περιλαμβάνει διαδικασίες (προληπτικούς ελέγχους, διοικητικές επαληθεύσεις, επιτόπιους ελέγχους) που καλύπτουν όλα τα στάδια υλοποίησης των έργων μέχρι την ολοκλήρωσή τους, και διασφαλίζει την επαρκή διαδρομή ελέγχου και την έγκαιρη ανίχνευση τυχόν παρατυπιών ή ενδείξεων απάτης, οι οποίες θα αναφέρονται στα αρμόδια όργανα για την εφαρμογή των προβλεπόμενων μέτρων.

12.1. Δομή του ΣΔΕ

Η δομή του συστήματος περιλαμβάνει τους φορείς που αναλαμβάνουν την ευθύνη υλοποίησης, συντονισμού, πιστοποίησης και ελέγχου, με σαφή καθορισμό και διάκριση των αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων για τα καθήκοντα που ασκούν. Ειδικότερα:

1. Φορείς υλοποίησης

Τα Υπουργεία έχουν αναλάβει την υποβολή ολοκληρωμένων προτάσεων έργων και μεταρρυθμίσεων προς ένταξη στο Εθνικό Σχέδιο και τον ορισμό των φορέων για την υλοποίηση αυτών.

Οι εν λόγω φορείς έχουν την κυριότητα του έργου, την ευθύνη για την επίτευξη των συμφωνημένων οροσήμων και στόχων και την καταχώρηση των σχετικών πληροφοριών στο Πληροφοριακό Σύστημα (ΠΣ). Οι φορείς υλοποίησης εφαρμόζουν συστήματα που διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με το ενωσιακό και εθνικό δίκαιο και την αποτελεσματική διαχείριση των πόρων.

Για την επιβεβαίωση της επίτευξης οροσήμων & στόχων και της τήρησης της εφαρμοστέας νομοθεσίας, προβλέπεται η ανάθεση ελέγχων σε εξωτερικούς ανεξάρτητους πιστοποιημένους ελεγκτές και εμπειρογνώμονες. Οι έλεγχοι θα γίνονται με βάση συγκεκριμένες Λίστες Ελέγχου, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας και των διεθνών προτύπων ελέγχου.

2. Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης

- Η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης (εφεξής Ειδική Υπηρεσία) έχει συσταθεί με τον ν.4738/2020 ως αυτοτελής υπηρεσία υπάγεται με βάση απόφαση του πρωθυπουργού στον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών, και προβλέπεται να ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
- Υποστηρίζει και συντονίζει την προετοιμασία και υποβολή του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Εκπροσωπεί τις ελληνικές αρχές στα αρμόδια θεσμικά όργανα της ΕΕ για το Ταμείο Ανάκαμψης και ενεργεί ως μοναδικό σημείο επαφής με τις αρμόδιες διευθύνσεις της ΕΕ.

Μέρος 3: Αποτελέσματα Διαβούλευσης και Παρακολούθηση Υλοποίησης

- Παρακολουθεί και αξιολογεί τις διαδικασίες υλοποίησης των προγραμμάτων και έργων στην Ελλάδα, που θα χρηματοδοτηθούν από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και παρέχει κατευθύνσεις προς τους αρμόδιους φορείς για την εφαρμογή, απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών αυτών.
- Επεξεργάζεται και εισηγείται στον Υπουργό Οικονομικών και στα αρμόδια συλλογικά κυβερνητικά όργανα, τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων που ανακύπτουν κατά την εκτέλεση των έργων και προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης.
- Επεξεργάζεται και εισηγείται στον Υπουργό Οικονομικών και στα αρμόδια συλλογικά κυβερνητικά όργανα αναθεωρήσεις και τροποποιήσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης.
- Συντάσσει εκθέσεις υλοποίησης των προγραμμάτων και έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και αναφορές για την επίτευξη των οροσήμων και στόχων του προς τον Υπουργό Οικονομικών, τα αρμόδια συλλογικά κυβερνητικά όργανα και τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Διευκολύνει την επικοινωνία για θέματα του Ταμείου Ανάκαμψης μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων σε κάθε πρόγραμμα και έργο φορέων.
- Υποβάλλει τα αιτήματα πληρωμής στην ΕΕ, μετά την επαλήθευση της επίτευξης των ορόσημων & στόχων, συνοδευόμενη από τη διαχειριστική δήλωση καθώς και σύνοψη των ελέγχων που διενεργήθηκαν, συμπεριλαμβανομένων τυχόν αδυναμιών που εντοπίστηκαν και σχετικών διορθωτικών ενεργειών.

Η Ειδική Υπηρεσία αποτελείται από:

- Τη Διεύθυνση Υποστήριξης Προγραμμάτων και Έργων, με βασική αρμοδιότητα την προετοιμασία και παρακολούθηση των διαδικασιών υλοποίησης των προγραμμάτων και έργων του Εθνικού Σχεδίου, την υποστήριξη των αρμόδιων υπουργείων και λοιπών δημοσίων φορέων και την απλούστευση, διευκόλυνση και επιτάχυνση των σχετικών διαδικασιών,
- Τη Διεύθυνση Εκθέσεων και Αναφορών, με αρμοδιότητα την σύνταξη των εκθέσεων και αναφορών που σχετίζονται με την υλοποίηση των οροσήμων και στόχων του Ταμείου Ανάκαμψης προς τους εθνικούς και ευρωπαϊκούς θεσμούς,
- Τη Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης, με αρμοδιότητα τον σχεδιασμό και την υποστήριξη της εφαρμογής των οικονομικών και διοικητικών διαδικασιών που απαιτούνται για τη λειτουργία της Ειδικής Υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρονικής και τεχνολογικής της υποστήριξης.

3. Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ)

Η ΕΔΕΛ υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών, και είναι ένα συλλογικό όργανο που υποστηρίζεται από τη διοικητική δομή της Γενικής Διεύθυνσης Ελέγχων Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων. Η αποστολή της ΕΔΕΛ είναι να διασφαλίζει την τήρηση των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης για τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.

Η ΕΔΕΛ λαμβάνει αποφάσεις για όλα τα θέματα που εμπíπτουν στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της, σύμφωνα με τους κανόνες και τις εγγυήσεις που παρέχονται από τα διεθνή πρότυπα για τον έλεγχο της λειτουργίας ενός ανεξάρτητου φορέα.

Για την εκτέλεση των απαιτούμενων ελεγκτικών καθηκόντων για το Ταμείο Ανάκαμψης, προβλέπεται να γίνουν οι απαραίτητες νομοθετικές ρυθμίσεις στην οργανωτική δομή για τη δημιουργία ειδικής μονάδας στη Γενική Διεύθυνση Ελέγχων Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων, στο πλαίσιο της Επιτροπής Οικονομικού Ελέγχου.

Οι έλεγχοι της ΕΔΕΛ διενεργούνται βάσει εγκεκριμένης στρατηγικής ελέγχων, η οποία καθορίζει μεταξύ άλλων τη μέθοδο ανάλυσης κινδύνου, τη μέθοδο δειγματοληψίας για την επιλογή των έργων και των φορέων που πρόκειται να ελεγχθούν, καθώς και τις διαδικασίες αναφοράς και αντιμετώπισης τυχόν αδυναμιών /παρατυπιών. Οι έλεγχοι διενεργούνται επί τόπου ή εξ αποστάσεως, με βάση δικαιολογητικά έγγραφα και δεδομένα που τηρούνται από τους φορείς σε πληροφοριακά συστήματα ή σε έντυπη μορφή.

12.2. Πληροφοριακό Σύστημα

Η υλοποίηση και ο έλεγχος των έργων στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης βασίζεται σε ένα νέο πληροφοριακό σύστημα (ΠΣ). Το σύστημα υλοποιείται με στόχο την πλήρη υποστήριξη όλων των διαδικασιών υλοποίησης, παρακολούθησης και ελέγχου, την τήρηση όλων των απαιτούμενων δεδομένων και πληροφοριών, και την παραγωγή των απαραίτητων αναφορών. Η προβλεπόμενη διαλειτουργικότητα του ΠΣ με άλλα συστήματα του Δημοσίου διασφαλίζει τον μέγιστο συντονισμό με τους εμπλεκόμενους φορείς, τη μείωση του διοικητικού φόρτου καθώς και τη διαφάνεια, την αξιοπιστία των δεδομένων και την αποτελεσματικότητα στη διαδικασία διαχείρισης και ελέγχου.

Επιπλέον, για λόγους ενημέρωσης, δημοσιότητας και διαφάνειας, προβλέπεται ειδικός ιστότοπος όπου θα αναρτώνται αναλυτικές πληροφορίες για το Σχέδιο, το θεσμικό πλαίσιο και τις διαδικασίες, καθώς και για την πρόοδο υλοποίησης των έργων και μεταρρυθμίσεων.

13. Στρατηγική για την ενημέρωση των πολιτών

Η Στρατηγική για την Ενημέρωση των πολιτών έχει ως βασικό στόχο να ενημερωθούν οι πολίτες για όλες τις πτυχές του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν στο πιο φιλόδοξο Σχέδιο των τελευταίων ετών για την ανάταξη και το μετασχηματισμό της χώρας, σε οικονομικό, κοινωνικό, τεχνολογικό και θεσμικό επίπεδο.

Βασική αποστολή της Στρατηγικής Ενημέρωσης είναι να φέρει το Σχέδιο κοντά στους πολίτες, χρησιμοποιώντας εύληπτα στον μέσο πολίτη και αξιόπιστα μηνύματα, υπηρετώντας ταυτοχρόνως και την υποχρέωσή μας, από τον Κανονισμό του Ταμείου Ανάκαμψης, να προβάλλουμε την χρηματοδότηση της ΕΕ και τις δράσεις του Σχεδίου «παρέχοντας συνεκτική, αποτελεσματική και αναλογική στοχευμένη πληροφόρηση σε πολλαπλά ακροατήρια, συμπεριλαμβανομένων των μέσων ενημέρωσης και του κοινού» (Κανονισμός, άρθρο 34.2).

Θα αναδειχθούν και θα προβληθούν τα ισχυρά μηνύματα που βασίζονται στις μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του Σχεδίου που το καθιστούν:

- Πράσινο
- Ψηφιακό
- Εξωστρεφές
- Ανταγωνιστικό
- Προσβάσιμο σε όλους

Ο χαρακτήρας των μηνυμάτων και η συνολική προσέγγιση της επικοινωνίας θα είναι πολιτοκεντρική και θα εξηγεί:

- Ποια είναι η ταυτότητα του Σχεδίου & και πως συντελεί το Σχέδιο στην επίτευξη των προβλεπόμενων από το ίδιο στόχων που εμπεριέχει.
- Τι πρέπει να γνωρίζει ο κάθε πολίτης (αλλά και οι ειδικές ομάδες του κοινού που εμπλέκονται με οποιονδήποτε τρόπο στην υλοποίηση του σχεδίου), για το σχέδιο για να αξιοποιήσει ο ίδιος τις δυνατότητές του (χρηστικές πληροφορίες).
- Τι πρέπει να γνωρίζει ο κάθε πολίτης για τα οφέλη του σχεδίου για τον ίδιο και για τη χώρα και πώς μπορεί να έχει πλήρη και προσιτή πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες που αφορούν στην υλοποίησή του.

Θα δοθεί έμφαση στη σύνδεση του περιεχομένου του Σχεδίου (μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις) με τα άμεσα και έμμεσα οφέλη για κάθε πολίτη ή ομάδα ενδιαφερομένων, με ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία, στην αντιστοίχιση επιμέρους αξόνων και συγκεκριμένων δράσεων του Σχεδίου με επιμέρους ομάδες ωφελουμένων και στην ανάδειξη τρόπων συμμετοχής του πολίτη.

Παράλληλα, και με στόχο την μέγιστη δυνατή διαφάνεια και αποτελεσματικότητα, θα υπάρχει έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση του πολίτη για την πορεία έγκρισης και υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων/επενδύσεων του Σχεδίου και διαρκής τροφοδότηση με νέες εξελίξεις ανά πυλώνα, άξονα και έργο.

Θα δημιουργηθεί και ειδική ιστοσελίδα για το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, η οποία θα αποτελεί σημείο αναφοράς για την ενημέρωση των πολιτών σε κάθε στάδιο, από την έγκριση του Σχεδίου έως και την υλοποίηση επιμέρους έργων.

Μέρος 3: Αποτελέσματα Διαβούλευσης και Παρακολούθηση Υλοποίησης

Τέλος, θα αναδειχθεί η ευρωπαϊκή διάσταση του Σχεδίου, περιλαμβανομένων των κατάλληλων σημάτων, σύμφωνα με τον Κανονισμό και τις σχετικές κατευθύνσεις της Επιτροπής, με την οποία θα προβλεφθούν και κοινές επικοινωνιακές δράσεις.

Παράρτημα:

Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 1.1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	Επένδυση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΠΕ	Ενίσχυση της αποθήκευσης ενέργειας ισχύος ύψους μέχρι 1.380 MW (αντλησιοταμίευση – μπαταρίες) έτσι ώστε η διανομή ρεύματος να μην αντιμετωπίζει κινδύνους και παράλληλα να μπορεί να αξιοποιείται αποτελεσματικότερα η παραγωγή των ανανεώσιμων πηγών χωρίς να χάνεται το πλεόνασμα παραγωγής τους που προκαλούν οι διαφορετικές ροές προσφοράς και ζήτησης.	450
'Άξονας 1.1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	Επένδυση	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΔΑΦΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΛΙΓΝΙΤΩΡΥΧΕΙΩΝ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΗ	Αποκατάσταση εδαφών παλαιών ορυχείων λιγνίτη στη Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη. Η αποκατάσταση των εδαφών αποτελεί κυρίαρχη πρόκληση της δίκαιης μετάβασης, τόσο στην περιβαλλοντική (εξυγίανση, ανάπλαση, και υλοποίηση παρεμβάσεων αποκατάστασης του τοπίου και του περιβάλλοντος), όσο και στην αναπτυξιακή της διάσταση, με αναπροσαρμογή των χρήσεων γης και τη δημιουργία οργανωμένων υποδοχέων δραστηριοτήτων.	242
'Άξονας 1.1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	Επένδυση	ΠΡΩΘΩΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ	Διασύνδεση Κυκλάδων–Φάση Δ, και εναέρια γραμμή Κόρινθος–ΚΥΤ Κουμουνδούρου 400 KV και συνοδευτικά έργα. Έργα που θωρακίζουν την ενεργειακή ασφάλεια της χώρας ενώ παράλληλα αξιοποιούν τις μεγάλες δυνατότητες παραγωγής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην θαλάσσια επικράτεια μας και στην Πελοπόννησο. Διευκολύνουν επίσης τη μείωση του κόστους ενέργειας οδηγώντας σε νέες επενδύσεις και θέσεις εργασίας στους ενεργειοβόρους κλάδους της οικονομίας.	195
'Άξονας 1.1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	Επένδυση	ΥΠΟΓΕΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΘΩΡΑΚΙΣΗ ΤΟΥΣ ΕΝΑΝΤΙ ΑΚΡΑΙΩΝ ΚΑΙΡΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ	Υπογειοποίηση και αναδιάταξη του δικτύου ηλεκτρικού ρεύματος σε οικισμούς με ιδιαίτερη πολιτιστική ή τουριστική αξία και σε κέντρα πόλεων με προτεραιότητα στις περιοχές όπου το δίκτυο είναι ευάλωτο σε καιρικά φαινόμενα (π.χ. βαριές χιονοπτώσεις). Ο στόχος είναι να	60

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
			βελτιωθεί η ανθεκτικότητα του δικτύου, η ποιότητα ζωής και η τουριστική ανάπτυξη.	
'Άξονας 1.1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΕ ΔΑΣΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ	Αντικατάσταση γυμνών καλωδίων εναερίων δικτύων ΜΤ, υπογειοποίηση ή μετατόπιση του δικτύου σε δασικές περιοχές, τοποθέτηση μονωτικών καλυμμάτων σε στοιχεία του δικτύου. Στόχος να βελτιωθεί η αξιοπιστία του δικτύου (δείκτες ποιότητας ενέργειας SAIDI, SAIFI) και να προστατευθούν καλύτερα τα δάση μας.	40
'Άξονας 1.1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	Επένδυση	ΑΥΞΗΣΗ ΙΣΧΥΟΣ ΥΠΟΣΤΑΘΜΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΘΕΙ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΝΕΩΝ ΑΠΕ	Αύξηση της εγκατεστημένης ισχύος σε υφιστάμενους υποσταθμούς ΥΤ/ΜΤ (προσθήκη νέων μετασχηματιστών ισχύος ή αντικατάσταση υφιστάμενων με μεγαλύτερους), ώστε να αρθούν τεχνικοί περιορισμοί για σύνδεση νέων μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές (800ΜVA).	12
'Άξονας 1.1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΕΛΑΠΕ)	Με την προτεινόμενη μεταρρύθμιση θα πραγματοποιηθούν: (α) Δομικές παρεμβάσεις στον υφιστάμενο ΕΛΑΠΕ για την εξασφάλιση της οικονομικής του βιωσιμότητας μετά το πλήγμα που υπέστη λόγω της πανδημίας. (β) Δημιουργία νέου ΕΛΑΠΕ αποκλειστικά για τις νέες ΑΠΕ (που εντάσσονται μετά την 1.1.2021) με εγγενώς εξασφαλισμένη την βιωσιμότητά του. Η μεταρρύθμιση στοχεύει στην αύξηση της εμπιστοσύνης των επενδυτών και διευκολύνει τη χρηματοδότηση των νέων έργων σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.	202
'Άξονας 1.1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	Μεταρρύθμιση	ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ ΑΔΕΙΟΔΟΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΕ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	Μεταρρύθμιση της αδειοδοτικής διαδικασίας που περιλαμβάνει απλοποίηση και ψηφιοποίηση διαδικασιών, σύντομους και δεσμευτικούς χρόνους ανταπόκρισης της διοίκησης και διαδικασίες λογοδοσίας για αναίτιες καθυστερήσεις, μείωση των αναγκαίων εγγράφων και διαδικασιών κ.λπ., καθώς και πρόβλεψη αδειοδοτικών διαδικασιών για τις υπερράπιες ΑΠΕ. Στόχος η επιτάχυνση του	0

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
			διπλασιασμού της εγκατεστημένης ισχύος των ΑΠΕ ενόψει και της απολιγνιτοποίησης της χώρας.	
'Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	Μεταρρύθμιση	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	Μεταρρύθμιση για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ενεργειακής φτώχειας των ευάλωτων νοικοκυριών. Δημιουργία πλαισίου που θα ορίζει τα ενεργειακά φτωχά νοικοκυριά (σύμφωνα και με τις σχετικές οδηγίες της Ε.Ε. 944/2019 και 2002/2018) και θα εισάγει μηχανισμούς παρακολούθησης και μείωσης της ενεργειακής φτώχειας. Στόχος η μείωση κατά 50% έως το 2025 και κατά 75% έως το 2030 του αποτυπώματος των ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών.	0
'Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	Επένδυση	ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΚΑΤ'ΟΙΚΟΝ	Ενίσχυση δράσεων ενεργειακής εξοικονόμησης των νοικοκυριών, με στόχο εξοικονόμηση ενέργειας κατ' ελάχιστον 30%. Περιλαμβάνει αντικατάσταση κουφωμάτων, αναβάθμιση συστημάτων ψύξης και θέρμανσης, ηλιακούς θερμοσίφωνες, αντλίες θερμότητας, «έξυπνα» συστήματα ενεργειακής εξοικονόμησης και διαχείρισης οικιακών συσκευών, φωτοβολταϊκά στις στέγες κ.λπ. Το έργο θα μειώσει το κόστος της θέρμανσης και ψύξης, καθώς και κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας στις κατοικίες και θα έχει σημαντικές ωφέλειες από πλευράς οικονομικής δραστηριότητας και θέσεων εργασίας για τους παρόχους των εργασιών και τις σχετικές βιομηχανίες.	1,081
'Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	Επένδυση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ	Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις που πυροδοτούν την αστική ανάπτυξη και βελτιώνουν σημαντικά την ποιότητα ζωής και το αστικό περιβάλλον (π.χ. στον Ελαιώνα, στη Δυτική Αθήνα, στο νότιο παραλιακό μέτωπο της Αττικής, στη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα και άλλες πόλεις, μικρές και μεγάλες). Οι αναπλάσεις αυτές θα βελτιώσουν την ζωή των κατοίκων και θα αποτελέσουν πόλους έλξης επισκεπτών, επενδύσεων και νέων θέσεων εργασίας.	475
'Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και	Επένδυση	ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΕΠΙΧΕΙΡΩΝΤΑΣ	Ενίσχυση των ενεργειών βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας της λειτουργίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με στόχο εξοικονόμηση κατ' ελάχιστον 30%. Περιλαμβάνονται ενεργειακές αναβαθμίσεις κτιρίων, ενεργειακή αναβάθμιση παραγωγικών	450

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
χωροταξική μεταρρύθμιση			διαδικασιών, συστήματα ανάκτησης θερμότητας στο πλαίσιο παραγωγικών διαδικασιών, εγκατάσταση «έξυπνων» ενεργειακών συστημάτων, ηλεκτρικά οχήματα διανομής κ.λπ. Το έργο θα βοηθήσει στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και θα δημιουργήσει τόνωση δραστηριότητας και θέσεων εργασίας για τους παρόχους των εργασιών και τις σχετικές βιομηχανίες.	
'Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	Επένδυση	ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ	Ανακαίνιση και ενεργειακή αναβάθμιση υποδομών και κτιρίων του Δημοσίου και της τοπικής αυτοδιοίκησης και ενεργειακή αναβάθμιση του οδοφωτισμού, με την σύμπραξη του ιδιωτικού τομέα. Το «Εξοικονομώ στο δημόσιο» πέρα από τις επενδύσεις, τη μόχλευση οικονομικής δραστηριότητας και την επακόλουθη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, θα οδηγήσει σε σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας που επιβαρύνει σήμερα τον κρατικό προϋπολογισμό.	200
'Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	Επένδυση	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΡΩΗΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΚΤΗΜΑΤΩΝ ΤΑΤΟΪΟΥ	Ανακαίνιση των ιστορικών κτιρίων (42 κτίρια) και των υποδομών του κτήματος και ανάπτυξη περιπατητικών και ποδηλατικών διαδρομών στο δάσος του Τατοΐου. Στόχος η απόδοση του ανακαινισμένου κτήματος στους κατοίκους του λεκανοπεδίου για επαφή με τη φύση και ψυχαγωγία και η δημιουργία ενός νέου πόλου έλξης για τον εισερχόμενο τουρισμό στην Αττική.	45
'Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	Επένδυση	ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΟΑΚΑ	Ανακαινίζουμε και αναβαθμίζουμε την μεγαλύτερη αθλητική εγκατάσταση της χώρας ώστε να γίνει πόλος έλξης δραστηριοτήτων και ψυχαγωγίας των κατοίκων του λεκανοπεδίου της Αθήνας.	43
'Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και	Μεταρρύθμιση	ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	Η κατάρτιση και η επικύρωση πολεοδομικών σχεδίων, τοπικών και ειδικών καθώς και η οριοθέτηση περιοχών και ζωνών υποδοχής μεταφοράς συντελεστή δόμησης, η οριοθέτηση οικισμών και τα σχέδια χαρακτηρισμών κοινόχρηστων οδών θα καλύψουν ολόκληρη την χώρα οδηγώντας μέσα στην επόμενη πενταετία στην ολοκλήρωση του	250

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
χωροταξική μεταρρύθμιση			πολεοδομικού χάρτη της χώρας (σήμερα καλύπτεται μόλις το 20%). Η μεταρρύθμιση θα διευκολύνει τη νόμιμη δόμηση λύνοντας ένα από τα μεγάλα προβλήματα που διαχρονικά καθυστερεί και εμποδίζει την προσέλκυση επενδύσεων και την φιλική προς το περιβάλλον πολεοδομική ανάπτυξη.	
'Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	Μεταρρύθμιση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	Εφαρμογή της θαλάσσιας και παράκτιας πολιτικής και των σχετικών θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων. Η μεταρρύθμιση στοχεύει στην εφαρμογή ενός νέου θαλάσσιου χωρικού σχεδιασμού με στόχο μεταξύ άλλων την προσέλκυση επενδύσεων σε υπεράκτιες Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (υπεράκτιες ανεμογεννήτριες κ.λπ.), που θα αξιοποιήσουν το τεράστιο αιολικό δυναμικό της ελληνικής θαλάσσιας επικράτειας.	0
'Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	Μεταρρύθμιση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΑΠΕ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ	Η μεταρρύθμιση στοχεύει στην εφαρμογή ενός νέου θαλάσσιου χωρικού σχεδιασμού με στόχο μεταξύ άλλων την προσέλκυση επενδύσεων σε υπεράκτιες Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (υπεράκτιες ανεμογεννήτριες κ.λπ.), που θα αξιοποιήσουν το τεράστιο αιολικό δυναμικό της ελληνικής θαλάσσιας επικράτειας.	0
'Άξονας 1.3: Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών	Επένδυση	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ & ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ & ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ	Δημιουργία νέων ή αναβάθμιση βιομηχανικών μονάδων τελευταίας πράσινης τεχνολογίας, με υποχρεωτική λειτουργία τμήματος έρευνας και ανάπτυξης για την προώθηση καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών. Ενίσχυση επενδύσεων μείωσης του αποτυπώματος CO2 στην επιβατηγό ναυτιλία. Ενίσχυση της νέας τεχνολογίας συλλογής του διοξειδίου του άνθρακα και αποθήκευσής του.	300
'Άξονας 1.3: Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών	Μεταρρύθμιση	ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΦΟΡΤΙΣΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	Αλλαγές στη νομοθεσία για την μετάβαση του τομέα μεταφορών προς την ηλεκτροκίνηση, την υιοθέτηση ανταγωνιστικού μοντέλου για τη ανάπτυξη ηλεκτρικών αυτοκινήτων και την προσφορά υπηρεσιών φόρτισης και δημιουργία εθνικού αρχείου για προσβάσιμους φορτιστές ηλεκτρικών οχημάτων.	0

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 1.3: Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών	Επένδυση	ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΣΗ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (ΦΟΡΤΙΣΤΕΣ ΠΑΝΤΟΥ, ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΑΣΤΙΚΑ ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ, ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΤΑΞΙ)	Η μετάβαση στην ηλεκτροκίνηση αποτελεί στρατηγική επιλογή για την Ευρώπη και την χώρα μας για λόγους περιβάλλοντος, ανταγωνιστικότητας, μείωσης της εξάρτησης από εισαγόμενα καύσιμα και του υψηλού κόστους συντήρησης των αστικών λεωφορείων. Επιδoteίται με το πρόγραμμα αυτό η δημιουργία σταθμών φόρτισης για ηλεκτροκίνητα οχήματα σε ολόκληρη την Ελλάδα (αεροδρόμια, εθνικές οδοί, σταθμοί εξυπηρέτησης οχημάτων, πρατήρια καυσίμων κ.λπ.). Προωθείται η αντικατάσταση μέρους του στόλου των αστικών συγκοινωνιών στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη με ηλεκτρικά λεωφορεία και επιδοτείται η αντικατάσταση των παλαιών ρυπογόνων ταξί με ηλεκτρικά.	220
'Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	Ενίσχυση των δικτύων ύδρευσης περιοχών της Δυτικής Ελλάδας (Πρέβεζα, Άρτα) και νησιών (Λέσβος, Λευκάδα, Κέρκυρα). Ενισχύεται έτσι η ανθεκτικότητα των περιοχών στην κλιματική αλλαγή, αλλά και η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.	290
'Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	Επένδυση	ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΔΑΣΩΣΗΣ	Αναδάσωση 16.500 εκταρίων (165.000 στρέμματα) σε όλη την Ελλάδα με έμφαση σε περιαστικές περιοχές. Το έργο στοχεύει στην αποκατάσταση καμένων περιοχών αλλά και την ποιοτική διαφοροποίηση των νέων αναδασωμένων εκτάσεων με νέες ποικιλίες ανθεκτικότερες στις θερινές πυρκαγιές. Στο ίδιο σχέδιο εντάσσονται ως ειδικότερα έργα η ολοκληρωμένη παρέμβαση στην περιοχή της Πάρνηθας και αντίστοιχη στην Θεσσαλονίκη. Στόχος η αναβάθμιση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας και η βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.	224
'Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και	Επένδυση	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΛΥΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ	Δημιουργία υποδομών επεξεργασίας αστικών λυμάτων σε οικισμούς κάτω των 2000 κατοίκων σε τουριστικά και περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές (παραλιακά μέτωπα Κορινθίας, δυτικό παραλιακό μέτωπο Βόλου, περιοχή Μόρνου, οικισμοί σε Ιωάννινα, Πέλλα, Κερατέα, οικισμοί σε νησιά όπως Κρήτη, Κέρκυρα, Σκύρος, Σκόπελος κ).	230

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
διατήρηση της βιοποικιλότητας		ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΕ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ	Εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών λυμάτων και επανάχρηση του επεξεργασμένου ύδατος, σε σημαντικές πόλεις της χώρας (π.χ. Αλιβέρι, Σέρρες, Σιθωνία, Λαμία, Τρίκαλα, Λάρισα, Νάουσα της Πάρου) και στην Μοναστική Κοινότητα Αγίου Όρους. Υποδομές διαχείρισης υλός σε μεγάλες πόλεις (π.χ. Σέρρες, Ιωάννινα, Καβάλα, Αλεξανδρούπολη). Στόχος η προστασία του περιβάλλοντος, η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και η βιώσιμη αστική και τουριστική ανάπτυξη.	
'Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	Επένδυση	ΜΕΓΑΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΡΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΜΕ ΣΔΙΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	Μεγάλες επενδύσεις σε αρδευτικά δίκτυα και συστήματα (κατασκευή και εκσυγχρονισμός φραγμάτων, αρδευτικών δικτύων, δεξαμενών κα) σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα (ΣΔΙΤ), ώστε να υπάρξει αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων και κατά συνέπεια της αγροτικής παραγωγής με παράλληλη έξυπνη διαχείριση των υδατικών πόρων και την εξοικονόμηση των διαθέσιμων υδατικών αποθεμάτων. Στόχος των έργων που θα φτάσουν σε σύνολο προϋπολογισμού τα 750 εκ. ευρώ, η αύξηση της ανταγωνιστικότητας του αγροδιατροφικού τομέα, η αύξηση του αγροτικού εισοδήματος και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στη διάρκεια της κατασκευής και στη συνέχεια συντήρησης των έργων.	200
'Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	Επένδυση	ΕΡΓΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ	Κατασκευή και εκσυγχρονισμός-των υποδομών υδροδότησης και διαχείρισης πόσιμου νερού ώστε να βελτιωθεί η ποιότητά του και να γίνει η καλύτερη εξοικονόμηση των διαθέσιμων αποθεμάτων. Περιλαμβάνονται εδώ και εγκαταστάσεις αφαλάτωσης με συνεργασία δημόσιου ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ). Εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων Τηλεμετρίας – Τηλεχειρισμού και τοποθέτηση έξυπνων υδρομέτρων με σκοπό την ορθολογική διαχείριση του πόσιμου ύδατος και την ανίχνευση των διαρροών, ώστε να αποφευχθεί η μη πληρωμή-ατιμολόγητο νερό-σε επίπεδο δικτύου και σε επίπεδο τελικού καταναλωτή. Πρόγραμμα «εξοικονόμησης ύδατος» για την καλύτερη διαχείριση του πόσιμου νερού.	200

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	Επένδυση	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΙΟΤΗΤΑΣ	Δημιουργία εθνικού δικτύου με μονοπάτια και διαδρομές πεζοπορίας σε ολόκληρη την Ελλάδα. Αποκατάσταση αναβαθμίδων (ξερολιθιές), που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο Μεσογειακό περιβάλλον όπως η προστασία από τη διάβρωση και τις πλημμύρες. Δημιουργία και αναβάθμιση μουσειακών χώρων για τη Φυσική ιστορία της Ελλάδας και ψηφιοποίηση συλλογών της Ελληνικής Φυσικής Ιστορίας. Δημιουργία Εθνικού Συστήματος Παρακολούθησης ειδών, βιοτόπων και προστατευόμενων περιοχών, και άλλες δράσεις προστασίας της βιοποικιλότητας.	100
'Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	Επένδυση	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΕΝΑΕΡΙΩΝ ΜΕΣΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	Η άμεση και έγκαιρη επέμβαση είναι κρίσιμη για τη διαχείριση των κρίσεων που δημιουργούν οι φυσικές καταστροφές και προπαντός αυτές που γίνονται όλο και πιο επικίνδυνες λόγω κλιματικής αλλαγής (πυρκαγιές, πλημμύρες κα). Έτσι πολλαπλασιάζουμε και βελτιώνουμε τα εναέρια μέσα που διατίθενται για ανάγκες Πολιτικής Προστασίας. Περιλαμβάνεται εδώ ο εκσυγχρονισμός 7 αεροσκαφών Canadair, 2 ελικοπτέρων Super Pumas και 3 BK 117, και η προμήθεια 15 νέων μικρών αμφιβίων αεροσκαφών για παρεμβάσεις πυρόσβεσης σε νησιωτικές περιοχές, ελικοπτέρων και drones, που θα χρησιμοποιηθούν για μεταφορές, ιατρική χρήση, έκτακτη ανάγκη, επιτήρηση και πυρόσβεση.	155
'Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	Επένδυση	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ	Επενδύσεις πολλαπλών χρήσεων με στόχο τον περιορισμό των κινδύνων πλημμύρας και την παροχή νερού για αρδευτικούς σκοπούς σε περιοχές με μεγάλη ξηρασία κατά τη θερινή περίοδο και την ενίσχυση της αποτελεσματικής διαχείρισης υδάτων σε επιλεγμένες περιοχές στην Ελλάδα (Κρήτη, Δυτική Ελλάδα, Πελοπόννησος, Κεντρική Μακεδονία).	110
'Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και	Επένδυση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΑΝΤΙΠΥΡΙΚΗΣ & ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (ΟΧΗΜΑΤΑ, ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ κ.λπ.)	Προμήθεια πυροσβεστικών και άλλων οχημάτων και εξοπλισμού για τοπικές αρχές (Περιφέρειες & Δήμοι) και την Πολιτική Προστασία. Ανάπτυξη έργων πρόληψης. Προμήθεια μεταφερόμενων γεφυρών τύπου Bailey για αντιμετώπιση πλημμυρών.	115

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
διατήρηση της βιοποικιλότητας				
'Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	Επένδυση	ΕΡΓΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	Ολοκλήρωση της κατασκευής, του ψηφιακού εξοπλισμού και των κέντρων διαχείρισης τηλεπικοινωνιών των κτιρίων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας (ΦΑΡΟΣ, ΑΤΛΑΝΤΑΣ, κτιριακές εγκαταστάσεις εκπαίδευσης και επιμόρφωσης). Τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός για τα 13 Περιφερειακά Κέντρα Επιχειρήσεων. Στόχος η βελτίωση της ταχύτητας αντίδρασης και η αποτελεσματικότερη διαχείριση κινδύνων που εντάσσονται στις αρμοδιότητες της Πολιτικής Προστασίας (πυρκαγιές, πλημμύρες, σεισμοί, υγειονομικές κρίσεις κ.λπ.).	74
'Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	Σύγχρονος τεχνολογικός εξοπλισμός Πολιτικής Προστασίας. Περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων: Αισθητήρες GPS στα οχήματα της πυροσβεστικής και σε άλλα οχήματα πολιτικής προστασίας, μετεωρολογικοί σταθμοί, σειсмоγράφοι, κάμερες, συστήματα ανίχνευσης πυρκαγιών, αισθητήρες που προειδοποιούν για την άνοδο των υδάτων καθώς και δημιουργία χαρτών πλημμυρικών κινδύνων και συστήματα κατάσβεσης πυρκαγιών σε κρίσιμους αρχαιολογικούς χώρους, καθώς και σε περιοχές natura, περιοχές μεγάλου φυσικού κάλους κ.λπ.	45
'Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	Επένδυση	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ 13 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	Κατασκευάζονται 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Κέντρα τελευταίας τεχνολογίας για την Πολιτική Προστασία με την μέθοδο των ΣΔΙΤ. Γίνεται έτσι πιο έγκαιρη και αποτελεσματική η διαχείριση των κινδύνων και των κρίσεων και σε περιφερειακό επίπεδο.	19
'Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΜΕ ΝΕΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΒΙΩΣΙΜΩΝ	Μέτρα και κίνητρα για την τη μείωση αστικών στερεών αποβλήτων. Αντιμετώπιση του προβλήματος της υγειονομικής ταφής που αποτελεί την επικρατέστερη επιλογή διαχείρισης αποβλήτων, φτάνοντας το 80% των συνολικών αστικών στερεών αποβλήτων. Επίτευξη των στόχων	0

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
διατήρηση της βιοποικιλότητας		ΧΩΡΩΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΑΦΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΩΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ	μείωσης στο 10% των αστικών στερεών αποβλήτων στους χώρους υγειονομικής ταφής μέχρι το 2030 και αύξησης του ποσοστού ανακύκλωσης κατά τουλάχιστον 55% μέχρι το 2025.	
'Άξονας 2.1: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος	Επένδυση	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΜΙΚΡΟΔΟΥΡΥΦΩΡΩΝ	Ανάπτυξη μικροδουρυφόρων, αξιοποίηση των διαστημικών τεχνολογιών και εφαρμογών και ενσωμάτωσή τους στην εθνική οικονομία. Έργο που σχετίζεται με την παροχή υποστήριξης σε υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, χαρτογράφησης, χωροταξικού σχεδιασμού, στη ναυτιλία, γεωργία καθώς και σε άλλους τομείς της οικονομίας, παρέχοντας κρίσιμη υποστήριξη σε επενδύσεις νέων τεχνολογικών λύσεων.	161
'Άξονας 2.1: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ 5G ΚΑΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	Εφαρμογή ενός συνεκτικού σχεδίου για την προετοιμασία και παρακολούθηση της ανάπτυξης δικτύων 5ης γενιάς στους Ελληνικούς αυτοκινητόδρομους. Η μεταρρύθμιση στοχεύει στη δημιουργία καινοτόμων ψηφιακών υποδομών, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των βασικών οικονομικών τομέων (π.χ. τουρισμός, μεταφορές) και την αναθεώρηση διαδικασιών για την ανάπτυξη νέων καινοτόμων πρωτοβουλιών που θα αξιοποιήσουν τα οφέλη των δικτύων πέμπτης γενιάς.	0
'Άξονας 2.1: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος	Επένδυση	ΑΣΥΡΜΑΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΠΕΜΠΤΗΣ ΓΕΝΙΑΣ (5G) ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΩΝ	Ανάπτυξη υποδομής wireless network 5G σε έξι (6) ελληνικούς αυτοκινητόδρομους (2011 χιλιόμετρα). Το έργο θα οδηγήσει σε νέες επενδύσεις στην συνδεδεμένη και αυτόνομη κινητικότητα και στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της εφοδιαστικής αλυσίδας της χώρας.	130
'Άξονας 2.1: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΕ ΓΡΗΓΟΡΕΣ ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ - 100/200 Mbps (UltraFast)	Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει την ανάπτυξη ενός εκτεταμένου δικτύου ευρυζωνικών υποδομών υψηλής ταχύτητας, με την εγκατάσταση οπτικών ινών σε κτίρια καθώς υποβρυχίων καλωδίων στα νησιά με δυνατότητα παροχής ταχύτητας σύνδεσης στο διαδίκτυο τουλάχιστον 100 Mbps και δυνατότητα αναβάθμισης σε 1 Gbps, με στόχο την κάλυψη ευρυζωνικών υπηρεσιών περίπου 2.400.000 πολιτών (στόχος ορισμένος στην Ψηφιακή Βίβλο). Απώτερος σκοπός	0

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
			είναι και η βελτίωση της θέσης της χώρας στη διεθνή κατάταξη των ευρυζωνικών συνδέσεων και η ενίσχυση όλων των υπηρεσιών που παρέχονται μέσω αυτών των συνδέσεων.	
'Άξονας 2.1: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος	Επένδυση		Σύνδεση της ηπειρωτικής χώρας με τα ελληνικά νησιά και με την Κύπρο μέσω σύγχρονων υποθαλάσσιων καλωδίων οπτικών ινών	89
'Άξονας 2.1: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος	Επένδυση	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΟΠΤΙΚΩΝ ΙΝΩΝ ΣΕ ΚΤΙΡΙΑ	Εγκατάσταση υποδομών οπτικών ινών σε κτίρια προκειμένου να επιταχυνθεί η υιοθέτηση υποδομής επόμενης γενιάς (next-generation infrastructure) από τους πολίτες. Υλοποίηση βασισμένη στο μοντέλο του «Εξοικονομώ κατ'οίκον». Στόχος η ανάπτυξη σύγχρονων τεχνολογικών εφαρμογών και η βέλτιστη διασύνδεση των πολιτών με τις πηγές των δεδομένων. Το έργο θα οδηγήσει σε πολλαπλές νέες επενδύσεις, θέσεις εργασίας και αύξηση εισοδημάτων.	73
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Μεταρρύθμιση	ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ «ΠΕΛΑΤΟΚΕΝΤΡΙΚΩΝ» ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	Κατάρτιση σχεδίου δράσης για την παροχή “πελατοκεντρικών” υπηρεσιών προσανατολισμένων προς τους Έλληνες πολίτες που εξυπηρετούνται από τη Δημόσια Διοίκηση και ανάπτυξη πολιτικών και διαδικασιών που θα διευκολύνουν την εφαρμογή του Ψηφιακού Μετασχηματισμού στο δημόσιο περιβάλλον.	0
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ	Ψηφιοποίηση καίριων αρχείων σε διάφορους τομείς (δικαιοσύνη, πολεοδομίες, κτηματολόγιο, μετανάστευση, ΕΦΚΑ κα) και ενσωμάτωσή τους σε αντίστοιχα πληροφοριακά συστήματα. Η εμβληματική και μεγάλη αυτή επένδυση θα οδηγήσει σε δραστική βελτίωση της ταχύτητας εξυπηρέτησης του πολίτη από τις κρατικές υπηρεσίες ενώ ταυτόχρονα θα απελευθερώσει δημόσιους πόρους λόγω της μείωσης του κόστους πρόσβασης του δημοσίου στα αρχεία του. Καλύτερο, ταχύτερο και πιο παραγωγικό κράτος είναι ο στόχος της επένδυσης αυτής.	565

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΧΕΣΕΩΝ (CRM) ΜΕ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΚΟΜΒΟΥ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ	Σχεδιασμός, ανάπτυξη και εφαρμογή πληροφοριακού συστήματος για τη διαχείριση κάθε είδους συναλλαγής ή αλληλεπίδρασης της Δημόσιας Διοίκησης με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Το έργο θα οδηγήσει σε εξατομίκευση της προσέγγισης με τον πολίτη και θα προωθήσει υψηλότερο επίπεδο υπηρεσιών από ένα μόνο ψηφιακό σημείο, όπως για παράδειγμα την αναζήτηση της έκδοσης οποιασδήποτε άδειας (π.χ. οικοδομής, άδειες λειτουργίας, περιβαλλοντικές άδειες κλπ).	80
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΕΠ	Εκσυγχρονισμός και ολοκλήρωση του ψηφιακού μετασχηματισμού των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών ΚΕΠ έτσι ώστε να μπορούν να εξυπηρετούν τους πολίτες και από απόσταση (με τηλεδιάσκεψη) και ανάπτυξη νέων εφαρμογών (συστήματα αξιολόγησης, υπηρεσίες κινητών, αυτόματες μηχανές εισιτηρίων κα).	19
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	Επανασχεδιασμός και εφαρμογή νέου Πληροφοριακού Συστήματος Δημοσίων Συμβάσεων ώστε να ολοκληρωθεί η ηλεκτρονική υλοποίηση τους και να ενσωματωθούν σε αυτό νέες εξελιγμένες υπηρεσίες διαλειτουργικότητας. Στόχος η μεγαλύτερη διαφάνεια και ταχύτητα υλοποίησης δημοσίων έργων και προμηθειών και η εξοικονόμηση δημόσιων πόρων.	17
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ (ΕΝΙΑΙΑ ΨΗΦΙΑΚΗ ΠΥΛΗ, ΑΠΟΜΑΚΡΥΣΜΕΝΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ, ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΞΕΝΕΙΩΝ κα)	Δημιουργία ενιαίας ψηφιακής πύλης, διασυνδεδεμένης στην κεντρική πύλη gov.gr, κόμβου για άμεση απομακρυσμένη εξυπηρέτηση προς τους πολίτες, εκσυγχρονισμός και απλούστευση διαδικασιών σε ό,τι αφορά τις ψηφιακές υπηρεσίες που παρέχουν τα κατά τόπους προξενεία. Στόχος η ασφαλής και ταχύτερη επικοινωνία του Υπουργείου με τους πολίτες και τις υπόλοιπες δημόσιες αρχές.	49
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ ΠΑΡΟΧΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΕΛΤΑ	Ψηφιακός μετασχηματισμός των ΕΛΤΑ, μέσω της αναβάθμισης των πληροφοριακών συστημάτων, αυτοματοποίησης των κέντρων διαλογής και παροχής καλύτερων και περισσότερων ψηφιακών	48

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
			υπηρεσιών προς τους πολίτες, που αφορούν τις υποχρεώσεις της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας.	
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΘΗΤΕΙΑ	Έργο που στοχεύει στην ενσωμάτωση προγράμματος επανακατάρτισης και κατάρτισης σε ψηφιακές δεξιότητες των στρατεύσιμων κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας. Στόχος είναι να αξιοποιηθεί καλύτερα ο χρόνος των στρατευσίμων στη διάρκεια της θητείας, η προσαρμογή τους στις ψηφιακές ανάγκες των σύγχρονων ενόπλων δυνάμεων και η δεξιότητές τους όταν θα εισέλθουν στην οικονομία μετά την λήξη της θητείας τους.	32
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ (ΕΔΥΤΕ)	Αναβάθμιση και βελτίωση των υποδομών και υπηρεσιών του Εθνικού Δικτύου Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας (ΕΔΥΤΕ), συμπεριλαμβανομένων: (α) της αναβάθμισης και βελτίωσης των υπηρεσιών λογισμικού και cloud computing στα μέλη της ερευνητικής και ακαδημαϊκής κοινότητας, (β) της επέκτασης και αναβάθμισης του εθνικού υπερ-υπολογιστικού συστήματος (HPCS) ARIS - Φάση Β, και (γ) της μίσθωσης υποδομής οπτικών ινών.	63
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Μεταρρύθμιση	ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ & ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	Ανάπτυξη και εφαρμογή στρατηγικής για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και την προστασία των συστημάτων, δεδομένων και πληροφοριών. Δημιουργία Εθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων για την ασφάλεια στον Κυβερνοχώρο. Στόχος η βελτίωση της κυβερνο-ασφάλειας και της αντίστοιχης αξιοπιστίας των δημόσιων συστημάτων και πληροφοριών και η εμπέδωση της εμπιστοσύνη των πολιτών σε αυτά.	32
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	Επένδυση που αποσκοπεί στην αύξηση της ασφάλειας στις κρίσιμες υποδομές της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (ΓΓΠΣΔΔ), στον εκσυγχρονισμό του Κέντρου Διαλειτουργικότητάς της, καθώς και στην αναβάθμιση των μεθόδων διαχείρισης δεδομένων στα Πληροφοριακά Συστήματα του Δημόσιου Τομέα που είναι εγκατεστημένα στο G-Cloud.	11

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Μεταρρύθμιση	ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΜΗΤΡΩΩΝ & ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ	Σχεδιασμός ολοκληρωμένης βάσης και υπόβαθρου για την διασύνδεση και διαλειτουργικότητα συστημάτων και επιμέρους μητρώων και μεμονωμένων εφαρμογών μεταξύ φορέων του Δημοσίου Τομέα. Η μεταρρύθμιση ακολουθεί το Ευρωπαϊκό πλαίσιο Διαλειτουργικότητας (New European Interoperability Framework, EIF) και δημιουργεί το υπόβαθρο για να μην υποκατασταθεί η γραφειοκρατία με μια «ψηφιακή γραφειοκρατία» μεμονωμένων και μη επικοινωνούντων ψηφιακών συστημάτων.	0
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΗΤΡΩΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	Δημιουργία μιας κεντρικής υποδομής και σχετικών υπηρεσιών (Cloud, Enterprise Service Bus) για την διαλειτουργικότητα και την διασύνδεση συστημάτων και μητρώων μεταξύ φορέων του Δημοσίου. Αναβάθμιση της εθνικής πύλης ανοικτών δεδομένων συνδέοντας την παράλληλα με την Ευρωπαϊκή Πύλη. Καίριο έργο για να επιταχυνθεί ουσιαστικά η ροή της πληροφορίας στο δημόσιο και να είναι δυνατή η παροχή on line υπηρεσιών στους πολίτες, που απαιτούν την αυτόματη συλλογή πληροφοριών από διαφορετικά υπουργεία και υπηρεσίες.	97
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΟΤ	Εκσυγχρονίζεται ψηφιακά ο ΕΟΤ με την εφαρμογή ενός ψηφιακού τουριστικού χάρτη και ενός ψηφιακού αποθετηρίου πολιτιστικών πόρων της χώρας. Η καινοτομία θα παρέχει πληροφορίες σε τουρίστες και πολίτες βασισμένη στην τεχνολογία τεχνητής νοημοσύνης 2ης γενιάς. Στόχος η αύξηση της συνολικής επισκεψιμότητας της χώρας.	8
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΜΗΤΡΩΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	Επένδυση για τη δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας μητρώου τουριστικών επιχειρήσεων και διαλειτουργικότητας της με δημόσια μητρώα και συστήματα.	8
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Μεταρρύθμιση	ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ (Cloud computing, Business Intelligence -AI, Artificial Intelligence-AI, Machine Learning κα) ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	Η μεταρρύθμιση στοχεύει να αναπτύξει μια καινοτόμα και σταθερή βάση για την ενσωμάτωση νέων τεχνολογικών εξελίξεων (π.χ. Cloud computing, Business Intelligence -AI, Artificial Intelligence-AI, Machine Learning) στη Δημόσια Διοίκηση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην επιτυχή συλλογή, αποθήκευση και παρουσίαση δεδομένων και στην	0

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
			επαρκή συντήρηση συστημάτων και υποδομών. Στόχος είναι να μην μένει πίσω ο δημόσιος τομέας καθώς οι σχετικές τεχνολογίες διαρκώς βελτιώνονται.	
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΕΞΥΠΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ	Ολοκληρωμένος ψηφιακός μετασχηματισμός επιλεγμένων πόλεων σε πιλοτική βάση, μέσα από την ολοκληρωμένη ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών και υπηρεσιών των Δήμων τους, που βελτιώνουν την καθημερινότητα του πολίτη. Αφορά στην ψηφιακή αναβάθμιση κρίσιμων τομέων όπως στάθμευση, διαχείριση απορριμμάτων, κυκλοφορία, υγεία, ύδρευση, κλπ. Το έργο βελτιώνει την ποιότητα ζωής και ενισχύει το τουριστικό προϊόν.	73
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΝΕΦΟΥΣ	Η αποτελεσματική ψηφιοποίηση και διασύνδεση των υπηρεσιών του Δημοσίου επιτυγχάνεται με την εγκατάσταση νέας υποδομής και υπηρεσιών Cloud Computing. Το έργο είναι απαραίτητο για την γενική στρατηγική ψηφιακής μετάβασης των κρατικών υπηρεσιών.	95
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ (BUSINESS CONTINUITY) ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ	Σχέδιο για τη διασφάλιση της επιχειρησιακής συνέχειας (business continuity), στη Δημόσια Διοίκηση και αναγκαίος εξοπλισμός για την εφαρμογή του. Στόχος οι υπάλληλοι του δημοσίου να μπορούν, εφόσον χρειαστεί, να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους και από απόσταση, με δημιουργία όλης της απαιτούμενης ασφαλούς υποδομής (δίκτυα VPN, G-Cloud κα). Το έργο θα αυξήσει την αποτελεσματικότητα των δημοσίων υπηρεσιών και την ποιότητα εξυπηρέτησης των πολιτών ιδίως σε περιόδους κρίσεων.	39
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	«ΣΥΖΕΥΞΙΣ II» ΓΙΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ	Επέκταση του Εθνικού Δικτύου του Δημοσίου Τομέα (ΣΥΖΕΥΞΙΣ II) για την παροχή αναβαθμισμένων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών σε όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης για τρία συνεχόμενα χρόνια. Οι δημόσιοι φορείς αποκτούν πρόσβαση σε αναβαθμισμένες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες και το δημόσιο μπορεί να προγραμματίσει πιο ορθολογικά τις δαπάνες για τις τηλεπικοινωνιακές	26

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
			του ανάγκες (σταθερή, κινητή τηλεφωνία, καθώς και υπηρεσίες δεδομένων / διαδικτύου και τηλεδιάσκεψης).	
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Μεταρρύθμιση	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΓΚΠΔ (GDPR)	Δημιουργία ενός κεντρικού πλαισίου Διακυβέρνησης Δεδομένων για την διασφάλιση και την παρακολούθηση της αξιοπιστίας, ιδιωτικότητας, χρηστικότητας και τυποποίησης των δεδομένων που φιλοξενούνται σε υποδομές υπολογιστικού νέφους σε συμφωνία με τον νόμο 4727/2020. Ανάπτυξη του θεσμού μέσω του ΕΚΤ ως αρμόδιου φορέα, της υποδομής, των δυνατοτήτων και ικανοτήτων για τη διακυβέρνηση των ανοιχτών δεδομένων του δημοσίου, τη διάθεσή τους για επανάχρηση και την παροχή σχετικών υπηρεσιών στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα σε συμμόρφωση με τον ΓΚΠΔ (GDPR). Στόχος η εγγύηση των δικαιωμάτων στη χρήση των δεδομένων όλων των ενδιαφερομένων.	26
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΚΟΜΒΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΟΛΥΔΙΑΣΤΑΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕΓΑΛΟΥ ΟΓΚΟΥ (Big data)	Η διαχείριση και ανάλυση πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data), είναι βασική νέα δυνατότητα που προσφέρει στις χώρες η 4η τεχνολογική επανάσταση. Με την επένδυση αυτή η Πολιτεία αποκτά τη δυνατότητα να αξιοποιήσει εργαλεία Data Analytics στον σχεδιασμό των κρατικών υπηρεσιών.	16
'Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	Επένδυση	ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ	Επέκταση του υπό υλοποίηση συστήματος διαχείρισης εγγράφων ώστε να περιλάβει την λειτουργικότητα των σχετικών υπηρεσιών και προς τους πολίτες και προς τις επιχειρήσεις	5
'Άξονας 2.3: Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων	Μεταρρύθμιση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΟΥ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΜΜΕ	Η μεταρρύθμιση στοχεύει στη δημιουργία ενός ψηφιακού επιχειρησιακού οικοσυστήματος που προωθεί τον ψηφιακό μετασχηματισμό των ΜΜΕ με: (α) δημιουργία ψηφιακής υποδομής μέσω χρηματοδοτήσεων για την απόκτηση και εφαρμογή ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών, καθώς και την αύξηση της ψηφιακής ευαισθητοποίησης των στελεχών των επιχειρήσεων και (β) την άμεση ενθάρρυνση των επενδύσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό, χρησιμοποιώντας φορολογικά κίνητρα σε υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία, προκειμένου να αλλάξει το επιχειρησιακό περιβάλλον και να	0

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
			αυξηθούν οι επενδύσεις σε σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες, και (γ) ταμειακές μηχανές και αναβάθμιση οικοσυστήματος POS.	
'Άξονας 2.3: Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	Ενισχύεται με επιδοτήσεις ο ψηφιακός μετασχηματισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ώστε να βελτιώσουν την λειτουργία τους και την ανταγωνιστικότητα τους ενσωματώνοντας νέες τεχνολογίες ηλεκτρονικών πληρωμών, εργασίας από απόσταση, ψηφιακού γραφείου (διαχείριση εγγράφων, έργων κ.λπ.), digital marketplace, κυβερνοασφάλειας κ.λπ. με κριτήρια διασποράς της ενίσχυσης και έμφαση στην κάλυψη και των μικρότερων επιχειρήσεων.	375
'Άξονας 3.1: Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας	Μεταρρύθμιση	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	Μεταρρύθμιση του εργασιακού νόμου με άξονες: 1. Εργάνη II 2. Εκσυγχρονισμός συλλογικού εργατικού και συνδικαλιστικού δικαίου 3. Προσαρμογή στην τηλεργασία 4. Αντιμετώπιση παρενόχλησης και βίας στην εργασία 5. Ισορροπία επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής	0
'Άξονας 3.1: Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Ψηφιακά έργα για την προσαρμογή στην εφαρμογή των διατάξεων της μεταρρύθμισης του εργατικού νόμου, όπως την ψηφιακή κάρτα εργασίας, τον μηχανισμό προσδιορισμού του κατώτατου μισθού, το ψηφιακό σύστημα για την Υγιεινή και την Ασφάλεια στους χώρους εργασίας, την ψηφιοποίηση του ΣΕΠΕ. Το έργο βοηθάει στην αποκατάσταση ενός ομαλού εργασιακού περιβάλλοντος για εργαζόμενους και επιχειρήσεις και στην μείωση των φαινομένων άτυπης εργασίας.	62
'Άξονας 3.1: Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	Η μεταρρύθμιση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (ALMP) ανασχεδιάζει το χαρτοφυλάκιο των ενεργών πολιτικών και προωθεί ταυτόχρονα σημαντικές επενδύσεις σε προγράμματα επιδοτούμενης απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα για άνεργους (απόκτηση	479

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
συμμετοχής στην αγορά εργασίας			εργασιακής εμπειρίας μέσω ορισμένου χρόνου αμειβόμενης πλήρους απασχόλησης), καθώς και ειδικά προγράμματα απασχόλησης για περιοχές μετάβασης (απολιγνιτοποίησης), περιοχές με προβλήματα αποβιομηχάνισης και περιοχές με μεγάλα ποσοστά εποχικής απασχόλησης.	
'Άξονας 3.1: Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΘΗΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	Η μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, αποσκοπεί στη βελτίωση της κάλυψης και της δίκαιης κατανομής των παροχών ανεργίας. Διασφαλίζει την ενεργητική αναζήτηση εργασίας από την πλευρά των επωφελουμένων από τα επιδόματα ανεργίας, δίνει οικονομικά κίνητρα για την ταχύτερη επάνοδο στην αγορά εργασίας και μειώνει τα αντικίνητρα συμμετοχής σε προγράμματα κατάρτισης και επανακατάρτισης. Στόχος η ενίσχυση του δικτύου κοινωνικής ασφάλειας και η προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας	162
'Άξονας 3.1: Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας	Επένδυση	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ & ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΡΟΛΟΥ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΑΕΔ	Επενδύσεις σε 118 τοπικά Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης του ΟΑΕΔ, με ανανεωμένη εστίαση στις προσαρμοσμένες υπηρεσίες αντιστοιχίας καθώς και στη βελτιωμένη συμβουλευτική και προσέγγιση ανέργων. Συμπεριλαμβάνονται εδώ και σημαντικές ανακαινίσεις. Στόχος η καλύτερη αντιμετώπιση της ανεργίας.	41
'Άξονας 3.1: Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας	Επένδυση	ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΟΑΕΔ	Επένδυση στην αναβάθμιση και στην ψηφιοποίηση των υπηρεσιών του ΟΑΕΔ για την καλύτερη και ταχύτερη ανταπόκριση του στην αντιμετώπιση της ανεργίας	16
'Άξονας 3.2: Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής	Μεταρρύθμιση	ΝΕΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ & ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ	Μεταρρύθμιση που στοχεύει στην ριζική αναθεώρηση και στον εκσυγχρονισμό του συστήματος αναβάθμισης δεξιοτήτων του ενεργού πληθυσμού. Η νέα στρατηγική προβλέπει συστηματική και διαρκή αξιολόγηση των παρόχων, συνδέει την αμοιβή τους και την αμοιβή των καταρτιζομένων με πιστοποιημένη από τρίτους απόκτηση δεξιοτήτων	1,04

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
εκπαίδευσης και κατάρτισης			<p>και διασφαλίζει τη διαρκή σύνδεση της κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Επίσης η μεταρρύθμιση προβλέπει τη σύσταση ενός Εθνικού Συμβουλίου για τις Δεξιότητες.</p> <p>Συνδεδεμένη επένδυση με τη συγκεκριμένη μεταρρύθμιση είναι ένα μεγάλο οριζόντιο πρόγραμμα κατάρτισης σε νέες δεξιότητες (ψηφιακές, πράσινες και ήπιες) για το εργατικό δυναμικό της χώρας μέσα από ένα στοχευμένο σύστημα ανάλυσης των κενών στις δεξιότητες και των αναγκών κάθε ομάδας στόχου.</p>	
'Άξονας 3.2: Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	Μεταρρύθμιση	ΠΡΩΘΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ, ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΣΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ	<p>Η πρόταση στοχεύει στην ενίσχυση της ποιότητας και της εξωστρέφειας των ελληνικών πανεπιστημίων και την ενίσχυση της ερευνητικής δραστηριότητας, στο πλαίσιο των σύγχρονων αναγκών των επιχειρήσεων και της αγοράς εργασίας. Στα αναμενόμενα αποτελέσματά του περιλαμβάνεται η αναβάθμιση του επιστημονικού δυναμικού της χώρας και η βελτίωση της διεθνούς κατάταξης των ελληνικών πανεπιστημίων. Τα επί μέρους προγράμματα προϋποθέτουν επίσης, ως επί το πλείστον, πρόσθετη χρηματοδότηση από τον ιδιωτικό τομέα και αφορούν σε:</p> <p>Ομάδες ερευνητικής αριστείας (Clusters of Research Excellence). Επισκέπτες Καθηγητές που αναπτύσσουν νέα συγχρηματοδοτούμενα με τον ιδιωτικό τομέα ερευνητικά προγράμματα.</p> <p>Συγχρηματοδοτούμενα διδακτορικά συνδεδεμένα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, Προώθηση της διασύνδεσης των Πανεπιστημίων με άλλα Ιδρύματα στο εξωτερικό. Πιστοποιητικό Εκπαιδευτή για τους αποφοίτους Πανεπιστημίων ώστε να αποκτούν (όπου είναι αναγκαίο) εκτός από την επιστημονική γνώση του τομέα στον οποίο θα διδάξουν και επιστημονική γνώση της ίδιας της εκπαιδευτικής διαδικασίας.</p>	471
'Άξονας 3.2: Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΟΑΕΔ	<p>Ο στόχος της μεταρρύθμισης του συστήματος μαθητείας του ΟΑΕΔ είναι να ενισχυθούν οι Σχολές Μαθητείας και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: Ανασχεδιασμό των προγραμμάτων σπουδών (με τη συμβολή των κοινωνικών εταίρων και των εργοδοτών) για την ευθυγράμμιση με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας. Νέο σύστημα ποιοτικού</p>	143

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
εκπαίδευσης και κατάρτισης			ελέγχου και παρακολούθηση της προόδου των μαθητών στην αγορά εργασίας. Απλοποίηση μαθησιακών διαδικασιών και ενσωμάτωση νέων μεθοδολογιών και εργαλείων όπως πλατφόρμες ηλεκτρονικής μάθησης και ψηφιακό περιεχόμενο εκπαίδευσης.	
'Άξονας 3.2: Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	Μεταρρύθμιση	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΟΑΕΔ & ΤΟΥ ΛΑΕΚ	Εκσυγχρονισμός του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης για ανέργους του ΟΑΕΔ, με έμφαση κυρίως στην απόκτηση βασικών και ψηφιακών δεξιοτήτων. Μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται: Η αναθεώρηση και ο εκσυγχρονισμός των προγραμμάτων σπουδών. Η βελτίωση του ποιοτικού ελέγχου των μονάδων επαγγελματικής κατάρτισης του ΟΑΕΔ. Η προώθηση συνεργασιών με άλλους ενδιαφερόμενους/ παρόχους κατάρτισης, ιδίως Πανεπιστήμια. Επίσης προωθείται η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός του ΛΑΕΚ για τη χρηματοδότηση των εταιρειών σε προγράμματα κατάρτισης.	131
'Άξονας 3.2: Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	Αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης επιταχύνοντας την εφαρμογή του σχετικού νόμου που ψηφίστηκε στο τέλος του 2020. Περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: Ίδρυση και ενίσχυση θεματικών και πειραματικών ΙΕΚ (Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης) και πρότυπων επαγγελματικών λυκείων (ΕΠΑΛ). Ψηφιοποίηση ΕΟΠΠΕΠ, ανάπτυξη πλατφόρμας ψηφιακών εξετάσεων, πλατφόρμας ψηφιακής μάθησης (e-learning και αντίστοιχης ψηφιακής βιβλιοθήκης) και ανάπτυξη και πιστοποίηση 200 επαγγελματικών προφίλ στους τομείς της ενέργειας, του περιβάλλοντος και της ψηφιακής οικονομίας.	69
'Άξονας 3.2: Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	Η επένδυση εστιάζει στον ψηφιακό μετασχηματισμό της εκπαίδευσης και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: <ul style="list-style-type: none"> - Ψηφιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού και περιεχόμενου - Ψηφιακές υποδομές σε όλες τις τάξεις για διαδραστικό ψηφιακό μάθημα και αντίστοιχος αναβαθμισμένος εξοπλισμός στα εργαστήρια - Voucher για απόκτηση τεχνολογικών εργαλείων για τους μαθητές 	364

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
			<ul style="list-style-type: none"> - Robotics, STEM εργαλεία και εξοπλισμός για το σύνολο των σχολικών μονάδων - Ψηφιακά και τεχνολογικά εργαλεία για μαθητές με αναπηρία και ειδικές ανάγκες μάθησης - Επανακατάρτιση των εκπαιδευτικών στις νέες τεχνολογίες και εργαλεία που ενσωματώνονται στην εκπαίδευση - Ψηφιακές υπηρεσίες στα σχολεία (e-school) - Επαγγελματικός προσανατολισμός με ψηφιακά εργαλεία (περιλαμβάνονται και εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης) - Ψηφιακά εργαλεία για τα Πανεπιστήμια 	
'Άξονας 3.2: Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ – ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΙΕΚ, ΕΠΑΛ κ.λπ.	Εκσυγχρονίζονται και ανανεώνονται οι υποδομές Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης σε όλη την Ελλάδα με την αναβάθμιση του εργαστηριακού εξοπλισμού για τον σύνολο των Εργαστηριακών Κέντρων των ΙΕΚ, ΕΠΑΛ, Τμήματα Μετα-δευτεροβάθμιας Μαθητείας και Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης. Στόχος η αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και η διαμόρφωση ανθρώπινου δυναμικού υψηλών δεξιοτήτων, που διευκολύνει τη δημιουργία νέων ποιοτικών θέσεων εργασίας και την αύξηση των εισοδημάτων.	92
'Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ CLAWBACK & ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ & ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	Μεταρρύθμιση του συστήματος clawback για τον μεσοπρόθεσμο δραστικό περιορισμό του και ταυτόχρονος συμψηφισμός επιστροφών clawback με δαπάνες κλινικών μελετών, δαπάνες για Έρευνα & Ανάπτυξη ή επενδυτικές δαπάνες των υπόχρεων για την επιστροφή εταιριών για την περίοδο 2021-2023, καθώς και πολιτικές για τον εξορθολογισμό της φαρμακευτικής δαπάνης.	300
'Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ	Αναβάθμιση των υποδομών και του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού των κέντρων υγείας και αναδιοργάνωση της δομής τους με επανεκπαίδευση του προσωπικού ώστε να δράσουν αποτελεσματικά σαν φροντίδα πρώτης γραμμής, σε στενή αλληλεπίδραση με τη	273

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
και της ποιότητας του συστήματος υγείας			δευτεροβάθμια περίθαλψη (ιδίως σε ό,τι αφορά στην προσφυγή σε νοσοκομειακή φροντίδα - gatekeeping). Παράλληλα στον σχεδιασμό δίνεται έμφαση στην φροντίδα χρόνιων νοσημάτων και την παρηγορητική φροντίδα. Το έργο θα οδηγήσει σε βελτίωση των υπηρεσιών υγείας προς τους πολίτες και θα υποστηρίξει την αρχή ισότιμης πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και την κοινωνική συνοχή.	
'Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας	Μεταρρύθμιση	ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ «ΣΠΥΡΟΣ ΔΟΞΙΑΔΗΣ»	Αναβαθμίζεται η ποιότητα ζωής του πληθυσμού με τη δημιουργία ενός ευρύτατου συστήματος πρόληψης, πρωτοβάθμιας, δευτερογενούς και τριτοβάθμιας. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει ενδεικτικά: Εθνικό πρόγραμμα για την προώθηση της σωματικής άσκησης και της υγιεινής διατροφής. Εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμού. Υλοποίηση του Εθνικού Προγράμματος Screening - εισαγωγή προληπτικών διαγνωστικών εξετάσεων για καρκίνο του μαστού. Εθνικό Πρόγραμμα Προληπτικού Ελέγχου νεογνών. Εθνικό Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Ένταξης και Αποκατάστασης για άτομα με σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα κα. Στόχος του προγράμματος η μείωση των παραγόντων κινδύνου για τη δημόσια υγεία και η (έμμεση) ανακούφιση του νοσοκομειακού μας συστήματος.	254
'Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	Διασφάλιση της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες ψυχικής υγείας συγκεκριμένων πληθυσμών που πάσχουν από ψυχικά νοσήματα και εθισμούς με στόχο την αποτροπή της περιθωριοποίησης ή της ιδρυματοποίησής τους. Στην μεταρρύθμιση δίνεται έμφαση μεταξύ άλλων σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας για ασθενείς με άνοια και νόσο Alzheimer, για ασθενείς με αυτισμό και για ασθενείς στην ηλικιακή ομάδα παιδιών, εφήβων και νεαρών ενηλίκων. Αναπτύσσονται επίσης διαδικτυακές εφαρμογές και ψηφιοποίηση υπηρεσιών ψυχικής υγείας και δράσεις για την υποστήριξη εξαρτημένων ατόμων.	55
'Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας	Μεταρρύθμιση	ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ (ΚΕΤΕΚΝΥ, ΟΔΙΠΥ)	Εξορθολογισμός των αποζημιώσεων των ιατρικών πράξεων των νοσοκομείων και δημιουργία πλαισίου που θα εξασφαλίσει τη δημιουργία αξιόπιστων, ποιοτικών διαδικασιών και μετρήσεων της απόδοσης που σχετίζονται με τη φροντίδα των ασθενών, τις ανάγκες υγείας και την παροχή φροντίδας. Δημιουργία εθνικού χάρτη υγείας	9

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
και της ποιότητας του συστήματος υγείας			που καταγράφει τη ζήτηση και την προσφορά υπηρεσιών στο σύστημα υγείας και θεσπίζει πλαίσιο για την αξιολόγηση της ποιότητας. Η μεταρρύθμιση στοχεύει σε μεγαλύτερη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα στο σύστημα υγείας.	
'Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας	Επένδυση	ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	Ολοκληρωμένη παρέμβαση εκσυγχρονισμού των υλικοτεχνικών υποδομών των νοσοκομείων σε ολόκληρη την Ελλάδα με ανακαίνιση κτιρίων και προμήθεια νέου ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού. Παρέχονται έτσι στο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό του Εθνικού Συστήματος Υγείας τα κρίσιμα εργαλεία για την βελτίωση της ποιότητας και θεραπευτικής αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.	317
'Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Συστήματος Υγείας που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: α) ανάπτυξη Εθνικού Ηλεκτρονικού Φακέλου Υγείας του Πολίτη β) βελτίωση της ψηφιακής ετοιμότητας των Νοσοκομείων με έμφαση την ανάπτυξη κλινικών πληροφοριακών συστημάτων και την τροφοδότηση του Εθνικού Ηλεκτρονικού Φακέλου Υγείας γ) πρόγραμμα ψηφιακού μετασχηματισμού για την διαχείριση του καρκίνου και δ) ενίσχυση δράσεων τηλεϊατρικής.	278
'Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας	Επένδυση	ΙΔΡΥΣΗ ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΚΤΙΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΣΩΤΗΡΙΑ	Ίδρυση και κατασκευή Κέντρου Ακτινοθεραπείας σε ένα από τα εμβληματικά μας νοσοκομεία που βοηθά στην κάλυψη των αναγκών των ασθενών με καρκίνο και την αυξημένη ζήτηση τμημάτων Ακτινοθεραπείας στη χώρα.	32
'Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας	Επένδυση	ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΤ'ΟΙΚΟΝ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ	Δημιουργία συστήματος κατ' οίκον νοσηλείας για στοχευμένες ευαίσθητες ομάδες ασθενών με χρόνιες αναπηρίες. Η κατ' οίκον φροντίδα συνδυάζεται με παράλληλη οργανωμένη υποστήριξη από μονάδες υγειονομικής περίθαλψης και αφορά παιδιά, εφήβους και ενήλικες με σοβαρά χρόνια προβλήματα υγείας που προκαλούν μακροχρόνιες ή μόνιμες αναπηρίες. Έτσι βελτιώνεται η ποιότητα ζωής	12

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
και της ποιότητας του συστήματος υγείας			των ασθενών, ενώ παράλληλα απελευθερώνονται νοσοκομειακά κρεβάτια και εξοικονομούνται πόροι για το εθνικό σύστημα υγειονομικής περίθαλψης.	
'Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας	Επένδυση	ΝΕΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΣΤΟ ΓΕΝ. ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ	Δημιουργία νέων κτιρίων για την στέγαση των Εργαστηρίων Κυτταρικής και Γενετικής Θεραπείας και Αιματολογικής Κλινικής στο Νοσοκομείο Παπανικολάου για να συμβαδίσει η παροχή υπηρεσιών του με τις αυξημένες απαιτήσεις φροντίδας ασθενών (κακοήθεις αιματολογικές ασθένειες και ολοένα αυξανόμενη απαίτηση για μεταμοσχεύσεις αιμοποιητικών κυττάρων), καθώς και τις σύγχρονες βιοϊατρικές τεχνολογίες.	7
'Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	Μεταρρύθμιση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	Ολοκληρωμένη παρέμβαση για την παιδική προστασία που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: (1) μεταρρύθμιση των προγραμμάτων των βρεφονηπιακών σταθμών για την καλύτερη προετοιμασία των παιδιών για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, (2) επιδότηση δημιουργίας βρεφονηπιακών σταθμών ή θέσεων σε σταθμούς για πολύ μικρά παιδιά (από 2 μήνες ως 2,5 έτη), (3) ένταξη της τεχνολογίας σε Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών, (4) ενίσχυση των προγραμμάτων αποϊδρυματοποίησης παιδιών με σοβαρές αναπηρίες ή σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας με αξιοποίηση μεταξύ άλλων και της επαγγελματικής αναδοχής, Το έργο βάζει στο επίκεντρο τα παιδιά και το μέλλον της χώρας.	184
'Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	Μεταρρύθμιση	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ	Ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης, της ανεξάρτητης διαβίωσης, της απασχόλησης και της προσχολικής παρέμβασης σε άτομα και παιδιά με αναπηρία διαφόρων κατηγοριών (κινητικά προβλήματα, αισθητήρια προβλήματα, αυτισμός). Περιλαμβάνει υποέργα όπως: <ul style="list-style-type: none"> - Προσβασιμότητα και υποστήριξη υποδομών για άτομα με προβλήματα κινητικότητας και αισθητήρια προβλήματα. - Προσωπική βοήθεια για άτομα με αναπηρίες. - Υποστήριξη της κοινωνικής ένταξης & πρόωρη παιδική παρέμβαση για τα άτομα με διαταραχές του φάσματος του αυτισμού (ASD). 	104

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	Επένδυση	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ	Δημιουργία προγραμμάτων επανένταξης και κατάρτιση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (αστέγων, δικαιούχων Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος) στην αγορά εργασίας, επανεκπαίδευσης ψηφιακά ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρίες σε νέες τεχνολογίες και προγραμμάτων στέγασης που απευθύνονται σε ευάλωτες ομάδες. Το έργο και τα υποέργα του προωθούν την κοινωνική συνοχή και την αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας στους περισσότερο ευάλωτους.	166
'Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ	Δημιουργία Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης για την πρόσβαση στην Κοινωνική Προστασία, Ψηφιακής Πύλης για την αναπηρία και Κάρτας Αναπηρίας, ψηφιακή αναβάθμιση των δομών του ΟΠΕΚΑ, ψηφιοποίηση της ακίνητης περιουσίας της Πρόνοιας, παροχή ψηφιακών δεξιοτήτων στους εργαζομένους στην κοινωνική πρόνοια. Το έργο απλουστεύει και διευκολύνει την πρόσβαση των ευάλωτων πολιτών σε υπηρεσίες και παροχές κοινωνικής φροντίδας με έμφαση στα άτομα με αναπηρίες.	12
'Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	Μεταρρύθμιση	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΑΠΟ ΑΘΕΜΙΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ	Η μεταρρύθμιση αφορά στην προστασία του συστήματος των κοινωνικών παροχών από αθέμιτες πρακτικές, και την εκροή συναλλάγματος προς τρίτες χώρες. Αξιοποιεί τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής από τους πολίτες που λαμβάνουν επιδόματα από ΟΠΕΚΑ και ΟΑΕΔ. Η νέα αυτή πρακτική θα συνοδεύεται από ευνοϊκές ρήτρες/ρυθμίσεις προς όσους πολίτες χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά μέσα και συναλλαγές για την κατανάλωση (διάθεση) των ποσών που προέρχονται από τα κοινωνικά επιδόματα.	0
'Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	Επένδυση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ & ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ	Πρόγραμμα κατάρτισης σε θέματα διακρίσεων και διαφορετικότητας σε εργαζόμενους στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης δεδομένων για την ισότητα και τις διακρίσεις, πιστοποίησης και βράβευσης. Το έργο θα βοηθήσει στην παροχή ίσων ευκαιριών σε ομάδες που υφίστανται διακρίσεις.	46

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	Επένδυση	ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΣΕ ΧΩΡΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Δημιουργία συστήματος ενίσχυσης χώρους φύλαξης παιδιών που θα εγκατασταθούν σε χώρους εργασίας στον ιδιωτικό τομέα έτσι ώστε να διευκολυνθούν οι νέοι γονείς, κυρίως μητέρες, να αναζητήσουν ευκαιρίες απασχόλησης ή να επιστρέψουν ομαλά και γρήγορα στις εργασίες τους. Το έργο έχει ως στόχο τη διευκόλυνση των μητέρων μικρών παιδιών στην ανεύρεση εργασίας και τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους όταν είναι ταυτόχρονα εργαζόμενες.	14
'Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	Επένδυση	ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Πρωώθηση προγράμματος ανάλυσης δεξιοτήτων, συμβουλευτικής, κατάρτισης και επανακατάρτισης για εύρεση εργασίας παρέχοντας κατάλληλες δεξιότητες (γλωσσομάθεια, τεχνικές επαγγελματικές δεξιότητες και βασικές ψηφιακές δεξιότητες), στον πληθυσμό των προσφύγων έτσι ώστε να έχει μεγαλύτερες δυνατότητες ομαλής ένταξης στις τοπικές κοινωνίες.	32
'Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ	Ψηφιοποίηση των διαδικασιών μετανάστευσης και του αρχείου ασύλου ώστε να γίνει αποτελεσματική διαχείριση των αιτήσεων και να επιτευχθεί ταχύτερη ενσωμάτωση των νόμιμων μεταναστών και προσφύγων. Το έργο θα βοηθήσει σε καλύτερο έλεγχο των μεταναστευτικών ροών αλλά και θα διευκολύνει εκείνους που νομίμως θέλουν να μεταναστεύσουν στην χώρα μας.	42
'Άξονας 4.1: Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης	Επένδυση	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	Αναβάθμιση των ψηφιακών συστημάτων της ΑΑΔΕ (με τη χρήση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης, καθώς και άλλων προηγμένων μεθόδων ανάλυσης δεδομένων), ώστε να αξιοποιηθούν οι μεγάλοι όγκοι δεδομένων που διαθέτει και να διευκολυνθεί ο ψηφιακός έλεγχος των οικονομικών συναλλαγών. Το έργο θα αυξήσει την οικειοθελή συμμόρφωση, την αποτελεσματικότητα του ελεγκτικού μηχανισμού και θα συμβάλει στην ενίσχυση των δημοσίων εσόδων.	6
'Άξονας 4.1: Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την	Μεταρρύθμιση	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ & ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ	Κωδικοποίηση και απλούστευση του φορολογικού πλαισίου (κώδικας ΦΠΑ, κώδικας τελωνείων, νόμοι που αφορούν στην έμμεση φορολόγηση, δασμοί κτλ) με την συνδρομή της ΑΑΔΕ. Στοχεύει στη	2

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης			μείωση του διοικητικού βάρους και του κόστους συμμόρφωσης των φορολογούμενων διευκολύνοντας την οικονομική ανάπτυξη και τις επενδύσεις.	
'Άξονας 4.1: Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης	Μεταρρύθμιση	ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΩΝ ΦΠΑ	Η πρόταση στοχεύει στην απλοποίηση των διαδικασιών μεταξύ των φορολογικών υπηρεσιών και των επιχειρήσεων. Αναμένεται να εφαρμοστεί σε όλες τις ψηφιακές συναλλαγές με σκοπό την περιορισμένη ανθρώπινη παρέμβαση και την μέγιστη δυνατή αυτοματοποίηση των επιστροφών του ΦΠΑ.	0
'Άξονας 4.1: Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης	Μεταρρύθμιση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	Μέτρα για την ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Απλοποίηση των διαδικασιών επικοινωνίας μεταξύ επιχειρήσεων και ΑΑΔΕ, μείωση του διοικητικού βάρους για τις επιχειρήσεις μέσω των ηλεκτρονικών βιβλίων (myData), ηλεκτρονικών τιμολογίων και την διασύνδεση των ταμειακών μηχανών με τα πληροφοριακά συστήματα της ΑΑΔΕ. Η μεταρρύθμιση θα ολοκληρωθεί με την αξιοποίηση δεδομένων των ηλεκτρονικών συναλλαγών από τον ελεγκτικό μηχανισμό, τα οποία θα χρησιμοποιούνται για την προ-συμπλήρωση των δηλώσεων των φορολογούμενων.	0,3
'Άξονας 4.1: Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης	Μεταρρύθμιση	ΥΠΕΡΑΠΟΣΒΕΣΗ ΣΕ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	Ενίσχυση των επενδύσεων εξοπλισμού μικρομεσαίων επιχειρήσεων που αφορούν στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, στην ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση υλικών και άλλες δράσεις της κυκλικής οικονομίας, καθώς και στον ψηφιακό μετασχηματισμό παραγωγικών δραστηριοτήτων. Η ενίσχυση θα γίνει μέσω ειδικής φορολογικής μεταχείρισης (υποδιπλασιασμός του χρόνου απόσβεσης του παγίου ή διπλασιασμός του ποσοστού ετήσιας απόσβεσης), των επενδύσεων αυτών. Ο στόχος είναι η ταμειακή διευκόλυνση και η ενθάρρυνση των επενδύσεων αυτών και η αντίστοιχη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στην πράσινη οικονομία.	0
'Άξονας 4.1: Φορολογικά εργαλεία	Μεταρρύθμιση	ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΥ	Διαμόρφωση νέου πλαισίου καταπολέμησης του λαθρεμπορίου στα προϊόντα που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης (καπνικά,	0

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης			αλκοόλ, ενέργεια) μέσα από την δημιουργία ενοποιημένου συστήματος παρακολούθησης συναλλαγών και διαδικασιών σε πραγματικό χρόνο, σύγχρονης υποδομής εντοπισμού εμπορευμάτων και ηλεκτρονική παρακολούθηση μεταφοράς εμπορευμάτων. Το έργο θα καταπολεμήσει την φοροδιαφυγή και θα ενισχύσει τον υγιή ανταγωνισμό.	
'Άξονας 4.1: Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης	Μεταρρύθμιση	ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ	Μεταρρύθμιση διασύνδεσης των ταμειακών μηχανών και των POS αλλά και των τιμολογήσεων εν γένει με τις φορολογικές και ελεγκτικές αρχές, με θέσπιση κινήτρων για την προσαρμογή των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στις νέες απαιτήσεις και στη προμήθεια του σχετικού εξοπλισμού. Το έργο θα ενισχύσει τη διαφάνεια και θα καταπολεμήσει την φοροδιαφυγή.	0
'Άξονας 4.1: Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ & ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΩΝ ΑΡΧΩΝ	Ψηφιακός μετασχηματισμός και εκσυγχρονισμός της ΑΑΔΕ. Περιλαμβάνεται: (α) ο ανασχεδιασμός και η αναβάθμιση των υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων της ΑΑΔΕ (TAXIS, TAXISnet, ELENXIS) και η ανάπτυξη νέων πληροφοριακών συστημάτων και υποδομών, (β) η αναβάθμιση της εξυπηρέτησης μέσω ψηφιοποίησης των παρεχόμενων υπηρεσιών, και (γ) η αναβάθμιση του εργασιακού, οργανωτικού και υλικοτεχνικού πλαισίου των υπαλλήλων. Στόχος η αύξηση της αποτελεσματικότητας του κράτους στη συλλογή των φόρων και η φιλικότερη προς τον πολίτη πρόσβαση στα συστήματα της ΑΑΔΕ.	174
'Άξονας 4.2: Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	Μεταρρύθμιση που στοχεύει στον εκσυγχρονισμό του Δημόσιου Τομέα και την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού του μέσα από τους εξής πυλώνες: - προσδιορισμός του συστήματος διακυβέρνησης και των αρμοδιοτήτων στο Δημόσιο Τομέα - εργαλείο που αξιοποιεί τις δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης για το στρατηγικό προγραμματισμό του ανθρώπινου δυναμικού	51

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
			<ul style="list-style-type: none"> - εκσυγχρονισμός της διαδικασίας προσέλκυσης και επιλογής υποψηφίων για θέσεις ευθύνης - ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης των δεξιοτήτων - μελέτη θέσπιση συστήματος ανταμοιβών και κινήτρων απόδοσης 	
'Άξονας 4.2: Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	Μεταρρύθμιση	ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ	Δημιουργία και υποστήριξη πολιτικών και δράσεων για την αύξηση της αποτελεσματικότητας στην καταπολέμηση του παραεμπορίου και την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας.	16
'Άξονας 4.2: Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	Μεταρρύθμιση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της Εθνικής Υπηρεσίας κατά της Διαφθοράς μέσω στοχευμένων δράσεων ευαισθητοποίησης και παρεμβάσεων που βελτιώνουν τα συστήματα ανίχνευσης και πρόληψης φαινομένων διαφθοράς.	8
'Άξονας 4.2: Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	Μεταρρύθμιση	ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	Απλοποίηση και υποστήριξη των διαδικασιών κρατικών ενισχύσεων μέσω της δημιουργίας πλατφόρμας και ψηφιακών εργαλείων και της διασύνδεσης των συστημάτων των Υπουργείων με εθνικά και ευρωπαϊκά πληροφοριακά συστήματα. Το έργο θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των ελέγχων των κρατικών ενισχύσεων και την διαφάνεια του συστήματος.	0,4
'Άξονας 4.2: Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ (βελτίωση του πλαισίου AML/CFT)	Μεταρρύθμιση για την ενίσχυση του πλαισίου καταπολέμησης της πρακτικής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, μέσα από την οριοθέτηση ενός καλύτερου πλαισίου και κανόνων διαφάνειας (καλύπτονται θέματα όπως virtual currencies, politically exposed persons, ενσωμάτωση ευρωπαϊκών οδηγιών κ.λπ.). Αποσκοπεί στην ενίσχυση των ήδη υπάρχουσών δράσεων, καταπολεμώντας αποτελεσματικά την φοροδιαφυγή και την διαφθορά.	0,3

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 4.2: Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	Μεταρρύθμιση	ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	Μετάβαση στα λογιστικά πρότυπα δημόσιας λογιστικής και σε ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Περιλαμβάνει: (α) θέσπιση των βασικών πολιτικών εφαρμογής των λογιστικών προτύπων δημόσιας λογιστικής, (β) σχεδιασμό, υλοποίηση και λειτουργία του ενιαίου πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης και προγραμματισμού των πόρων του δημοσίου (GOV-ERP), (γ) εισαγωγή της ηλεκτρονικής τιμολόγησης στο πληροφοριακό σύστημα GOV-ERP, (δ) αντίστοιχη εκπαίδευση των στελεχών των οικονομικών υπηρεσιών των φορέων του Δημοσίου στο νέο Λογιστικό Σχέδιο της Γενικής Κυβέρνησης (GGAF) και στα εξειδικευμένα ζητήματα που σχετίζονται με τη δημόσια χρηματοοικονομική διαχείριση και (ε) εκπόνηση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.	0
'Άξονας 4.2: Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	Μεταρρύθμιση	ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	Δημιουργία ενός σύγχρονου και ολοκληρωμένου πλαισίου για τη λειτουργία και τη διαχείριση των δημόσιων επιχειρήσεων και των οργανισμών της χώρας. Το νέο νομικό πλαίσιο θα περιέχει οδηγίες εταιρικής διακυβέρνησης και ειδικούς κανόνες σχετικά με τη διαχείριση των κρατικών εταιρειών, μεταξύ των οποίων κανόνες για το διορισμό προέδρου, διευθυνόντων συμβούλων και εκτελεστικών διευθυντών από το διοικητικό συμβούλιο, πρόβλεψη για ίδρυση επιτροπών εσωτερικού ελέγχου προκειμένου να διασφαλιστεί η διαφάνεια κα.	0
'Άξονας 4.2: Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ	Το έργο αφορά στο μετασχηματισμό της χρηματοοικονομικής και δημοσιονομικής διαχείρισης του κράτους με στόχο τον εκσυγχρονισμό και την αύξηση της αποτελεσματικότητάς του. Περιλαμβάνει: (α) Βελτιστοποίηση διαδικασιών και λειτουργία ενός σύγχρονου Συστήματος Ενδοεπιχειρησιακού Σχεδιασμού (ERP) για την υποστήριξη της δημοσιονομικής και χρηματοοικονομικής διαχείρισης της Κεντρικής Κυβέρνησης και των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, (β) Λειτουργία Συστημάτων ERP για φορείς της γενικής κυβέρνησης, και (γ) Επιτάχυνση των διαδικασιών πληρωμής των δημοσίων συμβάσεων και συνολική υποστήριξη της ηλεκτρονικής τιμολόγησης.	102

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 4.2: Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ & ΔΑΝΕΙΩΝ	Η επένδυση αφορά στον ψηφιακό μετασχηματισμό του Ταμείου Παρακαταθηκών & Δανείων (ΤΠΔ) και περιλαμβάνει την ψηφιοποίηση αρχείων δανείου και την ανάπτυξη ενός Συστήματος Διαχείρισης Εγγράφων (DMS), ενός Ολοκληρωμένου Συστήματος Πληροφοριών (IIS), συμπεριλαμβανομένων υποσυστημάτων για την υποστήριξη κρίσιμων επιχειρηματικών λειτουργιών και ανάπτυξη ενός συστήματος Ενδοεπιχειρησιακού Σχεδιασμού (ERP) που θα επικοινωνεί με τα DMS και IIS.	7
'Άξονας 4.3: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	Αναβάθμιση υφιστάμενων και δημιουργία νέων δικαστικών κτιρίων και ταυτόχρονα βελτίωση, με την καταγραφή των αναγκών, των ελληνικών δικαστικών υποδομών μέσα από την ίδρυση ενός μητρώου δεδομένων ηλεκτρονικής καταγραφής και ταυτότητας για όλα τα δικαστικά κτίρια. Το έργο θα βελτιώσει την απονομή δικαιοσύνης κάνοντας την φιλικότερη προς τους πολίτες και τους υπαλλήλους.	98
'Άξονας 4.3: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης	Μεταρρύθμιση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	Ανάπτυξη του Εθνικού Ολοκληρωμένου Συστήματος Ηλεκτρονικής Δικαιοσύνης (e-justice) με αναβάθμιση των υφιστάμενων συστημάτων, την ανάπτυξη του Justice Cloud και εφαρμογών Τεχνητής Νοημοσύνης στην Δικαιοσύνη, την ομογενοποίηση διαδικασιών και την παροχή των απαραίτητων υποστηρικτικών υπηρεσιών. Το έργο θα βοηθήσει στην επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης.	81
'Άξονας 4.3: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης	Μεταρρύθμιση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος με δράσεις και σύγχρονα προγράμματα κατάρτισης (προπαντός σε ψηφιακές δεξιότητες) τόσο των δικαστών όσο και των δικαστικών υπαλλήλων και αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών της Εθνικής Σχολής Δικαστών. Το έργο θα ενισχύσει την αποτελεσματικότητα και την ταχύτητα του δικαστικού συστήματος.	32
'Άξονας 4.3: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας	Μεταρρύθμιση	ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	Μεταρρύθμιση για να επιταχυνθεί η απονομή δικαιοσύνης, που είναι κρίσιμος παράγοντας για την ποιότητα ζωής των πολιτών αλλά και την οικονομική ανάπτυξη. Περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων:	20

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
του συστήματος δικαιοσύνης			Επανασχεδιασμός της αξιολόγησης και προαγωγής των δικαστών και δικαστικών λειτουργών. Χρηματοοικονομικά κίνητρα σε δικαστικούς υπαλλήλους για τη μείωση των καθυστερήσεων στην απονομή της δικαιοσύνης εφόσον επιτυγχάνονται συγκεκριμένα ορόσημα στην μείωση των εκκρεμών υποθέσεων. Αξιολόγηση του χωροταξικού σχεδιασμού και της οργάνωσης και διοίκησης των δικαστικών κτιρίων. Ίδρυση ανεξάρτητου γραφείου για την συστηματική συλλογή, παρακολούθηση και επεξεργασία στοιχείων για την εύρυθμη λειτουργία του δικαστικού συστήματος. Επικαιροποίηση νόμων για την επιτάχυνση της δικαστικής διαδικασίας.	
'Άξονας 4.4: Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών	Μεταρρύθμιση	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ	Ενίσχυση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς με την Κωδικοποίηση και την αναθεώρηση νόμων και διατάξεων καθώς και την αναβάθμιση των πληροφοριακών της συστημάτων. Το έργο θα ενισχύσει την πρόσβαση επιχειρήσεων σε κεφάλαια και θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη στη λειτουργία της Κεφαλαιαγοράς.	16
'Άξονας 4.4: Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών	Μεταρρύθμιση	ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΡΕΟΥΣ, ΙΔΡΥΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΡΥΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ	<p>Δημιουργία βάσης δεδομένων παρακολούθησης του ιδιωτικού χρέους. Εφαρμογή της στρατηγικής για την αφερεγγυότητα, που αποτελεί θεμελιώδη μεταρρύθμιση για την αντιμετώπιση των υποχρεώσεων και την παρακολούθηση του ιδιωτικού χρέους.</p> <p>Δημιουργία και λειτουργία Γραφείου Δημοσίων Πιστώσεων, το οποίο θα παρέχει πληροφορίες για την πιστοληπτική ικανότητα των οφειλετών (επιχειρήσεις και ιδιώτες), βάσει δημοσίων δεδομένων και πληροφοριών.</p> <p>Δημιουργία και λειτουργία Κεντρικού Μητρώου Πιστώσεων, με στόχο την ενίσχυση της παροχής πιστώσεων στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα</p> <p>Στόχος η αντιμετώπιση των δυσκολιών επιχειρήσεων και ιδιωτών σε ό,τι αφορά τη λήψη δανείων και άλλων μορφών χρηματοδότησης, μετά από τις πολυετείς πολλαπλές οικονομικές κρίσεις, μέσω της ευκολότερης πρόσβασης στην πιστωτική πληροφορία.</p>	5

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 4.4: Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών	Μεταρρύθμιση	ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΧΡΕΩΝ – ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ	Δημιουργία των κατάλληλων ψηφιακών συστημάτων για την υποστήριξη μηχανισμού έγκαιρης προειδοποίησης αφερεγγυότητας ιδιωτικών χρεών. Το έργο στοχεύει στην επιτάχυνση διαδικασιών αναδιάρθρωσης χρέους, στη μείωση των περιπτώσεων που φτάνουν στα δικαστήρια και στη βελτίωση του εξωδικαστικού μηχανισμού, μέσω ενός νέου ενοποιημένου πλαισίου για την διαχείριση χρέους ιδιωτών και νομικών προσώπων, για την πτώχευση και για την αποποίηση χρεών (πλαίσιο 2ης ευκαιρίας). Στοχεύει επίσης στην αποτελεσματικότερη υποστήριξη ευάλωτων νοικοκυριών που αντιμετωπίζουν θέματα χρεών.	3
'Άξονας 4.4: Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών	Μεταρρύθμιση	ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ	Ίδρυση Παρατηρητηρίου Πιστοληπτικής Επέκτασης για την συλλογή δεδομένων που αφορούν στη ρευστότητα που παρέχεται από τράπεζες (δάνεια και άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα) σε ιδιώτες και επιχειρήσεις. Το έργο θα βοηθήσει τις δημόσιες πολιτικές προώθησης νέων δανείων για την αύξηση της χρηματοδότησης της οικονομίας.	1
'Άξονας 4.5: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΓΓΕΚ	Επένδυση στην αναβάθμιση των ερευνητικών υποδομών της χώρας. Περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την αναβάθμιση και επέκταση των υποδομών Ερευνητικών Κέντρων που λειτουργούν υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας. Το έργο θα συγχρηματοδοτηθεί από την ΕΤΕπ και θα ενισχύσει σημαντικά την ερευνητική ικανότητα σε σημαντικούς τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας.	207
'Άξονας 4.5: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας	Επένδυση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΒΑΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	Δημιουργία δομών για την υποστήριξη της βασικής και της εφαρμοσμένης έρευνας. Περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: (1) Χρηματοδότηση της βασικής έρευνας με οριζόντια υποστήριξη για όλες τις επιστήμες, (2) Βιοϊατρική έρευνα σε διεθνώς ανταγωνιστικά επίπεδα, (3) Εφαρμοσμένη έρευνα για ιατρική ακριβείας, (4) Εφαρμοσμένη έρευνα για την ανάπτυξη Drones με χρηματοδότηση για Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης Μη Επανδρωμένων Συστημάτων, (5) Ίδρυση Ινστιτούτου E & A για εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης,	140

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
			επεξεργασίας δεδομένων και ανάπτυξης αλγορίθμων, (6) Μεταφραστική Έρευνα σε τεχνολογίες βιώσιμων υλικών (σε συνεργασία με το MIT), (7) Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκές συνεργασίες	
'Άξονας 4.5: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας	Επένδυση	ΤΗ2ORAX - ΕΞΕΛΙΞΙΜΟ ΟΛΙΣΤΙΚΟ ΥΒΡΙΔΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΑΥΤΟΝΟΜΟ ΣΥΣΤΗΜΑ (ΑΜΥΝΑ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ)	Αφορά στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος πληροφόρησης «επόμενης γενιάς» (Trellis Holistic & Hybrid Operational Ruggedized Autonomous eXemplary system) για τη χώρα, βασισμένο σε τεχνολογίες AI & Machine-to-Machine Learning το οποίο «συνθέτει» διαφορετικούς τύπους και μορφές συνεργατικών υποδομών με άμεση επίπτωση στον τρόπο με τον οποίο τα θεσμικά όργανα λαμβάνουν αποφάσεις σε πραγματικό χρόνο σε θέματα ασφάλειας, άμυνας και πολιτικής προστασίας.	50
'Άξονας 4.5: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας	Επένδυση	ΕΡΕΥΝΩ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ - ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ	Η επένδυση χρηματοδοτεί προτάσεις συνεργατικών έργων E&A μεταξύ επιχειρήσεων και Ερευνητικών Φορέων που αξιολογήθηκαν με πολύ υψηλή βαθμολογία στο κριτήριο «αριστείας». Οι επιλέξιμοι τομείς χρηματοδότησης της RIS3 είναι οι ακόλουθοι: 1) ΤΠΕ 2) Περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη 3) Ενέργεια 4) Προηγμένα Υλικά-Κατασκευές, 5) Αγροδιατροφικός Τομέας, 6) Υγεία και φαρμακευτικά προϊόντα, 7) Μεταφορές και Εφοδιαστική, 8) Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες.	25
'Άξονας 4.5: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας	Επένδυση	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ - HORIZON 2020	Χρηματοδότηση έργων του HORIZON 2020 με τη "Σφραγίδα Αριστείας" με στόχο να ενισχυθούν κορυφαίες καινοτόμες εταιρείες για την παραγωγή εξαιρετικά προηγμένων προϊόντων ή/και υπηρεσιών.	18
'Άξονας 4.5: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας	Μεταρρύθμιση	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	Ανάπτυξη της πλατφόρμας ELEVATE GREECE, ψηφιακής πύλης για διαπιστευμένες νεοσύστατες επιχειρήσεις με χαρακτηριστικά καινοτομίας και επεκτασιμότητας.	3
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της	Επένδυση	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	Αποκατάσταση του οδικού δικτύου και επισκευή επικίνδυνων οδοστρωμάτων σε διάφορες περιοχές της χώρας προκειμένου να βελτιωθεί το επίπεδο λειτουργίας και ασφάλειας των οδικών	450

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας			μεταφορών. Το πρόγραμμα μειώνει τους κινδύνους οδικών ατυχημάτων και τις συνέπειές τους (απώλειες ζωής, τραυματισμοί, αναπηρίες) και έχει θετικές αναπτυξιακές επιπτώσεις, ιδίως στις περιοχές με υψηλή φόρτιση του οδικού δικτύου -λόγω τουρισμού- στη διάρκεια των θερινών μηνών.	
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ E-65 ΒΟΡΕΙΟ ΤΜΗΜΑ	Αυτοκινητόδρομος Τρίκαλα - Γρεβενά - Εγνατία Οδός (κεντρικός δρόμος, δρόμοι εξυπηρέτησης/δρόμοι σύνδεσης και συμπληρωματικές εργασίες), συνολικού μήκους 70,47 χλμ. Ολοκληρώνεται έτσι, με την κατασκευή του βόρειου τμήματός του, ο Ε65, ένας από τους βασικούς αυτοκινητοδρόμους της χώρας που συνδέει την Κεντρική Ελλάδα με τη Θεσσαλία και τη Δυτική Μακεδονία και φέρνει ταυτόχρονα πιο κοντά ολόκληρη τη νότια Ελλάδα με τα βόρεια σύνορά μας και την Ευρώπη.	452
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΒΟΡΕΙΟΣ ΟΔΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	Επένδυση στην κατασκευή του ΒΟΑΚ που θα συνδέσει τις 4 μεγάλες πόλεις της Κρήτης αναβαθμίζοντας την μεγαλύτερη τουριστική περιοχή της χώρας και εκσυγχρονίζοντας το νησί. Η επένδυση θα βελτιώσει καταλυτικά την οδική ασφάλεια και θα κινητοποιήσει πολλές επιπλέον περιφερειακές επενδύσεις.	427
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΕΞΥΠΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ (Smart Infrastructure)	Η επένδυση αποσκοπεί στη βελτίωση των τομέων του περιβάλλοντος και του πολιτισμού με ανάπτυξη «έξυπνων υποδομών» (Smart Infrastructure). Περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την ανάπτυξη: (1) Πληροφοριακού Συστήματος οριοθέτησης υδατορευμάτων, (2) Ψηφιακής τράπεζας για συναλλαγές αναλογίας κτιρίου-οικοπέδου, (3) Ψηφιακής δράσης μέτρησης και παρακολούθησης των ατμοσφαιρικών ρύπων και της θαλάσσιας ρύπανσης, (4) Έξυπνης υποδομής για τα δημόσια κτίρια και (5) Ανάπτυξης διαδραστικών ψηφιακών υπηρεσιών και παραγωγής ψηφιακού περιεχομένου για την προώθηση πολιτιστικών εκθεμάτων με επαυξημένη και εικονική πραγματικότητα στα μουσεία.	174

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΜΕ ΕΡΓΟ ΣΔΙΤ	Εκσυγχρονισμός μέσω Σύμπραξης Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα του δικτύου σιδηροδρόμων με εμβληματική παρέμβαση στην ηλεκτροδότηση, σηματοδότηση, τηλεπικοινωνίες, ηλεκτρομηχανολογικών συστημάτων, της γραμμής από Πειραιά/Αθήνα έως Θεσσαλονίκη. Στόχος η ολοκλήρωση του μετασχηματισμού των σιδηροδρομικών μεταφορών για να γίνει η χώρα πύλη εμπορίου προς την Ευρώπη.	130
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΠΡΟΑΣΤΙΑΚΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	Δημιουργείται μια νέα γραμμή μήκους 36 χλμ προαστιακού σιδηροδρόμου από τα Άνω Λιόσια μέχρι τα Μέγαρα. Ενώνεται έτσι πολύ αποτελεσματικότερα από πλευράς Μέσων Μαζικής μεταφοράς η Δυτική Αττική με την Αθήνα και την υπόλοιπη Αττική, βελτιώνοντας την ποιότητα των μετακινήσεων των κατοίκων και των εργαζομένων στη Δυτική Αττική και δίνοντας πρόσθετες δυνατότητες ανάπτυξης στις επιχειρήσεις της περιοχής και νέες ευκαιρίες στις δραστηριότητες αλυσίδων εφοδιασμού στην περιοχή.	85
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ	"Επένδυση στον περαιτέρω εκσυγχρονισμό, τη βελτίωση και την αναβάθμιση περιφερειακών αεροδρομίων με έργα υποδομής (κανονισμοί της ΕΕ 1139/2018), που αποτελούν συμβατική υποχρέωση του κράτους. Η επένδυση αφορά τα 13 περιφερειακά αεροδρόμια και περιλαμβάνει: (α) Σχεδιασμό, μελέτη και σχετικές άδειες για τους αεροδιαδρόμους, (β) Κατασκευή (ανασχηματισμός) λωρίδων αεροδιαδρόμου, (γ) Κατασκευή Περιοχής Ασφαλείας αεροδιαδρόμου, (δ) Σηματοδότηση αεροδιαδρόμου, (ε) Περιμετρική περίφραξη τύπου NATO, (στ) Φωτισμός αεροδιαδρόμου. Στόχος να ανταποκριθεί το κράτος στις υποχρεώσεις που το αφορούν για την προσαρμογή των αεροδρομίων στους Ευρωπαϊκούς κανονισμούς και να τονωθεί η περιφερειακή ανάπτυξη στις αντίστοιχες περιοχές, πολλές από τις οποίες είναι εμβληματικές πύλες εισόδου τουριστών και επισκεπτών."	107
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και	Επένδυση	ΕΞΥΠΝΕΣ ΓΕΦΥΡΕΣ	Δημιουργία συστήματος παροχής πληροφοριών με ειδικά συστήματα μετρήσεων και αισθητήρες για την προληπτική συντήρηση γεφυρών	81

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας			σε διάφορες περιοχές της χώρας. Το έργο θα αυξήσει το επίπεδο ασφαλείας των οδικών μεταφορών με σύγχρονες τεχνολογικές μεθόδους.	
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΔΙΟΔΙΑ	Ανάπτυξη ενός αξιόπιστου, οικονομικού και φιλικού στους χρήστες διαλειτουργικού συστήματος ηλεκτρονικών διοδίων για όλη την Ελλάδα. Το έργο αναπτύσσει ένα δίκαιο και διαφανή μηχανισμό χρέωσης για όλους τους χρήστες των αυτοκινητοδρόμων, βελτιώνει το επίπεδο εξυπηρέτησης που προσφέρουν (διαθεσιμότητα διαφορετικών επιλογών για αυτόματες ηλεκτρονικές πληρωμές) και δημιουργεί πολλαπλές οικονομίες στην λειτουργία τους.	65
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΣΕ	Αναβάθμιση της τηλεπικοινωνιακής υποδομής του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος (ΟΣΕ) με την εγκατάσταση ειδικής τεχνολογικής υποδομής και κεραιών για τη μετάδοση σήματος σε όλο το σιδηροδρομικό δίκτυο, επιτρέποντας ανοικτή πρόσβαση σε τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες, ικανοποιώντας τις λειτουργικές ανάγκες των τρένων καθώς και των επιβατών. Επιπλέον, στους σιδηροδρομικούς σταθμούς θα εγκατασταθεί υποδομή για γρήγορη πρόσβαση στο Διαδίκτυο, καθώς και σε ψηφιακές υπηρεσίες ενημέρωσης του κοινού. Η επένδυση προτείνεται να υλοποιηθεί με τη μορφή Σύμπραξης Δημοσίου-Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ).	24
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Μεταρρύθμιση	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	Εγκατάσταση υπερσύγχρονου πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης χαρτοφυλακίου έργων και περιουσιακών στοιχείων στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, έτσι ώστε να παρέχονται ακριβείς πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο για τα στάδια όλων των εκτελούμενων έργων. Το έργο θα αυξήσει σημαντικά την αποτελεσματικότητα των υποδομών της χώρας.	10

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Μεταρρύθμιση	ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	Ψηφιακή αναβάθμιση των υπηρεσιών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών απλοποιώντας παράλληλα τις διαδικασίες μεταβιβάσεων οχημάτων, έκδοσης και ανανέωσης αδειών οδήγησης, διαχείρισης των εξετάσεων οδήγησης κα. Στόχος η μείωση της γραφειοκρατίας, η αύξηση της διαφάνειας και η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων στους πολίτες υπηρεσιών.	1
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	Εισαγωγή μέτρων και κινήτρων για να αυξηθεί η δηλωμένη εργασία για τους επαγγελματίες του κλάδου και να θωρακιστούν οι εργαζόμενοι, με παράλληλη ενίσχυση των μηχανισμών καταπολέμησης της πειρατείας. Το έργο θα συνδυαστεί με μέτρα απλούστευσης του φορολογικού και εργασιακού πλαισίου.	30
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΚΙΝΗΤΗΡΙΟΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	Πρωώθηση προγραμμάτων που αξιοποιούν τον πολιτισμό ως μοχλό ανάπτυξης ενισχύοντας ταυτόχρονα την ανθεκτικότητα του πολιτιστικού τομέα και την ενδυνάμωση των εργαζομένων στην πολιτιστική δημιουργία. Περιλαμβάνονται εδώ μεταξύ άλλων δράσεις για την αξιοποίηση του πολιτισμού ως πυλώνα ανάπτυξης τοπικών οικονομιών, για την ενίσχυση και ανάδειξη της χειροτεχνίας, τη δημιουργία υποδομών και την στήριξη σύγχρονων πολιτιστικών δράσεων σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία, την ενθάρρυνση ανάπτυξης ψηφιακών αναπτυξιακών μοντέλων στον πολιτισμό, την στήριξη της εθνικής κινηματογραφικής παραγωγής και την προώθηση των ελληνικών πολιτιστικών προϊόντων στο εξωτερικό.	168
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΕΝΑΛΙΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ	Η Ελλάδα έχει ένα τεράστιο πλούτο εναλίων αρχαιοτήτων που αυξάνεται συνεχώς όσο αναπτύσσεται η υποβρύχια τεχνολογία. Με το νέο σύγχρονο Μουσείο στο λιμάνι του Πειραιά καλύπτεται ένα κρίσιμο μουσειακό κενό, δημιουργείται ένα νέο τοπόσημο που θα βοηθήσει την τουριστική ανάπτυξη της πόλης και της Αττικής και βελτιώνεται ο αστικός ιστός, με έμμεση συνέπεια νέες επενδύσεις και θέσεις εργασίας στον Πειραιά.	50

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ «ΑΣΗΜΕΝΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ» & ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	Ανάπτυξη υποδομών και προγραμμάτων για προσέλκυση επισκεπτών τρίτης ηλικίας και ατόμων με ειδικές ανάγκες στους πολιτιστικούς χώρους καθώς και για τη δυνατότητα αξιοποίησης της τέχνης ως συνταγογραφούμενης θεραπείας («art on prescription»), για θέματα ψυχικής υγείας. Το έργο προάγει την κοινωνική συνοχή και φροντίζει για τους ηλικιωμένους και τους ευάλωτους.	38
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ & ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (πρώην ΤΑΠΑ)	Ο Οργανισμός Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων (πρώην ΤΑΠΑ) διαθέτει σημαντικά εργαστήρια κατασκευής εκμαγείων, ακριβών αντιγράφων και απομνημάτων και τα αντίστοιχα φυσικά και ηλεκτρονικά καταστήματα και η επένδυση αφορά στην ανακαίνιση υποδομής και του εξοπλισμού του με τη χρήση νέων τεχνολογιών αιχμής και την αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται από τα καταστήματα του (φυσικά καταστήματα και διαδικτυακά). Στόχος η συνδρομή στην τουριστική ανάπτυξη και τα αυξημένα δημόσια έσοδα από τις πωλήσεις των σχετικών προϊόντων.	33
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ & ΦΥΣΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	Η επένδυση στοχεύει στην ενίσχυση της ταξιδιωτικής εμπειρίας για τουρίστες που επισκέπτονται περιοχές με ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε ό,τι αφορά τα μνημεία και τις φυσικές διαδρομές. Αντικείμενο είναι η αναβάθμιση των φυσικών υποδομών των μνημείων καθώς και υποδομών 5G που πρόκειται να εγκατασταθούν κατά μήκος των φυσικών και πολιτισμικών διαδρομών. Οι υποδομές συμπληρώνονται με: (α) Ψηφιακές υπηρεσίες, π.χ. πληροφοριών, (β) Υπηρεσίες ηλεκτρονικού εμπορίου και (γ) Υπηρεσίες πιστοποίησης για παρόχους τοπικών αγαθών και υπηρεσιών.	30
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ	Προστασία εμβληματικών τόπων και μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας (Δίον, Δελφοί, Κνωσός, Φίλιπποι, Νερατζιά, Μυστράς) από τις επιπτώσεις των ακραίων καιρικών φαινομένων και την κλιματική αλλαγή (πυρκαγιές, πλημμύρες, διάβρωση & κατολισθήσεις κ.λπ.).	24

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	Επένδυση στην αναβάθμιση των υποδομών, φυσικών και ψηφιακών και των προγραμμάτων σπουδών των ανώτερων κρατικών σχολών καλλιτεχνικής εκπαίδευσης για τις τέχνες και τη δημιουργική βιομηχανία που βρίσκονται υπό την εποπτεία του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Το έργο έρχεται να αντιμετωπίσει όλα τα νομικά, ακαδημαϊκά, θεσμικά και άλλου είδους εμπόδια που αντιμετωπίζει η καλλιτεχνική εκπαίδευση. Η επένδυση στοχεύει ταυτόχρονα στη στήριξη ιδιωτικών σχολών καλλιτεχνικής εκπαίδευσης.	14
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ	Σχεδιασμός και υλοποίηση πέντε εμβληματικών πολιτιστικών διαδρομών με θεματικές αφηγήσεις και δύο με γεωγραφική αφήγηση, που καλύπτουν όλες τις περιόδους της ελληνικής ιστορίας και συνδέουν τουριστικούς προορισμούς σε όλη την ελληνική επικράτεια. Οι δράσεις που θα αναπτυχθούν γύρω τους περιλαμβάνουν την ανάπτυξη ψηφιακών διαδραστικών εφαρμογών, την αναβάθμιση της υποδομής υπηρεσιών και την συντήρηση και αποκατάσταση επιλεγμένων μνημείων. Το έργο θα δώσει την δυνατότητα ανάπτυξης παράλληλων καλλιτεχνικών και πολιτιστικών δράσεων.	11
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗΣ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ	Εργασίες αποκατάστασης για τον Παρθενώνα και τα τείχη, συντήρηση συγκεκριμένων τμημάτων όλων των μνημείων της Ακρόπολης, ενοποίηση και σταθεροποίηση των πετρωμάτων και έργα πρόσβασης των επισκεπτών. Κατά τη διάρκεια αυτού του έργου, οι εργασίες τεκμηρίωσης θα πραγματοποιηθούν χρησιμοποιώντας ένα συνδυασμό συμβατικών και ψηφιακών μέσων.	8
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	Επένδυση σε δράσεις και προγράμματα κατάρτισης δεξιοτήτων στους επαγγελματίες του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα. Η κατάρτιση στηρίζεται σε συνεργασίες με πολιτιστικά, εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα για τη δημιουργία ειδικών προγραμμάτων κατάρτισης για εργαζόμενους του κλάδου, και περιλαμβάνει τόσο ψηφιακές όσο και φυσικές (δια ζώσης) δράσεις. Στόχος είναι η ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού του τομέα, η θωράκιση των εργαζομένων του κλάδου και η μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων του.	5

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	Επένδυση στην ανάπτυξη και στην διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με παρεμβάσεις για τον Ορεινό τουρισμό, τον Τουρισμό Υγείας και Ευεξίας (αξιοποίηση Ιαματικών πηγών), τον Αγροτουρισμό και την Γαστρονομία, την αναβάθμιση των τουριστικών λιμανιών, τον Καταδυτικό τουρισμό, την προσβασιμότητα στις παραλίες. Στόχοι η βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος, η βελτίωση της απόδοσης των υφιστάμενων τουριστικών επενδύσεων και η διεύρυνση της τουριστικής περιόδου.	260
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	Επαναπροσδιορισμός και αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τουριστικών επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν προβλήματα απασχόλησης. Αφορά ιδίως εποχιακούς εργαζόμενους, μακροχρόνια άνεργους και υπαλλήλους που τέθηκαν σε αναστολή λόγω του COVID-19. Επικέντρωση σε 7 επαγγελματικές ειδικεύσεις. Το έργο θα οδηγήσει σε βελτίωση της απασχόλησης, καλύτερες αμοιβές αλλά και θα διευκολύνει τις τουριστικές επιχειρήσεις στην ανεύρεση προσωπικού με σύγχρονες δεξιότητες και αυξημένη εξειδίκευση.	46
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ	Επένδυση στην δημιουργία οργανωμένων υποδοχέων μεταποιητικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων της εφοδιαστικής αλυσίδας, που αποτελούν οργανικά ολοκληρωμένα σύνολα δομών υπηρεσιών και υποδομών. Το έργο θα ενισχύσει την επιχειρηματικότητα και την απασχόληση και θα προωθήσει τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την κυκλική οικονομία του μεταποιητικού και επιχειρηματικού τομέα.	100
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΕΞΥΠΝΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	Επιτάχυνση της αναβάθμισης του παραγωγικού εξοπλισμού και των υποδομών των μεταποιητικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων με οικονομική ενίσχυση των σχετικών επενδύσεων σε συστήματα έξυπνης μεταποίησης και τεχνητής νοημοσύνης. Στόχος η βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της μεταποίησης και η ενίσχυση ποιοτικών θέσεων εργασίας. Προβλέπεται συγχρηματοδότηση μέχρι 50%.	75

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	Πρωώθηση προγραμμάτων οικονομικής ενίσχυσης του αγροτοδιατροφικού τομέα για την πραγματοποίηση επενδύσεων με προσανατολισμό την πράσινη γεωργία και την γεωργία ακριβείας, έμφαση στην συγχρηματοδότηση (μέσος όρος συγχρηματοδότησης 50%) και πρόταξη των συνεργασιών τόσο οριζόντιων (σε επίπεδο πρωτογενούς τομέα), όσο και κάθετων που αφορούν cluster που μπορούν να συνδυάζουν επιχειρήσεις και συνεργατικά σχήματα του πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα με στόχο την καινοτομία και την εξωστρέφεια. Περιλαμβάνεται εδώ και η συμβολιακή γεωργία. Τα προγράμματα αφορούν μεταξύ άλλων την καινοτομία και την οικολογική επεξεργασία γεωργικών προϊόντων, τον εκσυγχρονισμό του πρωτογενούς τομέα, την αναδιάρθρωση καλλιεργειών και την γενετική βελτίωση ζώων. Η επένδυση στοχεύει στην αύξηση της ποιότητας και της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων, στην αύξηση της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής και στην αύξηση των εξαγωγών.	520
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	Δημιουργία μιας τεχνολογικής πλατφόρμας και υποδομής για την υποστήριξη του εκσυγχρονισμού της γεωργίας που θα αποτελεί τον κεντρικό πυλώνα για την εφαρμογή πολιτικών (εθνικών και ευρωπαϊκών) για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του γεωργικού τομέα. Περιλαμβάνεται εδώ: (α) Η υποστήριξη των εξαγωγικών δραστηριοτήτων (πλατφόρμα που διευκολύνει την έκδοση πιστοποιητικών αναγκαίων για εξαγωγές, σύστημα Business Intelligence για εισαγωγές και εξαγωγές, πύλη για την προώθηση ελληνικών αγροτικών προϊόντων), (β) Η αγορά και ανάπτυξη τεχνολογικού εξοπλισμού χρήσιμου για την υποστήριξη του πρωτογενούς τομέα (X-band Meteorological Radar, Telemetry & Remote-Control Stations, Unmanned Aerial Vehicle Systems, υψηλής ανάλυσης δορυφορικές εικόνες και υποδομές για την ανάλυσή τους κ.λπ.) και (γ) Η ανάπτυξη ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων (για τη νέα ΚΑΠ, για την ασφάλιση αγροτικών προϊόντων, Management Information System για θέματα άρδευσης κ.λπ.).	47

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ	Ενίσχυση του εκσυγχρονισμού της παραγωγής των υδατοκαλλιεργειών και της διαφοροποίησης της παραγωγής. Οι ενισχύσεις αφορούν μεταξύ άλλων τις καινοτόμες λύσεις εξοπλισμού, την έρευνα, την μεταφορά τεχνολογίας και την εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού. Επίσης, προβλέπεται η δημιουργία τράπεζας γενετικού υλικού για απειλούμενα είδη και εμπορικά είδη ψαριών γλυκού νερού. Στόχος η αύξηση της παραγωγικότητας, η μείωση του κόστους παραγωγής, η αύξηση των εξαγωγών των προϊόντων του κλάδου και των θέσεων εργασίας που δημιουργεί.	35
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΛΙΜΕΝΩΝ	Παρεμβάσεις αναβάθμισης μικρότερων περιφερειακών λιμένων σε νησιά και περιοχές με αναπτυγμένη τουριστική δραστηριότητα.	20
'Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	Επένδυση	ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΒΑΤΗΓΟΥ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑΤΟΣ CO2	Κατάρτιση αναλυτικού σχεδίου και μελέτης για την σταδιακή ανανέωση του στόλου των επιβατηγών πλοίων της χώρας στο πλαίσιο του πράσινου μετασχηματισμού της οικονομίας και σχεδιασμός της στρατηγικής και του μηχανισμού χρηματοδότησης για τον σκοπό αυτό.	1
'Άξονας 4.7: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών	Μεταρρύθμιση	ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ – ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	Μεταρρύθμιση του νομικού πλαισίου σχετικά με την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων (Μέρος Β Ν.4608 / 2019). Ειδικές ενισχύσεις για την προσέλκυση εμβληματικών επενδύσεων από διακεκριμένες οντότητες που ενισχύουν σημαντικά την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας σε διεθνές επίπεδο.	175

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 4.7: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών	Μεταρρύθμιση	ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ & ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ	Ψηφιοποίηση του εθνικού δικτύου οικονομικής διπλωματίας και ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας του Enterprise Greece. Το έργο θα υποβοηθήσει την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων και την αύξηση των εξαγωγών. Παράλληλα το Enterprise Greece θα προχωρήσει σε δράσεις κατάρτισης εξαγωγικών επιχειρήσεων.	12
'Άξονας 4.7: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών	Μεταρρύθμιση	ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	Η μεταρρύθμιση αφορά τη διευκόλυνση του εμπορίου. Περιλαμβάνει σειρά δράσεων για απλοποίηση τελωνειακών διαδικασιών, αφαίρεση διοικητικών βαρών, αποτελεσματική υλοποίηση ελέγχων στο εμπόριο στα σύνορα, ρυθμιστικά πλαίσια στα αρμόδια υπουργεία. Η μεταρρύθμιση αυτή θα διευκολύνει τις εμπορικές επιχειρήσεις διευρύνοντας την ανταγωνιστικότητά τους.	2
'Άξονας 4.7: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών	Μεταρρύθμιση	ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	Απλούστευση του θεσμικού πλαισίου για την επιχειρηματική δραστηριότητα. Το έργο θα άρει αντικίνητρα που σήμερα επιβαρύνουν τις επιχειρήσεις και θα υποβοηθήσει τις αποφάσεις για νέες επενδύσεις και θέσεις εργασίας. Περιλαμβάνεται εδώ η επέκταση των υφιστάμενων μεταρρυθμίσεων απλοποίησης της αδειοδότησης σε πρόσθετες οικονομικές δραστηριότητες, κωδικοποιήσεις νομοθεσίας, αναθεώρηση της πολιτικής ποιότητας (τυποποίηση, πιστοποιήσεις κ.λπ.) για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης κα.	2
'Άξονας 4.7: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών	Μεταρρύθμιση	ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	Η μεταρρύθμιση θα εφαρμοστεί μέσω 20 επιμέρους έργων προκειμένου να διευκολυνθεί η επιχειρηματική δραστηριότητα. Ο αναμενόμενος αντίκτυπος της μεταρρύθμισης θα είναι: (α) Βελτίωση των διεθνών δεικτών και ιδίως της βαθμολογίας της Παγκόσμιας Τράπεζας Doing Business, (β) Μείωση διαδικασιών γραφειοκρατίας, χρόνου και κόστους σε έξι (6) υποπεριοχές: εκτέλεση συμβάσεων, λήψη πίστωσης, λήψη ηλεκτρικής ενέργειας, καταχώριση ακινήτων, καταβολή φόρων και λήψη άδειας κατασκευής και (γ) Διασφάλιση ενός σταθερού και προβλέψιμου νομοθετικού πλαισίου.	3

Παράρτημα: Συγκεντρωτικός πίνακας μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Άξονας	Είδος	Τίτλος	Περιγραφή	€ εκ.
'Άξονας 4.7: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών	Μεταρρύθμιση	ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ, ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ & ΕΞΑΓΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΠΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ	Θέσπιση σειράς κινήτρων για να ενθαρρυνθούν πολύ μικρές (κυρίως ατομικές), μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να συνεργαστούν ή να αξιοποιήσουν τα εργαλεία των συγχωνεύσεων ή των εξαγορών με στόχο τη δημιουργία αποτελεσματικότερων οικονομικών μεγεθών. Το έργο θα ενισχύσει την παραγωγικότητα και την διεθνή ανταγωνιστικότητα και θα οδηγήσει σε αύξηση εισοδημάτων και θέσεων εργασίας, τη μείωση της άτυπης οικονομικής δραστηριότητας και τη βελτίωση προϊόντων και υπηρεσιών.	0
'Άξονας 4.7: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών	Τεχνική Βοήθεια	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	. Τεχνική Βοήθεια	40